

ILGTSPĒJAS PĀRSKATS 2021

ILGTSPĒJAS PĀRSKATS, KAS IR SAGATAVOTS, VADOTIES PĒC STARPTAUTISKI ATZĪTĀM GLOBAL REPORTING INITIATIVE (TURPMĀK – GRI) VADLĪNIJĀM, ĻAUJ IDENTIFICĒT UN ILGĀKĀ LAIKA PERIODĀ ANALIZĒT UZŅĒMUMA IETEKMI PLAŠĀKĀ KONTEKSTĀ. PĀRSKATĀ IR ATSPOGUĻOTA UN ANALIZĒTA UZŅĒMUMA DARBĪBAS IETEKME UZ VALSTS TAUTSAIMNIECĪBU, SABIEDRĪBU UN VIDI. TAS SNIEDZ IESKATU VAS "LATVIJAS DZELZCEĻŠ" SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS UN FINANŠU RĀDĪTĀJOS, NOZĪMĪGĀKO PROJEKTU ĪSTENOŠANĀ, IKDIENAS DARBĪBĀ, KĀ ARĪ SABIEDRISKAJĀS UN STARPTAUTISKAJĀS AKTIVITĀTĒS.

01 VADĪBAS UZRUNAS

02 ORGANIZĀCIJAS PROFILS

03 PĀRVALDĪBA

04 IETEKMES PUŠU IESAISTE

05 DARBĪBAS INDIKATORI

06 EKONOMISKĀ IETEKME

07 IETEKME UZ VIDI

08 SOCIĀLĀ IETEKME

09 VAS "LATVIJAS DZELZCEĻŠ" GADA PĀRSKATS PAR 2021.GADU

VADĪBAS UZRUNA

01

JĀNIS LANGE

VAS "Latvijas dzelzceļš"
padomes priekšsēdētājs

2021.gadā VAS "Latvijas dzelzceļš" uzmanības centrā bija vairāki būtiski darbības virzieni – līdz ar jau iepriekšējos periodos uzsāktu darbības efektivitātes veicināšanu uzņēmums realizēja dažādus attīstības projektus.

Jāuzsver, ka 2021.gadā VAS "Latvijas dzelzceļš" aktīvi strādāja arī pie uzņēmuma iekšējo procesu sakārtošanas, iekšējo normatīvo dokumentu sistēmas pilnveidošanas, kā arī spēra nozīmīgus soļus ceļā uz arvien labākas korporatīvās pārvaldības prakses ieviešanu uzņēmumā. Lai gan esošie ģeopolitiskie apstākļi atstāj nozīmīgu ietekmi uz globālo ekonomiku un arī Latvijas tautsaimniecību, esmu pārliecināts, ka 2021.gadā paveiktais ļaus VAS "Latvijas dzelzceļš" ilgtspējīgi strādāt arī turpmākajos periodos.

MĀRIS KLEINBERGS

VAS "Latvijas dzelzceļš"
valdes priekšsēdētājs

2021.gads VAS "Latvijas dzelzceļš" vēsturē ieies kā stabili intensīvā darbā pavadīts un uz pozitīvu pārmaiņu īstenošanu vērsts periods.

Darbs pie dzelzceļa pasažieru infrastruktūras modernizācijas projektu attīstības, kravu pārvadājumu apjomu veicināšana, mērķa tirgu un klientu grupu diversifikācija, jaunu biznesa iespēju izstrāde, uzņēmuma iekšējo procesu sakārtošana – šie bija tikai daži no VAS "Latvijas dzelzceļš" 2021.gada būtiskāko aktivitāšu virzieniem.

Līdz ar dažādu, uz efektivitātes un komerciālā potenciāla veicināšanu vērstu aktivitāšu kopumu VAS "Latvijas dzelzceļš" 2021.gadā īpašu uzmanību pievērta uzņēmuma ilgtspējīgas darbības nodrošināšanai, izstrādāja virkni ar labas korporatīvās prakses veidošanas, ētikas, vides pieejamības u.c. aktuāliem jautājumiem saistītus normatīvos dokumentus un uzsāka to iedzīvināšanu "Latvijas dzelzceļš" koncerna darbinieku vidū.

Apkopojot 2021.gada rezultātus, iespējams teikt, ka šajā gadā VAS "Latvijas dzelzceļš" ir paveicis daudz, lai uzņēmums būtu gatavs dažādiem attīstības scenārijiem nākotnē, vienlaikus pārlicinot virzoties uz mērķi – veidot VAS "Latvijas dzelzceļš" par efektīvi strādājošu un labi pārvaldītu uzņēmumu, kurš Latvijā uztur un attīsta pasažieru un kravu pārvadājumiem atbilstošu, drošu, efektīvu un mūsdienīgu dzelzceļa infrastruktūru.

Informācija par pārskatu

VAS "LATVIJAS DZELZCEĻŠ" ILGTSPĒJAS
PĀRSKATS PAR 2021. GADU IR SAGATAVOTS
SASKAŅĀ AR GRI STANDARTA PAMATA
(CORE) PRASĪBĀM.

102-49
102-50
102-51
102-52
102-53
102-54
102-55
102-56

Pārskata periods

2021.gada 1.janvāris – 2021.gada 31.decembris.

Pārskata regularitāte

Pārskats tiek sagatavots vienu reizi gadā kopš 2016.gada, iepriekšējais pārskats par 2020. gadu tika publicēts 2021. gada 25. jūlijā. VAS "Latvijas dzelzceļš" ilgtspējas pārskati par 2016. un 2017.gadu tika sagatavoti atbilstoši GRI (Global Reporting Initiative) G4 vadlīnijām, bet kopš 2019.gada (pārskats par 2018.gadu) ilgtspējas pārskati tiek sagatavoti, balstoties uz GRI standarta prasībām un izmantojot *Core option* jeb pamata standartu. Pārskatā ir ietverta informācija par valdošo uzņēmumu VAS "Latvijas dzelzceļš", kā arī pamata informācija par Koncerna meitas sabiedrību darbību, bet tā saturs pilnībā neatspoguļo visa Koncerna darbību ilgtspējas jomā. Nākotnē tiek apsvērta iespēja sagatavot visa "Latvijas dzelzceļš" koncerna GRI ilgtspējas pārskatu.

Publicēšanas datums

2022.gada septembrī latviešu valodā. Pārskats publiski ir pieejams latviešu un angļu valodā vietnē <http://parskati.ldz.lv/>. Pārskats angļu valodā tiek iesniegts publicēšanai starptautiskajā GRI datu bāzē <http://database.globalreporting.org/>.

Pārskata veidošanas principi

Sagatavojot pirmo ilgtspējas pārskatu par 2016.gadu, tika veikta detalizēta VAS "Latvijas dzelzceļš" ietekmes pušu viedokļu apzināšana, ietverot valsts institūciju, nevalstiskā sektora, klientu, partneru, darbinieku interešu pārstāvniecības u.c. jomu pārstāvjus un noskaidrojot viņu skatījumu par jomām, kurās VAS "Latvijas dzelzceļš" ir vislielākā ietekme, vai kurās pastāv visaugstākie ietekmes riski saistībā ar būtiskiem ilgtspējas aspektiem. Balstoties uz iegūto informāciju, tika izstrādāta būtisko aspektu matrica, kas tikusi izmantota visu līdzšinējo pārskatu sagatavošanā. Pārejot uz GRI *Core option* standartu, matricā atspoguļotie būtiskie aspekti ir pielāgoti GRI standarta aspektu indikatoru numerācijai. Ņemot vērā pētījumu un izstrādāto matricu, ilgtspējas pārskatā ir pilnā mērā atspoguļota vispārīgā standarta informācija (General Standard Disclosures – 38 indikatori) par VAS "Latvijas dzelzceļš" darbību, kā arī sniegta informācija par 46 būtiskiem indikatoriem.

Pārskatā ir iekļauta informācija arī par aktivitātēm, kas uzņēmuma skatījumā ir saistītas ar uzņēmuma ilgtspējīgu darbību, ieguldījumu sabiedrībā vai noteiktu risku apzināšanu un samazināšanu, bet kuras netika akcentētas kā būtiskie aspekti ietekmes pušu pētījumā vai arī neietilpst GRI standartā. Ilgtspējas pārskatā pie atbilstošajām nodaļām atzīmēti GRI standarta indikatori vai arī uzņēmuma definētie būtiskie aspekti, kas apzīmēti ar indikatoru LDZ-x.

Datu ieguves metodes

Pārskata sagatavošanā izmantota VAS "Latvijas dzelzceļš" struktūrvienību sniegtā informācija, dati par uzņēmuma darbību un būtiskajiem ziņošanas aspektiem. Pārskatā izmantoti tikai pārbaudīti un pamatoti dati, kā arī norādīts, ja konkrēti dati par būtisku uzņēmuma ietekmes jomu netiek uzkrāti un analizēti. Pārskats aptver VAS "Latvijas dzelzceļš" finanšu un nefinanšu darbību 2021.gadā, kā arī tajā ir ietverta pamata informācija par "Latvijas dzelzceļš" koncerna meitas sabiedrību darbību. Pārskata saturs pilnībā neatspoguļo visa Koncerna darbību ilgtspējas jomā.

Revidenta apliecinājums

VAS "Latvijas dzelzceļš" ilgtspējas pārskata pārbaudi saskaņā ar Starptautisko revīzijas un apliecinājumu standartu padomes izdoto 3000. starptautisko apliecinājuma uzdevumu standartu (SAUS), kas nav vēsturiskās finanšu informācijas revīzija vai pārbaude (SAUS 3000), ir veikusi auditorkompānija "PricewaterhouseCoopers". Revidents izvēlēts, balstoties uz to, ka "PricewaterhouseCoopers" ir arī VAS "Latvijas dzelzceļš" gada pārskata par 2021.gadu revidents. Lēmums par 2021.-2023.gada Ilgtspējas pārskatu revidentu ievēlēt SIA "PricewaterhouseCoopers" pieņemts VAS "Latvijas dzelzceļš" akcionāru sapulcē, kas tika sasaukta 29.07.2021.

Kontakti

Kontaktinformācija jautājumiem vai komentāriem par VAS "Latvijas dzelzceļš" ilgtspējas pārskatu par 2021.gadu:

Agnese.Licite@ldz.lv

Vispārīgo standartu informācija

ORGANIZĀCIJAS PROFILS

GRI indikators	Lpp.
102-1 Organizācijas nosaukums	19
102-2 Aktivitātes, zīmoli, produkti un pakalpojumi	19
102-3 Galvenā biroja atrašanās vieta	19
102-4 Darbības vietas	19
102-5 Īpašumtiesības un juridiskais statuss	19
102-6 Darbības tirgi	19
102-7 Organizācijas mērogs	19
102-8 Informācija par darbiniekiem un citiem darba veicējiem	183
102-9 Piegādes ķēde	103
102-10 Būtiskas izmaiņas organizācijā un tās piegādes ķēdē	103
102-11 Piesardzības princips	41
102-12 Ārējās iniciatīvas	41
102-13 Dalība organizācijās	43
102-14 Augstākā līmeņa amatpersonas ziņojums	5

ĒTIKA UN PROFESIONĀLĀ GODPRĀTĪBA

102-16 Vērtības, principi, standarti un rīcības normas	19, 51
102-17 Konsultāciju un sūdzību mehānismi ētiskas dabas jautājumos	51

PĀRVALDĪBA

GRI indikators	Lpp.
102-18 Pārvaldības struktūra	65
102-20 Vadības līmeņa atbildība par ekonomiskās, vides un sociālās ietekmes jomām	65
102-22 Augstākās pārvaldes institūcijas sastāvs un komitejas	65
102-23 Augstākās pārvaldes institūcijas vadītājs	65
102-24 Augstākās pārvaldes institūcijas locekļu nominēšana un atlase	65
LDZ-1 Nozīmīgākās korporatīvās sociālās atbildības aktivitātes 2021. gadā	65

IETEKMES PUŠU IESAISTE

102-40 Ietekmes pušu saraksts	103
102-41 Kopīgumi	103
102-42 Ietekmes pušu identificēšana un atlase	103
102-43 Pieeja ietekmes pušu iesaistei	103
102-44 Būtiskākie jautājumi, kas aplūkoti, iesaistot ietekmes puses	103

ZIŅOŠANAS PRAKSE

102-45 Konsolidētajos finanšu pārskatos ietvertās sabiedrības	65
102-46 Pārskata satura un būtisko aspektu noteikšana	119
102-47 Būtisko aspektu saraksts	119
102-48 Iepriekšējos pārskatos sniegtās informācijas korekcijas	119
102-49 Izmaiņas ziņošanas praksē	10
102-50 Pārskata periods	10
102-51 Pēdējā pārskata publicēšanas datums	10
102-52 Pārskata regularitāte	10
102-53 Kontakthinformācija jautājumiem par pārskatu	10
102-54 Atsauce par ziņošanu atbilstoši GRI standartam	10
102-55 GRI indikatoru satura rādītājs	10
102-56 Revidenta apliecinājums	10

Specifisko standartu informācija

EKONOMISKĀ IETEKME

GRI indikators			Lpp.
	103	Vadības pieeja	125
	103-3*	*Uzņēmums šobrīd nav ieviesis vadības pieejas monitoringa sistēmu, un līdz šim nav veikts sistemātisks novērtējums par darbībām būtiskajos aspektos, tādēļ ziņojumā šī sadaļa pagaidām nav iekļauta.	-
Ekonomiskais sniegums	201-1	Radītā un sadalītā ekonomiskā vērtība	129
	201-4	Saņemtais finansiālais atbalsts	37
Netiešā ekonomiskā ietekme	203-1	Investīcijas infrastruktūrā un pakalpojumu attīstībā	133
	203-2	Būtiska netiešā ekonomiskā ietekme	133
Iepirkumu prakse	103	Vadības pieeja	148
Pretkorupcijas pasākumi	103	Vadības pieeja	151
	205-1	Darbības, kurām tiek izvērtēts korupcijas risks	151
	205-2	Komunikācija un apmācības par pretkorupcijas politikām un procedūrām	151
	205-3	Apstiprinātie korupcijas gadījumi un tiem sekojošā rīcība	151
Godīga konkurence	103	Vadības pieeja	154

IETEKME UZ VIDI

GRI indikators			Lpp.
	103	Vadības pieeja	155
	103-3*	*Uzņēmums šobrīd nav ieviesis vadības pieejas monitoringa sistēmu, un līdz šim nav veikts sistemātisks novērtējums par darbībām būtiskajos aspektos, tādēļ ziņojumā šī sadaļa pagaidām nav iekļauta.	-
Materiāli	301-1	Izlietoto materiālu apjoms	133
Energija	302-1	Energijas patēriņš organizācijā	165
	302-2	Energijas patēriņš ārpus organizācijas	165
	302-4	Energijas patēriņa samazināšana	165
Izmeši	305-1	Tiešās siltumnīcefekta gāzu emisijas	172
	305-5	Tiešo siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana	172
	305-7	NOx, SOx un citi būtiski izmeši gaisā	172
Notekūdeņi un atkritumi	306-1	Notekūdeņu nodošana attīrīšanai	173
	306-2	Atkritumi pēc to tipa un utilizācijas metodes	173
	306-3	Būtisks piesārņojums	173
Darbība saskaņā ar vides aizsardzību regulējošiem normatīvajiem aktiem	307-1	Neatbilstība vides likumdošanai un regulējumam	177

SOCIĀLĀ IETEKME

GRI indikators			Lpp.
	103	Vadības pieeja	178
Darba vide	103	Vadības pieeja	183
	103-3*	*Uzņēmums šobrīd nav ieviesis vadības pieejas monitoringa sistēmu, un līdz šim nav veikts sistemātisks novērtējums par darbībām būtiskajos aspektos, tādēļ ziņojumā šī sadaļa pagaidām nav iekļauta.	-
Nodarbinātība	401-1	Jaunu darbinieku pieņemšana un darbinieku mainība	188
	401-2	Labumi, kas tiek nodrošināti pilna laika darbiniekiem, kas netiek nodrošināti terminēta laika vai nepilna laika darbiniekiem	183
	401-3	Bērnu kopšanas atvaļinājums	191
Darbinieku un vadības attiecības	402-1	Minimālie paziņošanas termiņi par izmaiņām uzņēmuma darbībā	183
Darba drošība un veselība	403-1	Darba drošības un veselības vadības sistēma	193
	403-3	Arodveselības veicināšanas pasākumi	193
	403-5	Darbinieku apmācības darba drošības un veselības jomā	193
	403-9	Nelaiemes gadījumi darba vietā	193
	403-10	Arodslimības	193
Apmācības un izglītība	404-1	Vidējais apmācības stundu skaits gadā uz vienu darbinieku	197
	404-2	Darbinieku prasmju paaugstināšanas un izaugsmes atbalsta programmas	197
	404-3	Darbinieku proporcija, kuri regulāri saņem izaugsmes un karjeras attīstības novērtējumu	200

GRI indikators			Lpp.
Dažādība un vienlīdzīgas iespējas	405-1	Pārvaldes institūciju un darbinieku dažādība	203
Atbildība pret sabiedrību	103	Vadības pieeja	205
Vietējās kopienas	413-1	Vietējās kopienas iesaiste, ietekmes izvērtējums un attīstības programmas	205
	413-2	Darbības ar būtisku esošo vai potenciālo negatīvo ietekmi uz vietējām kopienām	205
Industriālais mantojums	LDZ-2	Nozares industriālā mantojuma saglabāšana un popularizēšana	205
Piegādātāju sociālās ietekmes novērtējums	414-1	Jaunie piegādātāji, kas pārbaudīti, izmantojot sociālās ietekmes kritērijus	205
Politika	415-1	Ziedojumi politiskajiem spēkiem	205
Atbildība pret klientu	103	Vadības pieeja	213
Klientu veselība un drošība	416-1	Produktu un pakalpojumu kategoriju veselības un drošības ietekmes faktoru izvērtējums	217
Klientu privātums	418-1	Būtiskas sūdzības saistībā ar klientu privātuma pārkāpumiem un klientu datu zaudēšanu	230
Citi būtiski aspekti	LDZ-3	Kritiskā infrastruktūra un drošība	222
	LDZ-4	Pakalpojumi pasažieriem ar īpašām vajadzībām	225
	LDZ-5	Klientu apmierinātība	227
	LDZ-6	Pakalpojumu attīstība	228
	LDZ-7	Informācijas pieejamība	232

ORGANIZĀCIJAS PROFILS

02

102-1
102-2
102-3
102-4
102-5
102-6
102-7
102-16

VAS "Latvijas dzelzceļš"

VAS "Latvijas dzelzceļš" (turpmāk tekstā – LDz) ir publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs un "Latvijas dzelzceļš" koncerna valdošais uzņēmums, kas pārvalda dzelzceļa infrastruktūru un sniedz publiskās lietošanas dzelzceļa minimālo piekļuves pakalpojumu kompleksu un piekļuvi publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūrai, kas savieno dzelzceļa infrastruktūru ar apkalpes vietām, kravas vagonu apstrādes, vagonu tehniskās apkopes un apskates pakalpojumus, elektroenerģijas sadales un tirdzniecības pakalpojumus, nomas pakalpojumus, informācijas tehnoloģiju pakalpojumus, elektronisko sakaru pakalpojumus, kā arī principāla pakalpojumus.

VAS "Latvijas dzelzceļš" ir valsts kapitālsabiedrība, kuras 100% kapitāla daļu pieder valstij, un to turētājs ir Satiksmes ministrija.

Uzņēmuma juridiskā adrese ir Rīgā, Gogoļa ielā 3, bet tā struktūrvienības un meitas sabiedrības darbojas visā Latvijā – vietās, kur ir nozīmīgi dzelzceļa mezgli un tiek nodrošināta kravu tranzīta plūsmu apstrāde un pasažieru pārvadājumu organizēšana.

"Latvijas dzelzceļš" koncerns sastāv no valdošā uzņēmuma un sešām atkarīgajām sabiedrībām, no kurām piecās sabiedrībās – SIA "LDZ CARGO", SIA "LDZ Loģistika", SIA "LDZ infrastruktūra", SIA "LDZ ritošā sastāva serviss" un SIA "LDZ apsardze" – valdošajam uzņēmumam ir tieša izšķiroša ietekme. AS "LatRailNet", kas nodrošina gan publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja funkciju, gan plašu dzelzceļa nozares pakalpojumu spektru – valdošajam uzņēmumam ir netieša izšķiroša ietekme.

2021.gadā tika uzsākts atkarīgās sabiedrības SIA "LDZ infrastruktūra" likvidācijas process saskaņā ar VAS "Latvijas dzelzceļš" valdes un padomes apstiprināto plānu, kura uzsākšanai saņemta akcionāra piekrišana. 2022.gada 12.janvārī tika izdots Ministru kabineta rīkojums "Par valsts akciju sabiedrības "Latvijas dzelzceļš" izšķirošās ietekmes un līdzdalības izbeigšanu sabiedrībā ar ierobežotu atbildību "LDZ infrastruktūra" un VAS "Latvijas dzelzceļš" netiešas izšķirošas ietekmes izbeigšanu sabiedrībā ar ierobežotu atbildību "Rīgas Vagonbūves Uzņēmums "Baltija"" un sabiedrības ar ierobežotu atbildību "LDZ ritošā sastāva serviss" līdzdalības un tiešas izšķirošas ietekmes izbeigšanu sabiedrībā ar ierobežotu atbildību "Rīgas Vagonbūves Uzņēmums "Baltija"", atbilstoši kuram SIA "LDZ infrastruktūra" plānots likvidēt, bet "Rīgas Vagonbūves Uzņēmums "Baltija"" pievienot SIA "LDZ ritošā sastāva serviss".

Koncernā ietilpst arī neatkarīga akciju sabiedrība "LatRailNet", kas saskaņā ar Eiropas Savienības regulējumu ir dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja būtisko funkciju veicēja un atbild par infrastruktūras lietošanas maksas noteikšanu un jaudas sadali dzelzceļa pārvadājumiem.

Lielāko daļu tā ieņēmumu veido pārvadātāju samaksātā maksa par publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu atbilstoši faktiski nobraukto vilcienu kilometru skaitam, kuras apmēru nosaka publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja būtisko funkciju veicējs AS "LatRailNet", kā arī maksa par LDz sniegtajiem pakalpojumiem apkalpes vietās.

Būtiskākie notikumi un procesi 2021.gadā

2021.gadā vienlaikus ar uzņēmuma pamatdarbību, nodrošinot dzelzceļa infrastruktūras uzturēšanu un kravu pārvadājumu organizēšanu, LDz turpināja jau 2019.gada otrajā pusē un 2020. gadā uzsāktos procesus uzņēmuma darbības efektivizācijai un izmaksu samazināšanai. Mērķtiecīgi īstenoto pasākumu darbinieku skaita un izmaksu optimizācijai rezultātā, veicot funkciju pārskatīšanu un organizatoriskās struktūras izmaiņas, 2021.gadā vidējais darbinieku skaits valdošajā uzņēmumā bija 4 526 darbinieki, kas salīdzinājumā ar 2020.gada vidējo darbinieku skaitu ir samazinājies par 796 darbiniekiem.

Tāpat kā ikvienu uzņēmumu, arī VAS "Latvijas dzelzceļš" saimnieciskos procesus 2021.gadā ietekmēja COVID-19 pandēmija, tostarp valstī izsludinātā ārkārtējā situācija un valsts noteiktā darbinieku obligātā vakcinēšanās pret COVID-19.

Uz VAS "Latvijas dzelzceļš" un meitas sabiedrību darbību ietekmi 2021.gadā atstāja arī ģeopolitiskie procesi. 2021.gadā vairāki Baltkrievijas uzņēmumi un kravu grupas tika iekļautas starptautisko ES un ASV OFAC sankciju sarakstos, kā rezultātā SIA "LDZ CARGO" no Baltkrievijas pārvadāto kravu apjoms samazinājās par 12%.

2021.gadā tika izstrādāti uzņēmuma turpmākajai darbībai un attīstībai nozīmīgi stratēģiskie dokumenti. VAS "Latvijas dzelzceļš" stratēģija un rīcības plāns 2021.-2025.gadam tika akceptēts ar 05.07.2021. VAS "Latvijas dzelzceļš" valdes lēmumu un apstiprināts ar VAS "Latvijas dzelzceļš" padomes 14.07.2021. lēmumu, savukārt ar MK 16.06.2021. rīkojumu Nr.421 tika apstiprināts VAS "Latvijas dzelzceļš" vispārējais stratēģiskais mērķis sekojošā redakcijā – nodrošināt efektīvu, drošu un ilgtspējīgu dzelzceļa infrastruktūras pārvaldīšanu, piedāvājot arī konkurētspējīgus loģistikas, dzelzceļa ritošā sastāva remonta un apkopes, stratēģiski svarīgu objektu

apsardzes pakalpojumus, sekmējot videi draudzīgu dzelzceļa pārvadājumu attīstību. 2021.gadā tika izstrādāta, ar 25.01.2021. valdes lēmumu apstiprināta un 18.03.2021. padomes lēmumu zināšanai pieņemta "VAS "Latvijas dzelzceļš" koncepcija infrastruktūras attīstībai 2021 – 2035", kas ietver patreizējo infrastruktūras un ar to saistīto uzņēmuma darbības aspektu aprakstu un ieskicē uzņēmuma stratēģiskās attīstības vīziju un tās būtiskākos virzienus, kas tieši atainojas izstrādātajā VAS "Latvijas dzelzceļš" vidēja termiņa darbības stratēģijā, uz infrastruktūras attīstību un modernizāciju vērstajos projektos u.c. dokumentos.

2021.gadā tika uzsākts projekts "Zaļā pārmija" jeb "Green Switch", sniedzot iespēju autokravu īpašniekiem un ekspeditoriem nodrošināt efektīvākus un izdevīgākus kravu pārvadājumus. Projekts tapis, sekojot līdzi ES noteiktajiem vides mērķiem, kā arī, lai atslogotu Latvijas autoceļus no smagās kravu pārvadājumu tehnikas, tādējādi uzlabojot autoceļu kvalitāti. Šis pakalpojums klientam dod iespēju kravas kopā ar puspiekabi, bet bez vilcēja un autovadītāja, pārcelt uz dzelzceļu, kur tās tiek nogādātas nepieciešamajā ostas terminālī Liepājā vai Ventspilī un uzceltas uz prāmja "Stena Line", lai tālāk dotos uz Vāciju vai Skandināvijas valstīm.

Pārskata gadā tika uzsākta Kohēzijas fonda līdzfinansētā projekta "Dzelzceļa pasažieru infrastruktūras modernizācija" īstenošana. Turpinājās darbs pie uzsāktā Kohēzijas fonda līdzfinansētā projekta "Rīgas dzelzceļa mezgla posma Sarkandaugava – Mangaļi – Ziemeļblāzma modernizācija" īstenošanas. Vienlaicīgi notiek darbs pie vēl divu projektu sagatavošanas, kurus plānots īstenot ar Kohēzijas fonda līdzfinansējumu: "Nožogojumu un gājēju pāreju ierīkošana dzelzceļa infrastruktūras objektos" un "Dzelzceļa infrastruktūras modernizācija vilcienu kustības ātruma paaugstināšanai".

Savukārt, ar Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (EISI) atbalstu kopā ar Igaunijas dzelzceļa uzņēmumu AS "Eesti Raudtee" turpinās projekta "Sadarbīgas dzelzceļa sistēmas izveidošana Baltijas valstīs" īstenošana. Ņemot vērā finanšu situāciju, 2020.gadā tika izmantots starp LDz un Satiksmes ministriju noslēgtajā Daudzgaļu līgumā ietvertais nosacījums par rīcību uzņēmuma finanšu nestabilitātes gadījumā – LDz sagatavoja un Satiksmes ministrijā iesniedza ziņojumu, kurā informēja par LDz plānoto finanšu līdzsvara nosacījumu neizpildīšanos pirmajā pusgadā un par nepieciešamību nodrošināt uzņēmuma darbību, piešķirot valsts budžeta līdzekļus 32,422 miljonu eiro apmērā pamatkapitāla palielināšanai un 13,01 miljonu eiro avansu – finanšu līdzsvara nodrošināšanai.

Atvēršanas un noturības mehānisma plāna ietvaros notiek darbs pie projekta "Dzelzceļa tīkla elektrifikācija" sagatavošanas.

Lai popularizētu vilcienu kā drošu un ilgtspējīgu transportu un veicinātu arvien plašāku tā izmantošanu, Eiropas Savienība 2021.gadu pasludināja par Eiropas Dzelzceļa gadu.

Šāds lēmums bija saistīts ar ES centieniem veicināt videi draudzīgu transporta veidu izmantošanu un līdz 2050. gadam saskaņā ar Eiropas zaļo kursu panākt klimata neitralitāti. Eiropas Dzelzceļa gada ietvaros visā ES notika dažādi pasākumi, lai mudinātu iedzīvotājus aizdomāties par dažādu transporta veidu ietekmi uz vidi un veicinātu dzelzceļa popularitāti. Eiropas Komisija kā vienu no centrālajiem pasākumiem organizēja "Connecting Europe Express" vilcienu, kas ceļoja cauri visai Eiropai, tai skaitā pa 1520 mm sliežu platuma dzelzceļu – Baltijas vilcienu, kas 2021.gada 21.-22.septembrī kursēja maršrutā Tallina–Tartu–Valga–Rīga–Jelgava–Meitene–Viļņa.

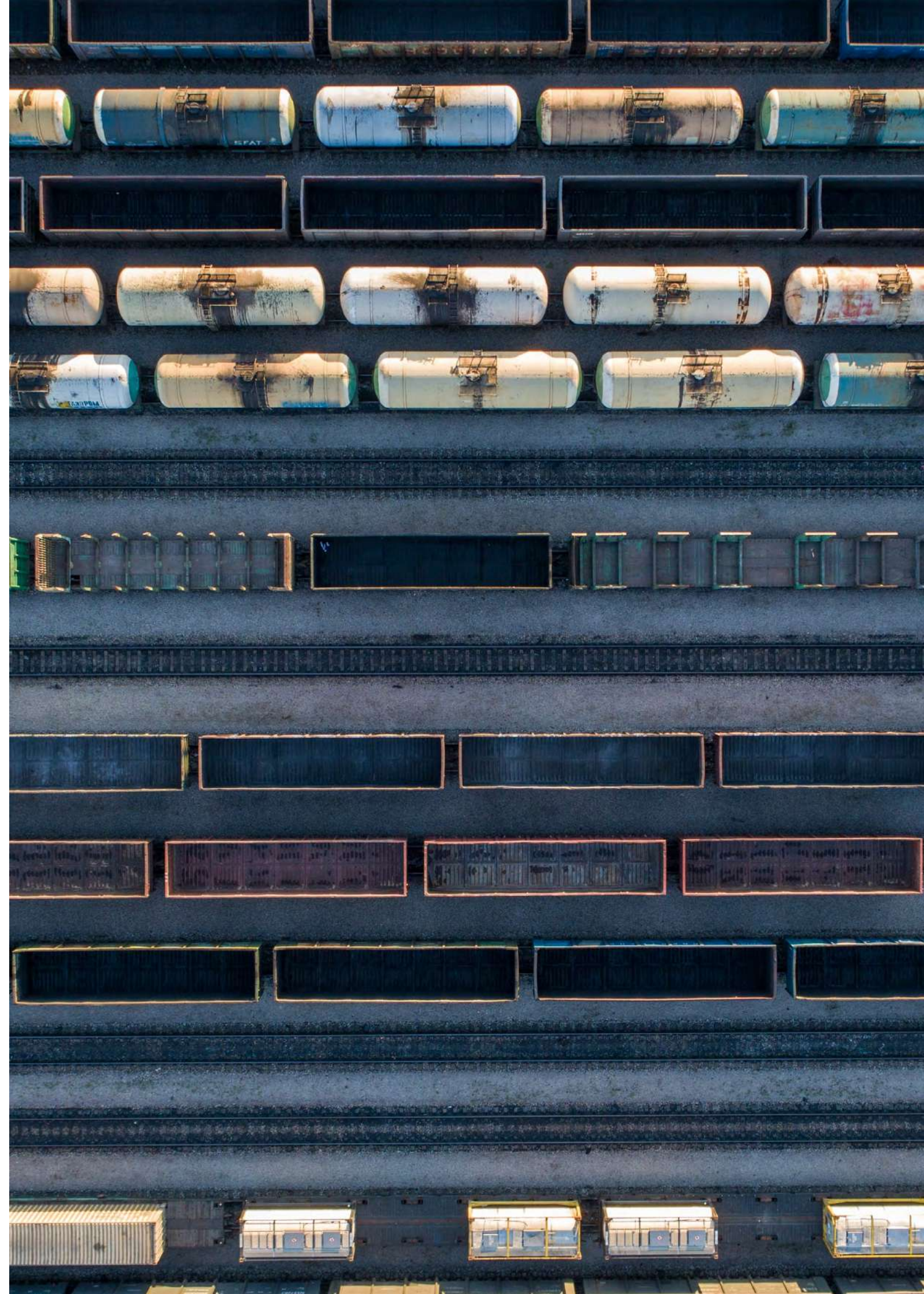
Lai gan stratēģiskās attīstības dokumenti ir kritiski svarīgi uzņēmuma turpmākajai izaugsmei un konkurētspējas nodrošināšanai, būtiski ir uzlabot arī dažādus iekšējos procesus, kam arī ir ietekme uz saimnieciskās darbības nodrošināšanu. Šim nolūkam ir uzlaboti vai no jauna sagatavoti vairāki politiku dokumenti. 2021.gadā ir apstiprināta "Latvijas dzelzceļš" koncerna Drošības politika, Vides un energopārvaldības politika un Korporatīvās pārvaldības kodekss, kā arī izstrādāts jauns Ētikas kodekss.

2021.gadā projekta "Rail Baltica" ietvaros Rīgas Centrālajā dzelzceļa stacijā sākās sliežu ceļu pārbūve. Vērienīgais projekts turpināsies līdz 2026.gadam un LDz uzdevums kopā ar šī projekta realizētājiem ir visā stacijas pārbūves laikā nodrošināt stacijas darbības nepārtrauktību un svarīgāko pakalpojumu pieejamību. 2021.gadā tika slēgti atsevišķi vilcienu pienākšanas un atiešanas ceļi, lai tiktu pārbūvēti esošie un izbūvēti jauni peroni un sliežu ceļi. Pārbūves laikā periodiski tiek mainīti līdzšinējie vilcienu pienākšanas un atiešanas ceļi dažādos maršrutos, kā arī sadarbībā ar AS "Pasažieru vilciens" tiek mainīti vilcienu kustības grafiki. Pēc stacijas rekonstrukcijas 2026.gadā vilcienu kustībai kopumā būs atvērti 14 sliežu ceļi, no kuriem 4 būs "Rail Baltica" 1435 mm sliežu ceļi, un pārējie – LDz 1520 mm sliežu ceļi.

Dzelzceļa pārvadājumi 2021.gadā

Lielāko kravu pārvadājumu apjomu pa Latvijas dzelzceļa infrastruktūru nemainīgi nodrošina koncernā ietilpstošais uzņēmums SIA "LDZ CARGO", kas darbojas arī starptautiskajā kravu pārvadājumu tirgū. Vienlaikus kravu pārvadājumus veic arī četri "Latvijas dzelzceļš" koncernā neietilpstoši uzņēmumi – AS "BALTIJAS TRANŽĪTA SERVISS", AS "Baltijas Ekspresis", SIA "EURORAILCARGO" un AS "LTG CARGO" AB. Tikmēr pasažieru pārvadājumus valsts robežās nodrošina AS "Pasažieru vilciens".

Starptautiskie dzelzceļa pasažieru pārvadājumi 2021.gadā netika atjaunoti pēc to pārtraukšanas 2020.gada pavasarī, kad stājās spēkā COVID-19 ierobežojošie pasākumi. Latvijas teritorijā līdz 2020.gada pavasarim starptautiskos pasažieru pārvadājumus nodrošināja SIA "LDZ CARGO", t.sk. pārvadājot Ukrainas dzelzceļa formējuma vilcienu (Kijeva-Minska-Viļņa-Rīga) un Baltkrievijas dzelzceļa formējuma vilcienu (Minska-Rīga), savukārt Lietuvas dzelzceļa uzņēmums UAB "LG KELEVIAMS" nodrošināja Lietuvas dzelzceļa formējuma vilciena (Viļņa-Daugavpils-Viļņa) pārvadājumus. Latvijā ir saglabājis un darbību turpina 33 kilometrus garais šaursliežu dzelzceļa posms, kur pasažieru pārvadājumus starp Gulbeni un Alūksni nodrošina SIA "Gulbenes – Alūksnes bānītis".

Latvijā pasažieru un kravu pārvadājumu veikšanai kopš dzelzceļa infrastruktūras izveidošanas sākuma tiek izmantots 1520 mm platsliežu ceļu tīkls, kas ir platāks par Rietumeiropas sliežu platumu (1435 mm), bet ir vienāds ar dzelzceļu Baltijas valstīs un austrumu kaimiņvalstīs. Tādējādi "Latvijas dzelzceļam" sadarbībā ar trim lielākajām Latvijas ostām (Rīga, Ventspils un Liepāja) ir iespēja nodrošināt tranzīta koridora savienojumus starp vadošajām valstīm Āzijā un galvenajiem tranzīta mezgliem Rietumeiropā un Skandināvijas valstīs.

Saskaņā ar Vidēja termiņa darbības stratēģiju 2021.-2025. gadam, VAS "Latvijas dzelzceļš" mērķis līdzās drošai, efektīvai un ilgtspējīgai dzelzceļa infrastruktūras pārvaldīšanai un attīstīšanai ir nodrošināt konkurētspējīgus dzelzceļa un loģistikas pakalpojumus Latvijas tautsaimniecības un sabiedrības interesēs. VAS "Latvijas dzelzceļš" vīzija ir būt efektīvam, konkurētspējīgam un klientiem augstu pievienoto vērtību sniedošam uzņēmumam, kas elastīgi reaģē uz pārmaiņām transporta nozarē.

Uzņēmumam vienlīdz svarīga ir konkurētspējīga darbība gan Baltijas valstu, gan vēl plašākā mērogā – bijušajās NVS valstīs un Āzijā, kas panākams, aktīvi iesaistoties starptautisko tranzīta koridoru nodrošināšanā. Iesaistīšanās starptautiskajos tranzīta koridosos nozīmē arī globālo norišu ietekmi uz LDz saimniecisko darbību.

Arī 2021.gada pirmajā pusē, globālajos tirgos samazinoties fosilo izejvielu cenām, saruka pieprasījums pēc šo izejvielu pārvadājumiem, un arī citi notikumi pasaulē ietekmēja pa Latvijas dzelzceļa infrastruktūru pārvadāto kravu apjomu un, attiecīgi, arī uzņēmuma saimnieciskās darbības rādītājus. Tā 2021.gadā pa Latvijas dzelzceļa infrastruktūru ir pārvadāti 22 miljoni tonnu kravu, kas ir par 8,9% mazāk nekā 2020.gadā, kad tika pārvadāti 24,1 miljoni tonnu kravu.

Viens no LDz stratēģiskajiem darbības virzieniem pārvadājumu apjoma kāpināšanā ir mērķis piesaistīt Latvijas tranzīta nozarei arvien jaunus klientus, tādējādi sekmējot publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu.

Nafta, naftas produkti

6,3 miljoni tonnu

Graudi, miltu produkti

4,5 miljoni tonnu

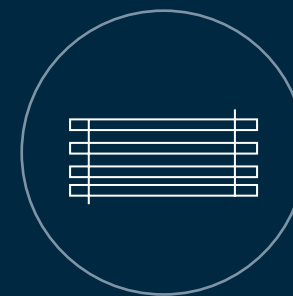
Minerālmēsli

2,5 miljoni tonnu

Akmeņogles

2 miljoni tonnu

Koksne, tās izstrādājumi

1,8 miljoni tonnu

Minerālvielas

0,9 miljoni tonnu

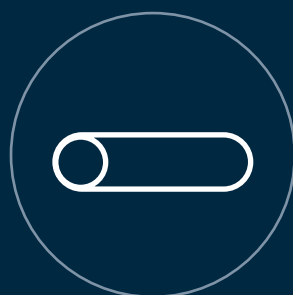
Ķīmiskās kravas

0,8 miljoni tonnu

Rūda

0,6 miljoni tonnu

Melnie metāli

0,5 miljoni tonnu

Pārējās kravas

2,1 miljoni tonnu

Pārvadāto kravu apjomi
2021.gadā

Tas paveicams, attīstot intermodālu un multimodālu loģistikas piedāvājumu, veidojot stratēģiskās partnerības, apgūstot esošos un jaunus tirgus, attīstot loģistikas piedāvājumu virzību tirgū un pārdošanu.

Neskatoties uz pandēmiju, 2021.gada otrajā pusē pasaules ekonomika sāka atgūties, un kopumā gada laikā eksporta pārvadājumi pa LDz infrastruktūru sasniedza 2,1 miljonus tonnu, kas ir par 5,7% vairāk nekā gadu iepriekš.

Dažādu valsts kravu apjoma īpatsvars 2020. – 2021.gadā

	2020	2021
Baltkrievija	26,7 %	28,0 %
Igaunija	0,2%	0,4 %
Kazahstāna	0,4%	5,0 %
Lietuva	9,0 %	10,1 %
Krievija	61,6 %	54,1 %
Ukraina	1,5%	1,8 %
Uzbekistāna	0,2 %	0,5 %
Citas	0,4 %	0,1 %

Tomēr neraugoties uz pakāpeniski pieaugošo iekšzemes kravu un eksporta kravu pārvadājumu apjomu, atbilstoši SIA "LDZ CARGO" datiem, lielāko pārvadājumu daļu joprojām veidoja importa un sauszemes tranzīta kravas no Krievijas, Baltkrievijas, Lietuvas, Ukrainas, Kazahstānas un citām valstīm.

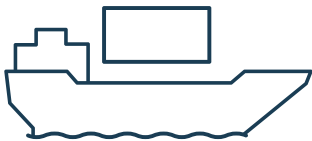
Joprojām lielākais kravu īpatsvars tika ievests no Krievijas, tomēr 2021.gadā tas turpināja samazināties līdz 54,1% (2020. gadā īpatsvars bija 61,6%, bet 2019.gadā – 70,4%). Krievijas kā nosūtītājvalsts kravu īpatsvaram pēdējos gados ir tendence sarukt, un tas ir skaidrojams ar Krievijas arvien aktīvāku savu ostu attīstīšanu un kravu novirzīšanu uz tām, savukārt 2022. gada sākumā šo situāciju būtiski ietekmēja arī starptautiskā sankciju politika.

Samazinoties kravu pārvadājumu intensitātei, attiecīgi samazinājušies arī kravu apjomi, kas vesti uz lielākajām valsts ostām. Lai gan pārvadājumu līdere ar 6,5 miljoniem tonnu 2021.gadā joprojām bija Rīga, apjoma kritums, salīdzinājumā ar 2020.gadu ir bijis par 28%. Otrs lielākais kravu apjoms vests uz Ventspils ostu – 3,6 miljoni tonnu (par 10% mazāk), bet uz Liepājas ostu transportēti 3,2 miljoni tonnu (-3%). Kopumā uz visām trim ostām 2021.gadā ir pārvadāti 13,3 miljoni tonnu (2020.gadā – 16,3 miljoni tonnu).

Līdzīgi kā 2020.gadā, arī 2021.gadā vislielāko kravu apjomu veidoja nafta un naftas produkti, kam sekoja graudi un graudu pārstrādes produkti, savukārt trešajā vietā bija minerālmēsli (2020.gadā trešajā vietā bija akmeņogles). Pieaugums 2021. gadā bija vērojams atsevišķiem kravu veidiem: minerālvielām, kas pārvadātas par 57,9% vairāk nekā gadu iepriekš, minerālmēsliem, kas pārvadāti par 8,6% vairāk nekā 2020. gadā un graudiem un graudu produktiem, kas pārvadāti par 2,4% vairāk nekā 2020.gadā.

Tāpat kā citās pasažieru pārvadājumu jomās, arī dzelzceļa pārvadājumos 2021. gadā turpinājās COVID-19 pandēmijas ierobežojumu ietekme uz pasažieru pārvadājumiem. Latvijā 2021.gadā pa dzelzceļu kopumā pārvadāti 11,2 miljoni pasažieru, kas ir mazāk nekā 2020.gadā, kad ar vilcienu bija braukuši 12,9 miljoni pasažieru.

Dzelzceļa kopējo kravu pārvadājumu īpatsvars caur pieostas stacijām 2021.gadā

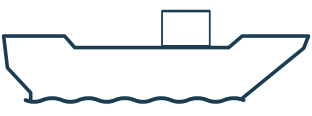
49%

uz Rīgas ostu

27%

uz Ventspils ostu

24%

uz Liepājas ostu

Infrastruktūras pārvaldība un attīstība

VAS "Latvijas dzelzceļš" pamatfunkcija ir publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldīšana saskaņā ar Latvijas Republikas un Eiropas Savienības normatīvajiem aktiem un kvalitātes kritērijiem.

Dzelzceļa infrastruktūras uzturēšana, atjaunošana un attīstība tiek nodrošināta atbilstoši 09.11.2018. starp Satiksmes ministriju un VAS "Latvijas dzelzceļš" noslēgtajam daudzgadu līgumam Nr.L-7392/2018 "Par VAS "Latvijas dzelzceļš" pārvaldīšanā esošās publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras uzturēšanas un attīstības plānošanu un finansēšanu" un "VAS "Latvijas dzelzceļš" vidējā termiņa darbības stratēģijai 2021. – 2025.gadam".

2021.gadā VAS "Latvijas dzelzceļš" pārziņā bija 1859,1 kilometrs (2020.gadā – 1779 km) ekspluatējamo sliežu ceļu, no kuriem 1825,7 kilometri bija 1520 mm platuma sliežu ceļi un 33,4 kilometri – 750 mm platuma sliežu ceļi, pa kuriem kursē vēsturiskais Gulbenes–Alūksnes bānītis.

Latvijā dzelzceļa infrastruktūrā ietilpst 140 stacijas (73 stacijās un 2 kravas punktos ir iespējams veikt operācijas ar kravu (kravas pieņemšana un izsniegšana, iekraušana/izkraušana)) un 128 pieturas punkti (66 pieturas punkti atvērti pasažieru izkāpšanas un iekāpšanas operāciju veikšanai). Staciju un pieturas punktu skaits salīdzinājumā ar 2020.gadu, nav mainījies. Maksimālais vilcienu kustības ātrums ir noteikts līdz 120 km/h pasažieru vilcieniem un līdz 90 km/h – kravas vilcieniem. Maksimālā ass noslodze dzelzceļa ritošajam sastāvam ir 25 tonnas, kas nozīmē, ka dzelzceļa infrastruktūra Latvijā spēj nodrošināt smagāku kravu pārvadājumus (viena kravas vilciena vidējais svars ir ap 3 000 tonnu) visā dzelzceļa tīklā.

VAS "Latvijas dzelzceļš" pārvaldītajā infrastruktūrā ir šādi elektrificēti iecirkņi:

- Rīgas Pasažieru stacija – Jelgava;
- Torņakalns – Tukums II;
- Rīgas Pasažieru stacija – Zemitāni – Skulte;
- Rīgas Pasažieru stacija – Aizkraukle;
- Zemitāni – Šķirotava.

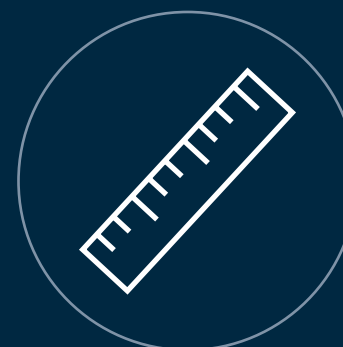
Viena no uzņēmuma prioritātēm ir gājēju drošība dzelzceļa tuvumā un šķērsojot to, tāpēc ieguldījumi tiek veikti arī drošības uzlabošanā. LDz 2021.gadā turpināja veicināt drošu pārvietošanos dzelzceļa tuvumā un drošu dzelzceļa sliežu šķērsošanu, veicot dažādus infrastruktūras uzlabojumus. Pārskata gadā uzsākts darbs, lai ar skaņas un gaismas signalizāciju aprīkotu divas gājēju pārejas – pie pieturas punkta "Babīte" dzelzceļa posmā Zaslauks – Priedaine un Jūrmalā, Turaidas ielā. Patlaban Latvijā ar skaņas un gaismas signalizācijas luksoforiem ir aprīkotas 5 gājēju pārejas.

Līdz ar vilcienu kustības ātruma palielināšanas darbiem būtiski ir modernizēt arī dzelzceļa pārbrauktuves, aprīkojot tās ar automātiskām barjerām un ierīkojot videonovērošanas sistēmas. 2021.gadā ar videonovērošanas sistēmām tika aprīkotas 18 dzelzceļa pārbrauktuves, bet ar automātiskajām barjerām aprīkotas divas dzelzceļa pārbrauktuves. Šajā periodā ir ierīkotas arī divas jaunas dzelzceļa gājēju pārejas – posmā Rīga – Olaine un pie stacijas "Zasulauks".

2021.gada nogalē darbu uzsāka LDz dzelzceļa pārbrauktuļu centrs, no kura attālināti tiek uzraudzītas apsargājamās dzelzceļa pārbrauktuves visā Latvijas teritorijā. Pakāpeniski atsakoties no pārbrauktuļu fiziskās kontroles, kad pie pārbrauktuvēm pastāvīgi uzturas dežurējošais personāls, 2021.gadā videonovērošanas sistēma tika ierīkota 19 pārbrauktuvē, bet kopumā pārbrauktuļu centrā ir iespējams vienlaikus apkalpot līdz 24 pārbrauktuvē. Pārbrauktuļu centrā viens dežurants var apkalpot līdz sešām pārbrauktuvē vienlaikus, tādējādi ar tehnoloģiju palīdzību tiek optimizēti resursi un uzlaboti darbinieku darba apstākļi. Pārbrauktuļu centra dežurants ar videonovērošanas sistēmas palīdzību seko līdzi situācijai dzelzceļa pārbrauktuvēs un nepieciešamības gadījumā veic atbilstošas darbības, lai novērstu avārijas situācijas. Dežurants nepieciešamības gadījumā ziņo vilcienu dispečeram vai staciju dežurantam par iespējami bīstamu situāciju uz pārbrauktuves, var iedarbināt pārbrauktuves signalizāciju, kā arī ar īpašas programmas palīdzību tiešsaistē sekot līdzi vilcienu kustībai.

VAS "Latvijas dzelzceļš" 2021.gadā kopumā uzturēja 574 dzelzceļa pārbrauktuves un 402 gājēju pārejas.

2021.gadā LDz pārvaldībā ir

1859 km
sliežu ceļu garums
(ekspluatācijas garums)

140
stacijas

128
pieturas punkti

402
gājēju šķērsojumi

574
dzelzceļa pārbrauktuves

Cilvēkresursi

Neraugoties uz to, ka arvien vairāk procesu ir iespējams automatizēt, izmantojot moderno tehnoloģiju sniegtās priekšrocības, dzelzceļa nozarē joprojām būtiska loma ir arī cilvēkresursiem, jo vairāki nozīmīgi ar dzelzceļa infrastruktūras uzturēšanu, attīstību un drošību saistīti procesi iespējami, tikai izmantojot cilvēka rokas un prātu. "Latvijas dzelzceļš" kā uzņēmums ar vairāk nekā 100 gadu vēsturi novērtē ilggadēju darbinieku pieredzi un zināšanas, vienlaikus apzinoties, ka uzņēmumam, kura mērķis ir kļūt par mūsdienīgu, elastīgu un starptautiski konkurētspējīgu tirgus dalībnieku, ir nepieciešami arī progresīvi domājoši jaunie speciālisti.

Uzņēmuma darbinieku vidējais vecums pārskata periodā bija 47,5 gadi. Stiprinot sadarbību ar augstākās un profesionālās izglītības iestādēm, VAS "Latvijas dzelzceļš" arī gados jauno speciālistu skaits turpina pieaugt. Lai motivētu darbiniekus veidot karjeru uzņēmumā, tiek rasta iespēja dažādām motivācijas un kompetenču attīstības programmām. Savukārt paaudžu nomaiņas veicināšanai jau vairākus gadus darbojas speciāla programma, kas pensijas vecuma darbiniekiem paredz motivējošus mehānismus, lai viņi savas gadu desmitiem krātās zināšanas un pieredzi nodotu jaunajiem profesionāļiem, pirms paši dotas pelnītā atpūtā.

Dzelzceļa infrastruktūra sastāv no dažādām komponentēm, tostarp tādiem tehnoloģiskajiem procesiem, kuru uzdevums ir garantēt kvalitatīvu un drošu tās ekspluatāciju. Par šiem procesiem ir atbildīgi cilvēki – VAS "Latvijas dzelzceļš" darbinieki visā Latvijas teritorijā, vietās, kur atrodas publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūra. Vislielākais cilvēku skaits ir nodarbināts lielajās Latvijas pilsētās, kas vienlaikus ir arī dzelzceļa satiksmes mezgli gan kravu, gan pasažieru pārvadājumos. Lai gan Rīgā un Pierīgas reģionā strādā visvairāk darbinieku, nozīmīga loma ir arī Latgales reģionam, kas Latvijas dzelzceļa infrastruktūru savieno ar Āzijas tranzīta koridoriem.

Efektivizējot darbību un uzlabojot tehnoloģiskos procesus, pēdējo gadu laikā pakāpeniski ir samazināts uzņēmumā nodarbināto skaits. Lai samazinātu izdevumus un stabilizētu finanšu situāciju, VAS "Latvijas dzelzceļš" valde jau 2020.gada sākumā pieņēma lēmumu par darbinieku skaita optimizāciju. Arī 2021.gadā tika turpināts iesāktais darbinieku skaita samazināšanas process un gada laikā darba attiecības VAS "Latvijas dzelzceļš" optimizācijas ietvaros tika izbeigtas ar 688 darbiniekiem. 2021.gada 31.decembrī VAS "Latvijas dzelzceļš" bija nodarbināti 4125 cilvēki (2020.gada 31.decembrī – 4813 cilvēki). Vienlaikus darbinieku skaita samazināšana notika arī "Latvijas dzelzceļš" koncerna atkarīgajās sabiedrībās – 2021.gadā Koncerna vidējais darbinieku skaits bija 7 151 darbinieki, un salīdzinājumā ar 2020.gadu tas ir samazinājies par 1 388 darbiniekiem.

VAS "Latvijas dzelzceļš" ievēro nediskriminēšanas principus, nodarbinot dažāda vecuma, dzimumu un tautību iedzīvotājus. Par spīti uzskatam, ka dzelzceļa nozare ir izteikti vīrišķīga, uzņēmumā 2021.gadā bija nodarbināta 1441 sieviete, kas ir 34,9% no visiem darbiniekiem. Šī proporcija jau gadiem ir bijusi ar minimālām izmaiņām, tādējādi "Latvijas dzelzceļš" ir viens no retajiem nozares uzņēmumiem Eiropas Savienībā ar tik augstu sieviešu īpatsvaru.

Darbības rezultāti 2021.gadā

Līdzīgi kā 2019. un 2020.gadā, arī 2021.gadā turpināja samazināties pārvadāto kravu apjoms. Šai tendencei ir vairāki iemesli – gan COVID-19 pandēmija, kas būtiski ietekmēja ikvienu tautsaimniecības nozari, gan nestabilā ģeopolitiskā situācija.

Būtisks LDz darbības rādītājs ir vilcienu nobraukto kilometru skaits, kas ir pamatā infrastruktūras lietošanas maksas aprēķinam un nosaka infrastruktūras nolietojumu.

2021.gadā kopējais vilcienu-km skaits salīdzinājumā ar 2020. gadu ir samazinājies par 2,6%, no tiem kravu pārvadājumos par 7,1%, savukārt vilcienu-km skaits pasažieru pārvadājumos ir palielinājies par 1,1%. Pa VAS "Latvijas dzelzceļš" pārvaldīto publiskās lietošanas infrastruktūru 2021.gadā kravu pārvadājumos nobraukti 4 638 tūkstoši vilcienu-km, pasažieru pārvadājumos nobraukti 6 037 tūkstoši vilcienu-km (t.sk. SIA "Gulbenes-Alūksnes bānītis" – 48,4 tūkstoši vilcienu-km). Pārējos uzņēmuma ieņēmumus veido kravas vagonu apstrāde, noma, elektroenerģijas sadale, nekustamo īpašumu noma, pārdošana, kā arī informācijas tehnoloģiju un principāla pakalpojumi.

Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi – rezultāts ir 0, ņemot vērā, ka VAS "Latvijas dzelzceļš" ir saņēmis valsts finansējumu normatīvajos aktos noteiktā valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja finanšu līdzsvara nodrošināšanai.

Ieņēmumu no Minimālā piekļuves pakalpojumu kompleksa un piekļuves infrastruktūrai, kas savieno infrastruktūru ar apkalpes vietām un valsts dotācija minimālajam piekļuves pakalpojuma kompleksam un piekļuvei infrastruktūrai, kas savieno infrastruktūru ar apkalpes vietām, īpatsvars kopējā 2021.gada neto apgrozījumā (t.sk. valsts finansējums finanšu līdzsvara nodrošināšanai) sastāda 53,8%. Savukārt infrastruktūras maksas ieņēmumu īpatsvars kopējā 2021. gada apgrozījumā (neieskaitot valsts finansējumu finanšu līdzsvara nodrošināšanai) sastāda 66,8%.

201-4

LDz neto apgrozījums 2021.gadā bija 157,7 miljoni eiro.

To veidoja:

- Ieņēmumi no Minimālā piekļuves pakalpojumu kompleksa un piekļuves infrastruktūrai, kas savieno infrastruktūru ar apkalpes vietām 54,5 miljonu eiro apmērā (34,6% no ieņēmumiem);
- Valsts finansējums minimālajam piekļuves pakalpojuma kompleksam un piekļuvei infrastruktūrai, kas savieno infrastruktūru ar apkalpes vietām 30,3 miljonu eiro apmērā (19,2% no ieņēmumiem);
- Ieņēmumi par infrastruktūras pārvaldītāja papildpakalpojumiem 19 miljonu eiro apmērā (12,1% no ieņēmumiem);
- Valsts finansējums finanšu līdzsvara nodrošināšanai 30,6 miljonu eiro apmērā (19,4% no ieņēmumiem);
- Pārējie pakalpojumi 23,1 miljonu eiro apmērā (14,7% no ieņēmumiem).

Ieņēmumi no pamatdarbības 2021.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir palielinājušies par 1 174 tūkstošiem eiro jeb 0,8%.

157,7

miljoni eiro

apgrozījums

43,6

miljoni eiro

nomaksātie nodokļi

307,56

miljoni eiro

uzņēmuma vērtība

2020.gadā saņemtais valsts finansējums 1 466 260 eiro apmērā, kas piešķirts VAS "Latvijas dzelzceļš" investīciju projektu realizācijai, bet 2020.gadā netika pilnā apmērā apgūts, 2021.gadā apgūts pilnībā.

2021.gadā gan VAS "Latvijas dzelzceļš", gan viss "Latvijas dzelzceļš" koncerns turpināja veikt mērķtiecīgus pasākumus izmaksu samazināšanai un darbības efektivizācijai, pārskatot uzņēmuma tehnoloģiskos un administratīvos procesus, un 2021.gada faktiskās uzņēmuma pamatdarbības izmaksas salīdzinot ar 2021.gada budžetu, ir izdevies samazināt par 8,497 miljoniem eiro jeb 6,3%.

VAS "Latvijas dzelzceļš" pamatkapitāla palielināšanai piešķirtā valsts finansējuma izlietošana 2021.gada kapitālieguldījumu projektos

Nr.	Investīciju projekti	2021.gada pamatkapitāla finansējuma apmērs (eiro)	2021.gada pamatkapitāla finansējuma izlietojums (eiro)
1.	2020.gada kapitālieguldījumu projekti, kuriem tika novirzīts pamatkapitāla finansējums	1 466 260	1 466 260
1.1.	Garsliežu nomaiņa pret jaunām sliedēm	1 393 857	1 393 857
1.2.	Enerģētikas atjaunošana (Kontakttīklu atjaunošana, vilces apakšstaciju iekārtu atjaunošana, elektroapgādes atjaunošana un apgaismojuma atjaunošana).	72 403	72 403

Valsts budžetā nodokļos 2021.gadā VAS "Latvijas dzelzceļš" ir iemaksājis 43,6 miljonus eiro.

VAS "Latvijas dzelzceļš" ir ierindots starp Nasdaq Rīga un "Prudentia" kopīgi veidotā Top101 Latvijas vērtīgākajiem uzņēmumiem, 2021.gadā ierindojoties 20.vietā. Uzņēmuma vērtība šajā topā ir noteikta 307,56 miljonu eiro apmērā, savukārt valsts kapitālsabiedrību grupā VAS "Latvijas dzelzceļš" atrodas 5.vietā, bet transporta, tranzīta un loģistikas uzņēmumu grupā ir nemainīgs līderis.

2021.gadā no atkarīgajām sabiedrībām saņemtas dividendes 144 tūkstošu eiro apmērā.

Saskaņā ar Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 28. panta pirmo un otro daļu, prognozējamo peļņas daļu, kas izmaksājama dividendēs, un dividendēs izmaksājamo peļņas daļu nosaka, pamatojoties uz kapitālsabiedrības vidēja termiņa darbības stratēģiju, tajā noteiktajiem kapitālsabiedrības mērķiem un to īstenošanu. Koncerna ekonomiskā situācija ļauj izdarīt prognozi, ka vidēja termiņa stratēģijas periodam no 2020. – 2025.gadam meitas sabiedrību peļņa būs jāizmaksā dividendēs VAS "Latvijas dzelzceļš" un jānovirza tā finanšu līdzsvara nodrošināšanai, savukārt VAS "Latvijas dzelzceļš" kā mātes sabiedrības peļņa bez valsts līdzekļiem finanšu līdzsvara nodrošināšanai tiek prognozēta tikai 2025.gadā (59 tūkstošu eiro apmērā), tādēļ šajā periodā dividendes akcionāram netiek plānotas.

Atbildība pret ārējām iniciatīvām

Apliecinot atbildību par labu uzņēmuma ilgtspējīgu, caurskatāmu un labu korporatīvo pārvaldību, VAS "Latvijas dzelzceļš" 2021.gadā turpināja darboties nozares, uzņēmējdarbības, kā arī dažādās ar ilgtspējīgu pārvaldību saistītās iniciatīvās. Korporatīvās ilgtspējas un atbildības institūta organizētajā Ilgtspējas indeksa novērtējumā 2021. gadā VAS "Latvijas dzelzceļš" saņēma Zelta kategorijas novērtējumu.

Lai valsts tautsaimniecība un dzelzceļa nozare varētu pilnvērtīgi attīstīties, nepieciešams savlaicīgi domāt par jauno speciālistu piesaisti un to izglītošanu, īpaši to ieinteresēšanu eksaktajās zinātnēs, tādēļ LDz jau 2019. gadā iniciēja un realizēja projektu "SteamUP", kas radīts, lai motivētu skolēnus vairāk pievērsties eksakto zinātņu mācību priekšmetu apgūšanai, padarot tos jauniešu acīs interesantākus un aizraujošākus.

Viena no LDz pamatvērtībām ir drošība pie un uz sliežu ceļiem, tomēr negadījumi uz dzelzceļa notiek – gan pārgalvības, neuzmanības vai drošības prasību neievērošanas rezultātā, gan, diemžēl ir reizes, kad cilvēks pats izlēmis šķirties no dzīves, izdarot pašnāvību. Šādi gadījumi liecina par šo cilvēku mentālās veselības kritisko stāvokli, tādēļ LDz aktualizē šo problēmu, lai pievērstu sabiedrības uzmanību un liktu aizdomāties par savu un savu līdzcilvēku veselību. Lai veicinātu sabiedrības izpratni par šo tematu, 2021.gadā LDz organizēja tiešsaistes diskusijas ar speciālistiem no krīžu un konsultāciju centra "Skalbes" un biedrības "Ogle", kā arī veidoja un publicēja video ar patiesiem pieredzes stāstiem par pašnāvības mēģinājumiem.

2021.gadā jau 14. gadu pēc kārtas norisinājās Pasaules dabas fonda akcija "Zemes stunda", kuras ilggadējs dalībnieks ir arī "Latvijas dzelzceļš", un 27. martā no plkst. 20:30 līdz 21:30 tika izslēgts Rīgas, Jelgavas un Daugavpils dzelzceļa tiltu dekoratīvais apgaismojums. Šai simboliskajai akcijai ik gadu pievienojas arvien vairāk pasaules iedzīvotāju un uzņēmumu un tās mērķis ir aktualizēt klimata pārmaiņas un popularizēt elektroenerģijas taupīšanu ikdienā.

VAS "Latvijas dzelzceļš" nav rūpniecības uzņēmums, tāpēc tas savā ikdienas darbā tiešā veidā neizmanto piesardzības pieeju jeb "precautionary approach" uz vides aizsardzību, tomēr ietekme uz vidi tiek izvērtēta ikvienā LDz īstenotā projektā.

Dalība organizācijās

Latvijas mēroga organizācijas

Latvijas Dzelzceļa nozares darba devēju organizācija (LDzDDO)

LDzDDO mērķis ir īstenot sociālo dialogu ar nozares uzņēmumiem un Latvijas Dzelzceļnieku un satiksmes nozares darbinieku arodbiedrību (turpmāk – LDzSA). VAS "Latvijas dzelzceļš" kā lielākais darba devējs dzelzceļa nozarē organizācijas biedra statusā iesaistās nozares normatīvo aktu un saistošo dokumentu (piemēram, Indikatīvā dzelzceļa infrastruktūras attīstības plāna) apspriešanā un priekšlikumu sniegšanā. Starp LDzDDO, kuras biedrs ir VAS "Latvijas dzelzceļš" un LDzSA ir noslēgta nozares ģenerālvienošana.

Latvijas Dzelzceļnieku biedrība (LDzB)

Latvijas Dzelzceļnieku biedrība ir viena no senākajām nozares organizācijām Latvijā – tā izveidota 1920.gadā, un atjaunota 1991.gadā. Biedrības misija ir vienot Latvijas dzelzceļa nozares entuziastus un valstiski domājošus dzelzceļa patriotus, veidot dzelzceļnieku kopības sajūtu, paaugstināt dzelzceļnieku profesijas prestižu. Organizācija rūpējas par dzelzceļa nozares vērtību un vēstures saglabāšanu, vienlaikus nodrošinot vēsturisko tradīciju turpināšanu. "Latvijas dzelzceļš" koncerns kā nozares lielākais darba devējs iesaistās organizācijas darbā, kā arī LDzB rīkoto pasākumu norisē.

Latvijas Darba devēju konfederācija (LDDK)

LDDK kā lielākā darba devēju organizācija Latvijā apvieno darba devējus no publiskā un privātā sektora. Organizācija ir arī nozīmīgs Ministru kabineta sociālais partneris un Eiropas Darba devēju konfederācijas BUSINESSEUROPE biedrs. Iesaistoties dažādos sadarbības formātos ar valsts pārvaldi, LDDK pārstāvji diskutē par nozīmīgākajām izmaiņām tiesību aktos, kā arī tautsaimniecības attīstības jautājumiem. LDz pārstāvji ir iesaistījušies darba grupās un konsultāciju procesos par dažādiem ar uzņēmuma darbību un vispārējo tautsaimniecības vidi saistītiem jautājumiem.

Latvijas-Baltkrievijas Ekonomisko sakaru veicināšanas biedrība (LBESVB)

2021.gada laikā LBESVB ietvaros sadarbība nenotika.

Korporatīvās ilgtspējas un atbildības institūts

Biedrības mērķis ir izglītojot sabiedrību, paaugstinot izpratni par atbildīgu un tālredzīgu rīcību un sekmējot pilsoniskās sabiedrības attīstību, veicināt ilgtspējīgu valsts attīstību. Piesaistot neatkarīgus ekspertus, institūts ik gadu organizē uzņēmumu un organizāciju novērtējumu "Ilgtspējas indekss". Novērtējumā kopš 2011.gada piedalās arī "Latvijas dzelzceļš" koncerns – gan VAS "Latvijas dzelzceļš", gan arī četras VAS "Latvijas dzelzceļš" meitas sabiedrības – "LDZ CARGO", "LDZ ritošā sastāva serviss", "LDZ apsardze", "LDZ Loģistika".

Baltijas Korporatīvās pārvaldības institūts (BKPI)

BKPI mērķis ir labas korporatīvās pārvaldības veicināšana Latvijā, Lietuvā un Igaunijā, piedāvājot biedriem konsultācijas par labu pārvaldību, kā arī organizējot kompetences paaugstināšanas un izglītojošus kursus uzņēmumu vadībai. Organizācijā ir iesaistījušās gan valsts pārvaldes institūcijas, gan publiskās kapitālsabiedrības un privātais uzņēmējdarbības sektors. Kopš 2016.gada VAS "Latvijas dzelzceļš" ir BKPI korporatīvās attīstības biedrs, iesaistoties BKPI aktivitātēs, tostarp, izmantojot iespēju piedalīties uzņēmuma augstākās vadības tālākizglītības programmā.

Starptautiskās organizācijas

Latvijai kā ES dalībvalstij ir saistošas visas ES regulas, direktīvās ietvertās normas, un pieņemtie tiesību akti. Starptautiskās dzelzceļa organizācijas apvieno dalībnieku uzņēmumus gan Eiropas, gan pasaules līmenī, lai pārstāvētu nozares dalībnieku intereses ES politikas veidošanā – galvenokārt, lai atbalstītu un veicinātu efektīvāku biznesa un normatīvo vidi Eiropas dzelzceļa operatoriem (pārvadātājiem) un dzelzceļa infrastruktūras uzņēmumiem (infrastrukturā pārvadātājiem). Organizāciju dalībnieki regulāri tiek informēti par galvenajām norisēm, dokumentāciju un jaunām regulām, kas ļauj paredzēt tiesiskās un tehniskās izmaiņas nozarē. Dalība organizācijās dod iespēju šos jauninājumus savlaicīgi plānot un integrēt biznesa vadības procesos.

VAS "Latvijas dzelzceļš" dalība Eiropas un pasaules starptautiskajās organizācijās dod iespēju iesaistīties ES dzelzceļa nozares politikas apspriešanā, paužot savu pozīciju atbilstoši uzņēmuma un Latvijas transporta nozares interesēm, rodot arī jaunas attīstības iespējas. Tā ir iespēja gūt vienotu pieeju un izpratni par direktīvu un standartu pielāgošanu harmonizācijas procesā starp dzelzceļiem. Ņemot vērā, ka VAS "Latvijas dzelzceļš" ir iesaistījies arī savienojumos starp Ķīnu un Eiropu, svarīgs darba kārtības jautājums ir savstarpējā izmantojamība (interoperability).

Šo gadu laikā, darbojoties organizācijās, ir izveidota veiksmīga sadarbība ar citiem dzelzceļiem un organizācijām, kas LDz dod iespēju uzstāties starptautiskajos pasākumos, veicinot uzņēmuma un Latvijas atpazīstamību. Tādējādi lielie starptautiskie tirgus dalībnieki ir iepazīstināti ar Latvijas dzelzceļa sistēmu, galvenajiem savienojumiem un nākotnes iecerēm. Ģenerālajās asamblejās piedalās nozares uzņēmumi no visas pasaules, kas dod iespēju satikt daudzus esošos un potenciālos sadarbības partnerus.

Dzelzceļu pārvadājumu tiesisko regulējumu starptautiskajā līmenī nosaka Starptautiskā dzelzceļa pārvadājumu starpvaldību organizācija OTIF, kas uztur "Konvenciju par starptautiskajiem dzelzceļa pārvadājumiem" (COTIF) (pieņemta 1980.gada 9.maijā, Latvijā šī konvencija ir spēkā no 2000.gada 1.septembra).

Dzelzceļu pārvadājumu tiesisko regulējumu starptautiskajā līmenī nosaka Starptautiskā dzelzceļa pārvadājumu starpvaldību organizācija OTIF, kas uztur "Konvenciju par starptautiskajiem dzelzceļa pārvadājumiem" (COTIF) (pieņemta 1980.gada 9.maijā, Latvijā šī konvencija ir spēkā no 2000.gada 1.septembra).

Starptautiskā dzelzceļa transporta komiteja (CIT - The International Rail Transport Committee)

Komiteja dibināta 1902.gadā, un tās locekļi ir Eiropas un Magriba valstu dzelzceļu uzņēmumi un kuģniecības kompānijas. CIT nodrošina Konvencijas par starptautiskajiem dzelzceļa pārvadājumiem (COTIF), Vienveida noteikumu attiecībā uz kravu starptautisko dzelzceļa pārvadājumu līgumu (CIM), un Vienveida noteikumu attiecībā uz pasažieru un bagāžas starptautisko dzelzceļa pārvadājumu līgumu (CIV) noteikumu un vienotu piemērošanu un praktisko realizāciju – izstrādā tiesiskos pamatus līgumiem, kuri regulē attiecības starp klientiem un pārvadātājiem, kā arī savstarpējas attiecības starp pārvadātājiem.

Eiropas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāju kopiena (CER - The International Rail Transport Committee)

CER pārstāv savu biedru intereses ES politikas veidošanā, lai atbalstītu un veicinātu efektīvāku uzņēmējdarbības un normatīvo vidi nozarē. Organizācijā ir vairāk nekā 70 biedru un partneru un tās pārziņā ir vides, infrastruktūras, muitas un juridiskie jautājumi, pasažieru un kravu pārvadājumi, aplikācijas TAF TSI izstrāde (aplikācija nodrošina standartizētu informācijas apmaiņu reālā laikā starp pārvadājumu procesā iesaistītiem dzelzceļa

uzņēmumiem, piemēram, par kavējumiem, atceltiem reisiem un nokavētiem savienojumiem), kā arī personāla vadības jautājumi.

Galvenie darba kārtības jautājumi ir Ceturtās dzelzceļa pakotnes Tehniskā pīlāra ieviešana, Eiropas dzelzceļu sadarbības ierīkšanas sistēmas un datu apmaiņas jomā, inovācijas un digitalizācijas attīstība, tostarp signalizācijas sistēmu un automātiski vadāmu vilcienu jomā, intermodalitātes nosacījumu uzlabošana.

Starptautiskā dzelzceļu organizācija - (UIC - The International Union of Railways)

UIC ir izveidota, reaģējot uz ģeopolitiskajām izmaiņām pēc Pirmā pasaules kara. Tā dibināta 1922.gadā un jau tās darbības pirmsākumos par pilntiesīgu šīs organizācijas locekli kļuva arī Latvijas Dzelzceļu virsvalde. VAS "Latvijas dzelzceļš" atjaunoja Latvijas pārstāvniecību UIC organizācijā 1992.gadā.

UIC koordinē sadarbību aktuālajos jautājumos starp dzelzceļiem pasaules līmenī, veicinot dzelzceļu sistēmu saskaņotu darbību. Organizācija apvieno 194 biedrus no visas pasaules. UIC izstrādā standartus un veicina inovāciju attīstību dzelzceļā. UIC darba programmas galvenie jautājumi ir Eiropas dzelzceļu tīkla koridoru attīstība, Eiropas – Āzijas transporta koridora attīstība, finansējums infrastruktūras attīstībai, dzelzceļu digitalizācija un ērta, savienota mobilitāte. Organizācijā turpinās darbs pie vienotu standartu izstrādes, pētniecības un ilgtspējīgas attīstības programmām, kā arī drošības jautājumiem.

Starptautiskā dzelzceļu policijas un drošības dienestu sadarbības organizācija (COLPOFER - The association of railway security managers and railway/transport police forces)

COLPOFER apvieno dzelzceļa uzņēmumu un dzelzceļa policijas spēkus, lai veidotu kopīgu pieeju drošībai Eiropas dzelzceļu sistēmā.

Organizācijas kopīgais uzdevums ir aizsargāt cilvēkus, īpašumus un aktīvus dzelzceļa teritorijā no graujošām un noziedzīgām darbībām. LDz eksperti šajā organizācijā piedalās darba grupās "Aizsardzība pret terorisma aktivitātēm" un "Kiberdrošība", kurās tiek risināti jautājumi par rīcību terora akta vai draudu gadījumos, kā arī risināti ar IT drošību saistīti jautājumi.

RailNetEurope (RNE).

Sadarbība RNE ietvaros ļauj kopīgi izstrādāt saskaņotus ES dzelzceļa koridoru pārvaldības procesus un instrumentus (IT sistēmas) gan kravu pārvadātājiem, gan infrastruktūras pārvaldītājiem, gan jaudas sadales uzņēmumiem.

RNE tika izveidota 2004.gadā, lai palīdzētu risināt izaicinājumus, ar kuriem saskaras starptautiskā dzelzceļa nozare: sniegtu atbalstu saistībā ar atbilstību Eiropas tiesiskajam regulējumam, t.i., izstrādātu saskaņotus starptautiskos biznesa procesus, veidnes, rokasgrāmatas, vadlīnijas un sistēmas.

Ziemeļjūras – Baltijas jūras dzelzceļa kravu pārvadājumu koridors (RFC8 - North Sea – Baltic Rail Freight Corridor)

Izveidots 2015.gadā, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2010.gada 22.septembra Regulu Nr.913/2010 par Eiropas dzelzceļa tīklu konkurētspējīgiem kravu pārvadājumiem.

Satiksmes ministrija un Koncerna sabiedrību pārstāvji piedalās NSB RFC valdes, apsaimniekotājvaldes un darba grupu darbībā.

Informācijas koordinācijai un viedokļu sagatavošanai VAS "Latvijas dzelzceļš" pārstāvībai RFC8 darba grupās un institūcijās ir izveidota uzņēmuma iekšējā darba grupa.

Eiropas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāju sadarbības platforma (PRIME - Platform of Rail Infrastructure Managers in Europe)

PRIME ir Eiropas Komisijas 2013.gadā izveidota sadarbības organizācija, kuras mērķis ir apvienot galvenos ES dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājus (uzņēmumus), lai apspriestu, saskaņotu, izstrādātu un pieņemtu lēmumus ES vienotas dzelzceļa telpas un dzelzceļa nozares attīstībai, tādējādi Eiropas Komisijai nodrošinot kvalitatīvāku lēmumu pieņemšanu, ievērojot dalībvalstu intereses un atvieglojot direktīvu ieviešanu dzelzceļa nozarē.

Organizācijas darbības sfērā ir digitalizācijas (IT) jautājumi, dzelzceļa finansējums, infrastruktūras maksa, KPI&BEnchmarking, juridiskie jautājumi, kā arī dzelzceļa drošības jautājumi.

Sadraudzības dalībvalstu dzelzceļa transporta padome (CSŽT - Совет по железнодорожному транспорту государств - участников Содружества)

CSŽT ir NVS starpvalstu institūcija, kas koordinē dzelzceļa transporta darbību starp 18 valstu dzelzceļa uzņēmumiem.

LDz piedalās Dzelzceļa transporta padomes darbā asociēta locekļa statusā, lai nodrošinātu starptautisko pasažieru un kravas vilcienu apriti 1520 mm sliežu ceļa platumā.

Pamatojoties uz CSŽT izstrādātiem dokumentiem, uzņēmums veic ikdienas operācijas dzelzceļa robežpunktos austrumu virzienā, tiek pieņemti un nodoti vagoni, uzņēmuma lokomotīves pārvadā vilciena sastāvus, šķērsojot trešo valstu robežas, veikti nepieciešamie ritošā sastāva remontu un saskaņoti vilcienu grafiki.

Koordinācijas Transsibīrijas pārvadājumu padome (KSTP - Международный Координационный совет по трансевразийским перевозкам)

KSTP sekmē un attīsta pārvadājumus virzienā Eiropa – Āzija – Eiropa, pulcējot kravu nosūtītājus, terminālu pārstāvjus, pārvadātājus un pārējos pārvadājuma procesā iesaistītos, lai veicinātu dzelzceļa kravu pārvadājumu apjoma pieaugumu minētāja virzienā. KSTP sastāvā ir 120 biedri no 24 valstīm.

Dzelzceļu sadarbības organizācija (OSŽD - Организация сотрудничества железных дорог)

Dibināta 1950.gadā, lai sakārtotu starptautisko pārvadājumu tiesisko regulējumu un ekonomiskos aspektus. Organizācijas vadošās struktūras sastāvā ir dalībvalstu satiksmes ministrijas, savukārt izpildinstitūcijas – dalībvalstu dzelzceļa nacionālie uzņēmumi. Kopā organizācijā ir pārstāvētas 29 dalībvalstis.

OSŽD nodrošina Starptautisko transporta tiesību (MTP) pilnveidošanu, starptautisko pasažieru satiksmes nolīguma (SMPS) aktualizēšanu, papildina vienošanos par starptautisko dzelzceļa kravu satiksmi (SMGS) un citiem tiesību dokumentiem, kas saistīti ar starptautiskajiem dzelzceļa pārvadājumiem.

Organizācija arī sekmē dzelzceļa satiksmes attīstību starp Eiropu un Āziju, ieskaitot kombinētos pārvadājumus, sekmē saskaņotas transporta politikas veidošanu starptautisko dzelzceļa pārvadājumu jomā, izstrādā dzelzceļa transporta darbības stratēģijas un nodrošina dzelzceļa transporta lobiju konkurencē ar citiem transporta veidiem.

Ētika un profesionālā godprātība

Lai veicinātu korporatīvās pārvaldības kultūras attīstību Latvijas kapitālsabiedrībās, LR Tieslietu ministrijas izveidota Korporatīvās pārvaldības konsultatīvā padome 2020. gadā ir izstrādājusi [Korporatīvās pārvaldības kodeksu](#) (labas korporatīvās pārvaldības ieteikumi uzņēmumiem Latvijā) kurā, ņemot vērā Latvijas Republikas normatīvajos aktos uzņēmumiem izvirzītās prasības, kā arī Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) ieteikumus uzņēmumu korporatīvajai pārvaldībai definēti 17 principi. Kodeksā noteiktie principi ir paredzēti normatīvajos aktos noteiktās kārtības papildināšanai, sniedzot stabilas, bet elastīgas norādes uzņēmumam piemērotākās korporatīvās pārvaldības modeļa izstrādē. Šim kodeksam un tajā iekļautajiem principiem atbilst arī LDz darbība un to atbilstība plašāk ir aprakstīta VAS "Latvijas dzelzceļš" paziņojumā par korporatīvo pārvaldību "Latvijas dzelzceļš" koncernā 2021.gadā:

- Uzņēmumam ir izveidota aktuāla stratēģija, kurā noteikti uzņēmuma mērķi un virzība uz ilgtermiņa vērtības pieaugumu;

VAS "Latvijas dzelzceļš" ir izveidota un apstiprināta vidēja termiņa darbības stratēģija 2021. – 2025.gadam un tajā noteiktie mērķi un sasniedzamie rādītāji ir 2021.gada budžeta veidošanas pamats. Vadoties no Valdošajam uzņēmumam noteiktajiem finanšu mērķiem izstrādāts katras atkarīgās sabiedrības budžets. Budžeta izpildes kontroles ietvaros tiek vērtēti arī nefinanšu mērķi un galvenie darbības rādītāji.

- Uzņēmumam ir izveidota aktuāla stratēģija, kurā noteikti uzņēmuma mērķi un virzība uz ilgtermiņa vērtības pieaugumu;

"Latvijas dzelzceļš" koncerna korporatīvās vērtības, kā arī profesionālās rīcības un ētikas principi, nodrošinot, lai tie tiktu vērsti pret korupciju, interešu konflikta situāciju rašanos, pretiesisku iekšējās informācijas izmantošanu un jebkuru citu nelikumīgu un neētisku rīcību, ir noteiktas "Latvijas dzelzceļš" koncerna Ētikas kodeksā. Ētikas kodekss apkopo Koncerna valdošā uzņēmuma VAS "Latvijas dzelzceļš" un atkarīgo sabiedrību ar ierobežotu atbildību komercdarbības labās prakses un darbinieku profesionālās ētikas un uzvedības pamatprincipus.

- Uzņēmuma iekšējās kontroles sistēmu pārrauga padome

Iekšējās kontroles sistēma ir "Latvijas dzelzceļš" koncerna risku vadības, kontroles un pārvaldības pasākumu kopums, kura uzdevums ir nodrošināt mērķu sasniegšanu, efektīvu darbību, pārskatu ticamību, darbības atbilstību tiesību aktiem. VAS "Latvijas dzelzceļš" iekšējās kontroles sistēmu pārrauga VAS "Latvijas dzelzceļš" padome. VAS "Latvijas dzelzceļš" kā Koncerna valdošais uzņēmums koordinē iekšējās kontroles īstenošanu atkarīgajās sabiedrībās.

- Uzņēmums identificē, novērtē un uzrauga ar tā darbību saistītos riskus;

"Latvijas dzelzceļš" koncernā ir ieviesta risku vadības sistēma un noteikta risku ziņošanas kārtība saskaņā ar VAS "Latvijas dzelzceļš" padomes apstiprinātu "Latvijas dzelzceļš" koncerna risku vadības politiku. "Latvijas dzelzceļš" koncerna risku vadības sistēmas pārvaldību veic VAS "Latvijas dzelzceļš" valde, savukārt uzraudzību veic VAS "Latvijas dzelzceļš" padome.

- Uzņēmumā ir izveidota iekšējā audita struktūrvienība;

Iekšējā audita funkciju "Latvijas dzelzceļš" koncernā nodrošina VAS "Latvijas dzelzceļš" iekšējā audita daļa, kas funkcionāli atrodas tiešā VAS "Latvijas dzelzceļš" padomes pakļautībā, bet administratīvi – VAS "Latvijas dzelzceļš" valdes pakļautībā. Iekšējā audita daļai ir tiesības veikt auditus un pārbaudes atkarīgajās sabiedrībās ar ierobežotu atbildību. Iekšējā audita daļa sniedz vērtējumu, sagatavojot iekšējā audita ziņojumus un pārskatus par VAS "Latvijas dzelzceļš" un atkarīgajām sabiedrībām ar ierobežotu atbildību atbilstoši apstiprinātajam gada audita plānam. Iekšējā audita ziņojumi tiek sniegti valdei, padomei un valsts kapitālu daļu turētāju pārstāvim.

- Uzņēmumam ir neatkarīgs ārējais revidents;

VAS "Latvijas dzelzceļš" un Koncerna sabiedrībām ir neatkarīgs ārējais revidents.

- Uzņēmums nodrošina caurskatāmu padomes locekļu ievēlēšanas un atsaukšanas kārtību;

VAS "Latvijas dzelzceļš" padomes locekļu nominēšanas process atbilst korporatīvās pārvaldības labās prakses principiem, nodrošina atklātu, godīgu un profesionālu padomes locekļu atlasīšanu, līdz ar to veicinot profesionālas un kompetentas kapitālsabiedrības institūcijas izveidi

- Padomes locekļiem kopā ir atbilstoša pieredze un kompetence;

Padomes sastāvs tiek veidots tā, lai nodrošinātu labai pārvaldībai un VAS "Latvijas dzelzceļš" komercdarbības

veidiem vai nozarei nepieciešamās kompetences, neatkarību lēmumu izvērtēšanā un pieņemšanā. Informāciju par padomes locekļu profesionālo darba pieredzi, izglītību ir publicēta uzņēmuma mājas lapā

- Uzņēmuma padomē ir neatkarīgi padomes locekļi;

VAS "Latvijas dzelzceļš" padomē divi no četriem padomes locekļiem ir neatkarīgie padomes locekļi un atbilst ārējos tiesību aktos noteiktām neatkarības prasībām.

- Uzņēmumā ir ieviesta atalgojuma politika;

"Latvijas dzelzceļš" koncernā ir ieviesta atalgojuma politika un tā ir publicēta [LDz mājaslapā](#).

- Uzņēmumā ir noteikta un saprotama padomes darba organizācija;

VAS "Latvijas dzelzceļš" padomes darba organizācija ir noteikta VAS "Latvijas dzelzceļš" padomes reglamentā

- Padome pieņem informētus un izsvērtus lēmumus; Komiteja sagatavo priekšlikumus lēmumu pieņemšanai padomē;

"Latvijas dzelzceļš" koncerna uzņēmumu padomes pieņemot lēmumus, veicina vidēja termiņa darbības stratēģijā iekļauto mērķu sasniegšanu, izvērtē riskus, īstermiņa un ilgtermiņa ietekmi uz kapitālsabiedrības vērtību, ilgtspēju un atbildīgu attīstību.

- Valdes un padomes locekļi skaidri apzinās interešu konflikta izpausmes un ir informēti par nepieciešamo rīcību interešu konflikta gadījumā;

"Latvijas dzelzceļš" koncerna valdošā uzņēmuma un atkarīgo sabiedrību padomes un valdes locekļi ir valsts amatpersonas saskaņā ar likumu "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā", un tiem ir jāievēro iepriekš minētajā likumā noteiktie vispārējie un speciālie valsts amata savienošanas, kā arī ienākumu gūšanas, komercdarbības, dāvanu un ziedojumu pieņemšanas un citi ierobežojumi, kā arī valsts amatpersonas pienākumi.

Valdošā uzņēmuma un Atkarīgo sabiedrību valdes locekļi savā darbībā ievēro Komerclikumā noteiktos ierobežojumus darījumu slēgšanai ar saistītajām personām, kā arī konkurences aizliegumu.

- Uzņēmums savlaicīgi nodrošina akcionāru ar informāciju par akcionāru sapulces norisi, sniedzot visu nepieciešamo informāciju lēmumu pieņemšanai;

Akcionāru sapulces tiek organizētas saskaņā ar Satiksmes ministrijas 27.09.2021. iekšējiem noteikumiem Nr.01-02/31 "Valsts kapitāla daļu pārvaldes kārtība".

VAS "Latvijas dzelzceļš" valde un padome virza izskatīšanai akcionāru sapulcē jautājumus, par kuriem, saskaņā ar normatīvajiem aktiem lēmumu ir tiesības pieņemt tikai akcionāru sapulcei vai par kuriem valdei un padomei nepieciešama akcionāru sapulces iepriekšēja piekrišana.

- Uzņēmums veicina efektīvu akcionāra iesaisti lēmumu pieņemšanā;

Akcionāra intereses LDz akcionāru sapulcē pārstāv Satiksmes ministrijas valsts sekretārs vai ar valsts sekretāra rīkojumu noteikta cita ministrijas amatpersona, kurai ir visas tiesību aktos paredzētās kapitāla daļu turētāja pārstāvja tiesības, pienākumi un atbildība.

- Uzņēmuma dividendžu politika tiek īstenota, ievērojot Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteikto un ir saskaņota ar akcionāru;

Prognozējamās un dividendēs izmaksājamās peļņas daļas noteikšanas kārtība valsts kapitālsabiedrībā ir noteikta Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā un saskaņā ar to izdotajos Ministru kabineta noteikumos. Prognozējamo Atkarīgās sabiedrības peļņas daļu, kas izmaksājama dividendēs, un dividendēs izmaksājamo peļņas daļu nosaka saskaņā ar tiesību aktiem.

- Uzņēmums regulāri un laikus informē akcionāru un citas ieinteresētās personas par uzņēmuma saimniecisko darbību, finanšu rezultātiem, pārvaldību un citiem aktuāliem jautājumiem.

VAS "Latvijas dzelzceļš" mājaslapā www.ldz.lv "Latvijas dzelzceļš" koncernasabiedrības publisko informāciju atbilstoši tiesību aktos noteiktajam, nodrošinot, ka saimniecisko darbību un finanšu rezultātiem. VAS "Latvijas dzelzceļš" kopš 2015.gada sagatavo un publicē ilgtspējas pārskatu. Ilgtspējas pārskats tiek sagatavots atbilstoši starptautiski atzītajām *Global Reporting Initiative* (GRI) vadlīnijām. 2021.gada pārskatu plānots publicēt 2022.gada jūnijā.

Lai vienotā dokumentā ietvertu VAS "Latvijas dzelzceļš" un tās atkarīgo sabiedrību pārvaldības pamatnostādnes un veicinātu labas korporatīvās prakses ieviešanu un pilnveidošanu, 2021.gadā tika apstiprināts "Latvijas dzelzceļš" koncerna korporatīvās pārvaldības kodekss. Kodeksa mērķis ir noteikt vienotus principus, saskaņā ar kuriem "Latvijas dzelzceļš" īsteno korporatīvo pārvaldību, veicinot ētisku, atbildīgu un caurskatāmu korporatīvās pārvaldības praksi koncernā. "Latvijas dzelzceļš" koncerna korporatīvās pārvaldības kodekss pieejams [LDz mājaslapā](#).

"Latvijas dzelzceļš" koncerna korporatīvās vērtības, kā arī profesionālās rīcības un ētikas principi, nodrošinot, lai tie tiktu vērsti pret korupciju, interešu konflikta situāciju rašanos, prettiesisku iekšējās informācijas izmantošanu un jebkuru citu nelikumīgu un neētisku rīcību, ir noteiktas "Latvijas dzelzceļš" koncerna Ētikas kodeksā. Tas 2021.gadā tika atjaunināts un Ētikas kodeksā ir apkopoti Koncerna valdošā uzņēmuma un atkarīgo sabiedrību komercdarbības labās prakses un darbinieku profesionālās ētikas un uzvedības pamatprincipi. "Latvijas dzelzceļš" koncerna Ētikas kodekss jaunā redakcijā publicēts [LDz mājaslapā](#).

Būtiskākās politikas labas korporatīvās pārvaldības īstenošanai

Atalgojuma politika

"Latvijas dzelzceļš" koncerna Atalgojuma politika ir izstrādāta ar mērķi noteikt vienotus atalgojuma un motivācijas pārvaldības pamatprincipus visā koncernā. Vienlaikus tā nosaka savstarpējās Koncerna uzņēmumu sadarbības vadlīnijas un funkciju sadali, darba samaksas sistēmas struktūru un mērķa līmeni darba tirgū. Atalgojuma politikas pamatuzdevums ir sekmēt darbinieku motivāciju sasniegt stratēģiskos mērķus, kā arī veicināt ikviena darbinieka iesaistīšanos darba izpildes kvalitātes uzlabošanā.

Politikas īstenošanas pamatprincipi:

- Taisnīgums;
- Caurskatāmība;
- Konkurētspēja un atbilstība finanšu iespējām;
- Mērķtiecība.

Drošības politika

2021.gada oktobrī ir apstiprināta "Latvijas dzelzceļš" koncerna Drošības politika, kuras mērķi ir:

- Nodrošināt Koncernā ieviesto drošības procedūru īstenošanu ar mērķi aizsargāt dzelzceļa infrastruktūru, veicināt uz atklātību vērstu biznesa partnerību un īstenot koncernā apstiprināto darbības stratēģiju;
- Uzlabot Koncerna personāla prasmes un izpratni par drošības jautājumiem, savlaicīgi spēt identificēt iespējamus riskus un apdraudējumus, izstrādāt un efektīvizēt risinājumus apdraudējumu mazināšanai;
- Nostiprināt Koncerna spējas reaģēt uz iespējamajiem drošības incidentiem – infrastruktūrai, darījumiem, informācijas aizsardzībai un personālam, stingri ievērojot ārējos un iekšējos tiesību aktos noteiktās normas, kā arī vispārējos tiesību principus.

Krāpšanas novēršanas politika

Koncerna Krāpšanas novēršanas politika ir apstiprināta 2016. gadā, bet jaunā redakcija pieņemta 2019.gadā. Šīs politikas mērķis ir izveidot iekšējās kontroles vidi, kas nodrošinātu krāpšanas, tai skaitā korupcijas, novēršanu, kā arī nodrošinātu iespējamo krāpšanas gadījumu konstatēšanu, noteiktu atbildības līmeņus kontroles pasākumu izvērtēšanai un krāpšanas iespējamo gadījumu pārbaudes veikšanai. Politika nosaka iekšējo trauksmes celšanas sistēmu Koncernā.

Krāpšanas novēršanas politika regulē darbinieku rīcību saskarsmē ar uzņēmuma sadarbības partneriem, ietverot arī sadarbības partneru izvērtējuma veikšanu un rīcību komandējumam, dāvanu u.c. potenciāli interešu konfliktus raisošos gadījumos. Tāpat politika nosaka, kā darbiniekam rīkoties gadījumos, ja viņam radušās aizdomas par potenciālu krāpšanas gadījumu.

Politikā ir ievērotas Trauksmes celšanas likumā un Ministru kabineta "Noteikumos par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā" noteiktās Koncernam saistošās prasības.

2021.gadā tika aktualizēts Krāpšanas novēršanas politikas projekts un uzsākts darbs pie Krāpšanas novēršanas politikas īstenošanas vadlīniju izstrādes.

Satiksmes drošības politika

"Latvijas dzelzceļš" koncerna Satiksmes drošības politika ir viens no uzņēmuma drošības pārvaldības sistēmas pamatelementiem. Politikas mērķis ir noteikt vienotus satiksmes drošības pārvaldības principus un rīcības virzienus, ievērojot satiksmes drošības jomu reglamentējošo normatīvo aktu prasības, lai nepieļautu nepieņemama riska iestāšanos.

Satiksmes drošības politikas pamatprincipi:

- Koncerna sniegtie pakalpojumi ir droši darbiniekiem, pasažieriem, klientiem, sabiedrībai un apkārtējai videi;
- Katrs satiksmes drošības nodrošināšanas procesā iesaistītais darbinieks savu darba pienākumu ietvaros ir atbildīgs par satiksmes drošību;
- Satiksmes drošības nodrošināšanas procesā prioritāte vērsta uz preventīvām darbībām, lai novērstu nepieņemamus riskus;

- Visu lēmumu pieņemšanā ir izvērtēta ietekme uz satiksmes drošību.

"Latvijas dzelzceļš" koncerna vides un energopārvaldības politika

Šīs politikas mērķis ir noteikt VAS "Latvijas dzelzceļš" vides un energopārvaldības principus un uzdevumus, ievērojot normatīvo aktu prasības un komercdarbības jomām noteiktos valsts vides politikas mērķus un uzdevumus, lai mazinātu Koncerna darbības negatīvo ietekmi uz vidi, veicinātu resursu efektīvu izmantošanu, paaugstinātu energoefektivitāti, sniegtu cilvēkiem un videi drošus pakalpojumus, kā arī lai nodrošinātu ilgtspējīgu, konkurētspējīgu un energoefektīvu uzņēmuma attīstību.

Politikas principi:

- Koncernā tiek īstenota vienota vides un energoresursu pārvaldība saskaņā ar biznesa mērķiem;
- Katrs darbinieks ir atbildīgs par līdzdarbošanos Politikas īstenošanā savas kompetences un noteiktās atbildības ietvaros;
- Prioritāte tiek piešķirta preventīvām darbībām, lai novērstu iespējamo vides problēmu rašanos un nepamatotu energoresursu izmantošanu.

Risku pārvaldība

Uzņēmuma labai pārvaldībai un turpmākās attīstības nodrošināšanai ir nepieciešams identificēt ar darbību saistītos riskus, tos laikus pamanīt un novērst vai minimizēt riska negatīvo ietekmi. Risku pārvaldība ir nepārtraukts un regulārs stratēģiskas nozīmes process, kas tiek plānots un pilnveidots atbilstoši Koncerna valdošā uzņēmuma stratēģijai. "Latvijas dzelzceļš" koncernā 2019.gadā tika izstrādāta Risku vadības politika. 2020.gadā regulāra risku ziņošana tika uzsākta Koncerna valdošajā sabiedrībā VAS "Latvijas dzelzceļš" un līdz 2020.gada beigām tika pabeigta risku pārvaldības procesu ieviešana atkarīgajās sabiedrībās.

Sākot ar 2021.gadu atkarīgās sabiedrības ar ierobežotu atbildību ik ceturksni ziņo par būtiskajiem riskiem valdei un padomei (ja padome izveidota), sniedz informāciju "Latvijas dzelzceļš" koncerna risku vadītājam Koncerna ziņojuma sagatavošanai un iesniegšanai VAS "Latvijas dzelzceļš" valdei un padomei.

Pilnveidojot risku pārvaldību, 2021.gadā tika aktualizēti investīciju projektu risku vadības noteikumi un vadlīnijas VAS "Latvijas dzelzceļš" īstenojamiem investīciju projektiem.

Nolūkā pilnveidot risku novērtēšanas metodes, 2021.gadā realizēts pilotprojekts būtisko stratēģisko risku kvantificēšanā, pielietojot dažādas kvantificēšanas metodes un iesaistot VAS "Latvijas dzelzceļš" valdi un padomi diskusijā par risku kvantificēšanas rezultātiem un turpmāku risku pārvaldības uzlabošanu.

2021.gada nogalē veiktā risku vadības sistēmas pašnovērtējuma un iekšējā audita novērtējuma par risku vadības sistēmas briedumu secinājumi un audita ieteikumi ir pamats "Latvijas dzelzceļš" koncerna risku vadības īstenošanas un uzraudzības sistēmas uzlabošanas pasākumiem 2022.gadā.

"Latvijas dzelzceļš" koncerna risku vadības sistēmas pārvaldību veic VAS "Latvijas dzelzceļš" valde, savukārt uzraudzību veic VAS "Latvijas dzelzceļš" padome.

VAS "Latvijas dzelzceļš" padomes audita komiteja pārrauga Sabiedrības iekšējās kontroles un riska pārvaldības sistēmu, komitejas sēdēs piedalās Koncerna risku vadītājs.

Saskaņā ar "Latvijas dzelzceļš" koncerna risku vadības politiku, riski tiek iedalīti šādās risku kategorijās:

- **Drošības riski**, tai skaitā satiksmes drošības, fiziskās infrastruktūras drošības, IT drošības u.c. riski;
- **Operatīvās darbības riski**, tai skaitā infrastruktūras uzturēšanas un ekspluatācijas, ražošanas procesu nodrošināšanas un nepārtrauktības, ritošā sastāva ekspluatācijas, pakalpojumu sniegšanas procesa u.c. riski;
- **Finanšu riski**, tai skaitā nodokļu, Sabiedrības finanšu stabilitātes nodrošināšanas, budžeta plānošanas un kontroles, kredītspējas, darījumu slēgšanas un kontroles u.c. riski;
- **Tiesiskie riski**, tai skaitā juridiskie, atbilstības, iepirkumu, korupcijas un interešu konflikta, fizisko personu datu aizsardzības u.c. riski;
- **Stratēģiskie riski**, tai skaitā vides, stratēģiskās plānošanas, investīciju projektu īstenošanas, reputācijas, jaunu attīstības virzienu plānošanas un ieviešanas u.c. riski.

"Latvijas dzelzceļš" koncernā ir definētas jomas, kurās risku iestāšanās nav pieņemama, tajā skaitā jebkuri riski, kas apdraud darbinieku veselību un dzīvību, dzelzceļa satiksmes drošību, kritiskās infrastruktūras drošību, var radīt IT drošības incidentus, vai kuru cēlonis ir pretiesiska rīcība ar Koncerna atkarīgo sabiedrību aktīviem un finanšu resursiem, tāpēc "Latvijas dzelzceļš" koncerns uztur un pastāvīgi pilnveido spēcīgus kontroles mehānismus, lai minimizētu iespējamo riska iestāšanos. 2021.gadā uzņēmuma būtiskie riski bija saistīti ar ārējo faktoru ietekmi uz mērķu sasniegšanu, tai skaitā risku, ka tirgus struktūras izmaiņu dēļ "Latvijas dzelzceļš" koncerna sniegto pakalpojumu apjoms var samazināties, un tas būtiski ietekmēs gūtos ieņēmumus. Dzelzceļa kravu pārvadājumu nozīmīgāko daļu veido importa un sauszemes tranzīta pārvadājumi no Krievijas Federācijas un Baltkrievijas Republikas, tādēļ faktori, kas saistīti ar ģeopolitiskās situācijas izmaiņām, tostarp noteiktajām Eiropas Savienības un ASV OFAC sankcijām, var ietekmēt LDz turpmāko attīstību kravu pārvadājumu jomā.

Savukārt investīciju projektu riski ir saistīti ar būvniecības izmaksu un energoresursu cenu palielināšanos un izpildes termiņu ievērošanu, kas saistīti ar COVID-19 pandēmijas radītiem piegādes traucējumiem un izpildītāju darbnespēju, un citiem ārējiem faktoriem.

Cilvēkresursu riski, tajā skaitā pēctecības riski, var kavēt pārmaiņu ieviešanu un nostiprināšanu. Aktuālo pēctecības risku cēloņi ir saistīti ar tādiem iekšējiem faktoriem kā darbinieku skaita optimizācija un darbinieku motivācijas trūkums, bet ārējie riska faktori, kas ietekmē cilvēkresursu piesaisti, ir COVID-19 pandēmijas ietekme uz darbaspēka resursiem, darba tirgu un atalgojuma līmeni.

Viens no 2021.gadā būtiskajiem riskiem bija arī darbības nepārtrauktības risks cilvēkresursu darbnespējas dēļ – risks, ka vilcienu kustības nodrošināšanai kritiskā darba vietā vairākiem darbiniekiem vienlaicīgi ir darbnespēja (inficēti ar COVID-19 vai ir kontaktpersonas statuss). Šī riska vērtējums sākot ar 2021.gada 3.ceturksni saglabājas augsts, ņemot vērā inficēšanās gadījumu skaita pieaugumu un ārkārtējā stāvokļa noteikšanu valstī ar aizliegumu valsts kapitālsabiedrībām nodarbināt cilvēkus bez vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāta.

Riska ietekme tika novērtēta kā kritiska, jo dzelzceļa transporta kustības drošības nodrošināšanas nestabila darbība (ar pārtraukumiem dažādās kontroles vietās) var radīt draudus valsts drošībai, visas sabiedrības, kādas iedzīvotāju grupas vai atsevišķu indivīdu drošībai, veselībai vai dzīvībai. Riska pārvaldībai Sabiedrības struktūrvienībās bija izstrādāti preventīvie un gatavības plāni, lai masveida infekcijas izplatības gadījumā nodrošinātu dzelzceļa tehniskās ekspluatācijas pamatprasību izpildi dzelzceļa darbības nepārtrauktības nodrošināšanai.

Cilvēkresursu risku mazināšanai 2022.gadā ir uzsākti mērķtiecīgi pasākumi, kas ietver pēctecības sistēmas pilnveidošanu, karjeras plānošanas procedūru aktualizāciju un kvalifikācijas paaugstināšanas organizēšanu atbilstoši tehnoloģisko procesu izmaiņām, vadītāju kompetenču paaugstināšanu un jauno darbinieku integrāciju.

2022.gadā "Latvijas dzelzceļš" koncernā tiks turpināta risku vadības sistēmas pilnveidošana ar mērķi nostiprināt riska vadību pamatdarbības procesos un uzlabot riska kultūru. Plānots aktualizēt "Latvijas dzelzceļš" koncerna risku vadības kārtību, papildinot risku novērtēšanas metodes ar risku finanšu ietekmes novērtēšanu un risku kvantificēšanu. Uzsākts darbs pie Koncerna informācijas apmaiņas un glabāšanas risinājuma risku vadībā ieviešanas un interaktīvu mācību materiālu risku vadībā sagatavošanas.

Iekšējais audits

Viena no VAS "Latvijas dzelzceļš" struktūrām ir Iekšējā audita daļa, kas ir funkcionāli pakļauta "Latvijas dzelzceļš" padomei, bet administratīvi – VAS "Latvijas dzelzceļš" valdes priekšsēdētājam. Ik gadu VAS "Latvijas dzelzceļš" valde apstiprina iekšējā audita darba plānu, un struktūras darbinieki sistemātiski pārbauda un novērtē LDz izveidoto funkciju un tām atbilstošo procesu iekšējās kontroles sistēmas kvalitāti, efektivitāti un atbilstību tiesību aktos noteiktajām prasībām un izvirzītajiem stratēģiskajiem un operacionālajiem mērķiem. Darba plāns tiek saskaņots VAS "Latvijas dzelzceļš" padomē un akcionāru sapulcē.

Audita daļas darbinieki 2021.gadā ir veikuši 11 auditus, tostarp 7 VAS "Latvijas dzelzceļš" kopējo sistēmu auditus un 5 iekšējās kontroles sistēmu auditus uzņēmuma struktūrvienībās un Koncerna atkarīgajās sabiedrībās, no kuriem divi auditi turpinās arī 2022.gadā. 2021.gadā tika veikti arī četri tematiskie ārpusplāna auditi un pārbaudes.

Pēc auditu veikšanas darbinieki katrai auditējamai struktūrai sagatavo konkrētus ieteikumus procesu uzlabošanai, un 2021.gadā kopumā sniegti 50 ieteikumi, 12 no tiem definēti kā zemas prioritātes ieteikumi, 33 piešķirta vidēja prioritāte, bet 5 ieteikumiem – augsta prioritāte.

2021.gadā iekšējā audita funkcijai tika veikts ārējais novērtējums, kā rezultātā tika veiktas izmaiņas personālsastāvā un identificētas nepieciešamās izmaiņas audita procesos. Uzlabojumu ieviešana tika uzsākta 2021. gadā un turpināsies arī 2022.gadā.

Pārskata gadā tika veikta iekšējās kontroļu sistēmas vērtēšana atbilstoši 2021.gada audita plānam. Lai veicinātu VAS "Latvijas dzelzceļš" darbības stratēģijas iedzīvināšanu, iekšējā audita funkcija 2022.gadā fokusēsies uz riskiem, kas var būtiski ietekmēt stratēģisko mērķu sasniegšanu.

2022.gadā iekšējā audita daļa plāno pilnveidot audita procesus atbilstoši starptautiskajiem iekšējo auditora institūta standartiem. Iekšējā audita plāns ir riska bāzēts un fokusēts uz būtisko mērķu sasniegšanai izstrādāto kontroles sistēmu efektivitātes vērtēšanu.

PĀRVALDĪBA

03

102-18
102-20
102-22
102-23
102-24
102-45
LDZ-1

Pārvaldības struktūra

Valsts akciju sabiedrība "Latvijas dzelzceļš" ir valsts kapitālsabiedrība, kuras 100% kapitāla daļu pieder valstij, un to turētājs ir Satiksmes ministrija. No 2016.gada uzņēmuma darbību uzrauga VAS "Latvijas dzelzceļš" padome, kas darbojas piecu cilvēku sastāvā.

VAS "Latvijas dzelzceļš" padomes locekļu nominēšanas process atbilst korporatīvās pārvaldības labās prakses principiem, nodrošina atklātu, godīgu un profesionālu padomes locekļu atlasi, līdz ar to veicinot profesionālas un kompetentas kapitālsabiedrības institūcijas izveidi.

Padomes sastāvs tiek veidots tā, lai nodrošinātu labai pārvaldībai un VAS "Latvijas dzelzceļš" komercdarbības veidiem vai nozarei nepieciešamās kompetences, neatkarību lēmumu izvērtēšanā un pieņemšanā.

Padomes priekšsēdētājs kopš 2018.gada 2.februāra ir Jānis Lange, kurš vienlaikus ir Rīgas pilsētas izpilddirektors.

Padomes sastāvs līdz 2021.gada 31. decembrim:

- Jānis Lange – padomes priekšsēdētājs
- Andris Liepiņš – padomes priekšsēdētāja vietnieks, neatkarīgais padomes loceklis
- Aigars Maldups – padomes loceklis
- Reinis Ceplis – neatkarīgais padomes loceklis
- Aigars Laizāns – neatkarīgais padomes loceklis (beidza pildīt amata pienākumus 2021. gada 31.janvārī).
- 2022.gada 2. februārī amatā tika ievēlēts neatkarīgais padomes loceklis Juris Kaļerņuks.

Padomes locekļu amata termiņš ir pieci gadi.

Padomes locekļu atalgojums:

Padomes locekļu atlīdzību nosaka saskaņā ar Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma un Ministru kabineta 2020.gada 4.februāra noteikumu Nr.63 "Noteikumi par publiskas personas kapitālsabiedrību un publiski privāto kapitālsabiedrību valdes un padomes locekļu skaitu, kā arī valdes un padomes locekļu mēneša atlīdzības maksimālo apmēru" prasībām.

2021.gadā padomes locekļiem kopumā izmaksātais atalgojums: 137 423 eiro (tajā skaitā valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas).

Padome

JĀNIS LANGE

VAS "Latvijas dzelzceļš"
padomes priekšsēdētājs
pilnvaru termiņš
02.02.2018. – 01.02.2023.

Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultātē ieguvis maģistra grādu ekonomikā un vadībizinātnē. Latvijas Lauksaimniecības Universitātes Ekonomikas fakultātē ieguvis bakalaura grādu ekonomikā.

Kopš 2021.gada ir Rīgas pilsētas izpilddirektors. No 2008. līdz 2013.gadam bijis VAS "Latvijas Valsts ceļi" valdes loceklis, bet no 2013.gada līdz 2021.gadam – šī uzņēmuma valdes priekšsēdētājs. 2008.gadā vadījis VAS "Latvijas Valsts ceļi" Jelgavas nodaļu.

No 2004. līdz 2007.gadam bija Jelgavas pilsētas pašvaldības aģentūras "Pilsētsaimniecība" direktora vietnieks projektu realizācijas jautājumos.

ANDRIS LIEPIŅŠ

VAS "Latvijas dzelzceļš"
padomes priekšsēdētāja
vietnieks, neatkarīgais
padomes loceklis
pilnvaru termiņš
07.06.2019. – 06.06.2024.

Absolvējis Rīgas Tehniskās universitātes Rīgas Biznesa skolu, iegūstot maģistra grādu biznesa vadībā, Kolumbijas Universitāti (ASV), iegūstot maģistra grādu starptautiskajās attiecībās, kā arī Latvijas Universitāti, iegūstot maģistra grādu sabiedrības vadībā un bakalaura diplomu ekonomikā.

Bijis AS "Latvenergo" padomes priekšsēdētāja vietnieks, audita komitejas un cilvēkresursu komitejas loceklis, VAS "Starptautiskā lidosta "Rīga"" valdes priekšsēdētājs, AS "Air Baltic Corporation" padomes priekšsēdētājs, no 2001. – 2014. gadam – Ekonomikas ministrijas valsts sekretāra vietnieks.

ANDRIS MALDUPS

VAS "Latvijas dzelzceļš"
padomes loceklis
pilnvaru termiņš
02.02.2018. - 01.02.2023.

Ieguvis maģistra grādu inženierzinātnēs Latvijas Lauksaimniecības universitātē, starptautisko attiecību vadītāja specialitāti Latvijas Universitātes Starptautisko attiecību institūtā, kā arī maģistra grādu biznesa vadībā (MBA), absolvējot RTU Rīgas Biznesa skolu.

Kopš 1997.gada Andris Maldups Satiksmes ministrijā strādā ar Latvijas tranzīta nozares attīstības jautājumiem. Tie ietver tranzīta un loģistikas konkurētspējas veicināšanu, ieskaitot ostu, dzelzceļa, autotransporta un cauruļvadu transporta attīstību. Pēdējos gados galvenā uzmanība pievērsta pievienotās vērtības pakalpojumu attīstībai loģistikas nozarē, jo īpaši konteinerkravu apjomu palielināšanā, Eirāzijas pārvadājumos, ostu un noliktavu pakalpojumu attīstībā, kā arī industriālu projektu sekmēšanā Latvijas brīvēstās un Speciālajās ekonomiskajās zonās.

REINIS CEPLIS

VAS "Latvijas dzelzceļš"
neatkarīgais padomes
loceklis
pilnvaru termiņš
07.06.2019. - 06.06.2024.

Absolvējis Latvijas Universitātes Ekonomikas fakultāti, iegūstot bakalaura grādu ekonomikā, kā arī ASV ieguvis sertificēta finanšu analītiķa grādu (CFA institūtā).

Auditoru kompānijas "Baker Tilly Baltics" padomes priekšsēdētājs, VSIA "Paula Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca" padomes priekšsēdētājs un ģimenes veselības centra "Stārķa Ligzda" valdes loceklis, kā arī SIA "Good Health" valdes priekšsēdētājs un SIA "Respectful Consulting" veselības aprūpes produktu attīstības vadītājs.

Bijis Somijas publiskās AS "Lassila & Tikanoja PLC" Latvijas meitas uzņēmuma SIA "L&T" vadītājs, AS "A.C.B." finanšu direktors, investīciju bankas "SUPREMA" korporatīvo finanšu speciālists, investīciju bankas "Trasta komercbanka" korporatīvo finanšu speciālists, kā arī Rīgas Fondu biržas Listinga departamenta vadītājs.

JURIS KAĻĒŅUKS

VAS "Latvijas dzelzceļš"
neatkarīgais padomes
loceklis

pilnvaru termiņš
02.02.2022. – 01.02.2027.

leguvis profesionālo maģistra grādu
uzņēmējdarbības vadībā Rīgas
Starptautiskajā ekonomikas un biznesa
administrācijas augstskolā.

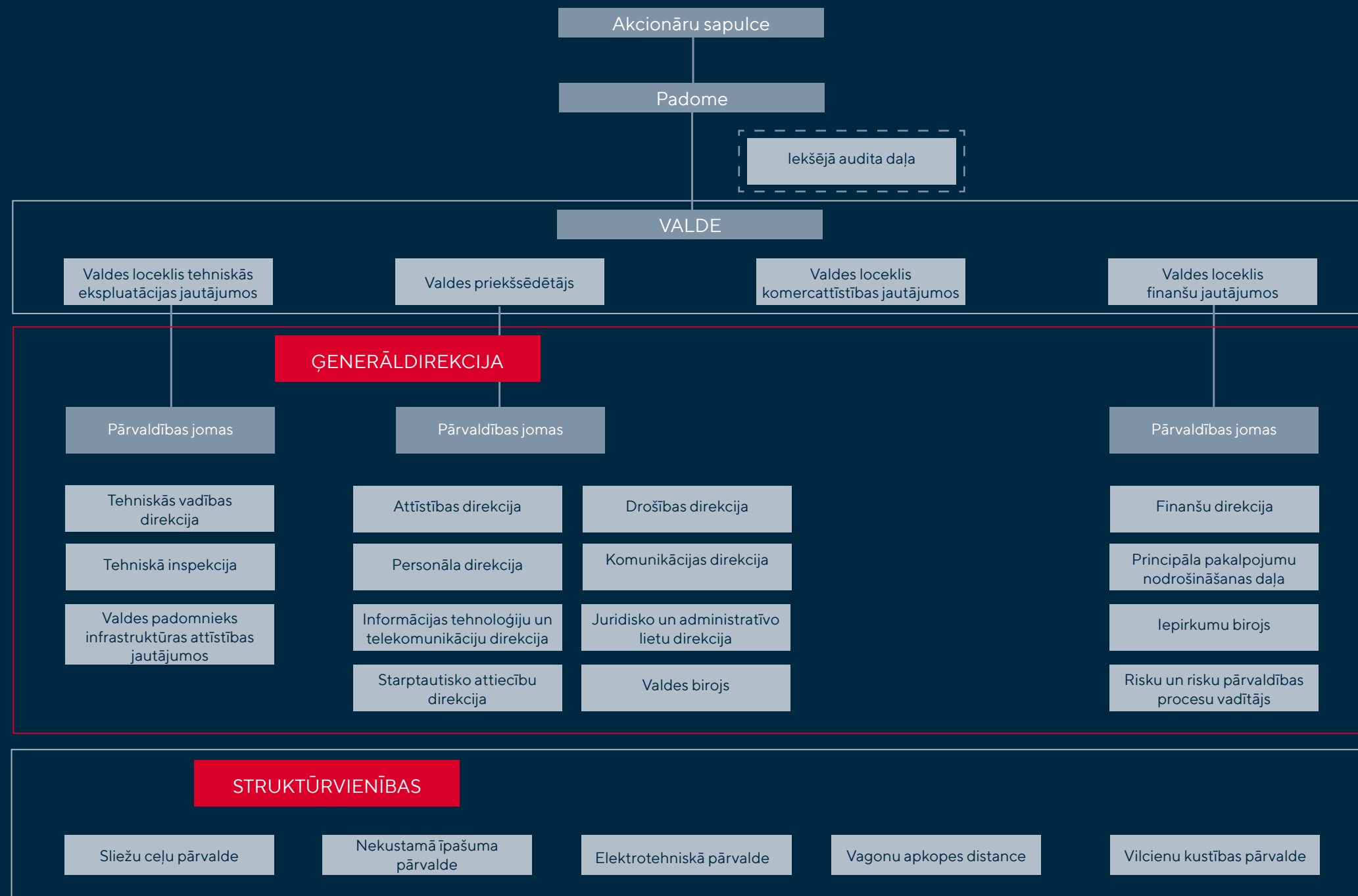
No 2019. līdz 2021.gadam bijis SIA
"CONSOLIS Elements" valdes
priekšsēdētājs un izpilddirektors, bet
no 2007. līdz 2019.gadam – SIA "TMB
ELEMENTS" valdes priekšsēdētājs un
izpilddirektors.

VAS "Latvijas dzelzceļš"

organizatoriskās struktūras shēma

2021.gada 31.decembrī

Valde

MĀRIS KLEINBERGS

VAS "Latvijas dzelzceļš"
valdes priekšsēdētājs
pilnvaru termiņš
13.03.2020. - 12.03.2025.

Atbildības joma: korporatīvā pārvaldība, personāla jautājumi, komunikācija, nekustamā īpašuma pārvaldīšana, starptautiskās attiecības, iekšējais audits, iekšējā un ārējā drošība, Sabiedrības attīstība un stratēģiskā plānošana, vides aizsardzība, projektu vadība, informācijas tehnoloģijas un telekomunikācijas.

VAS "Latvijas dzelzceļš" valdes priekšsēdētāja amata pienākumus M.Kleinbergs pilda kopš 12.08.2019., sākotnēji – līdz 12.03.2020. veicot valdes priekšsēdētāja pienākumus līdz pastāvīga valdes priekšsēdētāja ievēlēšanai, savukārt no 12.03.2020. M.Kleinbergs kļuva par pastāvīgu VAS "Latvijas dzelzceļš" valdes priekšsēdētāju.

M. Kleinbergs Rīgas Tehniskajā universitātē ir ieguvis izglītību inženierzinātnēs, savukārt valdes locekļa kompetences pilnveidotas Baltijas Korporatīvās pārvaldības institūta organizētajā apmācībā uzņēmumu vadībai.

Pirms apstiprināšanas VAS "Latvijas dzelzceļš" valdes priekšsēdētāja amatā M. Kleinbergs veica valdes priekšsēdētāja un izpilddirektora pienākumus SIA "Schenker", pirms tam bija VAS "Latvijas Pasts" valdes priekšsēdētājs, direktors transporta un loģistikas uzņēmumā "Baltic Logistic Solutions", loģistikas direktors kompānijā "Avers centrs", Latvijas biroja vadītājs transporta un loģistikas firmā "Kuehne&Nagel Latvija".

VITA BALODE - ANDRŪSA

VAS "Latvijas dzelzceļš"
valdes locekle
pilnvaru termiņš
01.06.2020. - 31.05.2025.

Atbildības joma: finanšu un ekonomikas jautājumi, iepirkumi un risku vadība.

V.Balode-Andrūsa no 2009.gada strādāja Zviedrijas lidostu operatoru valsts akciju sabiedrībā "Swedavia AB", kur pēdējos sešus gadus veica ekonomikas direktores uzņēmuma komercdarbības un nekustamo īpašumu attīstības segmenta, mazumtirdzniecības un lidostu reklāmas biznesa segmenta, kā arī autostāvvietu un mobilitātes biznesa segmenta vadītājas pienākumus. Pirms tam sešus gadus strādāja "SAS Scandinavian Airlines", kur, pabeidzot uzņēmuma vadības praktikantu programmu, bija austrumu tirgus kravas aviopārvadājumu maršrutu vadītāja.

V.Balode-Andrūsa ir absolvējusi Stokholmas Ekonomikas augstskolu, kur ieguvusi maģistra grādu ekonomikā, specializējoties ekonomikas analīzē un kontrolē. Vēlāk studēja arī augstskolas doktorantūrā, iegūstot licencētu grādu grāmatvedībā un vadības ekonomikā.

RINALDS PĻAVNIEKS

VAS "Latvijas dzelzceļš"
valdes loceklis
pilnvaru termiņš
01.08.2021. – 31.07.2026.

Atbildības joma – komercdarbības attīstība

R.Pļavnieks kopš 2020.gada bija SIA "GEFCO BALTIC" Baltijas jūras reģiona dzelzceļa, gaisa, jūras un lielogabārta departamenta vadītājs, savukārt līdz tam – globālo klientu vadītājs "GEFCO" SA grupā tās galvenajā birojā Francijā. Līdz 2016.gadam strādājis par biznesa attīstības vadītāju "GEFCO UNITED KINGDOM" LTD Apvienotajā Karalistē, bet no 2012. līdz 2015. gadam – ieņēmis dažādus amatus arī SIA "GEFCO BALTIC".

R.Pļavniekam ir lektora pieredze Rīgas Tehniskajā Universitātē Datorzinātnes un informācijas tehnoloģiju fakultātē un Inženierekonomikas un vadības fakultātē. Tāpat R.Pļavnieks ir bijis pasniedzējs Latvijas Jūras akadēmijā – Ostu un kuģniecības vadības bakalaura programmā "Transports un loģistika" un "Starptautiskā biznesa stratēģija".

R.Pļavnieks ir studējis Latvijas Jūras akadēmijā, kur ieguvis ekonomista ostu vadīšanā kvalifikāciju, un maģistra grādu – Jūras transporta vadības inženierijā.

ĒRIKS ŠMUKSTS

VAS "Latvijas dzelzceļš"
valdes loceklis
pilnvaru termiņš
02.12.2017. – 14.01.2022.

*2022.gada janvārī valdes loceklis
Ēriks Šmuksts amatu atstāja.

Atbildības joma: satiksmes drošība, darba aizsardzība, tehniskā uzraudzība, dzelzceļa infrastruktūras uzturēšana un attīstības darba organizēšana, lokomotīvu un vagonu parka tehniskā stāvokļa un tā izmantošanas darba organizēšana, kvalitātes vadība.

Dzelzceļa jomā sāka strādāt 1983.gadā kā pirmijas posteņa dežurants, vēlāk strādājis Baltijas dzelzceļa Radvilišķu stacijā (Lietuvā) kā stacijas dežurants un manevru dispečers, bijis stacijas priekšnieka vietnieks. Tāpat bijis Gulbenes stacijas priekšnieks un Daugavpils stacijas priekšnieka vietnieks operatīvajos un komercjautājumos.

Izglītību ieguvis Ļeņingradas dzelzceļa transporta inženieru institūtā, iepriekš absolvējis Daugavpils dzelzceļa transporta tehnikumu. Vadījis VAS "Latvijas dzelzceļš" Kravu pārvadājumu pārvaldi, no 2007.gada līdz 2008.gadam bijis LDz meitas uzņēmuma SIA "LDZ CARGO" valdes priekšsēdētājs. 2017.gadā saņēmis LDz augstāko apbalvojumu "Par personīgu ieguldījumu dzelzceļa transporta nozarē".

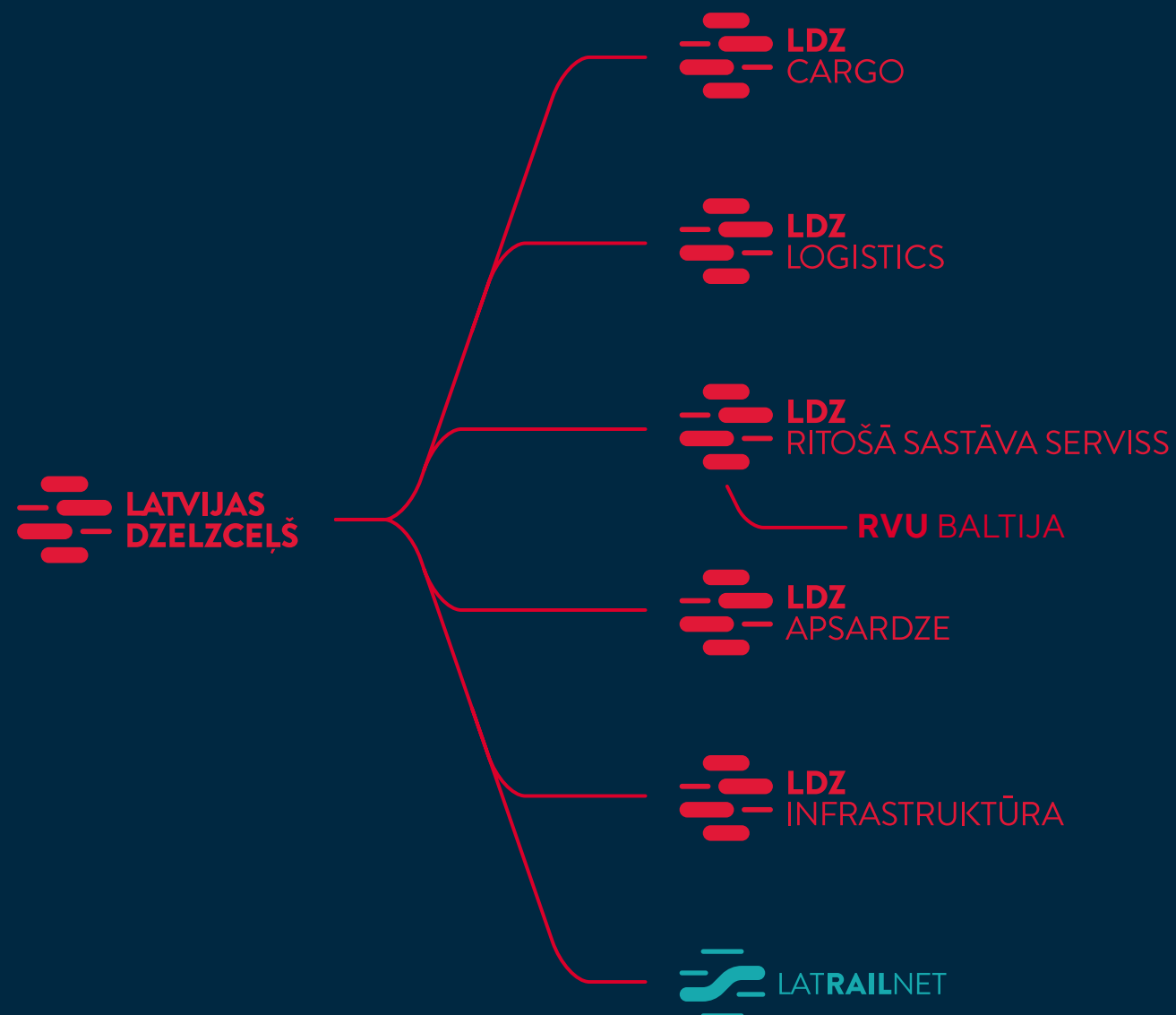
Valdes locekļu atlīdzība

Valdes locekļu atlīdzību nosaka saskaņā ar Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma un Ministru kabineta 2020.gada 4.februāra noteikumu Nr.63 "Noteikumi par publiskas personas kapitālsabiedrību un publiski privāto kapitālsabiedrību valdes un padomes locekļu skaitu, kā arī valdes un padomes locekļu mēneša atlīdzības maksimālo apmēru" prasībām.

Ģenerāldirekcija nodrošina valdes lēmumu, valdes priekšsēdētāja un valdes locekļu rīkojumu un norādījumu izpildi saskaņā ar likumiem, Ministru kabineta noteikumiem, Sabiedrības statūtiem, akcionāru sapulces, padomes, valdes lēmumiem un citiem Sabiedrības darbību reglamentējošiem un tai saistošajiem tiesību aktiem. Tā organizē Koncerna valdošā uzņēmuma funkciju izpildi, izstrādā stratēģiju, politikas, procedūras, kārtības, biznesa plānu, budžetu un citus VAS "Latvijas dzelzceļš" darbību reglamentējošus dokumentus. Uzņēmuma Ģenerāldirekcija sastāv no deviņām direkcijām un piecām struktūrvienībām, kas nodrošina iekšējā audita, iepirkumu, principāla pakalpojumu, tehniskās inspekcijas un valdes biroja funkciju izpildi.

VAS "Latvijas dzelzceļš" saimniecisko darbību noteikto biznesa mērķu sasniegšanai veic struktūrvienības, kuru atbildībā ir ikdienas darbi uz sliežu ceļiem, stacijās un pieturas punktos, kā arī nekustamā īpašuma apsaimniekošana, vilcienu kustības vadība, informācijas sistēmu kvalitatīva uzturēšana.

Koncerna "Latvijas dzelzceļš" struktūra

Meitas sabiedrību darbība

"Latvijas dzelzceļš" koncerns sastāv no valdošā uzņēmuma un sešām atkarīgajām sabiedrībām (piecās sabiedrībās valdošajam uzņēmumam ir tieša izšķiroša ietekme, bet vienā – netieša izšķiroša ietekme), kas nodrošina gan publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja funkciju, gan plašu dzelzceļa nozares pakalpojumu spektru – kravu un starptautiskos pasažieru pārvadājumus pa dzelzceļu, ritošā sastāva uzturēšanu, remontu un modernizāciju, fiziskās un tehniskās apsardzes pakalpojumus, starptautisku multimodālu loģistikas pakalpojumu izstrādi un sniegšanu, kā arī dzelzceļa infrastruktūras būtisko funkciju veikšanu un atbild par infrastruktūras lietošanas maksas noteikšanu un jaudas sadali dzelzceļa pārvadājumiem. 2021.gadā VAS "Latvijas dzelzceļš" piekrita attiecīgo atkarīgo sabiedrību lēmumiem un lēma virzīt uz Ministru kabineta jautājumu par izmaiņām LDz Koncerna struktūrā, un ar Ministru kabineta 2022.gada 12. janvāra rīkojumu nr. 13 Ministru kabinets ir lēmis atļaut valsts akciju sabiedrībai "Latvijas dzelzceļš" izbeigt līdzdalību sabiedrībā ar ierobežotu atbildību "LDZ infrastruktūra", to likvidējot, kā arī izbeigt netiešu izšķirošu ietekmi sabiedrībā ar ierobežotu atbildību "Rīgas Vagonbūves Uzņēmums "Baltija"" un atļaut sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "LDZ ritošā sastāva serviss" izbeigt līdzdalību un tiešu izšķirošu ietekmi sabiedrībā ar ierobežotu atbildību "Rīgas Vagonbūves Uzņēmums "Baltija"", reorganizācijas rezultātā sabiedrību ar ierobežotu atbildību "Rīgas Vagonbūves Uzņēmums "Baltija"" pievienojot sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "LDZ ritošā sastāva serviss".

SIA "LDZ CARGO"

Padomes priekšsēdētājs
Rems Razums
pilnvaru termiņš
04.01.2022. – 03.01.2027.

Padomes loceklis
Raimonds Freimanis
pilnvaru termiņš
04.01.2022. – 03.01.2027.

Padomes loceklis
Edvīns Korneliuss
pilnvaru termiņš
14.08.2020. – 13.08.2025.

Valdes priekšsēdētāja
Svetlana Berga
pilnvaru termiņš
09.06.2021. – 08.06.2022.

Valdes loceklis
Mārtiņš Pevko
pilnvaru termiņš
09.08.2021. – 08.08.2026.

"LDZ CARGO" ir VAS "Latvijas dzelzceļš" meitas uzņēmums, kas dibināts 2005.gadā, no VAS "Latvijas dzelzceļš" izdalot par kravu pārvadājumiem atbildīgo pārvaldi. "LDZ CARGO" veic vietējos un starptautiskos dzelzceļa kravu pārvadājumus, nodrošina vilces pakalpojumus, kā arī sniedz kravas vagonu iznomāšanas pakalpojumus.

"LDZ CARGO" ir lielākais tranzīta un transporta nozares uzņēmums Latvijā un nozīmīgs dzelzceļa kravu pārvadātājs arī Eiropas mērogā. "LDZ CARGO" pārvadā plaša sortimenta kravas, izmantojot konteinerus un vagonus, t.sk. naftu, akmeņogles, metālus, kokmateriālus, pārtikas preces, minerālmēslus, ķīmiskus izstrādājumus.

"LDZ CARGO" nozīmīgākā darbības sfēra ir dzelzceļa kravu pārvadājumi. Kopumā kravu pārvadājumu apjoms pa dzelzceļu Latvijas teritorijā 2021.gadā, salīdzinot ar 2020. gadu, samazinājās. 2021.gadā tika pārvadāti 20 225 tūkstoši tonnu kravu, kas ir par 13,8% mazāk nekā 2020.gadā.

Uzņēmuma galvenos ienākumus veido iekasētā maksa par pārvadājumu veikšanu, un samazinoties to apjomam, arī 2021.gadā turpināja samazināties uzņēmuma apgrozījums. 2021.gadā SIA "LDZ CARGO" neto apgrozījums no pamatdarbības ir 144 363 tūkstoši eiro, kas ir par 17 963 tūkstošiem eiro jeb 11,1% mazāks nekā 2020.gadā. Neto apgrozījuma samazinājums, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, saistīts ar kopējo pārvadāto kravu apjoma samazināšanos.

Pārvadājumos lielāko daļu 2021.gadā veidoja naftas un naftas produktu pārvadājumi (30.02%) un graudi un graudu pārstrādes produkti (22%). Minerālmēslu pārvadājumu īpatsvars kopējā pārvadājumu apjomā bija 5,7%, akmeņogļu pārvadājumi 10,2%, koksnes un tās izstrādājumu īpatsvars ir 8,8%.

Citu kravu veidu īpatsvars 2021.gadā ir 23% no kopējiem kravu pārvadājumiem.

ES un ASV OFAC noteiktās sankcijas ietekmēja pārvadājumu apjomus no Baltkrievijas un salīdzinājumā ar 2020.gadu, tie samazinājās par 12%.

Starptautiskie dzelzceļa pasažieru pārvadājumi 2021.gadā pēc to pārtraukšanas 2020.gada pavasarī, kad stājās spēkā COVID-19 ierobežojošie pasākumi, netika atjaunoti.

No 2021.gada klientiem tiek piedāvāts jauns pakalpojums "Zaļā pārmija" jeb "Green Switch" – iespēju kravu kopā ar puspiekabi pārcelt uz dzelzceļa platformām un tālāk pa dzelzceļu nogādāt nepieciešamajā ostas terminālī, no kura ar prāmi krava tiek nogādāta uz Vācijas vai Skandināvijas valstīm.

2021.gada beigās "LDZ CARGO" saņēma ES vienoto drošības sertifikātu, kas dod tiesības veikt pārvadājumus Lietuvas un Igaunijas teritorijā, tādējādi kļūstot par vienīgo pārvadātāju, kas ir sertificēts veikt pārvadājumus visās trīs Baltijas valstīs, un iegūstot iespēju paplašināt savu uzņēmējdarbības sfēru citu valstu teritorijā.

2021.gadā "LDZ CARGO" realizēja vairākus investīciju projektus, tostarp tika investēti līdzekļi jaunu tehnoloģiju ieviešanā darba tehnoloģiskā procesa uzlabošanai. 7 lokomotīves tika aprīkotas ar drošības ierīcēm, kas paredzētas darbam bez mašīnista palīga, nolūkā nodrošināt ritošā sastāva efektīvu izmantošanu un veikt darba tehnoloģijas pilnveidošanu 2021.gada 4.ceturksnī tika uzsākta manevru lokomotīvu aprīkošana ar videonovērošanas sistēmu. Lai automatizētu mašīnistu maršruta lapas aprites procesu, tika uzsākta elektroniskās mašīnistu maršruta lapas informācijas sistēmas (ELIS) ieviešana. Tāpat 2021.gadā ir uzsākta lokomotīvu aprīkošana ar digitālajām DMR tipa radiostacijām. Savukārt kravas vagonu parka atjaunošanas ietvaros 2021.gada beigās tika parakstīts līgums par 60 jaunu pusvagonu iegādi.

Korporatīvās ilgtspējas un atbildības institūta organizētajā Ilgtspējas indeksa novērtējumā 2021.gadā, otro gadu pēc kārtas, SIA "LDZ CARGO" piešķirta Platīna kategorija par aizvadītā gada sniegumu korporatīvās sociālās atbildības jomā.

SIA "LDZ Loģistika"

Valdes priekšsēdētāja
JŪLIJA VASIŅKOVA
 pilnvaru termiņš
 14. 08. 2020. – 13. 08. 2025.

SIA "LDZ Loģistika" ir VAS "Latvijas dzelzceļš" meitas uzņēmums, kas dibināts 2008.gadā. "LDZ Loģistika" sākotnēji bija 100% "LDZ CARGO" meitas uzņēmums ar nosaukumu SIA "LDZ Cargo Loģistika". 2016.gadā 100% uzņēmuma kapitāldaļu iegādājās VAS "Latvijas dzelzceļš" un tā nosaukums tika mainīts uz "LDZ Loģistika". Uzņēmums sniedz kravu ekspedēšanas un loģistikas pakalpojumus.

SIA "LDZ Loģistika" galvenais uzdevums ir intermodālu loģistikas piedāvājumu mārketingu un pārdošana, piesaistot Latvijas tranzīta nozarei jaunus klientus un sekmējot publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu. Lai to īstenotu, SIA "LDZ Loģistika" veido sadarbību gan nozares ietvaros, gan dibina sadarbību ar citām tautsaimniecības nozarēm dzelzceļa pārvadājumu un multimodālo loģistikas pakalpojumu jomā. SIA "LDZ Loģistika" darbojas ciešā sadarbībā ar pārvadātājiem, ostām, termināliem, kā arī citiem uzņēmumiem, kas sniedz transportēšanas pakalpojumus gan Latvijā, gan ārvalstīs.

Veiksmīgas darbības rezultātā 2021.gadā tika pieņemti un nosūtīti no/uz Latviju, t.sk. tranzītā 20 762 TEU. Būtisks pienesums ir beramkravu un multimodālo pārvadājumu projekts.

SIA "LDZ Loģistika" peļņa pēc nodokļiem 2021.gadā bija 81 tūkstotis eiro (2020.gads tika noslēgts ar zaudējumiem 125 tūkstošu eiro apmērā).

SIA "LDZ Loģistika" galvenais ieņēmumu avots ir transporta-ekspedīcijas pakalpojumu sniegšana. 2021.gadā uzņēmuma neto apgrozījums no pamatdarbības ir 14,25 miljoni eiro, kas ir par 1,36 miljoniem eiro jeb 8,7% mazāk nekā 2020.gadā. Neto apgrozījuma samazinājums saistīts ar pārvadājumu specifiku, nomāto vagonu atgriešanu iznomātājam un klientu darbības turpināšanu ar pārvadātāju tiešā veidā (lejamkravas un šķeldas pārvadājumi).

Uzņēmums 2021.gadā saņēma Ilgtspējas indeksa Bronzas kategorijas novērtējumu.

SIA "LDZ apsardze"

Valdes priekšsēdētājs
ARNIS MACULĒVIČS
 pilnvaru termiņš
 24.12.2021. – 23.12.2026.

SIA "LDZ apsardze" ir VAS "Latvijas dzelzceļš" meitas uzņēmums, kas dibināts 2003.gadā un ir viens no vadošajiem uzņēmumiem Latvijā apsardzes pakalpojumu jomā. SIA "LDZ apsardze" veic dažādu objektu un kravu fizisko apsardzi, projektē un montē apsardzes, ugunsdrošības un video novērošanas sistēmas, veic to tehnisko apkopi un uzturēšanu, kā arī saņemto trauksmes signālu monitoringu.

2016.gadā uzņēmums saņēmis beztermiņa apsardzes darbības speciālo atļauju (licenci) Nr.146/2016-TA, kā arī saņēmis Industriālās drošības sertifikātu Nr.250, un tā vadības sistēma ir sertificēta atbilstoši ISO 9001:2015 standarta prasībām.

2021.gads SIA "LDZ apsardze" darbībā ir bija veiksmīgs, jo izdevies izpildīt un pārsniegt uzņēmuma izvirzītos mērķus. 2021.gadā uzņēmuma ieņēmumi no pamatdarbības sasniedza 7 633 000 eiro, bet peļņa – 120 tūkstošus eiro. Arī 2021.gadā, tāpat kā iepriekš, uzņēmums aktīvi piedalījās ārpuskoncerna fiziskās un tehniskās apsardzes iepirkumos, kas ļāva uzlabot finanšu rezultātus, vienlaikus samazinoties pasūtījuma apjomam no Koncerna uzņēmumiem.

Atšķirībā no citiem Koncerna uzņēmumiem, SIA "LDZ apsardze" darbinieku skaits 2021.gadā ir palielinājies no 403 uz 430 darbiniekiem, un darbinieku skaita pieaugums ir saistīts ar jaunu fiziskās apsardzes objektu piesaisti.

Palielinot tehniskās apsardzes īpatsvaru, uzņēmums ir veiksmīgi realizējis vairākus apjomīgus tehniskās apsardzes projektus, tai skaitā ieviesis analītisko videonovērošanu, kas ir klientiem finansiāli izdevīgs un efektīvs apsardzes veids. Šāda veida projekti samazina cilvēkresursu piesaisti apsardzes procesā un novērš cilvēkresursu nepietiekamības risku.

Uzņēmumā ir ieviesta un pilnveidota risku vadības sistēma, veikts uzņēmuma energoefektivitātes audits un realizēti audita rekomendētie pasākumi.

SIA "LDZ apsardze" 2021.gadā saņēma Ilgtspējas indeksa Sudraba kategorijas novērtējumu.

LDZ RITOŠĀ SASTĀVA SERVISS

SIA "LDZ ritošā sastāva serviss"

Padomes priekšsēdētājs
GUNTIS STAFECKIS
pilnvaru termiņš
14.08.2020. – 13.08.2025..

Padomes loceklis
ĀRIS DANDENS
pilnvaru termiņš
04.01.2022. – 03.01.2027.

Padomes locekle
BAIBA BEATRISĒ SLEŽE
pilnvaru termiņš
04.01.2022. – 03.01.2027.

Valdes priekšsēdētāja
ZINTA ZĀLĪTE-RUKMANE
pilnvaru termiņš
10.12.2021. – 09.12.2026.

SIA "LDZ ritošā sastāva serviss" ir VAS "Latvijas dzelzceļš" meitas sabiedrība, kura reģistrēta Uzņēmumu reģistrā 2005.gadā, bet saimniecisko darbību uzsāka 2007.gada jūlijā.

SIA "LDZ ritošā sastāva serviss" veic dzelzceļa ritošā sastāva tehnisko apkopi un remontus, lokomotīvu ekipēšanu un modernizāciju, sniedz maģistrālo kravas, manevru dīzeļlokomotīvu un sliežu ceļu mašīnu nomas pakalpojumus, lokomotīvu rezerves bāzes uzturēšanas pakalpojumus un nodarbojas ar degvielas tirdzniecību. Uzņēmums sniedz arī nesagraujošās kontroles laboratorijas pakalpojumus t.sk. manometru kalibrēšanu, dzelzceļa cisternu inspicēšanu ar kalpošanas termiņa pagarināšanu un ritošā sastāva rezerves daļu tirdzniecību. Ražošanas funkcijas tiek īstenotas četros ģeogrāfiski un funkcionāli atšķirīgos centros – Daugavpils lokomotīvu remonta centrs ar cehu Rēzeknē, Daugavpils vagonu remonta centrs, Sliežu ceļu mašīnu remonta centrs, Rīgas lokomotīvu remonta centrs ar cehu Liepājā.

2021.gadā neto apgrozījums no pamatdarbības bija 47,33 miljoni eiro, kas ir par 1,77 miljoniem eiro jeb 3,6% mazāk kā 2020.gadā. Sabiedrības pamatdarbības rezultātu ietekmēja kravu pārvadājumu apjomu svārstības, jo ritošā sastāva remontu skaits, iznomāto vienību daudzums un ekipēšanas pakalpojumu pieprasījums ir saistīts ar vilcienu nobrauktajiem kilometriem, bet 2021. gadā kravas pārvadājuma apjomi turpināja samazināties. SIA "LDZ ritošā sastāva serviss" apgrozījumu arī ietekmēja dīzeļdegvielas realizācijas cenas pieaugums par 16,9% salīdzinot ar 2020.gadu.

2021.gadā, attīstot savu darbību ārpus Latvijas robežām, SIA "LDZ ritošā sastāva serviss", ir saņēmis sertifikātu "CEPT ACY", kas uzņēmumam dod iespēju sniegt lokomotīvu remonta pakalpojumus Ukrainā bāzēto lokomotīvu īpašniekiem. Līdz ar saņemto sertifikātu, SIA "LDZ ritošā sastāva serviss" turpmāk varēs sākt veikt plaša spektra remontdarbus uz Ukrainas sliežu ceļiem ekspluatējamajām lokomotīvēm.

Arī 2022.gadā SIA "LDZ ritošā sastāva serviss" plāno veikt aktīvas darbības pakalpojumu sniegšanas attīstībai ārpus Baltijas valstu teritorijas. Sabiedrība aktīvi piedalās publiskajās iepirkumu procedūrās un privāto uzņēmumu izsludinātajos, lokomotīvu un vagonu remontu iepirkumos Polijā, Ukrainā, Krievijā un citās Eiropas un NVS valstīs.

2021.gadā SIA "LDZ ritošā sastāva serviss" uzsācis jaunu sēriju dzelzceļa sliežu ceļa mašīnu apkopes un remontus, kā arī sliežu ceļu mašīnu nomas pakalpojumus dzelzceļa infrastruktūras uzturētājiem Latvijā un ES valstīs. Uzņēmums ir uzsācis darbības zonas paplašināšanas apzināšanu Somijas tirgū.

2022.gada investīciju plānā ir paredzēti līdzekļi jaunu iekārtu iegādei, kas uzņēmumam nodrošinātu jauna pakalpojuma sniegšanas iespējas un neatkarību elektronisko mašīnu remonta sfērā. Tāpat investīciju plānā ir paredzēti līdzekļi esošo pakalpojumu kvalitātes paaugstināšanai un izpildes laika samazinājumam.

SIA "LDZ infrastruktūra"

Valdes priekšsēdētāja
TERĒZE LABZOVA-CEICĀNE
 pilnvaru termiņš
 01. 02. 2021. – 31. 01. 2026.

SIA "LDZ infrastruktūra" ir VAS "Latvijas dzelzceļš" meitas sabiedrība, kura savu saimniecisko darbību uzsāka 2007. gada jūlijā. Uzņēmums veic dzelzceļa mašīnu, instrumentu un mehānismu remontu, nodrošina sliežu metināšanas darbus un garsliežu transportēšanu, ceļu mašīnu un mehānismu pakalpojumu sniegšanu.

Atbilstoši 12.01.2022. MK rīkojumam Nr. 13 VAS "Latvijas dzelzceļš" līdzdalību uzņēmumā SIA "LDZ infrastruktūra" paredzēts izbeigt, to likvidējot līdz 2022. gada beigām.

2021. gadā uzņēmuma neto apgrozījums no pamatdarbības bija 2,39 miljoni eiro, kas ir par 1,7 miljoniem eiro jeb par 41,6 % mazāk nekā 2020. gadā un ir saistīts ar pakāpenisku funkciju pārdali koncernu veidojošo uzņēmumu starpā.

AS "LatRailNet"

Valdes priekšsēdētāja
JUSTĪNA HUDENKO
 pilnvaru termiņš
 22.07.2021. – 23.07.2026.

Valdes loceklis
GUNTARS LAPIŅŠ
 pilnvaru termiņš
 08.08.2021. – 09.08.2026.

AS "LatRailNet" veic publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja būtiskās funkcijas – lēmumu pieņemšanu par jaudas sadali, vilcienu ceļu iedalīšanu, tai skaitā gan par piekļuves noteikšanu un novērtēšanu, gan atsevišķu vilcienu ceļu iedalīšanu, un lēmumu pieņemšanu par infrastruktūras maksām, tai skaitā maksas noteikšanu un maksas iekasēšanas shēmu noteikšanu. Uzņēmumam, veicot savas funkcijas, ir pienākums nodrošināt visiem dzelzceļa pārvadātājiem vienlīdzīgas, taisnīgas un nediskriminējošas piekļuves iespējas infrastruktūrai.

AS "LatRailNet" neto apgrozījums 2021. gadā bija 1,18 miljoni eiro, bet peļņa – 57 848 eiro.

No 2021. gada konkurētspējīgas infrastruktūras maksas noteikšanai "LatRailNet" īsteno dzelzceļa pārvadājumu tirgus izpēti, sākotnēji izveidojot divus jaunus tirgus segmentus "konteinerkravu pārvadājumi starptautiskajā 1520 mm sliežu ceļu kustībā" un "akmeņogļu kravu pārvadājumi starptautiskajā 1520 mm sliežu ceļu kustībā savienojumos ar pieostu stacijām LDz tīklā un turpinot darbu pie jaunu tirgus segmentu attīstības.

Izvērtējot labāko starptautisko praksi Eiropas vienotās dzelzceļa telpas valstīs, "LatRailNet" nākamajos periodos turpinās darbu pie tīkla darbības uzlabošanas pasākumu nodrošināšanas, veicinot kavējumu samazināšanu dzelzceļa tīklā.

2021. gadā "LatRailNet" ir izveidojusi un turpina attīstīt mūsdienīgu elektronisko risinājumu "Jaudas pieteikšanas sistēma", kas turpmāk uzlabos biznesa procesus, kas saistīti ar vilcienu ceļu iedalīšanu un pieteikumu iesniedzēju pieteikšanos dzelzceļa infrastruktūras jaudai. Ņemot vērā, ka "LatRailNet" maksas, jaudas sadales un tīkla darbības uzlabošanas shēmu ieviešana ir saistīta ar vairāku politikas plānošanas dokumentu izstrādāšanu, uzņēmums turpinās aktīvu darbu, sniedzot priekšlikumus atbildīgajām institūcijām par izmaiņām ārējos tiesību aktos ar mērķi nodrošināt shēmu efektīvu piemērošanu.

Ilgtspēja

Ilgtspējīga uzņēmuma darbība ir viens no būtiskākajiem labas korporatīvās pārvaldības principiem, kam uzņēmumi pievērš arvien lielāku uzmanību, domājot par ilgtermiņa mērķu sasniegšanu un izaugsmi nākotnē.

Arī VAS "Latvijas dzelzceļš" savos stratēģiskās attīstības plānos un ikdienas procesos iestrādā ilgtspējīgas pārvaldības aspektus. "Latvijas dzelzceļš" koncerna darbība balstās uz četrām svarīgākajām sociālās atbildības jomām: Uzņēmējdarbības vide, Vide, Darbinieki un Sabiedrība. Šīs jomas atbilst gan GRI standartos noteiktajiem darbības indikatoriem, gan arī vairākiem Apvienoto Nāciju Organizācijas definētajiem Ilgtspējīgas attīstības mērķiem, proti, Kvalitatīva izglītība, Pienācīgs darbs un ekonomiskā izaugsme, Industrija, inovācijas un infrastruktūra, Ilgtspējīgas pilsētas un kopienas, kā arī Klimata pārmaiņu aktivitātes.

Lai Koncerna stratēģiskie mērķi tiktu sasniegti, balstoties uz ilgtspējības un atbildības principiem attiecībās ar klientiem, darbiniekiem, sadarbības partneriem, sabiedrību un apkārtējo vidi, 2021.gadā ir izstrādāta Korporatīvās sociālās atbildības un ilgtspējas politika, un tajā ietvertie korporatīvās sociālās atbildības un ilgtspējas principi un virzieni ir balstīti uz Apvienoto Nāciju organizācijas Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030.gadam, Eiropas Komisijas "Pārdomu dokumentu ceļā uz ilgtspējīgu Eiropu 2030.gadā" un citiem starptautiskajiem dokumentiem. Šīs politikas īstenošanas ietvaros koncernā tiek ieviesta, pastāvīgi pilnveidota un attīstīta starptautiski atzīta atbildīgas uzņēmējdarbības un atklātības prakse, katru gadu sagatavojot un publiskojot Ilgtspējas ziņojumu, kas atbilst GRI vadlīnijās noteiktiem ziņošanas standartiem, piemērošanas līmeņu sistēmas Core option līmenim, kā arī ik gadu piedaloties biedrības "Korporatīvās ilgtspējas un atbildības institūts" veidotajā Ilgtspējas indeksā, lai izvērtētu kapitālsabiedrību atbilstību labas pārvaldības principiem un tās dinamiku.

Uzņēmējdarbības vide

Dalība starptautiskos biznesa forumos un izstādēs

Dzelzceļa nozarē būtiskas ir gan regulāras tikšanās ar sadarbības partneriem un esošajiem un potenciālajiem klientiem, gan arī dalība starptautiskajos forumos un izstādēs. Neskatoties uz ārkārtējo situāciju gan Latvijā, gan citur pasaulē, 2021.gadā klātienē un attālināti notikušas 10 divpusējas tikšanās, nodrošināta dalība 10 starptautiskās izstādēs, notikušas 118 darba grupu sanāksmes un konferences.

2021.gads Eiropas Savienībā bija pasludināts par Eiropas Dzelzceļa gadu, lai veicinātu dzelzceļa kā droša un ilgtspējīga transporta popularitāti. Dzelzceļa gada ietvaros rīkoti pasākumi un aktivitātes bija veltītas vilciena kā videi draudzīga transporta veida arvien biežākai izmantošanai, lai ilgtermiņā sasniegtu Eiropas zaļā kursa mērķus. Eiropas Dzelzceļa gada kulminācija bija vilciens "Connecting Europe Express", kas simboliski mēroja ceļu cauri visai Eiropai, tai skaitā pa 1520 mm sliežu platuma dzelzceļu – Baltijas vilcienu, kas 2021.gada septembrī piestāja arī Rīgā un Jelgavā.

2021.gadā "Latvijas dzelzceļš" koncerns turpināja attīstīt ārējo starptautisko sadarbību ar uzņēmuma sadarbības valstīm. Lielākais uzsvars likts uz vienāda sliežu ceļu platuma valstīm. 2021.gada laikā VAS "Latvijas dzelzceļš" ir pievienojies un ievadījis informāciju ar dzelzceļu savienoto ostu un ostu termināliem CIP klientu informācijas portālā (client information portal), kur šādu informāciju ievada visas CIP dalībvalstis – visas ES dalībvalstis, izņemot Kipru, Maltu un Īriju. Šobrīd Latvijas CIP – klientu informācijas datu bāze ir pati izvērstākā Eiropā.

Koncerna pārstāvji pārskata gadā piedalījās nozares lielākajās izstādēs Krievijā – "TransTec", "TransRussia 2021", Transporta nedēļa, kā arī izstādē Almatī, kur iepazīstināja izstādes apmeklētājus un visus interesentus ar Koncerna sniegtajiem pakalpojumiem kravu pārvadājumu jomā un ritošā sastāva remontā. Tāpat tika noorganizēti vairāki divpusēja sadarbības formāta pasākumi ar kaimiņvalstīm, lai risinātu aktuālos sadarbības jautājumus.

VAS "Latvijas dzelzceļš" valdes priekšsēdētājs Māris Kleinbergs atkārtoti tika ievēlēts UIC Eiropas reģiona Vadības komitejā uz termiņu no 2022.-2023.gadam.

Darbinieki

Darbinieku izaugsmes veicināšana

Lai nodrošinātu uzņēmuma ilgtspēju un izaugsmi, būtiski ir ieguldīt darbinieku profesionālajā izaugsme. Lai to īstenotu, LDz darbiniekiem regulāri tiek organizēti dažādi kursi un apmācības, izmantojot gan LDz Mācību centra piedāvājumu, gan arī ārējo partneru pakalpojumus. Plašāk par kursiem un apmācībām aprakstīts nodaļā "Apmācības un izglītība" 197. lpp.

Turpinoties VAS "Latvijas dzelzceļš" īstenotajai darbinieku skaita optimizācijai, lai pēc darba attiecību izbeigšanas bijušie darbinieki būtu sociāli nodrošināti un viņiem tiktu rastas jauna darba iespējas, arī 2021.gadā turpinājās cieša un pastāvīga sadarbība ar Latvijas Dzelzceļnieku un satiksmes nozares arodbiedrību un Nodarbinātības valsts aģentūru.

Vide

Vide un energoefektivitāte

Energopārvaldības sistēma VAS "Latvijas dzelzceļš" ir sertificēta kopš 2017.gada atbilstoši ISO 50 001:2018 standarta prasībām. 2021.gada februārī tika veikts Energopārvaldības sistēmas uzraudzības audits un "Bureau Veritas Certification" 18.02.2021. izsniedza sertifikātu Nr. LV007131 par atbilstību Standarta prasībām.

2021.gadā tika uzsākts darbs pie Vides pārvaldības sistēmas standarta (ISO 14 001:2015) ieviešanas un sertificēšanas. Nozīmīgās energopatēriņa jomas 2021.gadā ir palikušas nemainīgas – elektroenerģijas, siltumenerģijas un dīzeļdegvielas patēriņš. Energopārvaldības sistēmas ietvaros nozīmīgajām energopatēriņa jomām ir identificēti energopārvaldības izpildījuma indikatori, kas tiek vērtēti katru gadu un pēc nepieciešamības pārskatīti.

Nozīmīgs faktors vides un energosnieguma uzlabošanai ir cilvēku ikdienas ieradumi. Tāpēc darbinieku izpratne par vides un energopārvaldības jautājumiem tiek veicināta, izmantojot daudzveidīgus iekšējās komunikācijas kanālus (izglītojoši raksti, semināri u.tml.). 2021.gadā Koncerna ietvaros izstrādāti vides aizsardzības pasākumu plāni un VAS "Latvijas dzelzceļš" ietvaros energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu plāni.

2021.gada beigās tika apstiprināta jaunā "Latvijas dzelzceļš" koncerna vides un energopārvaldības politika un tai saistošās kārtības:

- Kārtība, kādā identificē vides aspektus "Latvijas dzelzceļš" koncernā;
- Kārtība, kādā sagatavo vides aizsardzības pasākumu gada plānus un pārskatus par to izpildi "Latvijas dzelzceļš" koncernā;
- Kārtība, kādā sagatavo energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu gada plānus un pārskatus par to izpildi "Latvijas dzelzceļš" koncernā.

LDz pastāvīgi veic vides monitoringu (grunts un gruntsūdens, notekūdeņi un lietus ūdeņi, trokšņa līmenis un piesārņojošo vielu emisijas gaisā), ar naftas produktiem piesārņoto, t.sk., vēsturiski piesārņoto, vietu apsekošanu, izpēti un sanācijas pasākumus.

Rīcība dzelzceļa radītā trokšņa samazināšanai

Lai gan vilciens ir viens no videi draudzīgākajiem transporta veidiem, tas tomēr atstāj ietekmi uz dabu un cilvēkiem. Viens no šādiem aspektiem ir vilcienu kustības radītais troksnis un vibrācijas, kas var negatīvi ietekmēt dzelzceļa tuvumā dzīvojošo iedzīvotāju veselību. Lai apzinātu vilcienu trokšņa radīto ietekmi, ir izstrādāts VAS "Latvijas dzelzceļš" rīcības plāns trokšņa mazināšanai līdz 2023.gadam. Rīcības plāns attiecas uz teritorijām, kuras šķērso dzelzceļa līniju posmi Rīga pasažieru – Torņakalns – Zaslauks un Rīga pasažieru – Lielvārde, t.i. Rīgas aglomerāciju, Salaspils, Stopiņu, Ikšķiles, Ogres, Ķeguma un Lielvārdes novadus.

Lai mazinātu trokšņu un vibrāciju ietekmi, VAS "Latvijas dzelzceļš" ik gadu veic sliežu ceļu rekonstrukciju un remontus atbilstoši sliežu ceļu izmantošanas intensitātei un noslogojumam.

Apkārtējās vides sakopšana

Rūpes par vides saglabāšanu nākamajām paaudzēm ietver darbības ne tikai CO₂ izmešu mazināšanai vai piesārņoto vietu sanāciju, bet arī apkārtējās vides sakopšanu. Tāpēc Koncerna darbinieki ik gadu iesaistās apkārtējās vides sakopšanas un apzaļumošanas aktivitātēs. Samazinoties atkritumu apjomam dzelzceļa infrastruktūras tiešā tuvumā, pēdējos gados lielāka uzmanība tiek veltīta apzaļumošanai un apkārtējās vides labiekārtošanai.

Vēsturiskā piesārņojuma likvidēšana

Vēsturiski piesārņoto vietu grunts un gruntsūdens monitorings tiek nodrošināts stacijā "Višķi", Rīgas lokomotīvu depo teritorijā, stacijas "Skrunda" teritorijā un Gulbenes-Alūksnes bānīša teritorijā.

2021.gadā tika pabeigts 2020.gadā uzsāktais darbs pie detalizētas izpētes darbiem stacijā "Skrunda" esošajā vēsturiski ar naftas produktiem piesārņotajā vietā. Izpētes mērķis bija noteikt grunts un gruntsūdens piesārņojuma raksturu, apjomu un izplatības areālu.

2021.gada beigās tika uzsākti un pabeigti 2. kārtas sanācijas darbi vēsturiski ar naftas produktiem piesārņotā vietā stacijas "Višķi" teritorijā. Sanācijas darbu laikā izdarīti sekojoši darbi:

- Teritorijas attīrīšana no saaugušiem krūmiem;
- Grunstūdens monitoringa aku apsekošana un paraugu ņemšana, nosakot KSP (ķīmiskais skābekļa patēriņš), naftas produktu un BTEX saturu, kā arī peldošā naftas produktu slāņa biezuma nomērīšanu urbumos;
- Mazuta un lietus ūdens emulsijas no sūkņu stacijas un ar to savienotā rezervuāra atsūkņēšana un utilizācija – 930,08 tonnas;
- Naftas produktu nogulšņu no mazuta rezervuāra un tā apkārtnes izņemšana un utilizācija – 51,02 tonnas;
- Mazuta rezervuāru, pārsūkņēšanas stacijas pamatu un grodu aku demontāža, demontāžas laikā radušos būvgružu – 105 tonnas – nodošana;
- Ekskavācijas bedres aizbēršana ar tīru grunti un teritorijas izlīdzināšana.

Sabiedrība

Iedzīvotāju izglītošana par drošu dzelzceļa šķērsošanu

Neskatoties uz to, ka dzelzceļš ir viens no drošākajiem transporta veidiem, cilvēku neapdomīgas rīcības vai pārgalvības dēļ notiek negadījumi, kuros cieš ne tikai paši negadījuma izraisītāji, bet arī citi cilvēki. Ik gadu Latvijā uz dzelzceļa vai tā tuvumā notiek ap 15 nelaimes gadījumiem un lielākā daļa no tiem ir letāli. Nav noslēpums, ka nereti gan jauniešu, gan arī pieaugušu cilvēku uzvedības maiņu spēj rosināt iepazīšanās ar citu cilvēku pieredzi un tās radītajām negatīvajām sekām, tāpēc LDz pārskata gadā izstrādāja piecas jaunas dokumentālās īsfilmas, kurās attēloti gan patiesi stāsti ar cilvēkiem, kuri ir cietuši negadījumos uz un pie sliežu ceļiem, gan arī intervijas ar speciālistiem. Dokumentālās īsfilmas 2021. gada pavasarī tika publicētas sociālajos tīklos un medijos, kā arī tika prezentētas skolēniem digitālo nodarbību ciklā "Kas jāzina un kā jārikojas dzelzceļa tuvumā".

Tikmēr, iestājoties gada tumšajam laikam, lai iespējami plašākai sabiedrības daļai atgādinātu par drošību dzelzceļa tuvumā un sekām gadījumos, ja drošības jautājumi netiek ievēroti, VAS "Latvijas dzelzceļš" 2021.gada oktobrī un novembrī īstenoja sabiedrības informēšanas kampaņu "Neesi pārbrauktuve. Nopauzē pie dzelzceļa!". Uzņēmums kampaņu iesāka ar publisku drošības lekciju "Neesi pārbrauktuve! Nopauzē pie dzelzceļa. Kas jāzina un kā jāuzvedas dzelzceļa tuvumā", kas guva plašu sabiedrības uzmanību. Lekcijā LDz eksperti iepazīstināja ne tikai ar būtiskākajiem drošības noteikumiem, kas jāievēro, atrodoties dzelzceļa sliežu tuvumā, bet arī ar dokumentālajām īsfilmām jeb patiesiem cilvēkstāstiem un sekām, kas var iestāties, ja minimālie drošības pasākumi netiek ievēroti.

Vienlaikus kampaņas laikā LDz izvietoja informatīvos materiālus gan televīzijā, radio, sociālajos tīklos, gan arī pilsētvidē – daudzstāvu ēku liftos. Visa aktuālā informācija ir izvietota arī VAS "Latvijas dzelzceļš" tīmekļa vietnē

www.dzirdiredzidzivo.lv.

2021.gada nogalē LDz kopā ar nozares ekspertiem turpināja pievērst sabiedrības uzmanību arī mentālās veselības tēmai. Kā liecina VAS "Latvijas dzelzceļš" veiktais pētījums, pašnāvības riska jautājums sabiedrībā ir aktuāls, bet tajā pašā laikā cilvēki par to runā nelabprāt. Tāpat lielai daļai iedzīvotāju trūkst izpratnes par pašnāvību risku un tā pazīmēm. Lai veicinātu sabiedrības izpratni par šo tematu, LDz organizēja tiešsaistes diskusijas ar speciālistiem no krīžu un konsultāciju centra "Skalbes" un biedrības "Ogle", kā arī veidoja un publicēja video ar patiesiem pieredzes stāstiem par pašnāvības mēģinājumiem.

Drošības stundas skolās

VAS "Latvijas dzelzceļš" apkopotā statistika liecina, ka 99% nelaimes gadījumu uz dzelzceļa notiek pārgalvības vai neuzmanības dēļ. Viedierīču lietošana, mūzikas klausīšanās austiņās vai pēdējā laikā tik populārā dažādu sociālo tīklu izaicinājumu pieņemšana, ir vien dažas no jauniešiem tik iecienītām nodarbēm, kas, atrodoties dzelzceļa tuvumā, ievērojami apgrūtina uztveri, iespējamo risku novērtēšanu un mēdz būt par iemeslu tam, kāpēc notiek negadījumi. Lai iespējami mazinātu negadījumu skaitu uz dzelzceļa, kur iesaistīti bērni un jaunieši, LDz, tuvojoties vasaras brīvlaikam, īstenoja digitālo nodarbību ciklu "Kas jāzina un kā jārikojas dzelzceļa tuvumā", kas 2021.gada maijā un jūnijā notika Latvijas skolās un pirmsskolas izglītības iestādēs. Tā ietvaros gandrīz 7000 bērnu un jauniešu no 112 izglītības iestādēm visā Latvijā apguva zināšanas par to, kā droši uzvesties dzelzceļa un sliežu tuvumā.

Kā un kur ir pareizi šķērsot dzelzceļa sliedes, kāpēc un kādi negadījumi notiek uz dzelzceļa sliedēm vai to tuvumā, kā no tiem izvairīties, lai pasargātu savu veselību un dzīvību – šie ir vien daži temati, ko bērni un jaunieši kopā ar LDz ekspertiem interaktīvā veidā apguva 40 minūšu garajā nodarbībā.

Eksakto mācību priekšmetu popularizēšana skolās

Dzelzceļa nozarē īpaši nozīmīgas ir eksaktās zināšanas, tāpēc, domājot par jauno speciālistu izglītošanu un piesaisti nākotnē, 2021.gadā VAS "Latvijas dzelzceļš" turpināja popularizēt šīs zinātnes jauniešu, topošo profesionāļu vidū projekta "SteamUP" ietvaros, kas tika radīts 2019.gadā, lai iedvesmotu un motivētu skolēnus novērtēt eksakto zinātņu mācību priekšmetus kā interesantus, aizraujošus un perspektīvus.

Ņemot vērā COVID-19 pandēmijas radītos ierobežojumus, tostarp saistībā ar publisku klātienes pasākumu rīkošanu, 2021.gadā daļa projekta aktivitāšu notika tiešsaistē, piemēram, oktobrī "Latvijas dzelzceļš" kopā ar izglītības nozares ekspertiem organizēja tiešsaistes diskusiju "STEM zināšanas – kā tās nodot tālāk skolēniem?". Diskusijas laikā eksperti atzina, ka pie šī jautājuma ir jāstrādā gan skolā, gan ārpus tās, piemēram, lai nodrošinātu zināšanu nodošanu skolēniem, skolotājiem nepieciešami dažādi mācību materiāli un regulāra pieredzes papildināšana. Paralēli skolā un mājās apgūtajam, ikvienam skolēnam ieteicams savas zināšanas papildināt arī dažādos ar eksaktajām zinātnēm saistītos interešu pulciņos un nodarbībās.

Dāvinājumi (ziedojumi)

Atbalstot nozīmīgus un uz sabiedrības ilgtermiņa interesēm mērķētus projektus, VAS "Latvijas dzelzceļš" vadās pēc dāvinājumu (ziedojumu) politikas, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī. Tā nosaka, ka uzņēmums var atbalstīt projektus izglītības un zinātnes, sabiedrības veselības veicināšanas, sociālās palīdzības un vides aizsardzības jomās.

Ņemot vērā darbības prioritātes un finanšu situāciju, VAS "Latvijas dzelzceļš" un tā meitas sabiedrības arī 2021.gadā, tāpat kā 2020.gadā, projektiem finansiālu atbalstu nesniedza.

LDz tēls sabiedrībā

VAS "Latvijas dzelzceļš" ir vairāk nekā 100 gadu ilga vēsture, tomēr tieši pēdējo gadu laikā būtiska uzmanība tiek pievērsta uzņēmuma tēla uzlabošanai un reputācijas stiprināšanai, jo LDz kā viena no lielākajām valsts kapitālsabiedrībām atspoguļo arī valsts pārvaldes un lielo valsts uzņēmumu kopējo korporatīvo kultūru.

Ievērojamas pūles tiek veltītas tam, lai "Latvijas dzelzceļš" koncerns būtu mūsdienīgs, labi pārvaldīts un efektīvs uzņēmums, kas savā darbībā ievēro labas korporatīvās pārvaldības principus.

VAS "Latvijas dzelzceļš" ik gadu sadarbībā ar socioloģisko pētījumu kompāniju veic tēla aptauju, lai noteiktu iedzīvotāju attieksmi pret uzņēmumu, novērtētu tā reputāciju kopumā, kā arī noskaidrotu sabiedrības vērtējumu par uzņēmuma sniegtajiem pakalpojumiem un dzelzceļa un vilcienu satiksmes iespējām.

2021.gada decembrī veiktās aptaujas rezultāti liecina, ka kopš 2017.gada uzņēmuma reputācijas vērtējums nav būtiski mainījies, tomēr ilgākā periodā var novērt, ka kopš 2015.gada vērtējums ir uzlabojies. 2021.gadā LDz pozitīvi ir novērtējuši 31% respondentu.

Aptaujas rezultāti liecina, ka līdz 70% pieaudzis to iedzīvotāju īpatsvars, kas piekrīt, ka VAS "Latvijas dzelzceļš" ir Latvijas ekonomikai stratēģiski svarīgs uzņēmums, savukārt 59% atzīst, ka ir pamanījuši LDz īstenoto Drošības kampaņu, kuras mērķis ir izglītēt un informēt sabiedrību par drošību dzelzceļa sliežu tuvumā. Tāpat 51% uzskata, ka LDz ir transporta un loģistikas līderis Latvijā, bet 55% – ka, tas ir viens no eksportspējīgākajiem uzņēmumiem.

VAS "Latvijas dzelzceļš" tēlam ir paaugstinājies arī trešo pušu vērtējums – "Baltic brands" veiktajā mīlētāko zīmolu aptaujā uzņēmums, salīdzinot ar 2020.gadu, ir pakāpies par 2 vietām, ierindojoties 14.vietā, bet valsts lielo kapitālsabiedrību grupā no 4.vietas pakāpies uz 3.vietu. Kategorijā "Cilvēcīgākais zīmols" "Latvijas dzelzceļš" zīmols ir ierindojies 2. vietā.

LDz zīmola atpazīstamība

Salīdzinot ar iepriekš veiktajiem pētījumiem, kopš 2020. gada LDz logo atpazīstamība būtiski nav mainījusies un to Latvijas iedzīvotāju skaits, kuri atpazīst LDz logo, 2021.gadā bija 29% iedzīvotāju, vienlaikus 5% ir atzinuši, ka viņiem LDz logo asociējas ar citu uzņēmumu. Visbiežāk VAS "Latvijas dzelzceļš" logo atpazinuši cilvēki, kas ikdienā pārvietojas ar vilcienu.

IETEKMES PUŠU IESAISTE

04

102-9
102-10
102-40
102-41
102-42
102-43
102-44

LDz kā viens no Latvijā un Baltijā vadošajiem transporta, loģistikas un infrastruktūras uzņēmumiem darbojas sasaistē ar citiem tirgus dalībniekiem un sadarbības partneriem.

LDz līdz šim nav detalizēti analizējis savas piegādes ķēdes, taču, izstrādājot pirmo GRI ilgtspējas pārskatu, tika identificēts uzņēmuma ietekmes pušu – tostarp klientu, partneru un piegādātāju – "radars", kurā identificēti arī nozīmīgi piegādes ķēdes posmi, par kuriem nākotnē tiks analizēta detalizēta informācija.

Lai gan radarā nav uzrādīta, tomēr ļoti svarīga ietekmes puse ir arī starptautiskie nozares uzņēmumi un organizācijas, kas ir ilggadēji VAS "Latvijas dzelzceļš" sadarbības partneri. Latvijas transporta un loģistikas nozare un arī publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūra Latvijā ir cieši saistīta gan ar starptautiskajiem procesiem, gan arī ar citu valstu dzelzceļa tīkliem. Starptautisko sadarbības partneru viedoklis tiek izvērtēts saistībā ar plānotajām aktivitātēm ārvalstu tirgos.

Ar katru no identificētajām ietekmes pusēm uzņēmums komunicē un sadarbojas noteiktā veidā, apzinoties tās ietekmi uz uzņēmuma darbību īstermiņā un ilgtermiņā un tiecoties arī problemātiskos gadījumos rast visām pusēm pieņemamu risinājumu.

LDz iesaiste tiesību aktu izstrādē

VAS "Latvijas dzelzceļš" savā darbībā ievēro gan Latvijas tiesību aktus, gan arī starptautiskās tiesību normas. Tāpat uzņēmuma attīstības uzdevumi un mērķi ir noteikti dažādos politikas plānošanas dokumentos. Būtiskākie dokumenti, kas nosaka VAS "Latvijas dzelzceļš" veicamos uzdevumus, ir Transporta attīstības pamatnostādnes 2021. – 2027. gadam, Sabiedriskā transporta koncepcija 2021.–2030. gadam, Indikatīvais dzelzceļa infrastruktūras attīstības plāns 2018. – 2022.gadam, starp Satiksmes ministriju un "Latvijas dzelzceļu" noslēgtais daudzgadu līgums "Par VAS "Latvijas dzelzceļš" pārvaldīšanā esošās publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras uzturēšanas un attīstības plānošanu un finansēšanu", kā arī VAS "Latvijas dzelzceļš" vidēja termiņa darbības stratēģija 2021. – 2025.gadam.

Pārskata gadā uzņēmums savu saimniecisko darbību organizēja atbilstoši Vidēja termiņa darbības stratēģijai 2017. – 2022.gadam, kā arī 2021.gadā tika apstiprināta Vidēja termiņa darbības stratēģija 2021. – 2025.gadam, un tā ietver gan VAS "Latvijas dzelzceļš" kā mātes sabiedrības, gan meitu sabiedrību biznesa segmentus, tādējādi Stratēģijas darbības periodam nosakot mātes sabiedrības un visa Koncerna mērķus.

Ņemot vērā "Latvijas dzelzceļš" koncerna pienesumu valsts tautsaimniecības izaugsmē, svarīga ir uzņēmuma darbinieku iesaiste dažādu organizāciju konsultatīvo padomju darbā, kas ir iespēja prezentēt uzņēmuma viedokli par plānotajām likumdošanas vai aktivitāšu pārmaiņām. "Latvijas dzelzceļš" koncerna pārstāvji piedalās Ostu, loģistikas un tranzīta padomes darbā, kā arī Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes, Transporta un sakaru nozares trīspusējās sadarbības apakšpadomes un Loģistikas padomes darbā Satiksmes ministrijas vadībā, divpusējo lietišķās sadarbības padomju darbībā un starpvaldību komisiju darba kārtības sagatavošanā ar trešajām (ārpus Eiropas Savienības esošām) valstīm – Baltkrieviju, Krieviju, Kazahstānu un citām valstīm.

Akcionāri / Īpašnieki

Valstij pieder 100% VAS "Latvijas dzelzceļš" kapitāla daļu, un šo kapitāla daļu turētājs ir Satiksmes ministrija. Kapitāla daļu turētāja pārstāvis ir Satiksmes ministrijas valsts sekretārs. Uzņēmumam ir viens akcionārs un saskaņā ar Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldes likumu, ir skaidri noteikti sadarbības mehānismi akcionāru sapulču rīkošanai un informācijas apmaiņai.

2021.gadā ir notikušas 4 akcionāru sapulces, kurās apstiprināts VAS "Latvijas dzelzceļš" 2020.gada pārskats, iekšējā audita 2021.gada darba plāns, ievēlēts 2021. – 2023. gada finanšu pārskatu, konsolidēto finanšu pārskatu un Ilgtspējas pārskatu revidents, kā arī pieņemti lēmumi par rīcību ar nekustamo īpašumu.

Vadība

Uzņēmumam ir šādas institūcijas – akcionāru sapulce, padome un valde. Akcionāru sapulce ievēlē padomi, kas ir Valdes pārraudzības institūcija, kā arī padomes ievēlētā valde. 2021.gadā notika 17 padomes sēdes, kurās pieņemti 159 lēmumi, un 58 valdes sēde, kurās pieņemti 471 valdes lēmums. Operatīvo Koncerna jautājumu plānošana un apspriešana ir Koncerna komiteju kompetencē.

Uzņēmumā darbojas Ģenerāldirekcijas struktūras un struktūrvienības. Atkarīgās sabiedrības vada Koncerna meitas uzņēmumu valdes, trijās sabiedrībās ir izveidota padome. Koncernā izveidotās Vadības komitejas sanāksmes norisinās reizi nedēļā, un tajās tiek apspriesti aktuālie jautājumi un nodrošināta informācijas apmaiņa par dažādās uzņēmuma struktūrās un Koncerna uzņēmumos notiekošo. Kvalitatīvai lēmumu pieņemšanai un darbinieku lojalitātes veicināšanai būtiska ir visu līmeņu un visu struktūru darbinieku informētība par pieņemtajiem lēmumiem un nākotnes attīstības plāniem. Tāpēc regulāri – reizi ceturksnī – tiek organizētas vidējā līmeņa vadītāju sanāksmes arī reģionos. Arī 2021.gadā, turpinoties COVID-19 izplatības mazināšanai noteiktajiem ierobežojumiem, sanāksmes tika organizētas attālināti.

Darbinieki

Lai uzlabotu uzņēmuma darbības efektivitāti un stabilizētu saimnieciskās darbības rādītājus, "Latvijas dzelzceļš" koncerns 2021.gadā turpināja funkciju un tehnoloģisko procesu izvērtēšanu, tostarp pieņemot lēmumu par darbinieku skaita optimizēšanu.

2021.gadā vidējais VAS "Latvijas dzelzceļš" darbinieku skaits bija 4526, bet koncernā – 7151 darbinieki.

"Latvijas dzelzceļš" ir viens no lielākajiem darba devējiem un nodarbina iedzīvotājus visos Latvijas reģionos, tādēļ liela nozīme ir iekšējās komunikācijas nodrošināšanai, lai darbinieki nepastarpināti un pastāvīgi būtu informēti par aktualitātēm uzņēmumā, tostarp pieņemtajiem lēmumiem, kas skar pašus darbiniekus un uzņēmuma turpmākos attīstības virzienus. Lai nodrošinātu informācijas operatīvu apriti, nozīmīga loma ir elektroniskajiem komunikācijas tīkliem, un "Latvijas dzelzceļš" izmanto divus kanālus: uzņēmuma iekštīkls jeb intranets un Dzelzceļa TV, kas tika ieviesta 2019.gadā. Papildus šiem komunikācijas kanāliem, kopš 2019.gada ikviens darbinieks reizi nedēļā svarīgākās ziņas saņem savā e-pastā ar Ziņu lapas palīdzību. Ziņu lapa ik nedēļu tiek izvietota arī pie ziņojumu dēļiem plašam darbinieku skaitam pieejamās vietās visā Latvijā.

Intranetu uzņēmumā izmanto ne tikai informācijas izplatīšanai par aktuālajām norisēm, bet arī, lai informētu darbiniekus par svarīgākajām iekšējo normatīvo aktu izmaiņām, vakantajām amata vietām, kā arī, lai darbinieki varētu sekot līdzi darba samaksas aprēķinam un ikgadējā atvaļinājuma informācijai. Tomēr vienlaikus turpina darboties arī intranetu dublējošs darbinieku portāls, kuram iespējams piekļūt, autorizējoties ar internetbankas pieeju. Jau kopš 2020.gada pavasara un arī visu 2021. gadu COVID-19 pandēmijas dēļ uzņēmumi tika aicināti nodrošināt saviem darbiniekiem iespēju strādāt attālināti. Šim aicinājumam sekoja arī LDz, nodrošinot attālinātā darba iespējas tiem darbiniekiem, kuru darba pienākumi šādu iespēju pieļauj. No 2020.gada pavasara šāda iespēja tika nodrošināta aptuveni 1200 darbiniekiem un vidēji attālinātā darba iespēju izmanto 800 darbinieku nedēļā.

Organizācijas / NVO

Uzņēmuma attīstības nodrošināšanai būtiska ir sadarbība ar nozares nevalstiskajām organizācijām un tādām organizācijām, kuru darbību VAS "Latvijas dzelzceļš" tiešā veidā neietekmē. Jautājumos, kas skar darbinieku tiesiskās un sociālās aizsardzības jautājumus, svarīgākais sociālais partneris ir Latvijas Dzelzceļa un satiksmes nozares arodbiedrība (LDZSA), ar kuru ir noslēgts "Latvijas dzelzceļš" koncerna darba koplīgums, kas ir saistošs visiem koplīguma pušu darbiniekiem.

Koncerna koplīgums ir spēkā no 2017.gada, tas regulāri tiek papildināts un pielāgots aktuālajai situācijai. Šis dokuments paredz darbiniekiem plaša spektra sociālās garantijas, kā arī dažādus darba devēja nodrošinātus darba vidi uzlabojošus un darba ņēmēja labklājību un motivāciju veicinošus pasākumu. Dzelzceļa transporta stabilu un efektīvu funkcionēšanu, kā arī visas nozares un tajā nodarbināto sociālo aizsardzību garantē dzelzceļa nozares ģenerālvienošana. Tās pašreizējā redakcija ir spēkā līdz 2024.gadam, un šis dokuments ir saistošs visam Koncernam, Latvijas dzelzceļa un satiksmes nozares arodbiedrībai un Latvijas dzelzceļa nozares darba devēju organizācijai. Nozares ģenerālvienošanās kalpo kā sadarbības un konsultāciju mehānisms starp visām iesaistītajām pusēm, kā arī ir pamats lēmumu pieņemšanai, kas saistīti ar uzņēmumu ekonomisko stāvokli vai darbinieku sociālekonomiskajām interesēm.

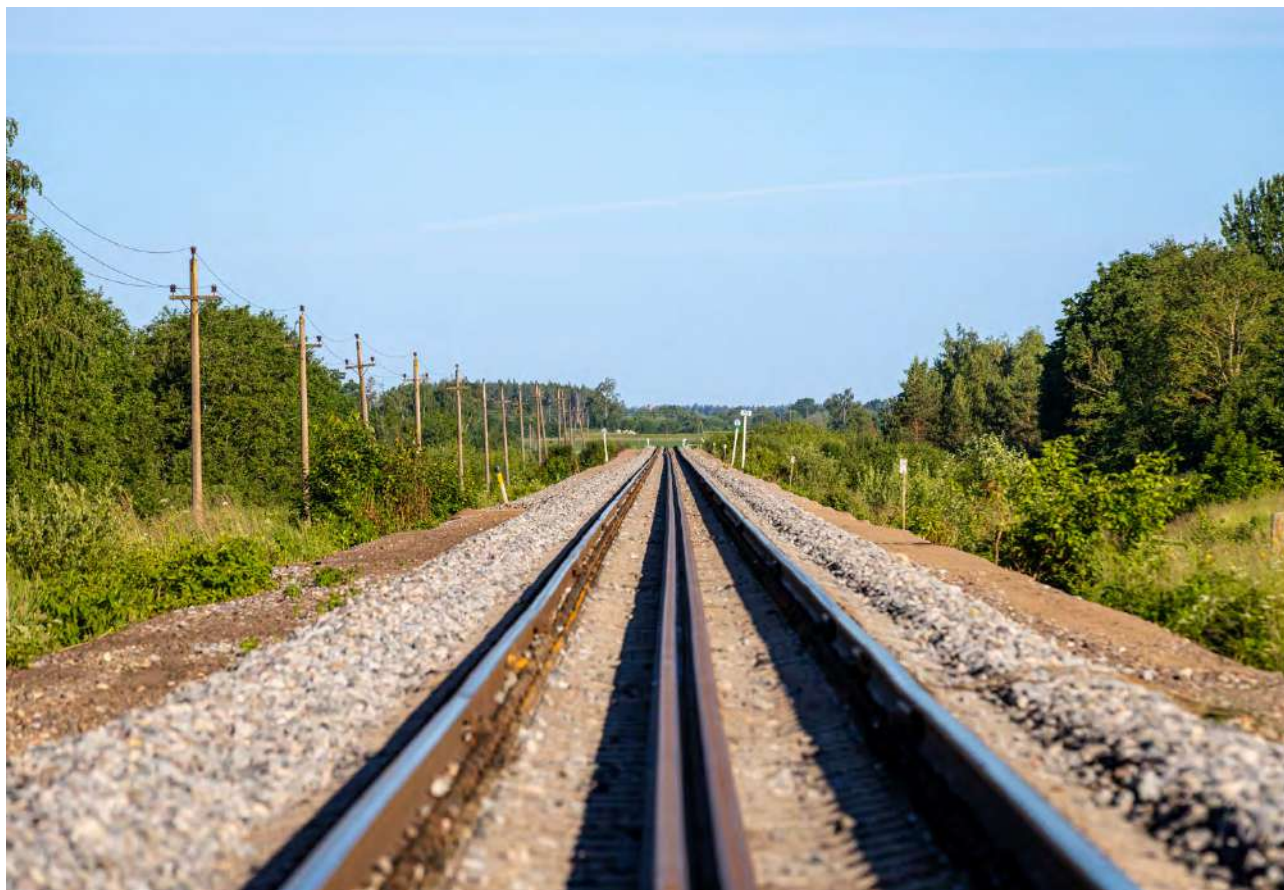
Interesešu pārstāvji

VAS "Latvijas dzelzceļš" ir nozīmīgs tranzīta un transporta nozares spēlētājs, un lai paustu savu viedokli par aktuāliem jautājumiem, kā arī aizstāvētu visas nozares intereses, uzņēmums ir iesaistījies Ostu, loģistikas un tranzīta padomē, kurai ir ievērojama loma nozares attīstības veicināšanā, kā arī valsts politikas koordinēšanā saistībā ar ostu attīstību un darbību. VAS "Latvijas dzelzceļš" Ostu, loģistikas un tranzīta padomē piedalās diskusijās par attīstības projektiem un likumdošanas iniciatīvām. Sekmīgai nozares attīstībai nepieciešama iesaiste arī starptautiskos sadarbības formātos, un Ostu, loģistikas un tranzīta padomes Reklāmas komisija, kurā aktīvi piedalās arī LDz, atbild par nozares popularizēšanu starptautiskās izstādēs un forumos ar "VIA Latvia" zīmolu.

VAS "Latvijas dzelzceļš" ir vienīgais valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs Latvijas teritorijā, vienlaikus uzņēmumam ir sadarbības partneri, kas ir svarīgas interesešu pārstāvju ietekmes puses. Tāpat par nozīmīgu sadarbības partneri un ietekmes pusi ir uzskatāmi projekta "Rail Baltica" attīstītāji "RB Rail" un "Eiropas dzelzceļa līnijas". 2021.gadā turpinājās 2020.gada nogalē uzsāktā Rīgas Centrālās dzelzceļa stacijas pārbūves projekta īstenošana, kas ir viens no apjomīgākajiem projektiem Latvijas vēsturē, jo tiek pārbūvēta gan infrastruktūra, gan ēka, nepārtraucot tās pamatdarbību.

Par dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas maksas aprēķināšanu un noteikšanu atbildīga ir VAS "Latvijas dzelzceļš" meitas sabiedrība AS "LatRailNet", kas infrastruktūras maksu nosaka atbilstoši vilcienu satiksmes pakalpojumu sniegšanas tiešajām izmaksām.

No 2021.gada konkurētspējīgas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas maksas nodrošināšanai "LatRailNet" īsteno dzelzceļa pārvadājumu tirgus segmentācijas pilnveidošanu, izveidotajos divos jaunos tirgus segmentos "konteinerkravu pārvadājumi starptautiskajā 1520 mm sliežu ceļu kustībā" un "akmeņogļu kravu pārvadājumi starptautiskajā 1520 mm sliežu ceļu kustībā savienojumos ar pieostu stacijām LDz tīklā" un turpinot darbu pie jaunu tirgus segmentu attīstības. 2021.gadā izveidots jauns tirgus segments – kontreileru pārvadājumi. 2021.gadā "LatRailNet" ir izveidojusi un turpina attīstīt mūsdienīgu elektronisko risinājumu "Jaudas pieteikšanas sistēma", radot iespēju šo sistēmu lietot arī tehnoloģisko procesu veicējiem, kas turpmāk uzlabos biznesa procesus saistībā ar vilcienu ceļu iedalīšanu un pieteikumu iesniedzēju pieteikšanos dzelzceļa infrastruktūras jaudai, kā arī izstrādāts investīciju projekts par jaudas pieteikšanās sistēmas piekļuves tiesību piešķiršanu ārpus LDz pārvaldītā dzelzceļa tīkla.

Klienti

Pasažieru pārvadājumus Latvijas iekšzemē nodrošina AS "Pasažieru vilciens" un SIA "Gulbenes – Alūksnes bānītis". Starptautiskos pārvadājumus Latvijas teritorijā līdz 2020. gada marta vidum nodrošināja VAS "Latvijas dzelzceļš" meitas sabiedrība SIA "LDZ CARGO" un AO "LTG Link" (maršrutā Viļņa – Daugavpils), tomēr līdz ar COVID-19 pandēmijas izplatību šie pārvadājumi tika pārtraukti un arī 2021.gadā netika atjaunoti.

Kravu pārvadājumu jomā VAS "Latvijas dzelzceļš" ir četri klienti pārvadātāji: SIA "LDZ CARGO" un trīs privātie komersanti – AS "BALTIJAS TRANŽĪTA SERVISS", AS "Baltijas Ekspresis" un SIA "EURO RAIL CARGO".

Par VAS "Latvijas dzelzceļš" klientiem ir uzskatāmi arī elektroenerģijas sadales un tirdzniecības klienti, nekustamā īpašuma iznomātāji. Tāpat klientu lokā ir pasažieri, kurus ietekmē dzelzceļa infrastruktūras kvalitāte, tādēļ VAS "Latvijas dzelzceļš" pastāvīgi uzlabo pasažieru dzelzceļa infrastruktūru un domā par pasažieru ērtībām – platformu modernizēšanu, kā arī nodrošina dzelzceļa uzziņu sniegšanu visu diennakti un pacēlāja pakalpojumu personām ar ierobežotām pārvietošanās spējām.

LDz sniedz elektroenerģijas sadales un tirdzniecības pakalpojumus vairākiem tūkstošiem klientu. Šis pakalpojums tiek sniegts vietās, kur citiem operatoriem nav pieejams sadales tīkls. Noslēdzot 2021.gadu, LDz uzskaitē bija 4581 elektroenerģijas pieslēgums mājsaimniecībām un 966 pieslēgumi juridiskām personām, tostarp 173 Koncerna iekšējām struktūrām un 793 – ārējiem klientiem.

Par uzņēmuma klientiem uzskatāmi arī VAS "Latvijas dzelzceļš" kā apkalpes vietu operatora sniegto pakalpojumu (kravas vagonu sastāvu apstrādes, vagonu tehniskās apkopes un apskates, aprīkojuma nodrošināšanas un satiksmes informācijas sniegšanas, biļešu pārdošanas vietu un pasažieriem paredzēto telpu lietošanas pasažieru stacijās un pieturas punktos, vilces strāvas elektroenerģijas piegādes, vilces līdzekļu automātiskās lokomotīvu signalizācijas (ALS) ierīču remonta un vilces līdzekļu radiosakaru ierīču remonta) saņēmēji un dažādu citu papildpakalpojumu saņēmēji.

Piegādātāji

VAS "Latvijas dzelzceļš" saskaņā ar Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma likumu piegādātājus likumā noteiktajos gadījumos izvēlas, organizējot iepirkuma procedūras. Kopumā 2021.gadā tika veikti 245 iepirkumi un noslēgti 702 iepirkuma līgumi.

Plašāka informācija par VAS "Latvijas dzelzceļš" iepirkumu biroja darbību ietverta xx. lappusē.

Uzņēmuma sadarbībā ar piegādātājiem ir saistoši "Latvijas dzelzceļš" koncerna Sadarbības partneru biznesa ētikas pamatprincipi, kas, tāpat kā iespēja LDz darbiniekiem anonīmi ziņot par iespējamām krāpšanas, korupcijas vai interešu konflikta gadījumiem (Trauksmes cēlēja ziņojums), ir ieviesti, lai preventīvi novērstu iespējamību, ka uzņēmuma partneru un piegādātāju lokā varētu būt juridiskas personas, kas nemaksā nodokļus, neievēro darba vides vai vides aizsardzības, kā arī godīgas komercprakses principus. Turklāt vienlaikus tas ir mehānisms, kā nodrošināt uzņēmuma darbinieku kontroli darījumu attiecībās ar partneriem.

Detalizēti attiecības ar LDz sadarbības partneriem regulē LDz koncerna Ētikas kodekss un Krāpšanas novēršanas politika. Sīkāk lasīt 151.lpp.

Sabiedrība

Starp VAS "Latvijas dzelzceļš" kā valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja svarīgākajām darbības prioritātēm ir atbildība par pasažieru infrastruktūras drošību, kvalitāti un pieejamību ikvienam iedzīvotājam. Dzelzceļš Latvijā savieno pilsētas, reģionus, tādējādi nodrošinot mobilitātes iespējas plašam iedzīvotāju lokam – studentiem, strādājošajiem, kā arī vietējiem un ārvalstu tūristiem.

Pēdējos gados pasažieru infrastruktūras attīstība tiek plānota, ievērojot "Indikatīvo dzelzceļa infrastruktūras attīstības plānu 2018. – 2022.gadam". Viens no vērienīgākajiem projektiem, kas tiek īstenots ar mērķi nodrošināt pasažieru ērtību uzlabojumus, ir pasažieru platformu modernizācija 48 stacijās un pieturas vietās, turklāt, lai dzelzceļš būtu pieejams arvien lielākam iedzīvotāju skaitam, šī projekta ietvaros ir paredzēta arī četru jaunu pieturvietu izveidošana, kas mudinās cilvēkus cita transporta vietā izvēlēties vilcienu – videi vienu no draudzīgākajiem transporta veidiem. Lai šis projekts pēc iespējas atbilstu sabiedrības interesēm, uzsākot pasažieru platformu modernizācijas projektu, LDz noskaidroja gan pilsētvides ekspertu, gan pašvaldību, gan citu nozīmīgu sabiedrības grupu pārstāvju viedokli.

LDz ikdienas saziņā ar klientiem un iedzīvotājiem izmanto daudzveidīgus komunikācijas kanālus, izvērtējot, kāds saturs ir piemērotākais konkrētajam informācijas kanālam un tā auditorijai. Informējot sabiedrību par "Latvijas dzelzceļš" koncerna saimniecisko darbību, svarīgajām norisēm un projektiem, tiek izmantoti gan tradicionālie mediji – prese, televīzija, radio, interneta mediji, kā arī sociālie tīkli, kuros uzņēmums uztur savus kontus – Twitter, Facebook, Draugiem.lv, Instagram, YouTube, LinkedIn un TikTok. Ar sociālo tīklu starpniecību biežāk tiek uzrunāta tieši jauniešu auditorija.

Lai nodrošinātu abpusēju komunikāciju ar sabiedrību, tiek izmantoti gan sociālie tīkli, gan e-pastu komunikācija, gan dzelzceļa uzziņu dienesta tālrunis. VAS "Latvijas dzelzceļš" Klientu servisa centrs sadarbībā ar zvanu centra pakalpojumu sniedzēju 2021.gadā saņēma 36008 zvanus par iekšzemes un starptautiskajiem pasažieru pārvadājumiem, elektroenerģijas piegādi, pārbrauktuvi darbību un par VAS "Latvijas dzelzceļš" pārvaldīto infrastruktūru kopumā. Pārskata gadā zvanu skaitu ietekmēja COVID-19 pandēmija, tāpēc salīdzinājumā ar 2020.gadu ir saņemts ievērojami mazāks zvanu skaits. Tikmēr uz e-pastu uzzinas@ldz.lv kopumā saņemtas un atbildes sniegtas uz 5536 elektroniskajām vēstulēm, no kurām lielākā daļa ir reģistrētas kā konsultācijas, bet 302 reģistrētas kā pretenzijas un 11 – kā ierosinājumi.

Ņemot vērā VAS "Latvijas dzelzceļš" finanšu situāciju un darbības prioritātes, 2021.gadā netika īstenots atbalsts sabiedrībai nozīmīgu izglītības un zinātnes, veselības veicināšanas, sociālās palīdzības un vides aizsardzības projektu īstenošanā. Informācija par iepriekšējos gados atbalstītajiem projektiem pieejama [LDz mājaslapā](#).

DARBĪBAS INDIKATORI

05

102-46
102-47
102-48

Būtisko aspektu noteikšana

Sākot darbu pie pirmā GRI pārskata 2016.gadā, VAS "Latvijas dzelzceļš" veica ietekmes pušu novērtējumu, organizējot vairāk nekā 10 individuālās un grupu intervijas. Intervējamie ietekmes pušu pārstāvji tika izraudzīti, sākotnēji izveidojot VAS "Latvijas dzelzceļš" piegādes vērtību ķēdi – identificējot gan piegādātājus, gan klientus, gan citus partnerus, kuriem ir vislielākā divpusējā ietekme ar "Latvijas dzelzceļu". Izmantojot ietekmes pušu apzināšanas matricu un nosakot no piegādes ķēdes skatupunkta būtiskās ieinteresētās puses pievienotās vērtības radīšanā, tika identificētas gan iekšējās, gan ārējās ieinteresētās puses. Šo pušu viedoklis bija pamats informācijas apkopošanai arī par norisēm turpmākajos pārskata sagatavošanas gados.

2021.gadā tika plānots veikt jaunu ietekmes pušu anketēšanu, jo kopš pirmā Ilgtspējas pārskata sagatavošanas ir pagājis vērā ņemams laika posms. Tomēr anketēšanu nolemts atlikt uz 2022. gadu, jo jauno ietekmes pušu saraksts nebija pilnīgs dažādu objektīvu iemeslu dēļ. Tostarp pārskata gadā notika pāreja uz jaunu biznesa modeli, kuras ietvaros gan Konkurences padome, gan citas pārraudzības institūcijas sniedza savu redzējumu par jaunā biznesa modeļa ieviešanu, savukārt LDz jaunais stratēģiskais mērķis Ministru kabinetā tika apstiprināts vēlāk nekā plānots – tikai 2021.gada vidū, kas arī ietekmēja anketēšanas procesu. Vienlaikus jāuzsver, ka ietekmes puses, kuras tika noteiktas 2016.gadā, joprojām ir aktuālas. Ietekmes pušu anketēšana tiks veikta 2022.gadā.

Sadalā ir sniegta informācija par būtisko aspektu noteikšanas procesu un iegūtajiem rezultātiem. Sākot darbu pie 2018. gada GRI pārskata sagatavošanu, GRI G4 vadlīnijas nomainīja GRI standarts, un šie būtisko aspektu indikatori iekļauti arī pārskatos par 2019., 2020. un 2021.gadu. Veicot pāreju no GRI G4 vadlīnijām uz GRI standartu, tika konstatēts, ka GRI standartā vairs nav specifisko Sauszemes transporta (Lielceļi un dzelzceļi) nozares aspektu, līdz ar to turpmākajos pārskatos

ar indikatoriem LDZ-x ir saglabāti uzņēmumam nozīmīgi ziņošanas aspekti, taču izslēgts aspekts "Zemes izmantošanas tiesības", kurš bijis salīdzinoši nebūtisks gan ietekmes pušu, gan paša uzņēmuma vērtējumā.

Atbilstoši ietekmes pušu radaram (skat. 123.lpp.) būtisko aspektu noteikšanas procesā tika iesaistīti šādu organizāciju vadības pārstāvji:

Ārējās ietekmes puses	Iekšējās ietekmes puses
Klienti AS "Pasažieru vilciens", SIA "BALTIJAS TRANZĪTA SERVISS", SIA "LDZ CARGO"	Akcionārs Satiksmes ministrija
Piegādātāji (darbības resursu nodrošinātāji) AS "Swedbank"	VAS "Latvijas dzelzceļš" Padome
Sadarbības partneri Invalidu un viņu draugu apvienība "Apeirons"	Attīstības direkcija
Izglītības iestādes Rīgas Tehniskā universitāte	Latvijas Dzelzceļnieku un satiksmes nozares arodbiedrība
Vides organizācijas Latvijas Zaļais punkts	VAS "Latvijas dzelzceļš" Valde
Asociācijas Latvijas Lielo pilsētu asociācija, Latvijas Darba devēju konfederācija	

- Būtisko aspektu noteikšanas soļi**
1. Ieinteresēto pušu identificēšana – to organizāciju un uzņēmumu noteikšana, kuriem VAS "Latvijas dzelzceļš" pievienotās vērtības radīšanas procesā ir vislielākā nozīme.
 2. Potenciāli būtisko aspektu identificēšana – GRI G4 vadlīniju materiālos minēto aspektu apzināšana un LDz darbībai potenciāli nozīmīgo aspektu atlase.

Gatavojot pirmo GRI vadlīnijās balstīto pārskatu, intervijās ar visām iepriekš minētajām iekšējām un ārējām ietekmes pusēm tika noskaidroti būtiskie ar LDz darbību saistītie ekonomiskie, sociālie un vides aspekti. Intervijās tika apzināts ne tikai to skatījums par ilgtspējas aspektiem, kas tiek piemēroti visu nozaru uzņēmumiem, bet arī specifisko

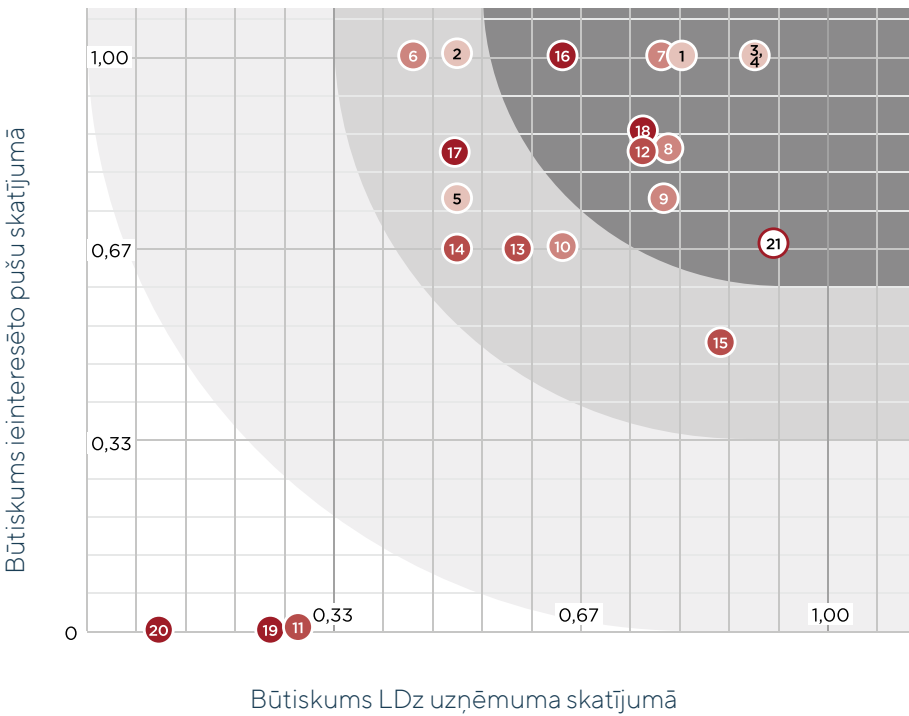
Sauszemes transporta (Lielceļi un dzelzceļi) 25 papildu aspektu potenciālais būtiskums.

- 3. Patiesi būtisko aspektu identificēšana – potenciāli būtisko aspektu izvērtēšana, interviju gaitā nosakot tos, kuri ir nozīmīgākie gan VAS "Latvijas dzelzceļš", gan identificētajām ietekmes pusēm.
- 4. Materiālo aspektu noteikšana – ziņojuma satura identificēšana un robežu noteikšana būtiskajiem materiālajiem aspektiem.

Interviju laikā ar ietekmes pusēm tika identificēts katra GRI G4 vadlīniju vispārējā aspekta būtiskums, kā arī, izvērtējot LDz darbību un apzinot ietekmes pušu skatījumu, izvirzīti četri nozares specifiskie aspekti (tēmas), kas tika iekļauti intervijās ar ietekmes pusēm un VAS "Latvijas dzelzceļš" ilgtspējas pārskata būtiskuma matricā.

Atbilstoši iekšējo un ārējo ieinteresēto pušu vērtējumam par aspektu nozīmīgumu būtiskuma dimensijās tika izveidota aspektu nozīmīguma matrica (angļu val. – "Materiality matrix"). Tā liecina, ka par visbūtiskākajiem aspektiem gan iekšējās, gan ārējās ietekmes puses uzskata VAS "Latvijas dzelzceļš" ekonomiskās ietekmes un arī dažus vides ietekmes rādītājus, bet kā mazāk būtiskus ietekmes puses ir norādījušas vairākus ar sabiedrību un darba vidi saistītus rādītājus. Vienlaikus jāuzsver, ka interviju apkopojums liecina – nav īpaši nozīmīgu atšķirību iekšējo un ārējo ietekmes pušu vērtējumā, izņēmums ir atsevišķi ar ļoti specifiskām jomām vai iekšējo uzņēmuma vidi saistīti jautājumi, kas ārējām ietekmes pusēm nešķita būtiski.

Ilgspējas kategorija	Tēmas
Vides dimensija	Skaņas un vibrācijas
Sociālā dimensija	Zemes izmantošanas tiesības Vides pieejamība cilvēkiem ar īpašām vajadzībām
Cits	Korporatīvā pārvaldība (dzimumu līdztiesība vadības pozīcijās)

Ekonomiskā atbildība

- 1.Uzņēmuma sniegums tautsaimniecībā
- 2.Uzņēmuma radītā un sadalītā vērtība
- 3.Saņemtais finansiālais atbalsts
- 4.Netiešā ekonomiskā ietekme
- 5.Iepirkumu prakse

Rūpes par vidi

- 6.Resursu patēriņš
- 7.Enerģijas patēriņš un energoefektivitāte
- 8.Emisijas, notekūdeņi, atkritumi, augsnes piesārņojums
- 9.Skaņas un vibrācijas
- 10.Pakalpojuma ietekme uz vidi

Darbinieki un darba vide

- 16.Ilgtermiņa stratēģija darbinieku piesaistei
- 17. Darba drošība
- 18. Darbinieku izaugsme
- 19. Darbinieku diskriminācija
- 20. Uzņēmuma korporatīvā pārvaldība (dzimumu līdztiesības kontekstā)

Sabiedrība

- 11.Zemes izmantošanas tiesības
- 12. Vides pieejamība cilvēkiem ar īpašām vajadzībām
- 13. Pretkorupcijas pasākumi
- 14. Politiskā atbildība
- 15. Konkurenci ierobežojošas darbības

Produkta atbildība

- 21. Klientu drošība

EKONOMISKĀ IETEKME

06

LDz loma nozares eksporta pakalpojumu sekmēšanā

Koncerna vadošajam uzņēmumam VAS "Latvijas dzelzceļš" ir virkne sadarbības partneru ārvalstīs, līgumsaistības ar starptautiskiem klientiem un citu valstu dzelzceļa uzņēmumiem. Arī koncernā ietilpstošie uzņēmumi, kas nodrošina kravu pārvadājumu veikšanu, organizēšanu un piedāvājumu sagatavošanu, darbojas starptautiskajā tirgū.

VAS "Latvijas dzelzceļš" kā valsts kapitālsabiedrība ar augstu reputāciju, kas ir nozīmīgs nozares uzņēmums, attīstot uzņēmējdarbību ārpus valsts robežām, ne tikai veicina nozares konkurētspēju starptautiskā līmenī, bet arī nodrošina pienesumu valsts ekonomikā un tautsaimniecībā.

Lai veicinātu un uzturētu konkurētspēju ārējos tirgos, būtiski ir noteikt mērķus un konkrētus uzdevumus to sasniegšanai.

2020.gadā tika izstrādāts un 2021.gadā uzsākta jauna VAS "Latvijas dzelzceļš" biznesa modeļa ieviešana, paredzot attīstīt dzelzceļa pakalpojumus, kas ir būtiski loģistikas ķēdes posmu dalībniekiem un tautsaimniecībai kopumā, kā arī diversificējot sadarbības partneru loku, piesaistot citu transporta veidu pārvadātājus, t.sk. autopārvadātājus, jūrniecības uzņēmumus, tādējādi palielinot uzņēmuma sniegto pakalpojumu pievienoto vērtību.

Balstoties uz jauno biznesa modeli, izstrādāta VAS "Latvijas dzelzceļš" vidēja termiņa darbības stratēģija un rīcības plāns 2021. – 2025.gadam. "Latvijas dzelzceļš" koncerns kā starptautisko pārvadājumu tirgus dalībnieks nenoliedzami dod pienesumu valsts ekonomikā, tomēr vēl veiksmīgāka ekonomikas attīstība ir iespējama, visiem nozares dalībniekiem esot vienotiem un īstenojot kopīgus sadarbības projektus.

Arī piedaloties starptautiskās izstādēs un forumos, tiek piesaistīti jauni sadarbības partneri ne vien "Latvijas dzelzceļš" koncerna līmenī, bet arī visai Latvijas transporta un loģistikas nozarei kopumā, tādējādi veicinot nozares starptautisko konkurētspēju.

Ar zīmolu "VIA Latvia" transporta un loģistikas nozares dalībnieki tiek prezentēti globālajā tirgū un šāda nozares vienotība ir būtiska starptautiskajiem partneriem, ņemot vērā, ka kravu pārvadājumu jomā viens dalībnieks nevar darboties atrauti no citiem – augstas pievienotās vērtības pakalpojumus iespējams radīt, tikai kopīgi sadarbojoties.

Arī 2022.gadā Koncerna starptautiskās aktivitātes būs vērstas uz divpusējās sadarbības veicināšanu. Lai sekmētu Latvijas tranzīta koridora popularitāti, ir ieplānota dalība starptautiskajās transporta nozares izstādēs un forumos.

Pakalpojumu attīstība, efektivitātes nodrošināšana

2021.gadā VAS "Latvijas dzelzceļš" ieņēmumu no Minimālā piekļuves pakalpojumu kompleksa un piekļuves infrastruktūrai, kas savieno infrastruktūru ar apkalpes vietām un valsts dotācija minimālajam piekļuves pakalpojuma kompleksam un piekļuvei infrastruktūrai, kas savieno infrastruktūru ar apkalpes vietām, tai skaitā pasažieru platformas, īpatsvars kopējā neto apgrozījumā (tajā skaitā valsts finansējums finanšu līdzsvara nodrošināšanai) veidoja 53,8%, savukārt infrastruktūras maksas ieņēmumu īpatsvars kopējā 2021.gada apgrozījumā (neieskaitot valsts finansējumu finanšu līdzsvara nodrošināšanai) sastādīja 66,8%.

Infrastruktūras lietošanas maksu aprēķina VAS "Latvijas dzelzceļš" meitas sabiedrība AS "LatRailNet", kas lēmumu par infrastruktūras maksām un jaudas sadali pieņem, ievērojot vienlīdzības principu, kā arī optimālas infrastruktūras izmantošanas prasības. "LatRailNet" pienākums, veicot savas funkcijas, ir nodrošināt visiem dzelzceļa pārvadātājiem vienlīdzīgas, taisnīgas un nediskriminējošas piekļuves iespējas infrastruktūrai.

Ieņēmumus no infrastruktūras pārvaldītāja papildpakalpojumiem veido ieņēmumi par vagonu tehniskās apkopes pakalpojumiem, ieņēmumi par kravas vilcienu sastāvu apstrādes pakalpojumiem, ieņēmumi par kravas vagonu komerciālās apskates pakalpojumiem un ieņēmumi par vagonu starpniecības norēķinu pakalpojumiem.

Kravu pārvadājumu organizēšanā ar visām Latvijas robežvalstīm – Krieviju, Baltkrieviju, Lietuvu un Igauniju – VAS "Latvijas dzelzceļš" saviem klientiem piedāvā dokumentu noformēšanu e-vidē, kas nodrošina pilnīgu elektronisku informācijas apmaiņu par pārvadājumiem. Savukārt Automatizētā pārvadājumu operatīvās vadības sistēma ļauj pārvadātājiem uzturēt konteineru un vagonu datu bāzi, sniegt tehnoloģiskos dokumentus, formēt tos pēc plāna, kā arī noteikt lokomotīvu atrašanās vietu un prognozēt, kad krava nonāks galamērķī.

Ekonomiskais sniegums

Gan 2020., gan 2021.gadā saglabājās lejupslīdoša kravu pārvadājumu apjomu tendence, turpinājās darbs pie LDz darbības efektivitātes veicināšanas, pārskatot biznesa, organizatoriskos un tehnoloģiskos procesus, lai palielinātu uzņēmuma saimnieciskās darbības efektivitāti un samazinātu izmaksas, kā arī nodrošinātu uzņēmuma konkurētspējīgu un ilgtspējīgu darbību nākotnē. 2021.gadā joprojām aktuāli bija COVID-19 pandēmijas radītie apstākļi un tās ierobežošanai noteikto normatīvo prasību izpilde, kam pievienojās arī arvien nestabilāka ģeopolitiskā situācija un tika paplašināts starptautisko sankciju režīms, kas ietekmēja sadarbības iespējas ar Baltkrieviju.

Nemot vērā, ka VAS "Latvijas dzelzceļš" lielāko ieņēmumu daļu veido maksa par infrastruktūras izmantošanu, samazinoties pārvadāto kravu apjomam, samazinās arī ieņēmumi no maksas par infrastruktūras izmantošanu, kas negatīvi ietekmē arī uzņēmuma radīto ekonomisko vērtību.

2021.gadā turpināta Eiropas Savienības fondu finansējuma apgušana, uzsākta Kohēzijas fonda līdzfinansētā projekta "Dzelzceļa pasažieru infrastruktūras modernizācija" īstenošana. Turpinājās darbs pie uzsāktā Kohēzijas fonda līdzfinansētā projekta "Rīgas dzelzceļa mezgla posma Sarkandaugava-Mangaļi-Ziemeļblāzma modernizācija" īstenošanas. Vienlaicīgi norit darbs pie vēl divu projektu sagatavošanas, kurus plānots īstenot ar Kohēzijas fonda līdzfinansējumu: "Nožogojumu un gājēju pāreju ierīkošana dzelzceļa infrastruktūras objektos" un "Dzelzceļa infrastruktūras modernizācija vilcienu kustības ātruma paaugstināšanai".

Savukārt ar Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (EISI) atbalstu kopā ar Igaunijas dzelzceļa uzņēmumu AS "Eesti Raudtee" turpinās "Sadarbspējīgas dzelzceļa sistēmas izveidošana Baltijas valstīs" īstenošana.

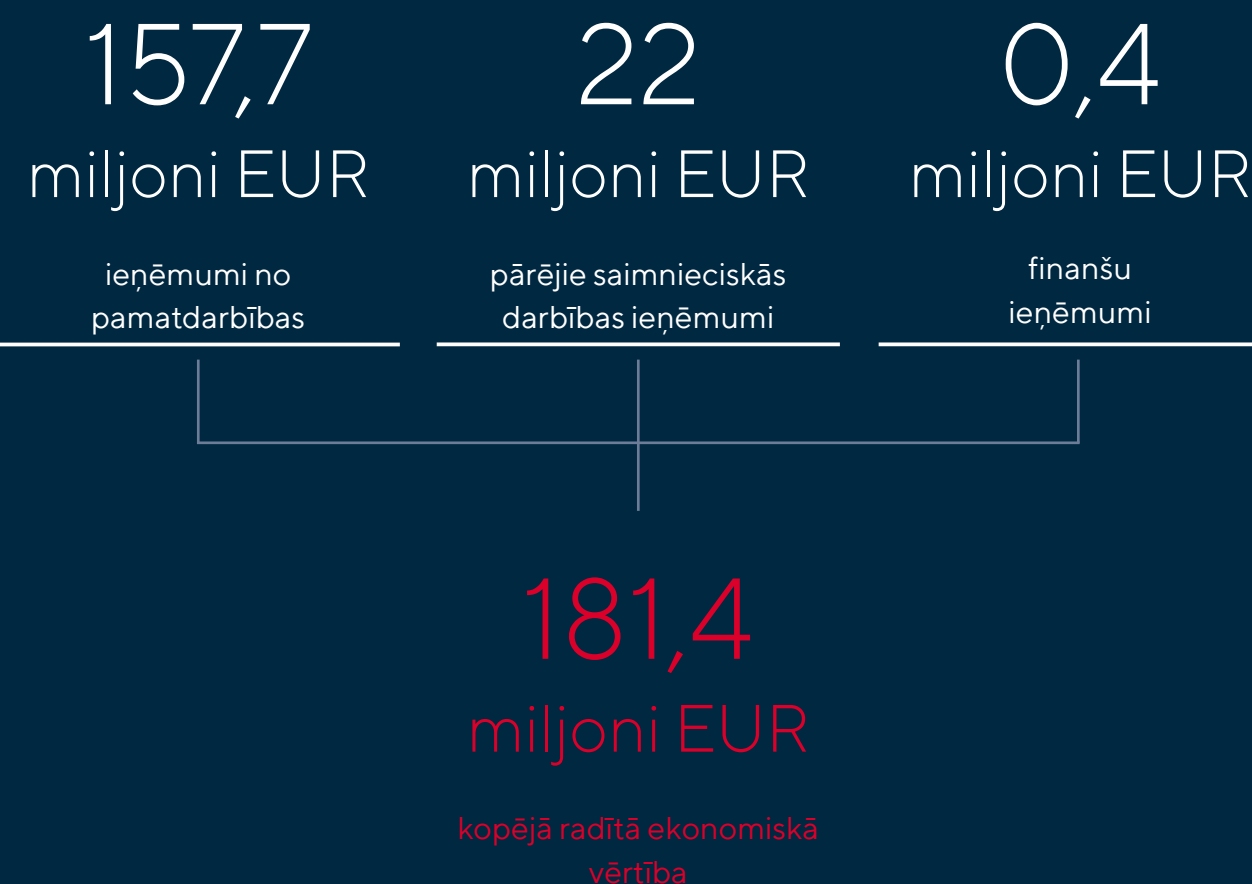
Atvērto un noturības mehānisma plāna ietvaros notiek darbs pie projekta "Dzelzceļa tīkla elektrifikācija" sagatavošanas.

Radītā un sadalītā ekonomiskā vērtība

VAS "Latvijas dzelzceļš" kopējā radītā ekonomiskā vērtība 2021.gadā bija 180,1 miljons eiro, un tā veidojās no pamatdarbības ieņēmumiem 157,7 miljonu eiro apmērā, pārējiem ieņēmumiem 22 miljonu eiro apmērā un finanšu ieņēmumiem 0,4 miljonu eiro apmērā. Salīdzinājumā ar 2020. gadu, uzņēmuma kopējā radītā ekonomiskā vērtība 2021. gadā ir samazinājusies par 4,1 miljonu eiro, kas skaidrojams ar pārējo ieņēmumu samazināšanos.

2021.gada izmaksas sastādīja 178,4 miljonus eiro, 49% no tām veidoja personāla izmaksas, 28% – nolietojums, amortizācijas un vērtības samazinājums, bet 22% – preču, materiālu un pakalpojumu izmaksas. Salīdzinot ar 2020.gadu, izmaksas ir samazinājušās par 30,3 miljoniem eiro jeb 14,5%.

Kopumā valsts budžetā nodokļos 2021.gadā VAS "Latvijas dzelzceļš" ir iemaksājis 43,6 miljonus eiro, no tiem 21,2 miljonus eiro sastādīja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, 9,7 miljonus eiro – iedzīvotāju ienākuma nodoklis, 12 miljonus eiro – pievienotās vērtības nodoklis un 594 tūkstošus eiro – nekustamā īpašuma nodoklis.

Investīcijas infrastruktūrā un attīstībā

203-1
203-2
301-1

VAS "Latvijas dzelzceļš" kā publiskās lietošanas infrastruktūras pārvaldītāja uzdevums ir nodrošināt ilgtspējīgā dzelzceļa sistēmas finansējuma modelī balstītu, klientu mobilitātei un Eiropas dzelzceļa pamattīkla prasībām atbilstošu dzelzceļa infrastruktūras izveidi un uzturēšanu, atjaunošanu un attīstību, īstenojot efektīvu tā rīcībā esošo resursu pārvaldību, īstenojot pilna dzelzceļa pakalpojuma cikla darbību visā valsts teritorijā. Lai fiksētu sliežu ceļu kvalitāti un lemtu par nepieciešamajiem uzlabojumiem katru gadu tiek veiktas vairākas pārbaudes.

Sliežu ceļa stāvokļa novērtējums tiek izteikts ar vidējo atzīmi, kuru iegūst, dalot pārbaudāmā iecirkņa kopējo ballu summu ar pārbaudīto kilometru skaitu. Saskaņā ar veiktajām pārbaudēm sliežu ceļu kvalitāte Latvijā ilgstoši atbilst novērtējumam "teicami". 2021.gadā vidējais ballu skaits bija 16,6 un tas ir par 1,7 ballēm labāk nekā 2020. gadā. Šāds kvalitātes rādītājs sasniegts, pateicoties ieguldījumiem infrastruktūrā, nodrošinot tās kvalitāti, drošumu un konkurētspēju.

VAS "Latvijas dzelzceļš" kapitālieguldījumu apjoms 2021.gadā bija 12,04 miljoni eiro, no kuriem:

- Kapitālajā remontā ieguldīti 7,2 miljoni eiro;
- IT sistēmu atjaunošanā 595 tūkstoši eiro;
- Iegādātas tehnoloģiskās iekārtas sliežu ceļu remontam un uzturēšanai, kā arī iekārtas turpmākai informācijas sistēmu un sakaru līdzekļu attīstībai un citi nemateriālie aktīvi 453 tūkstošu eiro apmērā;
- Infrastruktūras attīstībā ieguldīti 3,79 miljoni eiro.

Infrastruktūras būvniecības un remonta darbiem 2021.gadā
patērētie materiāli un to apjoms

Materiāls	Daudzums	Mērvienība
Smilts	2 490	tonnas
Grants, akmens šķembas	282	tonnas
Granīta šķembas	55 565	tonnas
Piesūcinātie ozolkoka gulšņi	1 758	gab.
Piesūcinātie skujkoka gulšņi	4 087	gab.
Koka gulsni lietotie	816	gab.
Pārmijas ozolkoka brusas	267	m ³
Pārmijas skujkoka brusas	578	m ³
Tiltu brusas	4	gab.
Dzelzsbetona gulšņi jaunie	7 148	gab.
Dzelzsbetona gulšņi lietotie	13 612	gab.

Projekts	Īss apraksts	Izpilde 2021. gadā EUR
Rīgas dzelzceļa mezglā posma Sarkandaugava – Mangaļi – Ziemeļblāzma modernizācija	Projekta mērķis ir uzlabot TEN-T dzelzceļa tīklā ietilpstošo Rīgas dzelzceļa mezglā posmu Sarkandaugava – Mangaļi – Ziemeļblāzma, veicinot tā drošību, kvalitāti un kapacitāti.	1 411 777

(INEA) APOVS nomaiņa un OPVS izveide – Sadarbīgās dzelzceļa sistēmas izveide Baltijas valstīs/ Buildinginteroperable rail system in the Baltic countries	Projekta mērķis ir, izpildot Direktīvas 2008/57/EK prasības, nodrošināt informācijas sistēmu atbilstību kravas/ pasažieru pārvadājumu savstarpējās izmantojamības (sadarbības) tehniskās specifikācijas prasībām, kas nosaka minimālo obligāto informācijas apjomu un apmaiņu starp dzelzceļa uzņēmumiem (pārvaldītājiem, infrastruktūras pārvaldītājiem, vagonu īpašniekiem).	142 151
Sliežu ceļa rekonstrukcijas sliežu ceļa nosēduma līmeņa piebīvēšana	Projekta Nr.3DP/3.3.1.2.0/14/IPIA/SM/001 "Sliežu ceļa rekonstrukcija" un projekta Nr.3DP/3.3.1.2.0/13/IPIA/SM/005 Liepājas stacijas signalizācijas sistēmas modernizācija ar sliežu ceļu rekonstrukcija" sliežu ceļa nosēduma līmeņa piebīvēšana	638 180
Dzelzceļa pasažieru infrastruktūras modernizācija	Projekta identifikācijas numurs Nr. 6.2.1.2/21/I/001. Projekta mērķis ir uzlabot dzelzceļa pasažieru apkalpošanas kvalitāti un drošību TEN-T dzelzceļa tīklā, nodrošinot dzelzceļa infrastruktūras pieejamību visiem lietotājiem, īpaši personām ar ierobežotām pārvietošanās spējām.	13 275
Signalizācijas, elektroapgādes, elektronisko sakaru pamatlīdzekļu atjaunošana	Enerģētikas un automātikas ierīču atjaunošana	1 355 921
Sliežu ceļu atjaunošana	Sliežu ceļu A un B tipa kapitālie remontu, pārmiju pārvedu nomaiņa, inženiertehnisko būvju kapitālie remontu	5 419 770
Informatīvo tehnoloģiju modernizācija	Kravu pārvadājumu informatīvās sistēmas un dokumentu pārvaldības sistēmas u.c. IT sistēmu modernizācija	1 785 022
Nekustamā īpašuma apsaimniekošana	Stacijas un tehnoloģisko ēku kapitālie remontu, apkures sistēmas modernizācija, LDZ svarīgo objektu aizsardzība	810 550
Iekārtu iegāde	Tehnoloģiskās iekārtas sliežu ceļu un kapitāla rakstura remontu un uzturēšanai un iekārtas turpmākai informatīvo sistēmu un sakaru līdzekļu atjaunošanai	464 467.
Kopā	x	12 041 113

ES fondu un programmu līdzfinansētie projekti

Īstenojot pamatdarbības mērķi – dzelzceļa infrastruktūras uzturēšana un attīstīšana, VAS "Latvijas dzelzceļš" pastāvīgi plāno infrastruktūras uzlabošanu un modernizāciju, tostarp piesaistot arī Eiropas Savienības fondu finansējumu.

Projektiem Kohēzijas fonda līdzfinansējums tiek piesaistīts Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" prioritārā virziena "Ilgtspējīga transporta sistēma" 6.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt konkurētspējīgu un videi draudzīgu TEN-T dzelzceļa tīklu, veicinot tā drošību, kvalitāti un kapacitāti" 6.2.1.2. pasākuma "Dzelzceļa infrastruktūras modernizācija un izbūve" ietvaros, kura mērķis ir uzlabot TEN-T dzelzceļa tīklu, veicinot tā drošību, kvalitāti un kapacitāti.

Specifiskā atbalsta mērķa 6.2.1 "Nodrošināt konkurētspējīgu un videi draudzīgu TEN-T dzelzceļa tīklu, veicinot tā drošību, kvalitāti un kapacitāti" ietvaros paredzēti dzelzceļa infrastruktūras attīstības projektu: "Rīgas dzelzceļa mezgla posma Sarkandaugava–Mangaļi–Ziemeļblāzma modernizācija", "Dzelzceļa pasažieru infrastruktūras modernizācija", "Dzelzceļa infrastruktūras modernizācija vilcienu kustības ātruma paaugstināšanai" un "Nožogojumu un gājēju pāreju ierīkošana dzelzceļa infrastruktūras objektos" īstenošana.

Atvērēšanās un noturības mehānisma plāna ietvaros notiek darbs pie projekta sagatavošanas, kura ietvaros plānots līdz 2026.gadam veikt kontakttīkla modernizāciju Rīgas mezglā (Zemitāni, Zaslauks) un Tukuma līnijā līdz Priedainei, kā arī paplašināt elektrificēto zonu Zaslauks – Bolderāja. Kopumā paredzēts uzlabot bezemisiju dzelzceļa infrastruktūru 81 km sliežu ceļugarumā, ietverot dzelzceļa elektrifikāciju (kontakttīkla nomaļņa pārejai uz 25kV elektrifikācijas sistēmu, elektrificēto līniju kopgaruma palielināšana).

Ar Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (EISI) atbalstu kopā ar Igaunijas dzelzceļa uzņēmumu AS "Eesti Raudtee" tiek īstenots "Sadarbīgas dzelzceļa sistēmas izveidošana Baltijas valstīs", kura ietvaros līdz 2024.gada beigām plānots nodrošināt obligāto informācijas apjomu un apmaiņu starp dzelzceļa uzņēmumiem (pārvaldītājiem, infrastruktūras pārvaldītājiem, vagonu īpašniekiem).

Rīgas dzelzceļa mezgla posma Sarkandaugava–Mangaļi–Ziemeļblāzma modernizācija

Projektā ir paredzēts izbūvēt otro sliežu ceļu posmā Mangaļi–Ziemeļblāzma, kā arī modernizēt mikroprocesoru centralizāciju ar mērķi uzlabot Rīgas dzelzceļa mezgla pārstrādes spēju, būtiski samazināt mezgla šaurās vietas un paaugstināt efektivitāti. Projekta paredzamās kopējās izmaksas ir 22,4 miljoni eiro. Projekta īstenošanai ir piesaistīts ES Kohēzijas fonda līdzfinansējums (85%). 2019. gadā noslēgts būvniecības līgums ar personu apvienību "Belam-Leonhard Weiss", savukārt 2020.gadā parakstīts līgums par būvuzraudzību ar SIA "Firma L4".

2021.gadā pabeigti projektēšanas darbi un atsevišķos dzelzceļa iecirkņos uzsākti būvdarbi.

Projektu plānots pabeigt līdz 2023.gada beigām.

Dzelzceļa pasažieru infrastruktūras modernizācija

VAS "Latvijas dzelzceļš" viena no atbildības jomām ir pasažieriem domātās dzelzceļa infrastruktūras uzturēšana un attīstība. Lai izpildītu šo uzdevumu, 2021.gadā tika uzsāka Kohēzijas fonda līdzfinansētā projekta "Dzelzceļa pasažieru infrastruktūras modernizācija" īstenošana. Projektā paredzēts modernizēt pasažieru infrastruktūru elektrificētajās dzelzceļa līnijās Rīga – Tukums II, Rīga – Skulte, Rīga – Krustpils un Rīga – Jelgava. Projekta gaitā tiks izbūvēti arī jauni pieturas punkti pie Silikātu ielas un Slokas ielas (līnijā Torņakalns – Bolderāja), Dauderi (līnijā Zemitāni – Skulte) un netālu no tirdzniecības centra "Alfa" (līnijā Rīga – Cēsis).

Katrā no 48 stacijām un pieturas punktiem tiks izbūvētas paaugstinātas platformas, modernas un funkcionālas nojumes, soliņi un velonovietnes, taktilās joslas un taktilās vadulas, apziņošanas un videonovērošanas sistēma, tiks izvietotas vienota standarta informatīvās norādes, kā arī pieejas platformām cilvēkiem ar kustību traucējumiem. Lai iedzīvotājiem nodrošinātu ērtāku piekļūšanu dzelzceļa infrastruktūrai, atsevišķiem pieturas punktiem mainīsies to atrašanās vieta.

Projekta izstrādes laikā sagatavotas arī vienotas vadlīnijas infrastruktūras vizuālajam veidolam, kas tiks ņemtas vērā, modernizējot esošo vai izbūvējot jaunu pasažieru infrastruktūru. 2021.gadā noslēgti līgumi par būvniecību ar "PS BMGS-FIMA" un "LEONHARD WEISS OÜ", kā arī veikts iepirkums par būvuzraudzību. Projektā uzsākti projektēšanas darbi.

Projektu plānots pabeigt līdz 2023.gada beigām.

Dzelzceļa infrastruktūras modernizācija vilcienu kustības ātruma paaugstināšanai

Projekta ietvaros paredzēts līdz 2023.gada beigām paaugstināt vilcienu kustības ātrumu līnijās Rīga – Aizkraukle un Rīga – Jelgava, kopumā modernizējot dzelzceļa infrastruktūru aptuveni vairāk nekā 110 kilometru garumā. Līnijās Rīga – Aizkraukle un Rīga – Jelgava ir paredzēta dzelzceļa pārbrauktuviņu aprīkošana ar jaunām pārbrauktuviņu signalizācijas sistēmām un automātiskajām barjerām, dzelzceļa līkņu ģeometrijas pārbūve un ar to saistīto elektrokontakttīklu pārbūve, lai nodrošinātu vilcienu kustības ātrumu līdz 140

km/h, pārmiju uzstādīšana ar nepārtrauktu krusteņa rites virsmu, aizsargžogu izbūvēšana gar dzelzceļu bīstamākajās vietās. Projekta paredzamās izmaksas ir 70 miljoni eiro, t.sk., Kohēzijas fonda līdzfinansējums 59,5 miljoni eiro.

2021.gadā veikta projekta iesnieguma sagatavošana iesniegšanai Centrālajā finanšu un līgumu aģentūrā, kā arī uzsākts iepirkums par būvniecību.

Nožogojumu un gājēju pāreju ierīkošana dzelzceļa infrastruktūras objektos

Projekta ietvaros līdz 2023.gada beigām paredzēta drošības žogu un pāreju būvniecība bīstamākajās vietās, kur ir lielāka dzelzceļa satiksmes intensitāte un gājēju plūsma, kā arī augstāks negadījumu risks. Projekta ietvaros darbus plānots veikt dzelzceļa iecirkņos: Zaslauks – Lāčupe, Brasa – Sarkandaugava – Mangaļi – Ziemeļblāzma, Čiekurkalns – Jugla, Torņakalns – Tiraine, Šķirotavas stacija. Projektam pieejamais finansējums ir 7,3 miljoni eiro, t.sk., Kohēzijas fonda līdzfinansējums 6,2 miljoni eiro.

2021.gadā veikta projekta iesnieguma sagatavošana iesniegšanai Centrālajā finanšu un līgumu aģentūrā, kā arī veikti iepirkumi par būvniecību un būvuzraudzību.

Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (EISI) "Sadarbspējīgas dzelzceļa sistēmas izveide Baltijas valstīs"

VAS "Latvijas dzelzceļš" un AS "Eesti Raudtee" (ER) ir parakstījušas Dotācijas nolīgumu ar Inovācijas un tīklu izpildaģentūru (INEA) par projekta "Sadarbspējīgas dzelzceļa sistēmas izveide Baltijas valstīs" īstenošanu. Projekta mērķis ir nomainīt šobrīd LDz ekspluatācijā esošo automatizēto pārvadājumu operatīvās vadības sistēmu (APOVS) ar jaunu operatīvo transporta vadības sistēmu (OPVS) un papildināt esošo transporta vadības sistēmu (VJS) Igaunijas dzelzceļā, kā arī ieviest TAF TSI regulas 1305/2014 (tās grozījumu TAF TSI regulas 2018/278) un TAP TSI regulas 454/2011 prasības. Projekta ietvaros paredzēta jauna tehnoloģiskā modeļa ieviešana Latvijas un Igaunijas valstu dzelzceļos atbilstoši ES Ceturtās dzelzceļa pakotnes t.s. Drošības pīlāra tiesību aktiem. Projekts ietvers esošo procesu analīzi, biznesa procesu un datu modelēšanu, tehnisko un funkcionālo specifikāciju izstrādi un jaunas sistēmas ieviešanu, lai vienlaicīgi izpildītu kravas/pasažieru pārvadājumu savstarpējas izmantojamības

(sadarbspējas) tehnisko specifikāciju (TAF/TAP TSI) prasības un nodrošinātu pārvadājumu informācijas savietojamību ar Neatkarīgo valstu sadraudzības (NVS) dzelzceļu sistēmām, saskaņā ar dalībvalstu Dzelzceļa transporta padomes (CSZT) saistošo normatīvo aktu prasībām.

Sadarbspējīgas dzelzceļa sistēmas izveides paredzamās kopējās izmaksas ir 5,3 miljoni eiro. Projekta īstenošanai ir piesaistīts Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (EISI)/(CEF) līdzfinansējums (40%). 2021.gadā projekta ietvaros veikti iepirkumi par projekta vadības un biznesa

Projektu plānots pabeigt līdz 2023.gada beigām.

Atveseļošanās un noturības mehānisms

Eiropas Komisija 22.06.2021. apstiprināja Latvijas Atveseļošanās un noturības mehānisma plānu (ANM), kura sadaļā "Izmešu samazināšana transporta sektorā" paredzēts īstenot pasākumus dzelzceļa tīkla elektrifikācijas attīstībai.

ANM ietvaros plānots veikt kontakttīkla modernizāciju Rīgas mezglā (Zemitāni, Zasulauks) un Tukuma līnijā līdz Priedainei, kā arī paplašināt elektrificēto zonu Zasulauks – Bolderāja. Kopumā paredzēts uzlabot bezemisiju dzelzceļa infrastruktūru 81 km sliežu ceļu garumā, ietverot dzelzceļa elektrifikāciju (kontakttīkla nomaiņa pārejai uz 25kV elektrifikācijas sistēmu, elektrificēto līniju kopgaruma palielināšana) un saistītas darbības (elektrificētu divceļu posmu izbūve, staciju sliežu ceļu plānu uzlabojumi, stacijas pārbūve (t.sk. sliežu ceļu plāna uzlabojumi, pasažieru platformu pārbūve un drošu divlīmeņu šķērsojumu un piekļuves platformām izbūve), signalizācijas sistēmu pielāgošana, u.c.).

Projekts tiks finansēts no ANM 72,7 miljonu eiro apmērā un tā īstenošana paredzēta līdz 2026.gada vidum.

2021.gadā uzsākti projekta sagatavošanās darbi.

Īpašumu apsaimniekošana un efektivitātes paaugstināšana

VAS "Latvijas dzelzceļš" tās īpašumā un valdījumā esošo nekustamo īpašumu (piemēram, publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras zemes nodalījuma josla) vispirms izmanto savas pamatdarbības nodrošināšanai, bet pārējie nekustamie īpašumi, kas nav nepieciešami uzņēmuma pamatdarbības nodrošināšanai, tiek piedāvāti nomai VAS "Latvijas dzelzceļš" atkarīgajām sabiedrībām un ārējiem klientiem saskaņā ar ārējo un iekšējo regulējumu.

2021.gadā VAS "Latvijas dzelzceļš" turpināja šīs jomas sakārtošanu, izvērtējot nekustamo īpašumu turpmāko nepieciešamību pamatdarbības nodrošināšanai. 2021.gadā VAS "Latvijas dzelzceļš" bilanci bija 2057 ēkas, no kurām lietošanā ārējiem nomniekiem, tajā skaitā AS "Pasažieru vilciens" un VAS "Latvijas dzelzceļš" atkarīgajām sabiedrībām, bija iznomātas telpas 294 ēkās, kas ir 15,2% no ēku kopskaita, un iznomāto telpu platība 19,6 % apmērā no LDz ēku kopējās platības.

VAS "Latvijas dzelzceļš" īpašumā ir virkne nekustamo īpašumu, tostarp ēkas, inženierbūves, atsevišķi dzīvokļi, pievedceļi u.c., kuri uzņēmuma pamatdarbības nodrošināšanai vairs nav nepieciešami, taču to uzturēšana rada neefektīvu resursu patēriņu. Nolūkā samazināt izdevumus, regulāri tiek izvērtēti, kuri no īpašumiem, ņemot vērā to tehnisko stāvokli, novietojumu publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras zemes nodalījuma joslā, tehniskās un īpašuma tiesību dokumentācijas esamību, kā arī pieprasījumu tirgū, pārskatāmā nākotnē varētu būt nepieciešami uzņēmuma pamatdarbības nodrošināšanai, bet kuri ir virzāmi atsavināšanai vai demontēšanai.

Potenciālo pircēju interese par atsavināšanai piedāvāto nekustamo īpašumu ir atkarīga no atrašanās vietas administratīvajā teritorijā, nekustamā īpašuma tehniskā stāvokļa, lietošanas veida un pārdošanas cenas.

2021.gadā notikušas 36 Nomas līgumu komisijas sēdes, kurās lemts par kapitālsabiedrības un valsts mantas iznomāšanu, nodošanu patapinājuma lietošanā, zemes lietošanas tiesību aprobežošanas līgumu noslēgšanu, nomas maksas atbrīvojuma vai samazinājuma piemērošanu COVID-19 izplatības rezultātā, ievērojot Ministru kabineta 14.07.2020. noteikumu Nr.453 "Noteikumi par publiskas personas un publiskas personas kontrolētas kapitālsabiedrības mantas nomas maksas atbrīvojuma vai samazinājuma piemērošanu sakarā ar COVID-19 izplatību" un nomāšanu no citām personām. VAS "Latvijas dzelzceļš" un VAS "Valsts nekustamie īpašumi" mājas lapā kopā izvietotas 234 publikācijas par iznomāšanai piedāvātajiem un iznomātiem objektiem (ēkas, telpas un/vai zeme), 20 publikācijas par nekustamā īpašuma un kustamās mantas atsavināšanu tika ievietotas oficiālajā laikrakstā "Latvijas Vēstnesis".

Kopumā Nomas līgumu komisijas sēdēs noformēti 122 protokoli:

- 31 protokols par kapitālsabiedrības mantu;
- 23 protokoli par valsts mantas nodošanu lietošanā;
- 65 protokoli par nomas maksas atbrīvojuma vai samazinājuma piemērošanu sakarā ar COVID-19 izplatību;
- 1 protokols par VAS "Latvijas dzelzceļš" infrastruktūras un pārbūves un labiekārtošanas darbu veikšanu SIA "Eiropas Dzelzceļa līnijas";
- 2 protokoli par telpu nomu no citas personas.

2021.gadā kopā noslēgti 295 līgumi par nodošanu patapinājuma lietošanā, zemes lietošanas tiesību aprobežošanu, nomāšanu no citām personām, arī vienošanās par grozījumiem līgumos par nekustamā īpašuma nomu.

E-izsoļu vietnē 2021.gadā tika organizētas 19 nekustamā īpašuma izsoles. Pārskata gadā ir noslēgti 6 atsavināšanas līgumi par kopējo summu 188 403 eiro, atsavinot 21 nekustamā īpašuma objektu:

- 15 ēkas/būves;
- 1 inženierbūvi;
- 4 ar ēku saistītas tehnoloģiskās iekārtas;
- 1 zemes vienību.

2021.gadā par telpu un zemes nomu no ārējiem nomniekiem gūti ieņēmumi 2,18 miljonu eiro apmērā, kas ir par 20% vairāk nekā 2020.gadā, taču jāņem vērā, ka 2020.gadā tika piemēroti nomas maksas atvieglojumi vai samazinājumi saistībā ar COVID-19 pandēmiju.

Turpretim ieņēmumi no telpu un zemes nomas no Koncerna atkarīgajām sabiedrībām ir samazinājušies par 12,2%, sastādot 1,01 miljonu eiro. Ieņēmumu samazinājums radies saistībā ar meitas uzņēmumos veiktajiem optimizācijas pasākumiem, kas mazināja to vajadzību pēc nomas telpām un zemes pamatdarbības nodrošināšanai. 2021.gadā par 4,1% sarukuši ieņēmumi par īri, kas šī gada laikā bija 27 151 eiro (2020.gada ieņēmumi bija 28 300 eiro).

Arī 2021.gadā nekustamo īpašumu apsaimniekošanu ietekmēja COVID-19 pandēmija, samazinātā ekonomiskā aktivitāte pasliktināja arī LDz nomnieku situāciju, tādējādi tika pieņemti 65 lēmumi par nomas maksas atbrīvojuma vai samazinājuma piemērošanu.

VAS "Latvijas dzelzceļš" ir atbildīgs par publiskās lietošanas dzelzceļa zemes nodalījuma joslu ar kopējo platību 15 146 ha un tajā ietilpst gan darbojošies sliežu ceļu iecirkņi, gan līnijas, kur patlaban nenotiek vilcienu kustība, bet kuri uzņēmumam ir jāuztur līdz brīdim, kad Ministru kabinets pieņems lēmumu par dzelzceļa iecirkņu slēgšanu.

LDz kā īpašnieka pienākums ir nodrošināt ēku un būvju uzturēšanu atbilstošā tehniskā stāvoklī, gan, lai novērstu īpašuma stāvokļa pasliktināšanos, gan, lai neradītu draudus cilvēku veselībai un dzīvībai. 2021.gadā realizēti divi jumta seguma nomaiņas projekti – Olaines stacijas ēkai un Daudzevas stacijas ēkai. Ir veikta pazemes tuneļa pārbūve ar stacijaslaukuma seguma atjaunošanu Daugavpils stacijas ēkai. Veikti ieguldījumi arī dzelzceļa tehnoloģisko ēku kapitālajā remontā, pastiprinot jumta nesošās konstrukcijas (kopnes) Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja ēkai, veicot jumta kapitālo remontu Sliežu ceļu pārvaldes administrācijas ēkai, izveidojot rampu vides pieejamības nodrošināšanai Atgāzenes pieturas punktā un pārbūvējot Šķirotavas stacijas "J" parka vagonu sastādītāja ēku (Dežuranta ēku).

2021.gadā turpinājās arī VAS "Latvijas dzelzceļš" autoparka optimizācija. Izvērtējot tā lietderību pēc uzņēmuma funkciju apjoma samazināšanas, pārskata periodā notika kustamās mantas – 10 transportlīdzekļu – atsavināšana E-izsolē, tās rezultātā parakstot 7 pirkumalīgumus par 8 transportlīdzekļiem. Izsolē nosolītā cena par 8 transportlīdzekļiem bija 18 382 eiro bez PVN. Notika arī divu kustamo mantu pārdošanas izsoles, kurās tika izsolītas 12 dīzeļlokomotīves (M62 sērijas) un 6 dzelzceļa vagoni. Izsoles rezultātā noslēgti 5 līgumi par kopējo summu 541 627 eiro.

Lai samazinātu izdevumus par lietošanā nepieciešamo tehnoloģisko autoparku, uzņēmumā ir ieviesta Globālās pozicionēšanas sistēma (GPS), lai ar tās palīdzību kontrolētu nobrauktos km un veicinātu degvielas ekonomiju. 2021.gadā nobraukti par 529 773 km mazāk un degviela patērēta par 45,12 tonnām mazāk nekā 2020.gadā. Kopumā pārskata gadā LDz tehnoloģiskais autotransports ir nobraucis 5 887 387 km un faktiski izlietojis 506,5 tonnas degvielas.

Netiešā ekonomiskā ietekme

Pasažieru un kravu pārvadājumi pa dzelzceļu rada tiešu ekonomisko ietekmi gan uz nozari, gan valsts tautsaimniecību kopumā, taču tā kā citas nozares nedarbojas atrauti viena no otras, vienlaikus tiek radīta arī netieša ekonomiskā ietekme uz citiem tautsaimniecības sektoriem. Ievērojams kravu īpatsvars nonāk Latvijas ostās, kas nozīmē, ka dzelzceļš rada netiešu ekonomisko ietekmi arī ostu un jūras transporta nozarei un VAS "Latvijas dzelzceļš" sadarbība ar trim Latvijas lielākajām ostām ir veidojusies daudzu gadu garumā.

"Latvijas dzelzceļš" koncerns visā Latvijā nodarbina vairākus tūkstošus cilvēku, tas nozīmē, ka, nodrošinot regulārus ienākumus ievērojamam iedzīvotāju skaitam, uzņēmums rada netiešu ietekmi gan uz tirdzniecības, gan pakalpojumu sektoru un citām nozarēm, kas saistītas ar patēriņu.

Ar ikgadējām sociālajām iemaksām valsts budžetā, tiek radīta netieša ekonomiskā ietekme arī uz tādām nozarēm kā medicīna, izglītība, aizsardzība un citām. No uzņēmumu veiktajām sociālajām iemaksām tiek veidots valstij būtisku nozaru budžets. Kopumā valsts budžetā nodokļos 2021.gadā VAS "Latvijas dzelzceļš" ir iemaksājis 43,6 miljonus eiro, no tiem 21,2 miljonus eiro sastādīja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, 9,7 miljonus eiro – iedzīvotāju ienākuma nodoklis, 12 miljonus eiro – pievienotās vērtības nodoklis un 594 tūkstošus eiro – nekustamā īpašuma nodoklis. Kopumā Latvijā reģistrētie uzņēmumi 2021.gadā nodokļu maksājumos valsts kopbudžetā ir iemaksājuši 8,27 miljardus eiro. VAS "Latvijas dzelzceļš" 2021. gadā bija ceturtais lielākais valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu un piektais lielākais iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātājs valstī.

Valstī ik gadu tiek noteikts vidējā atalgojuma apmērs, arī uz to "Latvijas dzelzceļš" rada netiešu ietekmi. 2021.gadā VAS "Latvijas dzelzceļš" darbinieku vidēja bruto darba samaksa mēnesī bija 1 347,5 eiro mēnesī, kas ir par 70,5 eiro vairāk nekā vidēji valstī kopumā. Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem, vidējais bruto atalgojums Latvijā 2021. gadā bija 1 277 eiro.

Dzelzceļa tīklam ir nozīmīga loma Latvijas iedzīvotāju mobilitātē un vienlaikus arī ietekme uz tūrisma nozari. Vilcienu satiksme pa VAS "Latvijas dzelzceļš" uzturēto infrastruktūru visā valsts teritorijā dod ikvienam iespēju pārvietoties starp reģioniem un pilsētām darba, izglītības, iepirkšanās, tūrisma vai citā nolūkā. Dzelzceļš kā sabiedriskā transporta veids pēdējos gados kļūst arvien populārāks un pirms COVID-19 pandēmijas un tās izplatības mazināšanai noteiktajiem ierobežojumiem ik gadu tika pārvadāti gandrīz 20 miljonus pasažieru. Pasažieru skaits gan 2020.gadā, gan 2021.gadā salīdzinājumā ar 2019.gadu un iepriekšējiem gadiem ir ievērojami sarucis, un tas ir saistīts ar minētajiem ierobežojumiem.

2021.gadā kopumā pa dzelzceļu infrastruktūru ir pārvietojušies 11,2 miljoni pasažieri, kas ir par 12,8% mazāk nekā 2020.gadā. Starptautiskie dzelzceļa pasažieru pārvadājumi 2021.gadā pēc to pārtraukšanas 2020. gada pavasarī, kad stājās spēkā COVID-19 ierobežojošie pasākumi, netika atjaunoti.

Tradicionāli visvairāk pasažieru pārvietojas ar elektrovilcieniem, kas liecina, ka dzelzceļš kā sabiedriskais transports īpaši populārs ir Rīgā un Pierīgā. Sagaidāms, ka nākotnē vilciena izmantošana Rīgas robežās turpinās palielināties, to veicinās gan infrastruktūras modernizācijas darbi, platformu paaugstināšana, kā arī jaunu pieturvietu izveidošana Dauderos un tirdzniecības centra "Alfa" tuvumā, kā arī atjaunotā pasažieru dzelzceļa līnija uz Bolderāju.

Apjomīgie infrastruktūras modernizācijas projekti dzelzceļa nozarē pastarpināti ietekmē arī būvniecību un izejmateriālu ražošanu, ieguvumus izjūt arī informācijas tehnoloģiju nozare, jo to preces un pakalpojumi arvien vairāk ir nepieciešami arī dzelzceļa infrastruktūras uzturēšanai un modernizācijai.

Iepirkumu prakse

VAS "Latvijas dzelzceļš" kā sabiedrisko pakalpojumu sniedzēsi iepirkuma procedūru organizēšanā rīkojassaskaņā ar Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likumu, ievēro iepirkumu uzraudzības biroja apstiprinātās Vadlīnijas sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem, kapitālsabiedrības un Koncerna izstrādātos iepirkumu noteikumus, kā arī "Latvijas dzelzceļš" koncerna Sadarbības partneru biznesa ētikas kodeksu. Iepirkumu plānu un pasūtījumu apkopošanu, iepirkuma procedūru organizēšanu un to tiesisko uzraudzību uzņēmumā veic Iepirkumu birojs, kas ir atbildīgā struktūrvienība par iepirkumu procedūrām uzņēmumā.

Iepirkumu birojs ievēro visus piemērojamost tiesību aktus, kā arī sadarbojas ar VAS "Latvijas dzelzceļš" Drošības direkciju, lai visi iepirkumi tiktu organizēti pēc iespējas caurspīdīgi, godīgi un atklāti. Tāpat katrā iepirkuma līgumā ir atsauces uz Koncerna Sadarbības partneru biznesa ētikas kodeksu, kas jāievēro abām līgumslēdzējām pusēm. Šaubu gadījumā var tikt iedarbināts Trauksmes cēlēju mehānisms, kas paredz iespēju "Latvijas dzelzceļš" koncerna darbiniekiem anonīmi ziņot par iespējamām krāpšanas, korupcijas vai interešu konflikta gadījumiem.

Iepirkumu birojs, īstenojot iepirkuma procedūras, ievēro atklātumu, brīvas konkurences principu, vienlīdzīgu un taisnīgu attieksmi, kas nozīmē vienādu prasību un vērtēšanas kritēriju noteikšanu visiem pretendentiem. Būtisks iepirkumu biroja darbības priekšnoteikums ir līdzekļu efektīva izmantošana. Iepirkuma procedūru organizēšanā ir iesaistīts plašs darbinieku loks – iekšējie pasūtītāji, specifikāciju izstrādātāji, iepirkuma komisijas locekļi, kā arī līgumu projektu sagatavotāji un par līgumu slēgšanu atbildīgās personas, un, lai novērstu potenciālos riskus, šīs personas regulāri tiek apmācītas.

2021.gadā iepirkumu birojs ir veicis 245 iepirkumus un tika noslēgti 702 iepirkuma līgumi par kopējo summu 79,68 miljoni eiro. Pateicoties pārdomātai un atbildīgai iepirkumu politikai, 2021.gadā tika iekonomēti budžeta līdzekļi 17,77 miljonu eiro apmērā. Iekonomētā summa aprēķināta, salīdzinot pabeigto iepirkumu plānoto iepirkumu summu ar faktisko iepirkumu līgumsummu.

Arī iepirkumu jomā tiek īstenotas uzņēmuma rūpes par apkārtējo vidi, atsevišķām procedūrām piemērojot tā saukto "zaļo iepirkumu", kas nozīmē videi draudzīgu preču vai risinājumu iegādi, kam ir ilgtspējīgāka un ar potenciāli mazāka ietekme uz vidi. No 2021.gadā veiktajiem iepirkumiem 72 tika piemērots "zaļā iepirkuma" princips, šo iepirkumu ietvaros tika iegādātas tādas preces kā biroja papīrs, drukas iekārtas, datortehnika un serveri, saimniecības preces, spuldzes un citas preces, kā arī veikti pakalpojumu un būvniecības iepirkumi.

Lai uzlabotu iepirkumu politiku, 2021.gadā tika aktualizēti "Latvijas dzelzceļš" koncerna iepirkumu pamatnoteikumi un VAS "Latvijas dzelzceļš" Iepirkumu noteikumi, kas stājās spēkā 01.01.2022. 2022.gadā Iepirkumu birojs plāno ieviest stingrāku pieeju iepirkuma plānošanas procesam un procesa uzraudzībai, sākot no iepirkuma plānošanas līdz iepirkuma līguma noslēgšanai. Tāpat paredzēts turpināt iesāktos risku samazināšanas pasākumus, tai skaitā, lai izslēgtu tiešu komunikāciju ar pretendentiem, iepirkumus veikt Elektroniskajā iepirkumu sistēmā (EIS), kur vien tas iespējams.

VAS "Latvijas dzelzceļš" pretkorupcijas pasākumi

Viens no būtiskākajiem labas korporatīvās pārvaldības principiem, ko savā darbībā ievēro un īsteno arī VAS "Latvijas dzelzceļš", ir atklāta un godīga rīcība ar uzņēmuma īpašumu, godprātīgi darbinieki, kā arī caurspīdīgi darījumi ar trešajām personām.

Lai noteiktu, kā darbiniekiem rīkoties saskarsmē ar piegādātājiem, sadarbības partneriem, kā arī saistībā ar komandējumu organizēšanu un dāvanu pieņemšanu, lai izvairītos no iespējami koruptīviem gadījumiem, 2016.gadā tika apstiprināta Krāpšanas novēršanas politika, kura 2019.gadā apstiprināta jaunā redakcijā. 2021.gadā tika sagatavots Krāpšanas novēršanas politikas jaunas redakcijas projekts un uzsākts darbs pie Krāpšanas novēršanas politikas īstenošanas vadlīniju izstrādes, lai nodrošinātu efektīvu Krāpšanas novēršanas politikas ieviešanu koncernā, balstītu uz risku novērtējumu un no tā izrietošiem riska pārvaldības pasākumiem. Par šīs politikas ieviešanu ir atbildīga uzņēmuma Drošības direkcija, un šī politika, tāpat kā spēkā esošā politika, būs saistoša ikvienam VAS "Latvijas dzelzceļš" un tā meitas sabiedrību darbiniekam gan Latvijā, gan ārpus tās.

VAS "Latvijas dzelzceļš" Krāpšanas novēršanas politika ir cieši saistīta ar ārējiem tiesību aktiem – Ministru kabineta noteikumiem Nr. 630 "Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā" un Trauksmes celšanas likumu. Tāpat tās īstenošanā būtisks ir Koncerna Ētikas kodekss, kurā ir ietverti profesionālās rīcības un ētikas principi, nodrošinot, lai tie tiktu vērsti pret korupciju, interešu konflikta situāciju rašanos, prettiesisku iekšējās informācijas izmantošanu un jebkuru citu nelikumīgu un neētisku rīcību.

Valstī kopš 2019.gada 1.maija spēkā ir Trauksmes celšanas likums, kura mērķis ir veicināt trauksmes celšanu par pārkāpumiem un nodrošināt trauksmes celšanas mehānismu

izveidi un darbību. Saskaņā ar likuma prasībām, ikvienā uzņēmumā un iestādē, kurā ir nodarbināti vairāk nekā 50 cilvēki, ir jāievieš iekšējā trauksmes celšanas sistēma.

Neskatoties uz to, ka VAS "Latvijas dzelzceļš" šāds mehānisms pastāvēja pirms likuma spēkā stāšanās un darbojās kā iespēja anonīmi, konfidenciali vai, atklājot identitāti, iesūtīt ziņojumu par iespējamu korupcijas vai krāpšanas gadījumu, līdz ar jauno likumu rīka funkcionalitāte tika papildināta, pielāgojot to likuma prasībām – tiek nodrošināta iespēja ziņot gan par iespējamām krāpšanas (korupcijas) vai nelegāli iegūtu līdzekļu legalizācijas gadījumiem, gan iesniegt trauksmes cēlēja ziņojumu. Atbilstoši likuma prasībām uzņēmumā ir izstrādāts mehānisms trauksmes cēlēju ziņojumu pieņemšanai, reģistrēšanai, pārbaudei un nepieciešamajai komunikācijai ar trauksmes cēlēju.

Trauksmes celšanas rīks tiešsaistē ir pieejams uzņēmuma iekštīklā, kā arī uzņēmuma mājas lapā ikvienam uzņēmuma darbiniekam un ārējam klientam. 2021.gadā, izmantojot kādu no informācijas kanāliem, tajā skaitā LDz iekštīklā vai mājas lapā, ir saņemti 20 ziņojumi par iespējamām krāpšanas gadījumiem, no kuriem padziļināta lietas apstākļu izpēte ir bijusi 10 gadījumos. VAS "Latvijas dzelzceļš" Drošības direkcija 2021.gadā trauksmes cēlēju ziņojumus nav reģistrējusi. Padziļināto pārbaudi rezultātā tika secināts, ka pārkāpumi nav saistīti ar krāpšanas gadījumiem un tie nav atstājuši negatīvu ietekmi (finanšu zaudējumus vai ietekmi uz reputāciju) uz Koncernu. Visos gadījumos tika veikti pasākumi, lai jau preventīvi novērstu potenciālos krāpšanas riskus.

Informētība par krāpšanas novēršanas jautājumiem tiek nodrošināta, organizējot apmācības korupcijas riskam pakļautajiem darbiniekiem gan darbu uzsākot, gan vismaz reizi trijos gados, ar mērķi veicināt izpratni par Ētikas kodeksu un Krāpšanas novēršanas politiku, skaidrot iespējamās sekas darbiniekiem un uzņēmumam saistībā ar krāpšanu, informēt par ziņošanas pienākumu utt. Komunikācijas direkcija nodrošina skaidrojošas un izglītojošas informācijas par Ētikas kodeksu, sadarbības partneru biznesa ētikas pamatprincipiem, par krāpšanas novēršanas un trauksmes celšanas jautājumu pieejamību iekšējās komunikācijas kanālos. LDz nodrošina arī to personu, kas stājas darba tiesiskajās attiecībās informēšanu par iekšējo trauksmes celšanas sistēmu un Krāpšanas novēršanas politiku.

Uzņēmuma Drošības direkcija 2021.gadā ir izstrādājusi korupcijas riskiem pakļauto amatu vērtēšanas metodoloģiju un Koncerna ietvaros ir uzsākts darbs pie korupcijas riskiem pakļauto amatu identificēšanas un pasākumu noteikšanas korupcijas riska mazināšanai. 2021.gadā Drošības direkcija sadarbojoties ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroju (KNAB) izstrādāja apmācību programmu, lai darbiniekiem sniegtu aktuālo informāciju par korupcijas riskiem, pazīmēm un par korupcijas jautājumu regulējošo tiesību bāzi. 2022.gada aprīlī notika pirmās šādas apmācības, un tajās piedalījās 157 VAS "Latvijas dzelzceļš" darbinieki. Mācības notika attālināti divos posmos – pirmajā posmā teorētiskās mācības, otrajā – zināšanu pārbaude testa veidā. Rezultātā zināšanu pārbaudes testu nokārtoja 75% apmācību dalībnieku. 2022.gada otrajā pusgadā tiek plānotas līdzīgas mācības pārējiem Koncerna darbiniekiem.

Lai Koncernā nodrošinātu starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma prasību izpildi, kopš 2019.gada darbojas Informācijas sistēma "Sankcijas" un no šīs sistēmas saņemtie paziņojumi par pārbaudāmā sadarbības partnera iespējamo atrašanos sankciju sarakstos tiek izvērtēti katru dienu. Analizējot ievadītos datus Informācijas sistēmā "Sankcijas", tika secināts, ka ir nepieciešams veikt informācijas sistēmas infrastruktūras un programmatūras uzlabojumus. Saistībā ar iespējamo starptautiskajām sankcijām pakļauto kravu ienākšanu Latvijas teritorijā 2021.gada nogalē, Drošības direkcija ir paplašinājusi potenciālo sankciju subjektu pārbaudes, tostarp, ienākošās dzelzceļa kravas (kravas nosūtītāju, saņēmēju un kravas saturu). Papildus ikdienas sankciju regulējošo tiesību aktu monitoringam, Drošības direkcija ir izstrādājusi sankciju risku matricu, kā rezultātā notiek pastāvīgs darbs pie identificēto risku mazināšanas pasākumiem. Lai novērstu risku, ka netiek identificēts sankciju subjekts, tika veikta virkne pasākumu – sadarbībā ar Vilcienu kustību pārvaldi izveidots sadarbības/informācijas apmaiņas mehānisms. Sākot ar 2022.gadu Drošības direkcija nodrošina sadarbību ar Koncerna uzņēmumiem sankciju jautājumos, lai nodrošinātu ar aktuālo informāciju darbiniekus, kuri ikdienā savas kompetences ietvaros veic sankciju pārbaudes.

Godīga konkurence

LDz kā patlaban vienīgajam dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājam Latvijā nav tiešo konkurentu, taču saskaņā ar Dzelzceļa likumu tas nodrošina vienlīdzīgu, nediskriminējošu pieeju infrastruktūrai visiem dzelzceļa pārvadātājiem.

IETEKME UZ VIDI

07

Cīņai pret klimata pārmaiņām ir jābūt vienotai visā pasaulē, un arī LDz apzinās nepieciešamību mazināt uzņēmuma saimnieciskās darbības ietekmi uz apkārtējo vidi. Radot aptuveni astoņas reizes mazāk oglekļa emisiju uz vienu tonnkilometru nekā citi transporta veidi, dzelzceļš ir atzīts par vienu no videi draudzīgākajiem transporta veidiem pasaulē. Tai pat laikā kravu un pasažieru pārvadājumi gan ar dīzeļvilcieniem, gan elektriskajiem vilcieniem rada ietekmi uz vidi. Latvijas teritorijā šobrīd ir elektrificēti 14% no kopējā dzelzceļa tīkla, un elektrificētās pasažieru līnijas aptver Rīgu un Pierīgas reģionus. Savukārt pārējā daļā gan pasažieru pārvadājumi, gan arī kravu pārvadājumi tiek veikti ar dīzeļvilci, radot siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas. Lai mazinātu savas saimnieciskās darbības ietekmi uz apkārtējo vidi, "Latvijas dzelzceļš" pastāvīgi meklē klimatam draudzīgākus risinājumus. Uzņēmumā ir izveidota vides pārvaldības sistēma, balstoties uz ISO 14001:2015 standartu, kā arī ir sertificēta energopārvaldības sistēma atbilstoši standarta ISO 50 001:2018 prasībām.

2021.gada beigās ir apstiprināta jaunā "Latvijas dzelzceļš" koncerna vides un energopārvaldības politika un tai saistošās kārtības. Savukārt, lai noteiktu būtiskākos vides aspektus un definētu veicamos uzdevumus vides stāvokļa uzlabošanai, ir izstrādāta un regulāri tiek pārskatīta Vides un energopārvaldības programma. 2020.gadā, balstoties uz ISO 50001:2018 standarta prasībām, tika izstrādāta un apstiprināta Vides un energopārvaldības programma 2021. – 2028.gadam.

Veicot integrētas vides un energopārvaldības sistēmas (VEPS) ieviešanu, atbilstoši ISO 14001:2015 un ISO 50001:2018 standartu prasībām, 2021.gada nogalē sagatavots dokumenta projekts "VAS "Latvijas dzelzceļš" Vides un energopārvaldības programma 2022.– 2028.gadam", kurā iekļautas integrētas Standartu prasības, ņemtas vērā uzņēmumā notiekošās pārmaiņas un VEPS ieviešanas, pilnveides process.

Programmas dokumenta projektā tika pārskatīti un noteikti pieci būtiskie vides aspekti:

1. Vēsturiski piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas;
2. Energoresursu patēriņš;
3. Troksnis un vibrācijas;
4. Ārkārtas situācijas (negadījumi uz sliežu ceļiem, bīstamo kravu noplūde, ugunsgrēki, dabas katastrofas);
5. Emisijas no katlu mājām un tehnoloģiskajiem procesiem.

Vides aspektu novērtēšana tika veikta atbilstoši "Kārtībai, kādā identificē vides aspektus "Latvijas dzelzceļš" koncernā". Vides aspektu ietekme uz vidi un to būtiskums tika noteikts, izmantojot vairākus kritērijus – izpausme, likumdošanas prasības, ietekmes pastāvīgums/iespējamība, ietekmes nozīmīgums. Katru kritēriju vērtēja atbilstoši noteiktai punktu sistēmai.

VAS "Latvijas dzelzceļš" atbildīgie vides pārvaldības speciālisti ik gadu veic programmā ietvertos uzdevumus un mērķu izvērtēšanu un nepieciešamības gadījumā rosina grozījumus atbildīgākas rīcības pret vidi sekmēšanai.

Investīciju un attīstības projektu ietekme uz vidi

"Latvijas dzelzceļš" koncerna investīciju plānošanas un izpildes kontroles noteikumi paredz ikviena investīciju projekta īstenošanā izvērtēt tā potenciālo ietekmi uz vidi. Noteikumos ir definēts, ka ikvienam attīstības vai investīciju projektam ir jāatbilst VAS "Latvijas dzelzceļš" galvenajiem stratēģiskajiem ilgtspējas mērķiem, kuru starpā ir videi draudzīga un efektīva dzelzceļa transporta attīstība.

Energopārvaldība

Energopārvaldības sistēma VAS "Latvijas dzelzceļš" ir sertificēta kopš 2017.gada atbilstoši ISO 50 001:2018 standarta prasībām. 2021.gadā tika veikts Energopārvaldības sistēmas uzraudzības audits un "Bureau Veritas Certification" 18.02.2021. izsniedza sertifikātu Nr.LV007131 par atbilstību Standarta prasībām.

Energopārvaldības sistēmas ietvaros nozīmīgākās energopatēriņa jomas, kas tiek regulāri vērtētas, ir elektroenerģijas patēriņš (MWh/gadā) un elektroenerģijas zudumi (MWh /gadā), siltumenerģijas patēriņš (kWh/m2) un dīzeļdegvielas patēriņš (kopējais patēriņš un patēriņš tehnoloģiskajām, transporta vajadzībām, īpatnējais patēriņš (l/100km) autotransportam).

Būtiskākie vides aspekti ir identificēti VAS "Latvijas dzelzceļš" vides un energopārvaldības programmā 2021. – 2028.gadam. 2021.gada nogalē sagatavots dokumenta projekts "VAS "Latvijas dzelzceļš" Vides un energopārvaldības programma 2022.– 2028. gadam", kuras izstrādes ietvaros pārskatīti būtiskie vides aspekti.

Lielākā daļa no VAS "Latvijas dzelzceļš" īpašumā un vadījumā esošām ēkām būvētas no 1950. līdz 1980.gadam, kā arī ir ievērojams skaits ēku, kas būvētas no 1900. līdz 1940. gadam. Šīs ēkas un būves un to inženierkomunikācijas ir fiziski un tehniski novecojušas, kā arī ir energoneefektīvas. Ēku energoefektivitātes uzlabšanas pasākumi ir definēti VAS "Latvijas dzelzceļš" nekustamā īpašuma attīstības un apsaimniekošanas programmā laika posmam līdz 2030.gadam. Programmā ir noteikti mērķi samazināt elektroenerģijas un siltumenerģijas īpatnējo patēriņu nekustamajos īpašumos, veikt nekustamā īpašuma energoefektivitātes paaugstināšanu, kā arī samazināt elektroenerģijas un ūdens patēriņu nekustamā īpašuma ekspluatācijā un apsaimniekošanas procesā. Viens no efektīvākajiem veidiem energoefektivitātes uzlabošanā ir logu, durvju un jumtu nomaiņa ēkām, kā arī sienu siltināšana un ilgtspējīgu apkures sistēmu uzstādīšana.

Piesārņojuma mazināšana

Dažādu iemeslu dēļ 20.gadsimtā vairākus gadu desmitus dzelzceļa nozarē vides piesārņojumam netika pievērsta liela uzmanība, lai gan dzelzceļam Latvijā ir vairāk nekā 150 gadus sena vēsture un piesārņojums nenovēršami ir veidojies visu šo gadu gaitā. Mainoties globālajai politikai un sabiedrības attieksmei, 21.gadsimtā vides saglabāšana un piesārņojuma mazināšana ir kļuvuši par nozīmīgiem jautājumiem sabiedrības un politikas dienaskārtībā. Arī Latvijā, attīstoties dzelzceļa nozarei, aktuāls ir kļuvis jautājums par piesārņojuma mazināšanu. LDz darbība vides piesārņojuma mazināšanā tiek īstenota trīs virzienos:

- Vēsturiskā piesārņojuma likvidēšana;
- Vides kvalitātes monitorings nozīmīgākajos dzelzceļa mezglos,
- Papildu pasākumi ar mērķi mazināt vides piesārņojuma avotus.

"Latvijas dzelzceļš" koncerna vides un energopārvaldības politika ir saistoša visam Koncernam, tāpēc savās ikdienas darbībās arī meitas sabiedrībām ir jāievieš vidi saudzējoši risinājumi.

Troksnis un vibrācijas

Dzelzceļa radītā trokšņa samazināšana ir viens no LDz uzmanības lokā esošiem jautājumiem, un lai mazinātu dzelzceļa darbības radīto vides trokšņa līmeni, uzņēmums regulāri veic sliežu ceļu rekonstrukciju un remontus atbilstoši sliežu ceļu izmantošanas intensitātei un noslogojumam, kā arī parasto sliežu nomaiņu ar garsliedēm, kas arī būtiski samazina trokšņu intensitāti.

Pašlaik ir spēkā VAS "Latvijas dzelzceļš" rīcības plāns trokšņa mazināšanai līdz 2023.gadam, kas izstrādāts dzelzceļa līniju posmiem, kur satiksmes intensitāte ir bijusi lielāka par 30 000 vilcienu sastāvu gadā. Vilcienu kustības radītais troksnis ietekmē 7 pašvaldību teritorijas – Rīgas aglomerāciju, Salaspils, Stopiņu, Ikšķiles, Ogres, Ķeguma un Lielvārdes novadus. Lai noteiktu labākos trokšņu un vibrācijas mazināšanas pasākumus katrā no pašvaldībām, kurās ir dzelzceļa līnijas, būtiska ir VAS "Latvijas dzelzceļš" sadarbība ar pašvaldībām teritorijas plānojumu jautājumos. VAS "Latvijas dzelzceļš" pieejamā finansējuma ietvaros turpinās īstenot trokšņu un vibrāciju ietekmes samazināšanas pasākumus, nosakot trokšņu līmeni dažādās dzelzceļa līnijās un tā skarto iedzīvotāju skaitu, kā arī plānojot trokšņa negatīvās ietekmes pasākumu īstenošanu atbilstoši to izmaksu ekvivalencei sabiedrības veselības ieguvumiem – vispirms ieviešot tos pasākumus, kuru rezultātā radītie ieguvumi sabiedrības veselībai, kas saistīti ar trokšņa piesārņojuma līmeņa samazināšanu, būs lielāki nekā investīcijas, kas nepieciešamas pasākumu ieviešanai, kā arī ievērojot to prioritāro kārtību.

Materiāli

Lai dzelzceļa infrastruktūra būtu droša un kvalitatīva, tās remontdarbos un uzturēšanā izmanto virkni dažādu materiālu – smiltis un granti, šķembas, koka un dzelzsbetona gulšņus. Katru gadu šo materiālu apjoms ir mainīgs un atkarīgs no plānoto remontdarbu apjoma. Izmantoto materiālu apjoms par 2021.gadu ir uzskaitīts 135.lpp.

Dzelzceļa sliežu infrastruktūras remontdarbos otrreiz pārstrādājami materiāli netiek izmantoti.

Ūdens patēriņš

VAS "Latvijas dzelzceļš" saimnieciskās darbības un ikdienas vajadzībām viens no visvairāk patērētajiem resursiem ir ūdens, kas tiek iegūts gan no centralizētām ūdens apgādes sistēmām, ko nodrošina dažādi komersanti, gan arī no uzņēmuma īpašumā esošiem ūdens ieguves urbumiem. Lai nodrošinātu ūdens pieejamību, uzņēmums ir noslēdzis 71 līgumus ar pašvaldību komunālajiem uzņēmumiem, kā arī divus līgumus ar Rīgas Brīvostas pārvaldi.

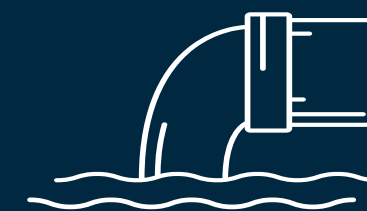
Ūdens resursu taupīšana ir viens no dabai draudzīgas saimniekošanas pamatnosacījumiem, ņemot vērā, ka tas ir viens no tiem dabas resursiem, kas nevar atjaunoties tik ātri, kā tiek patērēts. LDz cenšas saimniekot pēc iespējas efektīvāk, tai skaitā arvien samazināt patērētā ūdens daudzumu.

2021.gadā iegūtā un izmantotā ūdens apjoms ir samazinājies līdz 73 215 kubikmetriem (2020.gadā – 84 098 kubikmetri), savukārt radīto notekūdeņu daudzums bija 81 479 kubikmetri (2020.gadā – 89 553 kubikmetri).

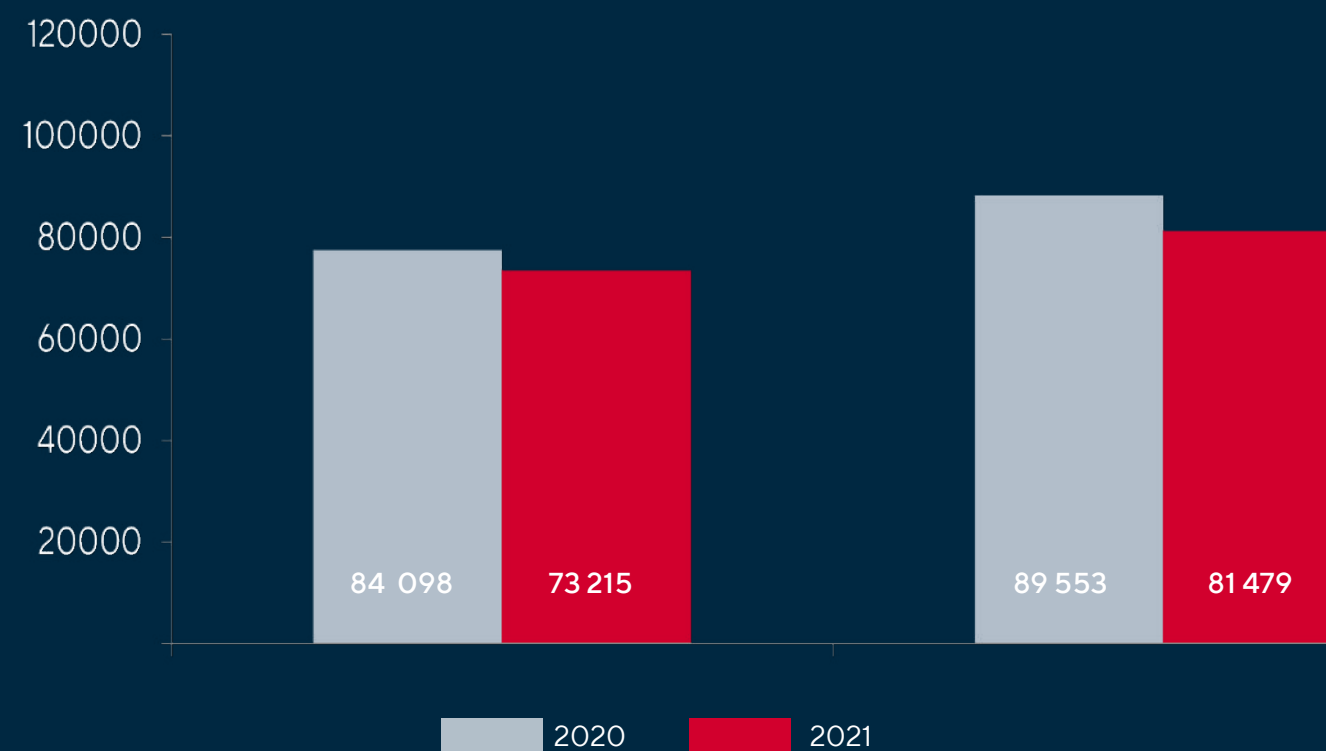
Ūdens patēriņš, m³

patērētais ūdens
apjoms

radīto notekūdeņu
daudzums

Enerģijas patēriņš

Energoefektivitātes veicināšana ir būtiska ne tikai klimatu pārmaiņu mazināšanai, patērējot mazāk enerģijas resursus, šajā jomā ieguvumi ir arī finansiāli. Lai to panāktu, ir gan jāīsteno apjomīgi energoefektivitātes pasākumi uzņēmuma līmenī, gan jāveicina cilvēku domāšanas un paradumu maiņa. Saskaņā ar Energoefektivitātes likumu, VAS "Latvijas dzelzceļš" ir jāīsteno vismaz trīs energoefektivitātes uzlabošanas metodes, kam ir visaugstāk novērtējais enerģijas ietaupījums vai visaugstākā ekonomiskā atdeve. Lai mazinātu patērētās elektroenerģijas un siltumenerģijas daudzumu, uzņēmuma darbinieki regulāri tiek izglītoti par dažādiem veidiem, kā ir iespējams ietaupīt resursus. 2021.gadā tika rīkoti divi mācību semināri, kuros piedalījās struktūrvienību darbinieki, kas ir atbildīgi par vides un energopārvaldības jautājumiem. Decembrī rīkotajā mācību seminārā piedalījās arī Koncerna meitas sabiedrību darbinieki un kopumā tajos ir piedalījušies 32 darbinieki. Tehnisko apmācību ietvaros darbinieki tikuši apmācīti arī par energopārvaldības jautājumiem.

Savukārt uzņēmuma iekšējā mājaslapā pārskata gadā par energoefektivitātes tematu tika publicēti divi raksti – "Padomā par savu ikdienas rīcību – Pasaules vides diena 2021" un "Pieņemta jauna "Latvijas dzelzceļš" koncerna vides un energopārvaldības politika."

Siltumenerģija

VAS "Latvijas dzelzceļš" par vienu no sasniedzamajiem mērķiem energoefektivitātes jomā ir noteicis siltumenerģijas patēriņa mazināšanu. Īpašumā esošo ēku siltināšana ir viens no galvenajiem paņēmieniem, kā ietaupīt siltumenerģiju un elektroenerģiju, vienlaikus uzlabojot ēku kvalitāti un ilgtspējību. Tāpat siltināšana veicina iekštelpu komforta līmeni un palielina ēku vizuālo pievilcību.

Uzņēmuma Nekustamā Īpašuma attīstības un apsaimniekošanas programmā laika posmam līdz 2030. gadam noteikts, ka no 2021.gada līdz 2030.gadam īpatnējam siltumenerģijas patēriņam jābūt mazākam par 150 kWh/m² gadā. 2020./2021. apkures sezonā vidējais īpatnējais siltumenerģijas patēriņš bija 126,41 kWh/m², līdz ar to programmā noteiktais mērķis ir izpildīts.

Viens no būtiskākajiem faktoriem, kas ietekmē siltumenerģijas patēriņu, ir āra gaisa temperatūra, kā arī pāreja siltumapgādē no fosilā kurināmā (dabas gāzes) apkures uz energoefektīvākiem un ekonomiski izdevīgākiem apkures veidiem (kokskaidu granulu apkures kalni).

Salīdzinājumā ar 2019./2020.gada apkures sezonu vidējais īpatnējais siltumenerģijas patēriņš VAS "Latvijas dzelzceļš" ir nedaudz palielinājies – par 3,4 kWh/m² jeb 3%. 2019./2020. gada apkures sezonā tas bija 123,01 kWh/m², savukārt 2020./2021.gada apkures sezonā 126,41 kWh/m². Kopējais pieaugums ir saistīts ar āra gaisa temperatūras izmaiņām, jo 2020./2021.gada apkures sezonā bija auksta ziema. 2020./2021. apkures sezonā īpatnējais siltumenerģijas patēriņa pieaugums ir bijis Daugavpilī, bet samazinājums – Rīgas un Jelgavas reģionos.

Nozīmīgi energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi 2021.gadā ir veikti divos objektos Jelgavā, kur realizēta siltumenerģijas ražošanas veidu maiņa. Vairs netiek izmantotas siltumtrases un vecas jaudīgas katlu iekārtas. Veikta divu individuālo katlu māju būvniecība (pāreja no dabasgāzes kurināmā uz kokskaidu granulām).

Nr.p.k.	Reģions	Apkures sezona kwh/m²				
		2016./2017.	2017./2018.	2018./2019.	2019./2020	2020./2021
1.	Rīgas reģions	132,00	129,41	123,62	109,88	106,94
2.	Jelgavas reģions	168,00	160,42	155,62	148,19	147,29
3.	Daugavpils reģions	167,50	156,38	163,46	134,43	162,85
Vidēji LDz		148,5	141,5	136,06	123,01	126,41

Plānotais enerģijas ietaupījums turpmākajos gados pēc katlu māju ekspluatācijas uzsākšanas ir 568,6 MWh/gadā. Savukārt Ventspilī 2021.gadā tika izstrādāts projekts centralizētās dīzeļdegvielas katlumājas pārbūvei. Kopumā 2021.gadā apkures veida maiņas projektos ir investēti 23 769 eiro.

Elektroenerģijas patēriņš

Elektroenerģija uzņēmumā ikdienā tiek izmantota gan dažādiem ražošanas procesiem un dzelzceļa infrastruktūras uzturēšanai, gan arī iekštelpu un āra apgaismojuma nodrošināšanai, tāpat arī dažādu biroja ierīču darbināšanai. Lai gan šis resurss ikdienā ir kritiski nepieciešams pamatdarbības nodrošināšanai, tomēr viens no Vides un energopārvaldības programmas uzdevumiem ir elektroenerģijas patēriņa samazināšana dzelzceļa infrastruktūras pārvaldībā un nekustamā īpašuma ekspluatācijā, apsaimniekošanā.

Arī elektroenerģijas patēriņa mazināšana ir saistīta ar cilvēku attieksmes un ikdienas paradumu maiņu. Tāpēc arī LDz darbiniekiem ar iekšējās komunikācijas kanālu starpniecību tiek regulāri atgādināts pareģoresursu taupošu paradumu izmantošanu ikdienā, piemēram, biroju tehnikas lietošanu, apgaismojuma izmantošanas paradumiem. Tas tiek darīts gan izvietojot informatīvus uzrakstus pie elektrības slēdžiem, pie liftiem, drukas u.c. iekārtām biroja telpās, gan iekšējos komunikācijas kanālos publicējot ieteikums elektroenerģijas un citu resursu taupīšanai ikdienā, piemēram, sagatavojot izglītojušus rakstus iekšējā mājaslapā Intranet.

2021.gadā uzņēmuma vajadzībām patērētais kopējais elektroenerģijas patēriņš ir palielinājies par 2496,7 MWh jeb par 7,9% salīdzinot ar 2020.gadu. Kopējais elektroenerģijas patēriņš 2020.gadā bija 31 588,80 MWh, bet 2021.gadā – 34 085,50 MWh. Patēriņa pieaugums ir saistīts ar laikapstākļiem – aukstu ziemu un lielu sniega daudzumu, tādēļ ievērojami lielāks elektroenerģijas patēriņš bija nepieciešams dzelzceļa pārmiju pārvedu apsildei, kā arī siltumenerģijai, kur izmantota elektriskā apkure.

Tabulā sniegta informācija par elektroenerģijas patēriņu dzelzceļa infrastruktūras uzturēšanai, kas veido lielāko daļu no kopējā elektroenerģijas patēriņa. Elektroenerģijas patēriņš sadzīves vajadzībām 2021. gadā bija 11 698,7 MWh.

Elektroenerģijas patēriņš dzelzceļa infrastruktūras uzturēšanai

Gads	Elektroenerģijas patēriņš uz pārmiju apsildi (MWh/gadā)	Elektroenerģijas patēriņš ārējam apgaismojumam (MWh/gadā)	Elektroenerģijas patēriņš SCB ¹ un sakaru iekārtu darbībai (MWh/gadā)	Kopējais elektroenerģijas patēriņš (MWh/gadā)
2018	1 607	4 414,1	19 308,1	25 329,2
2019	1 460 (-9,2%) ²	4 428,4 (+ 0,3%)	19 166,5 (- 0,7%)	25 054,9 (-1,1%)
2020	296 (- 79,7%)	3 670,8 (- 17,1%)	16 998,4 (- 11,3%)	20 965,2 (-16,3%)
2021	2 247,8 (+759%)	3 128,9 (- 14,8%)	17 010,1 (+ 0,1%)	22 386,8 (+6,78%)

¹Samazinājums (%) pret iepriekšējo gadu
²Signalizācijas, centralizācijas, bloķēšanas

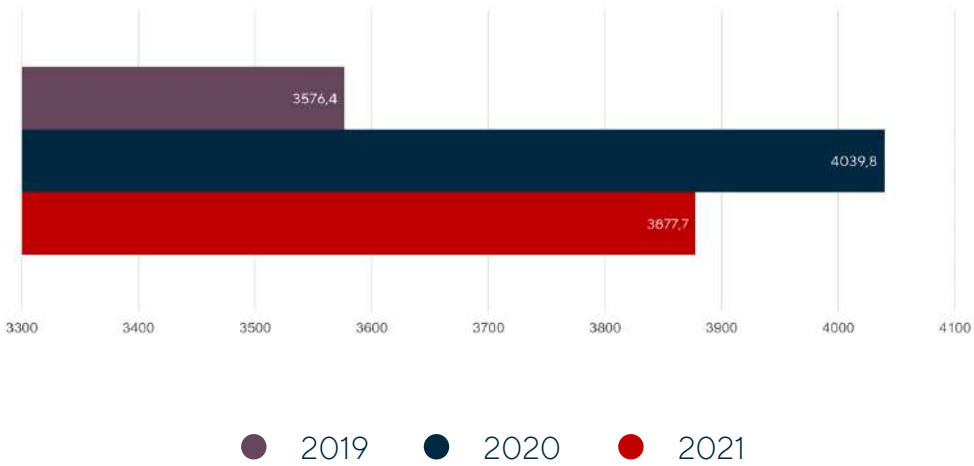
Vienlaikus 2021.gadā samazinājās elektroenerģijas patēriņš ārējam apgaismojumam, kas izskaidrojams gan ar peronu un parku apgaismojuma atslēgšanu stacijās, kur netiek veikti pasažieru pārvadājumi, gan ar automātiskā apgaismojuma ierīkošanu virknē objektu. Tāpat energoefektivitāte iegūta, turpinot kvēlspuldžu un luminiscēto apgaismes objektu nomaiņu pret LED gaismekļiem.

Energoefektivitātes uzlabošanai visos reģionos 2021.gadā tika veikta 1550 kvēlspuldžu un luminiscēto (dzīvsudraba) spuldžu nomaiņa uz LED spuldzēm. Tas nodrošināja elektroenerģijas patēriņa samazinājumu vidēji par 70 308 kW gadā.

2021.gadā samazinājušies elektroenerģijas zudumi par 162,1 MWh/gadā jeb 4% salīdzinājumā ar 2020.gadu.

VAS "Latvijas dzelzceļš" kā Sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs sniedz elektroenerģijas sadales pakalpojumus saskaņā ar izsniegtās licences Nr. E13021 elektroenerģijas sadalei nosacījumiem kā sistēmas operators un tirdzniecības pakalpojumus kā elektroenerģijas tirgotājs, kas ir reģistrēts komersantu reģistrā (ET0027) elektroenerģijas tirgošanas jomā.

Elektroenerģijas zudumi, Mwh/gadā

2021.gadā pārdotās elektroenerģijas apjomi juridiskajām un fiziskajām personām:

Pārdotās elektroenerģijas apjoms (tirdzniecība) 2021.gadā kWh

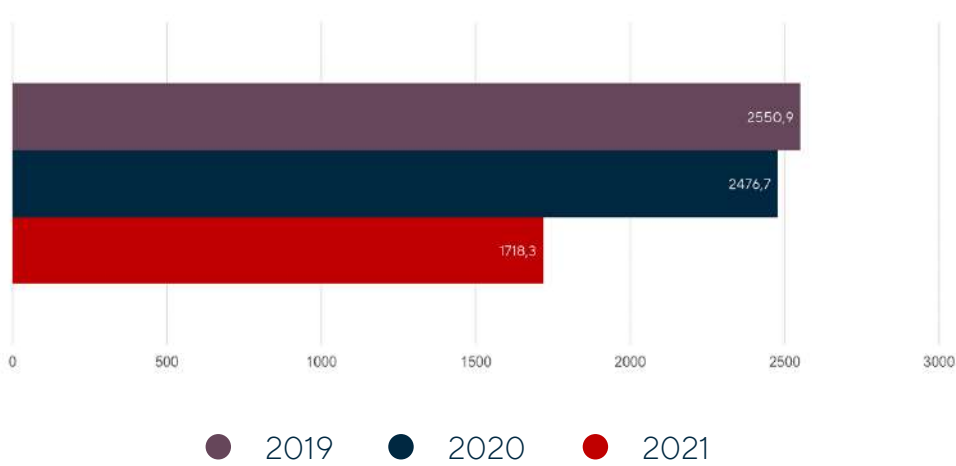
Juridiskie lietotāji (t.sk. LDZ meitas uzņēmumiem)	10 551 400 kWh
Mājsaimniecību lietotāji	5 315 299 kWh
Kopā	15 866 600 kWh

Dīzeļdegvielas patēriņš

Dzelzceļa infrastruktūras uzturēšanai, kā arī dažādu ar uzņēmumu funkciju nodrošināšanu saistītu uzdevumu veikšanai tiek izmantota dīzeļdegviela, veicot tās kopējā patēriņa tehnoloģiskajām vajadzībām un transporta vajadzībām uzskaiti.

2021.gadā, salīdzinot ar 2020.gadu ir bijis dīzeļdegvielas patēriņa samazinājums par 31% un kopējais dīzeļdegvielas patēriņš ir samazinājies līdz 1 718 30 litriem (2020.gada patēriņš – 2 476 70 litri).

Dīzeļdegvielas patēriņš, tūkst. litri/gadā

Dīzeļdegvielas izlietojums tehnoloģiskajām un transporta vajadzībām

Gads	Kopējais dīzeļdegvielas patēriņš (tūkst. litri/gadā)	Dīzeļdegvielas patēriņš tehnoloģiskajām vajadzībām (tūkst.litri/gadā)	Dīzeļdegvielas patēriņš transporta vajadzībām (tūkst.litri/gadā)
2019	2 550,90	175,3	2 375,6
2020	2 476,7 (- 3%)	739,1	1 737,6
2021	1 718,3 (-31%)	1 076,4	641,9

Bioloģiskā daudzveidība

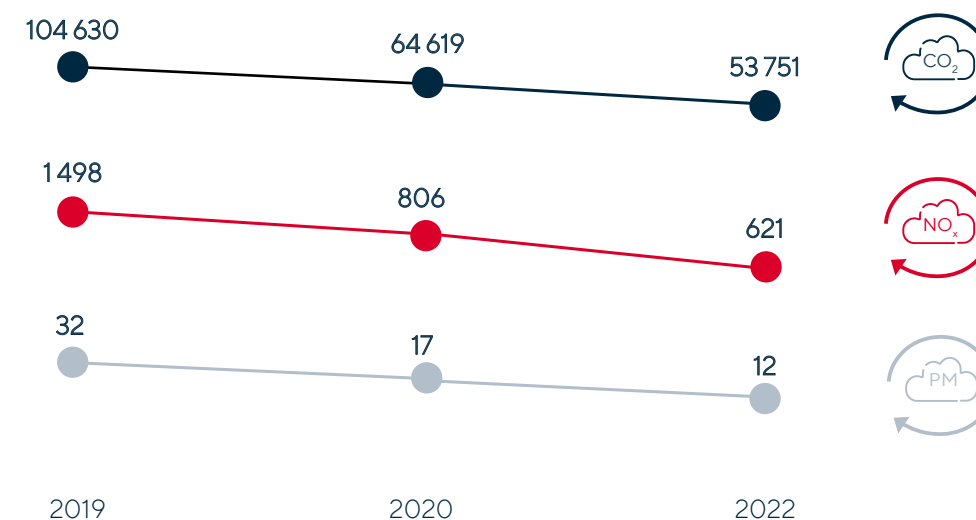
Dabas resursu un bioloģiskās daudzveidības saglabāšana ir viena no svarīgākajām mūsdienu paaudzes atbildībām pret nākotnes paaudzēm. Latvijā ir daudz vērtīgu un unikālu biotopu, kuru saglabāšana ir atkarīga no tā, cik atbildīgi cilvēki un uzņēmumi izturas pret dabu. VAS "Latvijas dzelzceļš" pārziņā ir ievērojamas teritorijas, un dabas skaitīšanas rezultātā atklāts, ka uzņēmuma īpašumā atrodas vērtīgi dabas biotopi Ropažu, Valkas, Ventspils novadā un Ventspils pilsētā.

Rūpējoties par dabu, "Latvijas dzelzceļš" šajos biotopos nopļauj zālienu, kā arī nodrošina biomasas savākšanu. Vietās, kur biotopa teritorija pārklājas ar citiem īpašumiem, zālāja uzturēšanai tiek īstenota bioloģiskā metode – noganīšana.

Izmeši

Piesārņojošo vielu emisiju gaisā apjomam ir tieša saistība ar veiktajiem pārvadājumiem. Tā kā 2021.gadā, salīdzinot ar 2020.gadu, kravu pārvadājumi samazinājās par 13,8% un starptautiskie pasažieru pārvadājumi, kas tiek nodrošināti ar dīzeļvilci, netika veikti, attiecīgi samazinājās arī izmešu daudzums, ko radīja dīzeļvilces kustība. Emisiju apjoms aprēķināts, ņemot vērā izlietotās dīzeļdegvielas daudzumu.

LDz kravas dīzeļvilcienu radītais izmešu apjoms gadā (tonnas)

³Emisiju aprēķinus veic Attīstības plānošanas un vides pārvaldības daļas (DAAV) vides pārvaldības speciālisti, ņemot vērā dīzeļdegvielas izlietojumu lokomotīvēs attiecīgajā gadā, izmantojot UIC Environment Strategy Reporting System 1990–2030 Methodology and Policy izstrādāto metodiku un emisiju faktoros.

Atkritumu apsaimniekošana un gruntsūdeņu monitorings

Ikviens saimnieciskā darbība ir saistīta arī ar atkritumu radīšanu, arī dzelzceļa nozare šajā ziņā nav izņēmums. Radīti tiek dažāda veida atkritumi, tostarp arī bīstamie un otrreiz pārstrādājami. Saimnieciskās darbības rezultātā radītie atkritumi tiek iedalīti šādās kategorijās:

- Birojos, stacijās un citos objektos radītie sadzīves atkritumi. Tos apsaimnieko konkrēti uzņēmumi, kuri ir saņēmuši šādas atļaujas un kuriem ir tiesības darboties konkrētas pašvaldības teritorijā;
- Utilizējamie vai otrreiz pārstrādājami biroju darbības rezultātā radušies atkritumi – sadzīves tehnikas vienības, datortehnika, izlietotais papīrs (makulatūra);
- Uzņēmuma saimnieciskās darbības rezultātā radušies atkritumi un/vai piesārņojums (grunts piesārņojums, remonta un būvniecības procesā radušies atkritumi).

"Latvijas dzelzceļš" koncerns pēdējos gados arvien vairāk praktizē elektronisko jeb bezpapīra dokumentu apriti un arī darbinieki tiek mudināti domāt par dabas resursu taupīšanu un lietderīgu papīra izmantošanu. Tomēr joprojām dažādi ar darbu saistīti materiāli tiek drukāti, un tie veido salīdzinoši lielu daļu no uzņēmumā radītā sadzīves atkritumu apjoma. LDz kā pret vides ilgtspējas nodrošināšanu atbildīgs uzņēmums ir noslēdzis sadarbības līgumu ar SIA "Līgatnes papīrs" par makulatūras nodošanu, lai dotu papīram otru dzīvi. 2021.gadā bez maksas otrreizējai pārstrādei tika nodoti 75 kilogrami izlietotā papīra.

Nodotā papīra apjomi ik gadu pakāpeniski sarūk, jo arvien intensīvāk notiek pāreja uz elektronisko dokumentu apriti, kā arī darbinieki tiek izglītoti par lietderīgu resursu izmantošanu. Tāpat ik gadu tiek radīti bīstamie atkritumi, par kuru savākšanu ir atbildīgi bīstamo atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumi. Viens no šādiem bīstamo atkritumu veidiem ir biroja tehnika. Par tās uzturēšanu ir atbildīga Informācijas tehnoloģiju un telekomunikāciju direkcija, kas 2021.gadā kopumā nodeva otrreizējai pārstrādei vairāk nekā 8 tonnas nolietoto iekārtu, tostarp 91 monitoru, 140 sistēmblokus, 24 portatīvos datorus, 43 dokstacijas, 143 cietos diskus, 23 skenerus, 11 faksus, 245 printerus, 2 lieldatorus un citus bīstamos atkritumus.

Atkritumu savākšanas uzņēmumi, ar kuriem LDz ir noslēgti līgumi, 2021.gadā izveduši kopumā 10 440 kubikmetrus sadzīves atkritumu, savukārt par bīstamo atkritumu savākšanu atbildīgajiem uzņēmumiem utilizācijai nodotas 26,86 tonnu autoriepu, 0,436 tonnu luminiscēto lampu un 15,28 tonnu būvgružu un nešķirotu atkritumu.

Īstenojot efektīvu saimniecisko darbību, 2021.gadā turpināja samazināties radīto un, attiecīgi, arī attīrīto notekūdeņu daudzums.

Gads	Daudzums (m3)
2016.gadā	105 259
2017.gadā	103 121
2018.gadā	105 294
2019.gadā	104 280
2020.gadā	89 553
2021. gadā	81 479

Viena no atbildībām vides jomā ir grunts piesārņojums ar naftas produktiem, kas radies VAS "Latvijas dzelzceļš" teritorijās, kur ilgstoši, vairākus gadu desmitus, tiek veikta naftas produktu pārkraušana, uzglabāšana un ekipēšana. Šādu grunts piesārņojumu mēdz saukt arī par vēsturisku piesārņojumu. Vietas, kur novērojams grunts piesārņojums ar naftas produktiem ir:

- Degvielas un kurināmā bāzes;
- Lokomotīvu ekipēšanas punkti;
- Vagonu tehniskās apkopes punkti;
- Dīzeļlokomotīvu un dīzeļvilcienu motorvagonu stāvlaukumi;
- Noteiktās vietās stacijās (parki vai atsevišķi sliežu ceļi).

Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs periodiski aktualizē valstī esošo Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu sarakstu, taču arī VAS "Latvijas dzelzceļš" uztur un aktualizē datus par ar naftas produktiem piesārņotām vietām. Regulārs grunts un gruntsūdens monitoringa tiek veikts stacijās un to parkos, kuros kā nosacījumu to izvirzījis Valsts vides dienests. Monitoringa tiek veikts Ventspils stacijas Šķirošanas, Jūras un Naftas parkā, kā arī lokomotīvu depo teritorijā, Rīgas teritorijā esošajās Torņakalna un Mangaļu stacijas teritorijā, Jelgavas stacijā, Daugavpils stacijas A, D un S parkā, kā arī Sliežu ceļu pārvaldes teritorijā, Krustpils stacijā, Rēzekne II stacijas teritorijā, stacijā Indra, Gulbenes un Pļaviņu stacijās. Kopumā VAS "Latvijas dzelzceļš" pārzina ir 102 gruntsūdens monitoringa akas. 2021.gada grunts un gruntsūdens kvalitātes monitoringa rezultāti uzrādīja lēnu, taču stabilu grunts un gruntsūdens kvalitātes uzlabošanos.

Vēsturiskipiesārņotovietugruntsungruntsūdensmonitorings tiek veikts stacijā "Višķi", Šķirotavas Rīgas lokomotīvu depo teritorijā, stacijas "Skrunda" teritorijā un Gulbenes-Alūksnes bānīša teritorijā. Kopējais gruntsūdens monitoringa aku skaits vēsturiski piesārņoto vietu teritorijās ir 58 akas.

2021.gadā tika pabeigts 2020.gadā uzsāktais darbs pie detalizētas izpētes darbiem stacijā "Skrunda" esošajā vēsturiski ar naftas produktiem piesārņotajā vietā. Izpētes mērķis bija noteikt grunts un gruntsūdens piesārņojuma raksturu, apjomu un izplatības areālu. Tas tika panākts, zondējot vēsturiski piesārņotās vietas teritoriju, kā arī jau esošajam gruntsūdens monitoringa tīklam, kas sastāv no 5 urbumiem, tika pievienoti 10 jauni gruntsūdens urbumi pilnīgākai piesārņojuma noteikšanai.

2021.gadā tika uzsākts darbs pie sarunu procedūras par otrās kārtas sanāciju darbu veikšanu vēsturiski piesārņotajā vietā stacijā "Višķi". Sanācijas darbus veica SIA "EKO OSTA" laikā no 2021.gada 22. oktobra līdz 26. novembrim. Sanācijas darbu uzdevums ietvēra: pārsūkņēšanas stacijas pamatu (betona) aptuveni 15 m² platībā un 3-4 metru dziļumā un betona grodu (1 m diametrā un ~ 3 m dziļumā) – demontāžu. Tika nodotas 105 tonnas būvgružu, atsūkņēts un nodots ar naftas produktiem piesārņots lietus ūdens 930,08 tonnu apmērā un naftas produktu nogulšņi 51,02 tonnu apmērā. Izveidotās bedres pēc pārsūkņēšanas stacijas demontāžas tika aizbērtas ar tīru grunti.

Pēc otrās sanācijas kārtas darbu pabeigšanas, stacija "Višķi" kā augsta prioritāte no VAS "Latvijas dzelzceļš" ar naftas produktiem piesārņotas vietas reģistra tika izņemta, kas nozīmē, ka šobrīd ar augstu prioritāti ir atlikušas piecas ar naftas produktiem piesārņotas vietas (Skrunda, Vagonu parks, Šķirotava 46. ceļš, Gulbene un Šķirotava Rīgas lokomotīvu depo). Aptuvenais kopējais utilizējamais piesārņojums ar naftas produktiem ir 43 tūkstoši m³.

2021.gadā būtisku naftas produktu noplūžu nav bijis.

Darbība saskaņā ar vides aizsardzību regulējošiem normatīvajiem aktiem

VAS "Latvijas dzelzceļš" savā darbībā ievēro visus vides aizsardzību regulējošos nacionālos un starptautiskos normatīvos aktus, kā arī iekšējos normatīvos aktus, kas nosaka uzņēmuma darbību, definē mērķus un uzdevumus vides jomā.

24.05.2021. Valsts vides dienesta Latgales reģionālā vides pārvalde LDz nosūtīja izpildrīkojumu par piespiedu naudas apmaksu 1 000 eiro apmērā, kas bija balstīts uz neutilizētā piesārņojuma ar naftas produktiem vēsturiski piesārņotā stacija "Višķi" teritorijā.

Uzņēmuma vides pārvaldības speciālisti 2021.gadā izstrādāja VAS "Latvijas dzelzceļš" un atkarīgo sabiedrību B kategorijas piesārņojošās darbības atļauju apsekošanas un ietekmes uz vidi pārbaudes plānu.

Par katru apsekoto objektu tika izveidots atļauju apsekošanas un ietekmes uz vidi rezultātu apkopojums un novērtējums. Apsekošanas mērķis bija novērtēt VAS "Latvijas dzelzceļš" struktūrvienību un atkarīgo sabiedrību B atļauju, attiecīgo dokumentu esamību un kvalitāti un atbilstību normatīvajiem aktiem, kā arī apzināt iespējamās nepilnības vides aspektu un B atļauju pārvaldībā un nosacījumu izpildē, sniedzot priekšlikumus to novēršanai. Apsekošanas laikā netika konstatētas būtiskas neatbilstības – saimnieciskā darbība objektos kopumā tiek veikta saskaņā ar B atļauju nosacījumiem. B un C atļauju optimizācijai un to ērtākai pārvaldībai 2021.gadā tika uzsākts darbs pie divu B atļauju un vienas C atļaujas Ventspils stacijas teritorijā apvienošanu vienā B atļaujā.

SOCIĀLĀ IETEKME

08

VAS "Latvijas dzelzceļš" darbības sociālo ietekmi iespējams vērtēt, analizējot trīs būtiskākos aspektus šādās jomās: nodarbinātība, mobilitāte, dzelzceļa infrastruktūras pieejamība un drošība.

Tā kā VAS "Latvijas dzelzceļš" ir publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs un uzturētājs, tā pienākums ir rūpēties par dzelzceļa infrastruktūras kvalitāti, drošību, regulāri veicot uzlabojumus, modernizējot, kā arī veicot ieguldījumus drošības uzlabošanā. LDz uzdevums ir arī nodrošināt, lai dzelzceļa infrastruktūra – stacijas, pieturas punkti, pasažieru platformas – būtu pieejami ikvienam sabiedrības pārstāvim. Pieejamība tiek nodrošināta, gan veicot nelielus uzlabojumus (piemēram, pandusu izbūve), gan arī īstenojot apjomīgus projektus, piemēram, modernizējot pasažieru platformas.

Pa VAS "Latvijas dzelzceļš" pārvaldīto infrastruktūru tiek veikti arī kravu pārvadājumi, un arī šajā jomā uzņēmums ir atbildīgs par to, lai infrastruktūra būtu pietiekami kvalitatīva kravu, tostarp, īpaši smagu un garu vilcienu sastāvu pārvadāšanai. Ik gadu sadursmēs ar vilcienu iet bojā cilvēki, dažkārt arī notiek vilcienu un autotransporta sadursmes, tādēļ LDz kā sociāli atbildīgs uzņēmums rūpējas gan par sabiedrības izglītošanu par drošību dzelzceļa tuvumā, gan arī par to, lai dzelzceļa infrastruktūras šķērsošana kļūtu arvien drošāka. Latvijā dzelzceļa šķērsošanas vietas galvenokārt ir vienlīmeņa, tāpēc jo īpaši tiek domāts par to, lai samazinātu riskus gan gājējiem un autotransportam, gan arī vilcienu satiksmei – ņemot vērā, ka pa Latvijas dzelzceļa infrastruktūru tiek pārvadātas arī bīstamās kravas.

2021.gada augustā Liepājas stacijā (LSEZ SIA "Transit Termināls" pievedceļā) un oktobrī Mangaļu stacijā (SIA "Neste Latvija" Rīgas naftas termināla pievedceļā) notika VAS "Latvijas dzelzceļš" Civilās aizsardzības un ugunsdrošības daļas un attiecīgo pievedceļa īpašnieku rīkotas Civilās aizsardzības un katastrofu pārvaldīšanas kompleksās mācības ar apdraudējuma imitāciju, personāla un tehnikas iesaisti, lai pārbaudītu iesaistīto institūciju gatavību, kā arī koordinētu rīcību atbilstoši instrukcijās un civilās aizsardzības plānos noteiktajiem pasākumiem.

Mācību laikā tika secināts, ka staciju dežūrpersonāls, staciju avārijas grupas un staciju vadība ir sagatavota reālu avāriju seku likvidēšanai.

Reizi gadā paaugstinātās bīstamības objektos – Šķirotavas, Mangaļu, Jelgavas, Bolderājas, Liepājas, Ventspils, Daugavpils un Rēzeknes stacijās to darbiniekiem tiek veiktas apmācība civilajā aizsardzībā. 2021.gadā 14 līniju dzelzceļa stacijās staciju priekšniekiem un dežūrpersonālam tika veiktas treniņnodarbības par rīcību bīstamo kravu avārijas situācijās, kā arī pārbaudīta dokumentācija, kas saistīta ar rīcību bīstamo kravu avārijas un citās ārkārtējās situācijās.

Šķirotavas, Mangaļu, Jelgavas, Liepājas, Ventspils un Rēzeknes dzelzceļa stacijās 2021.gadā 12 darbiniekiem, kuri pārskata gadā uzsāka darbu stacijās, tika veikta sākotnēja apmācība par stacijas avārijas grupas galveno uzdevumu veikšanu, grupas rīcībā esošu pilnās sejas gāzmaskas un aizsargtērpu uzbūvi, lietošanu elpošanai nepiemērotā vidē ar zināšanu pārbaudi.

Dzelzceļa staciju darbiniekiem regulāri tiek veiktas tehniskās mācības rīcībai bīstamo kravu avārijas situācijās un rīcībai, saņemot ziņojumu par pārvaldāmās dzelzceļa infrastruktūras objekta, tam blakus esošā objekta, ritoša sastāva, kas atrodas uz pārvaldāmās dzelzceļa infrastruktūras, mīnēšanu, tās draudiem vai sprādzienbīstama līdzīga priekšmeta atrašanu.

Attīstot tehnoloģiskos procesus un ieviešot modernās tehnoloģijas, VAS "Latvijas dzelzceļš" nodarbināto skaits pēdējos gados ir samazinājies, tomēr uzņēmums joprojām ir viens no lielākajiem darba devējiem valstī (2020.gadā VAS "Latvijas dzelzceļš" bija 3. lielākais darba devējs pēc darbinieku skaita), tādējādi radot tiešu ietekmi uz vairākiem tūkstošiem darbinieku un arī viņu ģimenēm. Uzturot dzelzceļa infrastruktūru visos Latvijas reģionos, LDz tajos nodarbina arī ievērojamu skaitu iedzīvotāju.

Darba vide

Uzņēmuma darbinieki ir viena no svarīgākajām VAS "Latvijas dzelzceļš" saimnieciskās darbības un ikdienas procesu nodrošināšanas sastāvdaļām, tādēļ uzņēmums kā atbildīgs darba devējs rūpējas par to, lai nodarbinātie būtu sociāli apdrošināti pret dažādām dzīves situācijām, apmaksājot veselības apdrošināšanas polisi un garantējot dzīvības un nelaimes gadījumu darbā apdrošināšanu, lai darbiniekiem tiktu sniegta iespēja izaugsmei, tādējādi veicinot darbinieku lojalitāti un motivējot viņus, vienlaikus veicinot arī LDz izaugsmi un ilgtspēju. Uzņēmumā ir nodarbināti dažāda vecuma, dzimuma un nacionālo piederību pārstāvji.

Uzņēmuma attīstība ir atkarīga gan no uzkrātajām zināšanām un īstenotiem procesiem, gan arī no tā, cik veiksmīgi saimnieciskajā darbībā tiek integrētas dažādas mūsdienu tehnoloģijas, kas ļauj uzņēmumam kļūt modernākam, elastīgākam un arvien veiksmīgāk nodrošināt starptautisko konkurētspēju. Tādēļ kritiski svarīgs kļuvis jautājums par paaudžu nomaiņu un gados jaunāku profesionāļu piesaisti. LDz ir uzņēmums ar vairāk nekā gadsimtu senu vēsturi, dažādi tehnoloģiskie procesi nozarē ir mainījušies līdzī laimam, ieviestas arvien jaunas metodes. Mūsdienās, kad arvien lielāka nozīme ikvienā nozarē ir modernajām tehnoloģijām, tostarp informācijas tehnoloģijām, īpaši svarīga ir šīs jomas jauno speciālistu piesaiste, kam mūsdienu risinājumi ir bijusi izglītības programmas sastāvdaļa.

VAS "Latvijas dzelzceļš" vidējais darbinieku vecums ir 47,5 gadi, tas nozīmē, ka jauno speciālistu piesaiste ir būtisks jautājums.

Uzņēmums darba vietas nodrošina iedzīvotājiem visos Latvijas reģionos, tādējādi tiek veikts ieguldījums reģionu labklājībā. Vēsturiski lielākais darbinieku skaits ir Rīgā un Rīgas reģionā (36,36%), taču nozīmīga loma uzņēmumam ir arī Latgales reģionā (29,14%) , kur nodarbināts otrs lielākais darbinieku skaits. Tikmēr Zemgalē un Kurzemē attiecīgi tiek nodarbināti 16,46% un 11,52% darbinieku, bet Vidzemē – 6,52%.

Darbinieku
vecuma
struktūra
2021.gadā

1jeb
0,02%
līdz
20 gadiem

188jeb
4,56%
no
20-29 gadiem

778jeb
18,86%
no
30-39 gadiem

1249jeb
30,28%
no
40-49 gadiem

1362jeb
33,02%
no
50-59 gadiem

547jeb
13,26%
no 60 gadiem
un vairāk

Pieejā darba vides veidošanai VAS "Latvijas dzelzceļš" tiek īstenota trīs galvenajos virzienos:

1. Stabils, prognozējamas un atbalstošas darba vides veidošana

Lai īstenotu šo virzienu, uzņēmumam ir ilggadēja un cieša sadarbība ar Latvijas Dzelzceļnieku un satiksmes nozares arodbiedrību, un Koncerna uzņēmumiem ar arodbiedrību ir noslēgts Darba koplīgums. Ikvienam "Latvijas dzelzceļš" koncerna darbiniekam ir brīva izvēles iespēja – būt arodbiedrības biedram vai nē, un lielākā daļa no koplīgumā noteiktajām garantijām un labumiem attiecas uz visiem darbiniekiem, taču atsevišķi koplīgumā noteiktie labumi ir noteikti tikai arodbiedrības biedriem. Koplīgumā darbiniekiem tiek paredzētas plašas sociālās garantijas dažādām dzīves situācijām un darba devēja nodrošināti darba vidi uzlabojoši un darbinieka labklājību un motivāciju veicinoši pasākumi. Saskaņā ar koplīgumu par tādām būtiskām izmaiņām kā uzņēmuma vai tā struktūrvienību reorganizācija, darbinieku skaita samazināšanas uzsākšana un tml. tiek nekavējoties sniegta informācija arodbiedrībai. 2021.gada nogalē tika apstiprināti grozījumi Darba koplīgumā, saglabājot visas līdzšinējās nozares darbinieku sociālās garantijas un pagarinot termiņu vēl uz trim gadiem.

2. Jauno speciālistu profesionālās kvalifikācijas paaugstināšana

VAS "Latvijas dzelzceļš" sadarbojas ar virkni profesionālās un augstākās izglītības iestāžu, tādējādi veicinot jauno speciālistu piesaisti, kā arī esošo darbinieku profesionālo iemaņu paaugstināšanu. Starp ilggadējiem sadarbības partneriem ir Rīgas Tehniskā universitāte, kur tiek apmācīti jaunie nozares speciālisti, kā arī Rīgas un Daugavpils profesionālās izglītības iestādes.

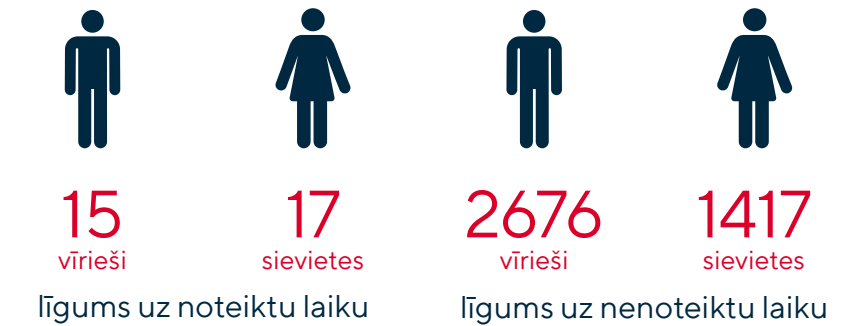
Karjeras attīstību Koncerna līmenī nodrošina Karjeras vadības un personāla atlases centrs, kura uzdevumi ir: jaunu darbinieku atlase un piesaiste, personāla novērtēšana, mērķu vadība, attīstība, mācības, karjeras plānošana un vadība un profesionālās tālākizglītības iestāde "LDZ Mācību centrs", kura uzdevumi ir: darbinieku profesionālo zināšanu uzlabošana un papildināšana.

3. Darbinieku iesaiste uzņēmuma attīstības plānošanā

Uzņēmuma attīstība nav iespējama bez darbinieku iesaistes stratēģisko plānošanas dokumentu izstrādē un priekšlikumu sagatavošanā par uzņēmuma nākotni. Lai nodrošinātu labu korporatīvo pārvaldību, svarīgas ir darbinieku savstarpējās attiecības dažādos amatu līmeņos, tāpēc regulāri tiek noskaidrots arī ikviena nodarbinātā viedoklis par savstarpējām attiecībām vadītāju-padoto līmenī.

Regulāra aptauju veikšana par aktuālajiem ar darba vidi saistītiem jautājumiem ir viens no paņēmieniem, kā noskaidrot darbinieku apmierinātību ar darba apstākļiem, iekšējo komunikāciju un iesaisti uzņēmuma procesos. Pēc 2020.gada veiktās aptaujas, ņemot vērā uzņēmuma straujo pārmaiņu procesu un tā radītās prioritātes, tika pieņemts lēmums turpmāk šādu aptauju veikt reizi divos gados, tādēļ 2021.gadā tā netika veikta. 2020.gada aptaujā piedalījās 37,5% nodarbināto, un saskaņā ar aptaujas rezultātiem, 89% respondentu sadarbību un komunikāciju ar kolēģiem vērtējuši pozitīvi, 81% atzinis, ka uzņēmumā tiek īstenota laba informācijas apmaiņa saziņā ar tiešo vadītāju. Vidēji 70% darbinieku piekrita apgalvojumam, ka tiešais vadītājs nodrošina ar informāciju par darbinieka mērķiem un uzdevumiem, ar aktuālo informāciju par uzņēmuma norisēm, par konkrētās nodaļas darba rezultātiem un sasniegumiem, kā arī par to, kā darbinieku darba pienākumi ietekmē uzņēmuma attīstību.

Kopējais VAS "Latvijas dzelzceļš" darbinieku skaits dalījumā pēc darba līguma veida (pastāvīgi un uz laiku), pēc dzimuma

Kopējais darbinieku skaits pēc nodarbinātības veida (pilna un nepilna darba laika), pēc dzimuma

		Līgums uz nenoteiktu laiku	Līgums uz noteiktu laiku
Reģionu sadalījums	Kurzeme	473	2
	Zemgale	679	0
	Rīga un Pierīga	1482	18
	Vidzeme	268	1
	Latgale	1191	11

Darbinieku mainība

Jau 2020.gada sākumā, samazinoties kravu pārvadājumiem un ieņēmumiem, lai stabilizētu uzņēmuma finanšu rādītājus, VAS "Latvijas dzelzceļš" vadībai bija jāpieņem smags lēmums par darbinieku skaita optimizēšanu. Arī 2021.gadā tika turpināts iesāktais procesu optimizēšanas un, attiecīgi, darbinieku skaita samazināšanas process, un gada laikā darba attiecības VAS "Latvijas dzelzceļš" tika izbeigtas ar 805 darbiniekiem, no tiem optimizēti 688 darbinieki, un vēl 1050 optimizēti darbinieki bija pārejās Koncerna atkarīgajās sabiedrībās.

2021.gadā tika pieņemti arī jauni darbinieki – darba tiesiskās attiecības ir uzsāktas ar 117 cilvēkiem. Pēdējo gadu laikā viens no aktuālajiem jautājumiem uzņēmuma personāla vadības jomā ir jaunu darbinieku piesaiste un motivējoši mehānismi pirmspensijas vecuma darbiniekiem nodot savas gadiem krātās zināšanas jaunajiem profesionāļiem. Tādēļ, jau kopš 2014.gada VAS "Latvijas dzelzceļš" tiek īstenota paaudžu nomaiņas veicināšanas programma, ko nodrošina Nolikums par darbinieku pēctecības nodrošināšanu VAS "Latvijas dzelzceļš". Lai veicinātu paaudžu nomaiņu, pensijas vecuma darbiniekiem ir paredzēti dažādi motivējoši mehānismi, un, iesaistoties programmā, seniors, kurš nodod savas zināšanas jaunajiem darbiniekiem, dodoties pensijā, saņem pabalstu par darba tiesisko attiecību izbeigšanu. 2021.gadā ir pensionējušies 33 uzņēmumā strādājošie.

Kopumā VAS "Latvijas dzelzceļš" 2021.gada 31.decembrī bija nodarbināti 4 125 cilvēki (2021.gada 1. janvārī – 4814 darbinieki), pārskata gada laikā darbinieku skaits VAS "Latvijas dzelzceļš" samazinājās par 14,3%.

Saskaņā ar COVID-19 infekcijas izplatības ierobežojošajiem normatīvajiem aktiem no 2021.gada 15.novembra valsts, pašvaldību un kapitālsabiedrību darbiniekiem bez izņēmuma un obligāti bija nepieciešams COVID-19 vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts.

117

jaunie darbinieki

33

pensionējušies darbinieki

Ar dažāda veida iekšējās komunikācijas kampaņām darbinieki tika mudināti saņemt vakcīnu pret COVID-19 infekcijas slimību un, noslēdzot 2021.gadu, VAS "Latvijas dzelzceļš" bija 47 darbinieki, kas tika atstādināti no darba pienākumu izpildes, izpildot ārējo tiesību aktu prasības.

gads	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Darbinieku skaits attiecīgajā gadā 31.decembrī	6620	6264	6321	6265	4813	4125
dinamika	darbinieki	-356	57	-56	-1452	-688
	%	-5%	1%	-1%	-23%	-14%

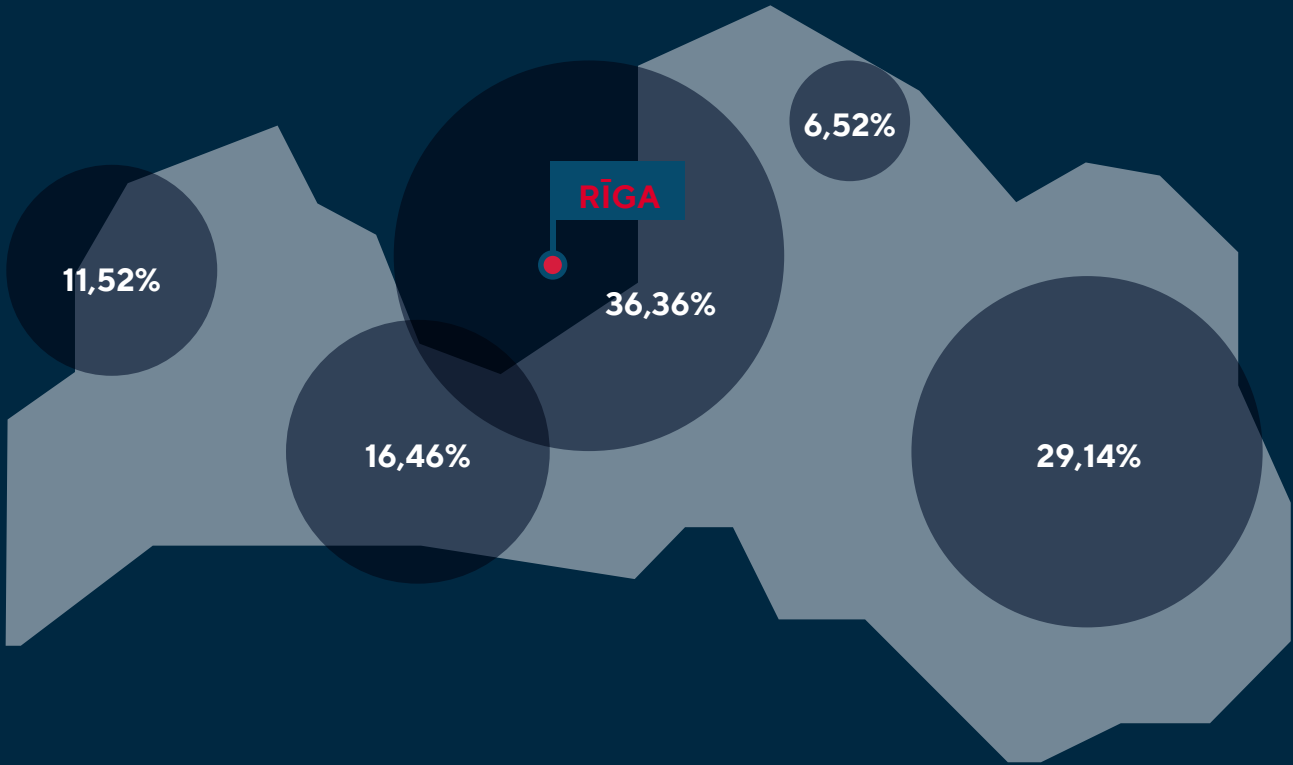
2021.gadā pieņemtie/ jaunie darbinieki		skaits	%
Vecuma sadalījums	līdz 20	0,85%	0,85%
	20-29 gadi	17	14,53%
	30-39 gadi	26	22,22%
	40-49 gadi	33	28,21%
	50-59 gadi	30	25,64%
	60 un vairāk	10	8,55%

Sociālās garantijas

Bez valsts likumdošanā noteiktajām sociālajām garantijām ikvienam darbiniekam, atbilstoši VAS "Latvijas dzelzceļš", SIA "LDZ CARGO", SIA "LDZ Loģistika", SIA "LDZ ritošā sastāva serviss", SIA "LDZ infrastruktūra" un Latvijas Dzelzceļnieku un satiksmes nozares arodbiedrības noslēgtajam Darba koplīgumam ir ieviestas papildu garantijas. Šis Koplīgums ir spēkā kopš 2017.gada 1.februāra, un tas regulāri tiek aktualizēts. Darba koplīgumā ir noteiktas :

- Piemaksas par darbiem, kurus darbinieks veic papildus saviem tiešajiem darba pienākumiem, par mācekļu apmācīšanu, par darbu īpašos apstākļos (piemēram,

Darbinieku sadalījums pa reģioniem 2021.gads

47,5 gadi
vidējais darbinieku vecums

37
(27 sievietes,
10 vīrieši)
bērna
kopšanas
atvaļinājumā
devušies
darbinieki

37
(29 sievietes,
8 vīrieši)
atgriezušies
no bērna
kopšanas
atvaļinājuma

paaugstināta trokšņa, vibrācijas apstākļos, par darbu augstumā u.c.);

- Apmaksātas papildu atvaļinājuma dienas par noteiktu dzelzceļā nostrādātu gadu skaitu (tiek piemērots 5, 10 un 15 gadu sliekšnis);
- Papildatvaļinājumu par darbu īpašos apstākļos. Papildatvaļinājums ir garantēts arī tiem darbiniekiem, kas piedalījušies Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidācijas darbos vai pildījuši karavīru pienākumus Afganistānas karā vai citos militāros konfliktos obligātā militārā dienesta ietvaros;
- Papildu apmaksātas atpūtas dienas 50 vai 60 gadu jubilejā, darbinieka vai viņa bērnu laulību gadījumā, izglītības iestādes absolvēšanas gadījumā, mācību gada pirmajā skolas dienā 1. – 4. klašu skolēnu vecākiem. Ikmēneša papildu atpūtas diena tiek piešķirta darbiniekiem, kuriem ir divi vai vairāk bērni vecumā līdz 12 gadiem;
- Pabalsts skolas piederumu iegādei mācību gada sākumā darbinieku bērniem – 1.-4. klašu skolēniem;
- Pārceļšanās izdevumu segšana darbiniekam un viņa ģimenes locekļiem un nepieciešamības gadījumā – ja uzņēmuma interesēs darbinieks tiek pārcelts darbā uz citu pilsētu, pagastu, reģionu, viņam tiek izmaksāta kompensācija noteiktā apmērā dzīvesvietas iegādei;
- Atbalsts darbiniekam vai viņa tuviniekiem nelaimes gadījumu vai to radušos seku dēļ.

Ikvienam darbiniekam ir garantēta arī dzīvības un nelaimes gadījumu darbā apdrošināšana, kas tiek piemērota arī gadījumos, ja darbinieku ir skārusi smaga saslimšana. Darbiniekiem darba devējs apmaksā arī veselības apdrošināšanas polisi, ikvienam darbiniekam ir iespēja iegādāties veselības apdrošināšanu arī saviem ģimenes locekļiem.

Bērna kopšanas atvaļinājuma izmantošana

Viena no valstī noteiktajām sociālajām garantijām ir saistīta ar bērna kopšanu pēc piedzimšanas, un bērna kopšanas atvaļinājumu ir iespējams izmantot gan mātei, gan arī tēvam. Šo iespēju 2021.gadā VAS "Latvijas dzelzceļš" ir izmantojuši 37 darbinieki – 27 sievietes un 10 vīrieši. Savukārt bērna kopšanas atvaļinājumam beidzoties, 2021.gadā darbā ir atgriezušies 37 darbinieki – 29 sievietes un 8 vīrieši.

Komunikācija ar darbiniekiem

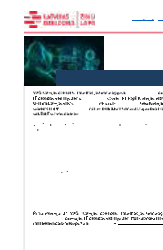
Visā "Latvijas dzelzceļš" koncernā 2021.gadā vidējais darbinieku skaits bija 7 151 darbinieki. Tik lielā uzņēmumā, kāds ir LDz, veiksmīgam un efektīvam darba procesam īpaši būtiska ir skaidra, regulāra un savlaicīga informācijas apmaiņa. Arī viens no labas korporatīvās pārvaldības principiem ir atklātība un darbības caurskatāmība, kas ir vienlīdz svarīga gan informējot sadarbības partnerus un iedzīvotājus, gan arī uzņēmuma darbiniekus.

Savlaicīga un objektīva informācija par pieņemtajiem lēmumiem un norisēm LDz nodrošina darbinieku piesaistes un lojalitātes veidošanos uzņēmumam, kā arī veicina atgriezenisko saiti un dialogu ar tiem. Lai darbiniekiem būtu pieejamas pēc iespējas plašākas iespējas uzzināt par aktualitātēm koncernā un dzelzceļa nozarē kopumā, tiek izmantoti daudzveidīgi iekšējās komunikācijas kanāli.

Visaptveroša informācija par uzņēmuma aktualitātēm, tostarp pieņemtajiem lēmumiem, atskatiem uz notikumiem un pasākumiem, kā arī iekšējie normatīvie akti ir pieejami uzņēmuma iekštīklā jeb intranetā. Šis kanāls tika izveidots 2014.gadā, un apzinoties, ka šī platforma tiek izmantota arī ārpus darba vietas, tā saturs ir dublēts darbinieku portālā, kurā var autorizēties ar internetbankas pieeju.

Kopš 2019.gada pavasara darbojas "Dzelzceļa TV", šī kanāla uzdevums ir operatīvi informēt par jaunākajām aktualitātēm koncernā, sniegt atbildes uz darbiniekiem interesējošiem jautājumiem un izglītēt darbiniekus par dažādiem tematiem. "Dzelzceļa TV" ir pieejama intranetā un uz ekrāniem, kas izvietoti vietās, kur ikdienā ir vislielākā darbinieku plūsma.

Ņemot vērā, ka ne visiem darbiniekiem darba specifika dēļ ir iespēja iepazīties ar aktualitātēm intranetā, Dzelzceļa TV un portālā darbinieki.ldz.lv, lai uzlabotu informācijas plūsmu, 2019. gada nogalē tika izveidota "Ziņu lapa", kas patlaban ir viens no galvenajiem aktuālākās informācijas kanāliem koncernā. "Ziņu lapa" iznāk ik ceturtdienu, nodrošinot darbiniekus ar aktuālāko informāciju par notikumiem Koncernā, kas ietekmē Koncerna darbību un katru tā darbinieku. "Ziņu lapa" tiek izsūtīta uz darbinieku e-pastiem, kā arī izvietota uz ziņojumu dēļiem vairāk nekā 300 darba vietās visā Latvijā.

50

2021.gadā
izdots
"Ziņu lapas"

Darba aizsardzība

Jebkuras darba attiecības nozīmē abpusēju darba devēja un darba ņēmēju pienākumu un tiesību ievērošanu. Vienas no darbinieka tiesībām ir tiesības uz drošu darba vidi, savukārt ikvienam darba devējam ir pienākums rūpēties par drošu darba vidi, izglītot darbiniekus par darba drošības jautājumiem un novērst potenciālus darba drošības pārkāpumus.

Lai darba vide būtu droša, VAS "Latvijas dzelzceļš" ievēro Latvijas Republikas likumdošanu šajā jomā, kā arī tam ir saistošs iekšējais normatīvais dokuments – Darba aizsardzības politika, kurā ir definētas normas, kas jāievēro, lai nodrošinātu darbiniekudzīvībai un veselībai pēc iespējas drošu un nekaitīgu darba vidi. Par Darba aizsardzības politikas īstenošanu un valsts līmeņa normatīvā regulējuma ievērošanu uzņēmumā ir atbildīga VAS "Latvijas dzelzceļš" Tehniskā inspekcija. Tās pienākumi ir ne vien kontrolēt un uzraudzīt, kā tiek ievēroti darba drošības noteikumi, bet arī sniegt rekomendācijas, lai pastāvīgi uzlabotu darba aizsardzību uzņēmumā.

Dzelzceļš ir paaugstinātas bīstamības zona ne vien jebkuram iedzīvotājam, kas ikdienas gaitās šķērso sliedes, bet arī uzņēmuma darbiniekiem, kuriem pienākumu veikšana ir saistīta ar uzturēšanos sliežu ceļu zonā. Atrāšanās sliežu ceļu tiešā tuvumā nozīmē darbu paaugstinātas bīstamības apstākļos, un katram darbiniekam ir stingri jāievēro visas darba aizsardzības prasības, tostarp augstas redzamības aizsargapģērba valkāšana un nepārtraukta modrība par ritošā sastāva pārvietošanos noteiktajā darba zonā. Saskaņā ar tiesisko regulējumu, ar vilces līdzekļa vadīšanu, dzelzceļa infrastruktūras uzturēšanu, ritošā sastāva apkopi, vilcienu kustības vadību saistītajiem darbiniekiem ir obligāti jāveic veselības pārbaudes un šiem darbiniekiem ir noteiktas paaugstinātas prasības kā veselības stāvoklim, tā arī profesionālās kvalifikācijas zināšanu līmenim.

403-1
403-3
403-5
403-9
403-10

LDz kā darba devējam ir noteikts pienākums radīt drošu darba vidi, savukārt ikvienam darba ņēmējam ir noteikta prasība ievērot normatīvos aktu un iekšējo darba aizsardzības normatīvu prasības. Ikviens jaunais darbinieks, uzsākot darba attiecības ar LDz, saņem instruktāžu par noteiktajām darba drošības prasībām. Ņemot vērā, ka dzelzceļa nozarē ir specifiskas profesijas, topošie darbinieki tiek arī teorētiski un praktiski apmācīti darba vietā. Šiem darbiniekiem pirms atļaujas patstāvīgi veikt darba pienākumus tiek pārbaudītas zināšanas gan darba aizsardzībā, gan dzelzceļa tehniskās ekspluatācijas noteikumu jomā. Savukārt, lai uzraudzītu, kā ikdienā tiek ievēroti darba drošības pasākumi un vai tiek ievērots arī ar to saistītais normatīvais regulējums, VAS "Latvijas dzelzceļš" Tehniskās inspekcijas Darba aizsardzības nodaļa un struktūrvienību darba aizsardzības speciālisti organizē plānotas un neplānotas pārbaudes.

Kopumā 2021.gada laikā Tehniskās inspekcijas un struktūrvienību darba aizsardzības speciālisti veica 272 darba vides pārbaudes dažādās uzņēmuma struktūrvienībās.

Darba vietu pārbaudes 2021.gadā

Struktūrvienība	Plānotas	Neplānotas
Sliežu ceļu pārvalde	83	51
Elektrotehniskā pārvalde	60	5
Nekustamā īpašuma pārvalde	13	16
Vilcienu kustības pārvalde	15	4
Vagonu apkopes distance	20	5

Darbs dzelzceļa nozarē atsevišķām profesijām ir fiziski smags un sarežģīts, un ik gadu uzņēmuma darbiniekiem tiek konstatētas arodsaslimšanas – saslimšanas, kas iegūtas, pildot darba pienākumus. Visbiežāk arodsaslimšanas konstatētiem darbiniekiem, kuri ikdienā veic fizisku darbu, piemēram, ceļ un pārvieto smagus objektus, ilgstoši atrodas vienā pozā. Šāda veida slodze izraisa muskuļu un skeleta sistēmas slimības un saslimšanas ir saistītas ar sāpēm, kas traucē darba izpildi.

2021.gadā LDz kopumā apstiprinātas 34 arodsaslimšanas, kas ir vairāk nekā 2020.gadā, kad tika konstatēti 20 arodsaslimšanas gadījumi. Visbiežāk arodsaslimības novērotas trīs profesiju pārstāvjiem: sliežu ceļu montieriem, stacijas dežurantiem un vagonu apskatītājiem – remontētājiem.

2021.gadā VAS "Latvijas dzelzceļš" darba vides faktoru iedarbības rezultātā notika 6 nelaimes gadījumi darbā, kuros cieta 6 darbinieki. Visos gadījumos darbiniekiem tika konstatētas vieglas traumas. Analizējot šo nelaimes gadījumu apstākļus, secināts, ka pusē no negadījumiem, to cēlonis saistīti ar neuzmanību darbā. Viens no darba vides riska faktoriem, kas var radīt risku nodarbināto drošībai un veselībai darba vietā, ir traumatisma riska faktors. Biežākie traumu izraisošie faktori, pildot darba pienākumus, ir pakrišana, aizķeršanās vai paslīdēšana.

Nelaiimes gadījumi darba vietās 2017. – 2021.gads:

		2017	2018	2019	2020	2021
Nelaiimes gadījumi		4	7	11	6	6
Dzimums	sievietes	1	1	1	2	1
	vīrieši	3	6	10	5	5
Darbinieku vecums	20-30	0	0	2	0	0
	31-40	2	3	3	3	1
	41- 50	1	3	3	1	4
	51- 60	1	1	1	3	0
	virs 60	0	0	2	0	1

Apmācības un izglītība

404-1
404-2

Dzelzceļa nozarē ir vairāki simti profesiju, no kurām daļu var apgūt virknē augstākās izglītības iestāžu, tomēr ir specifiskas profesijas, kas apgūstamas tikai tādās izglītības iestādēs, kas specializējušās jauno dzelzceļa speciālistu sagatavošanā. Tādēļ VAS "Latvijas dzelzceļš" jauno speciālistu sagatavošanā, piesaistē un esošo darbinieku profesionālās izaugsmes veicināšanā sadarbojas ar Rīgas Tehnisko universitāti (RTU), Rīgas un Daugavpils profesionālās izglītības kompetences centriem – tehnikumiem. Nozīmīga loma darbinieku izglītošanā ir "LDZ Mācību centram", tāpēc arī šī mācību iestāde tiek attīstīta, lai tā nodrošinātu augsta līmeņa izglītības programmas Koncerna darbiniekiem un ārējiem klientiem.

2021.gadā profesionālo zināšanu paaugstināšanas nolūkos 208 darbinieki apmeklēja izglītības iestāžu organizētos mācību kursus.

RTU Mašīnzinību, transporta un aeronautikas fakultātes Transporta institūtā (pēc nepilna laika klātienes studiju realizācijas formas) 9 darbinieki mācās un 9 darbinieki absolvēja studiju programmu "Dzelzceļa elektrosistēmas", 10 darbinieki mācās studiju programmā "Dzelzceļa transports".

Sadarbībā ar RTU Mašīnzinību, transporta un aeronautikas fakultātes Transporta institūtu, Profesionālās izglītības kompetences centru "Rīgas Valsts tehnikums" un Profesionālās izglītības kompetences centru "Daugavpils tehnikums", 2021.gadā organizētas mācību prakses 73 šo izglītības iestāžu studenti un audzēkņiem, 18 no mācību praksēm organizētas, piesaistot Eiropas Sociālā fonda līdzekļus.

Organizēti 3 sadarbības pasākumi ar PIKC "Rīgas Valsts tehnikums", Latvijas Dzelzceļnieku biedrību un Latvijas Dzelzceļa nozares pensionāru organizāciju, rīkotas LDz bibliotēkas "Informācijas dienas" un lekcijas PIKC RVT Dzelzceļa nodaļas audzēkņiem. Tika veikta sadarbība ar PIKC RVT Dzelzceļa nodaļu, 2021.gadā tika pieaicināti 33 audzēkņi, kuri izvēlējās lokomotīvu saimniecības tehniķa profesiju un automātikas, telemehānikas un sakaru tehniķa profesiju.

"Latvijas dzelzceļš" 2021.gadā piedalījās RTU Dzelzceļa transporta inženiera un Dzelzceļa tehnoloģiju inženiera profesijas standartu izstrādē.

Ņemot vērā, ka VAS "Latvijas dzelzceļš" vidējais darbinieku vecums ir 47,5 gadi, īpaša uzmanība tiek veltīta paaudžu nomaiņas veicināšanai. LDz augstu novērtē ilggadēju darbinieku pieredzi un zināšanas un 2021.gadā no visiem LDz nodarbinātajiem 13.26% bija vecumā virs 60 gadiem.

LDZ Mācību centra darbība

Ņemot vērā valstī noteiktos COVID-19 ierobežojumus, kas turpinājās arī 2021.gadā, LDZ Mācību centrs pielāgojās situācijai un, izmantojot IT risinājumus, nodrošināja Koncerna darbinieku un ārējo klientu izglītojošo darbību tiešsaistē un attālināti e-apmācību vidē "Moodle". Veiksmīga attālinātā mācību procesa nodrošināšanai tika pilnveidotas pasniedzēju zināšanas darbam "MS Teams" rīku izmantošanā, katram izglītojamajam tika veiktas individuālas apmācības un sniegts atbalsts. Darbam tiešsaistē tika izstrādātas un aktualizētas 12 neformālās izglītības programmas ar pielāgotu saturu un atbilstošām pasniegšanas metodēm. Turpinājās darbs arī pie e-apmācību vides pilnveidošanas – izstrādāti jauni mācību materiāli un zināšanu pārbaudes testi.

2021.gadā tika veikts darbs pie Dzelzceļa tehniskās ekspluatācijas noteikumu interaktīvu mācību materiālu un zināšanu pārbaudes testu izstrādes un ievietošanas LDZ Mācību centra e-apmācību vidē, lai 2022.gadā uzsāktu dzelzceļa speciālistu apmācību tālmācības formā.

Pavisam tika īstenotas 42 neformālās izglītības programmas, zināšanas ieguvuši un pilnveidojuši 1195 mācību kursu dalībnieki, no kuriem:

- 966 VAS "Latvijas dzelzceļš" darbinieki;
- 133 VAS "Latvijas dzelzceļš" koncerna meitas uzņēmumu darbinieki;
- 96 ārējie klienti

2021.gadā prioritāte ir bijušas mācības, kas saistītas ar dzelzceļa satiksmes drošību, bīstamo iekārtu tehnisko uzraudzību, drošas darba vides veidošanu un uzturēšanu. Gada noslēgumā tika uzsākta profesionālās pilnveides izglītības programmas "Pamatlīmeņa zināšanu programma par objekta ugunsdrošību atbildīgajiem darbiniekiem" (160 stundu apjomā) īstenošana. Ārējo klientu piesaistei izstrādāta neformālās izglītības programma "Dzelzceļa infrastruktūras pievedceļu uzturēšanas īpatnības", kā arī pēc ārējo klientu pieprasījuma veiksmīgi realizēta neformālās izglītības programma "Drošības prasības, veicot ritošā sastāva un pārvadājamo bīstamo kravu fizisko kontroli".

LDZ Mācību centrs sadarbībā ar Dzelzceļnieku biedrības Sertificēšanas centru izstrādāja un īstenoja koncepciju, kuras rezultātā tiek nodrošināta elektrotehniskā personāla apmācība un eksaminācija elektrodrošības grupas piešķiršanai.

Kopumā 2021.gadā LDZ Mācību centrs nodrošinājis apmācības 12 352 dalībniekstundu apmērā.

Karjeras novērtējums un karjeras attīstības pasākumi

Uzņēmumā ikvienam darbiniekam ir iespēja veidot karjeru kādā no struktūrām, un, iesaistoties Personāla direkcijai, tiek novērtēta gan nodarbināto profesionālā kvalifikācija, gan personīgā vēlme pilnveidot savas profesionālās prasmes un kompetences.

Lai nodrošinātu mērķu izvirzīšanu un to sasniegšanas novērtēšanu vadītājiem un pakāpeniski arī citām darbinieku grupām 2021.gadā augstākā un vidējā līmeņa vadītāju amata grupām veiktas darba izpildes un kompetenču ikgadējās novērtēšanas pārrunas par 2020.gadu un noteikti mērķi 2021. gadam.

Apmācības
2021.gadā

916
dalībnieki

793
vīrieši

123
sievietes

Darbinieku
kategorijas

90
administrācija

216
ražošanas
personāls

4
apkalpojošais
personāls

606
strādnieki

2021.gadā veiktas darba izpildes un kompetenču ārkārtas novērtēšanas pārrunas 160 darbiniekiem t.i. 27 vadītājiem (23 vīriešiem, 4 sievietēm), kas ir 18 % no LDz vidējā līmeņa vadītājiem un 20 % jeb 133 2.-3.profesiju klasifikatora grupas speciālistu (47 vīrieši, 86 sievietes).

Tika organizētas pārrunas 1090 fiziskā un kvalificētā (4.-9.amatu grupas) līmeņa darbiniekiem (968 vīrieši, 122 sievietes), kas ir 34% no visiem LDz fiziskā un kvalificētā darba veicējiem. Ikgadējās novērtēšanas pārrunas ar mērķu izvirzīšanu notika 105 vadītājiem (63 vīrieši, 42 sievietes), kas ir 63% no visiem LDz vadītājiem, kā arī 25 speciālistiem (3 vīrieši, 22 sievietes), kas ir 4% no speciālistu līmeņa darbiniekiem. Tika veiktas arī pārrunas mērķu izpildes starprezultātu korekcijām 90 vadītājiem (53 vīrieši, 37 sievietes) un 9 speciālistiem (1 vīrietis, 8 sievietes).

Arī 2022.gadā plānots attīstīt un padziļināt mērķu vadības sistēmu, nosakot mērķus plašākām amatu grupām, un turpināt integrēt mērķu sasniegšanu ar motivācijas sistēmu.

Lai aizpildītu vakantās amata vietas, tika organizēti 33 personāla atlases konkursi, kuros veiktas 350 telefonintervijas un 140 attālinātās atlases pārrunas.

2021.gadā visās uzņēmuma struktūrvienībās notika funkciju pārskatīšana, lai elastīgāk reaģētu uz iespējamajām izmaiņām vilcienu kustības intensitātē. Lai paaugstinātu darba efektivitāti, nepārtraukti tika pārskatītas darba normas un darbinieku amatu pienākumi.

Dažādība un vienlīdzīgas iespējas

Attiecībās ar darbiniekiem "Latvijas dzelzceļš" koncerns vienmēr ievēro vienlīdzības principus – darba tiesiskajās attiecībās priekšroka netiek dota konkrētas rases, ādas krāsas, dzimuma, vecuma, reliģiskās, politiskās vai citas pārliecības pārstāvim vai atkarībā no personas nacionālās vai sociālās izcelsmes, mantiskā vai ģimenes stāvokļa, seksuālās orientācijas vai citiem apstākļiem.

2021.gadā VAS "Latvijas dzelzceļš" bija nodarbināta 1441 sieviete jeb 34,9% no darbinieku kopskaita un 2684 vīrieši jeb 65,1% no kopskaita. Salīdzinoši lielais uzņēmumā nodarbināto sieviešu skaits nozarē, kas tradicionāli bijusi izteikti vīrišķīga, apliecina, ka LDz nediskriminē darbiniekus pēc to dzimuma, tādējādi mazina stereotipu par dzelzceļu, kā vienīgi vīriešiem raksturīgu nozari.

Augstākā līmeņa vadībā 2021.gadā bija nodarbinātas 10 sievietes jeb 0.69% no visu sieviešu kopskaita, un 17 vīrieši jeb 0,63% no vīriešu kopskaita. Vidējā līmeņa vadībā sieviešu īpatsvars no visa uzņēmuma sieviešu kopskaita bija 2,22% jeb 32 sievietes un 23 vīrieši, kas ir 0,85% no vīriešu kopskaita uzņēmumā.

Darbinieki uzņēmumā netiek diskriminēti arī viņu tautības dēļ. Lai gan LDz netiek uzskaitīti konkrētu tautību darbinieku skaits, tomēr uzņēmumā strādā ļoti daudzu tautību pārstāvji. Kopā ar latviešu tautības darbiniekiem uzņēmumā ir nodarbināti arī krievu, baltkrievu, poļu, ukraiņu, lietuviešu un citu tautību pārstāvji.

Uzņēmumā ir vienota, uz godīgiem un objektīviem kritērijiem balstīta darba samaksas sistēma. Visi amati tiek klasificēti pēc vienotas metodikas, un darba algas apmēru nosaka atkarībā no izpildāmā darba smaguma, intensitātes, sarežģītības un no konkrētā amata kompetences izrietošās atbildības apjoma, amatam atbilstošās izglītības, darba pieredzes attiecīgajā jomā, individuālajām spējām, kvalifikācijas, prasmēm un darba izpildes rezultātiem. Atalgojuma sistēmas pamatprincips – tiek noteikta vienlīdzīga darba samaksa par tādu pašu darbu vai vienādas vērtības darbu gan vienas LDz struktūrvienības ietvaros, gan arī LDz kopumā. Darbinieku darba samaksa tiek noteikta atkarībā no veicamajiem amata pienākumiem, nevis darbinieka dzimuma vai lokācijas.

LDz darbinieku skaits sadalījumā pa dzimumiem 2021.gadā

1441
jeb 34,9%
sievietes

2684
jeb 65,1%
vīrieši

Kritēriji		Skaitis	%
Augstākā līmeņa vadība	kopā	27	100
	sievietes	10	37
	vīrieši	17	63
Vidējā līmeņa vadība	kopā	55	100
	sievietes	32	58
	vīrieši	23	42

Atbildība pret sabiedrību

103
413-1
413-2
LDZ-2
414-1
415-1

VAS "Latvijas dzelzceļš" kā vienīgajam dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājam Latvijā ir atbildība gan par pasažieriem paredzētās infrastruktūras pieejamību ikvienam iedzīvotājam, gan tās drošību. Tāpat uzņēmums ir atbildīgs par cilvēku drošību dzelzceļa tuvumā un tā ietekmi uz apkārtējo vidi, kam ir cieša saistība arī ar iedzīvotāju dzīves kvalitāti. Drošība dzelzceļa nozarē nozīmē gan pienākumus rūpēties, lai dzelzceļa šķērsošana būtu droša, gan atbildību pret sabiedrību, veicinot tās zināšanas par pareizu dzelzceļa šķērsošanu un piesardzību dzelzceļa tiešā tuvumā.

Lai nodrošinātu infrastruktūras pieejamību cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, ilggadējs LDz sadarbības partneris un konsultants ir Invalīdu un viņu draugu apvienība "Apeirons". Organizācijas ieteikumi tiek uzklausi un iespēju robežās īstenoti gan modernizējot pasažieru platformas, gan arī ieviešot finansiāli mazāk apjomīgus risinājumus, lai personas ratiņkrēslos varētu izmantot dzelzceļa infrastruktūru.

Vietējo kopienu iesaiste

Atbalsta sniegšanu vietējām kopienām regulē "Latvijas dzelzceļš" koncerna Dāvinājumu (ziedojumu) politika, kas ir spēkā no 2017.gada decembra. Tajā definēti sabiedrībai un valsts attīstībai būtiskākie darbības virzieni – atbalsts izglītības un zinātnes, veselības veicināšanas, sociālās palīdzības un vides aizsardzības projektiem. Atbalsts netiek sniegts organizācijām ar nenokārtotām nodokļu saistībām un fiziskām personām. Ņemot vērā Koncerna finanšu situāciju, ne valdošais uzņēmums, ne arī tā meitas sabiedrības 2021. gadā nav finansiāli atbalstījušas projektus. Iepriekšējos gados atbalstīto projektu saraksts ir publicēts uzņēmuma mājaslapā, kur pieejama arī informācija par Latvijas dzelzceļa muzeja saņemtajiem [ziedojumiem](#).

Ietekme uz vietējo sabiedrību

VAS "Latvijas dzelzceļš" saimnieciskā darbība un pārstāvētā nozare tiešā veidā ietekmē lielu iedzīvotāju skaitu visā Latvijā. Tie ir vairāk nekā 7000 Koncerna darbinieku, kuri par savu darbu saņem atalgojumu, kas attiecīgi ietekmē arī vēl vairākus tūkstošus iedzīvotāju – darbinieku ģimenes. Tāpat LDz ietekmē ikvienu iedzīvotāju, kurš izmanto dzelzceļa satiksmi, kā arī tos, kuru dzīvesvieta atrodas dzelzceļa infrastruktūras tuvumā. Lai motivētu iedzīvotājus ikdienā arvien vairāk pārvietoties ar vilcienu, tiek meklētas arvien jaunas iespējas mobilitātes uzlabošanai.

Sadarbībā ar pārvadātāju AS "Pasažieru vilciens" pēdējos gados atsevišķos maršrutos ir izveidoti ekspresvilcieni, ir slēgtas mazāk noslogotās pieturvietas, lai saīsinātu pasažieru ceļā pavadīto laiku, savukārt pārskatāmā nākotnē tiks paaugstināti arī vilcienu kustības ātrumi. Arī turpmāk VAS "Latvijas dzelzceļš" uzlabos dzelzceļa infrastruktūru, lai nepieciešamības gadījumā būtu iespējams izveidot jaunus ekspresvilcienu maršrutus, kā arī noteiktos posmos paaugstināt kustības ātrumu.

Dzelzceļa darbība ir cieši saistīta ar vides faktoriem un tās ietekmi uz iedzīvotāju dzīves kvalitāti. Viens no aktuālajiem jautājumiem ir saistīts ar dzelzceļa satiksmes, jo īpaši kravu satiksmes, radīto troksni un tā negatīvo ietekmi uz

tuvumā dzīvojošo cilvēku veselību. Nolūkā mazināt trokšņu un vibrāciju radīto ietekmi, dokumentā "VAS "Latvijas dzelzceļš" rīcības plāns trokšņa mazināšanai līdz 2023.gadam" ir definēti uzdevumi un mērķi trokšņa mazināšanai dzelzceļa līnijām ar satiksmes intensitāti lielāku par 30 000 vilcieniem gadā, kas ietver teritorijas, ko šķērso dzelzceļa līniju posmi Rīga pasažieru – Torņakalns – Zaslauks un Rīga pasažieru – Lielvārde: Rīgas aglomerāciju, Salaspils, Stopiņu, Ikšķiles, Ogres, Ķeguma un Lielvārdes novadus.

Nozares industriālā mantojuma saglabāšana

VAS "Latvijas dzelzceļš" ir publiskās dzelzceļa infrastruktūras uzturētājs, kura pienākums ir ne vien rūpēties par dzelzceļa kvalitāti, drošību un attīstību, bet arī saglabāt tās dzelzceļa vēstures liecības, kas stāsta par dzelzceļa nozares vēsturi Latvijā no tās pirmsākumiem, kas meklējami 19. gadsimta otrajā pusē.

Galvenais dzelzceļa nozares mantojuma glabātājs ir Latvijas dzelzceļa vēstures muzejs, kura ekspozīcijas atrodas Rīgā, Uzvaras bulvārī 2a, un Jelgavā, Stacijas ielā 3. Muzejs rūpējas par visdažādāko dzelzceļa vēstures liecību saglabāšanu – sākot ar dažādu laikmetu ritošo sastāvu un beidzot ar grāmatām, atklātnītēm un nozīmītēm. Muzejs lepojas ar plašāko ritošā sastāva kolekciju Baltijā, taču ievērtības cienīgas ir arī citas kolekcijas, kas regulāri tiek papildinātas, gan pašam muzejam uzmeklējot un iegādājoties dažādus priekšmetus, gan arī saņemot dāvinājumus no dzelzceļa nozares entuziastiem. Muzeja darbība balstās uz Muzeja nolikumu un Vidēja termiņa attīstības stratēģiju līdz 2030.gadam.

Arī 2021.gadā turpinājās ar COVID-19 pandēmiju saistītie pulcēšanās ierobežojumi un muzejam bija ierobežota iespēja sniegt klātienē pakalpojumus apmeklētājiem. Kopumā muzeju 2021.gadā klātienē apmeklējuši 8 377 cilvēki, bet vēl 1 290 piedalījušies attālinātajās muzeja nodarbībās. No ieejas biļetēm gūtie muzeja ienākumi bija 17 836,50 eiro.

Muzejs turpināja darboties, veicot pētniecisko darbību, uzturot un papildinot krājumu. Kopumā 2021.gadā krājums papildināts ar 186 jaunām vienībām, un gada beigās kopējais krājuma vienību skaits bija 20 197. Muzejs regulāri saņem krājuma papildinājumu arī dāvinājumu veidā, un 2021.gadā kopumā saņemti 72 dāvinājumi no trim personām.

Pielāgojot muzeja darbību pulcēšanās ierobežojumiem, 2021. gada vasarā tika sagatavots aktivitāšu cikls individuālajiem apmeklētājiem, tai skaitā foto orientēšanās izaicinājums, Pastaiga pa ritekļiem ar ekspertu, lokoskicēšana un divi industriālie pārgājienu maršruti Rīgā un Jelgavā. Tāpat pārskata gada vasarā notika divi nodarbību cikli skolniekiem vecuma grupā no 6 –12 gadi.

Muzejs 2021.gadā sadarbībā ar sociālantropologēm Lieni Milleri un Elīnu Kursīti un mākslas vēsturnieci Ilzi Martinsoni sagatavoja un publiskoja arī trīs podkāstu jeb raidierakstu epizodes kā daļu no izglītojošās nodarbības "Dzelzceļa stacija – laiks, telpa, vara". Ieraksti ir pieejami Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja "YouTube" un "Spotify" kanālos. Muzeja izglītojošās nodarbības "Dzelzceļa stacija – laiks, telpa, vara" VKKF konkursā "Latvijas skolas somas satura radīšana" ieguva finansējumu 1352,00 eiro apmērā.

2021.gads bija Eiropas dzelzceļa gads, kurā liela uzmanība tika pievērsta ne tikai dzelzceļam kā 21. gadsimta transporta līdzeklim, bet arī nozares mantojumam. Eiropas dzelzceļa gada ietvaros Dzelzceļa muzeja krājums, izziņu materiāli, speciālistu konsultācijas bija pieprasīts pakalpojums, lai nodrošinātu dažāda līmeņa pasākumus, sagatavotu publikācijas, izstādes un lekcijas. Nozīmīgākie pasākumi bija Kultūras mantojuma dienas 2021.gada septembrī, kā arī Dzelzceļa mantojuma forums, kas notika Lūznavas muižā un tika pārraidīts tiešraidē. Pasākuma ieraksts ir pieejams Lūznavas muižas un Dzelzceļa muzeja mājas lapā.

Konsultācijas, krājuma un citu pētniecisko materiālu izmantošanu muzejs nodrošināja attālināti, tajā skaitā caur muzeja mājas lapā pieejamo krājuma digitālo katalogu.

Muzeja telpās 2021.gadā bija apskatāmas kopumā piecas izstādes, un neskatoties uz pandēmijas radītajiem sarežģījumiem, kopējais izstāžu apmeklētāju skaits bija 7211. Apmeklētājiem 2021.gadā bija iespēja apmeklēt šādas izstādes:

- **Dzelzceļa inženiera darbs.** Rīkotājs: Latvijas dzelzceļa vēstures muzejs. Apmeklētāju skaits 2 737;
- **Latvijas dzelzceļnieku biedrības foto izstāde.** Rīkotājs: Latvijas dzelzceļnieku biedrība. Apmeklētāju skaits: 1 201;
- **Agates Apkalnes izstāde "Etaga – Enlakpa".** Rīkotājs: A.Apkalne. Apmeklētāju skaits: 2 020;
- **8 Eiropas profesionālās leļļu mākslas festivāls, Izstāde "Mākslas otra puse".** Rīkotājs – Nodibinājums "Leļļu Mākslas muzejs". Apmeklētāju skaits: 957;
- **Daga Viduleja personālizstāde "Ķermenī dārgāki par naudu".** Rīkotājs – Dags Vidulejs. Apmeklētāju skaits: 296.

Pildot izglītošanas funkciju, muzejs interesentiem piedāvā dažādas aktivitātes, kas paredzētas plašai mērķauditorijai. 2021.gadā Muzejā klātienē vai attālinātā formātā tika novadītas kopumā 143 ekskursijas un nodarbības, un kopējais apmeklētāju skaits tajās bija 2 436:

- Ekskursija "Ritekļu vēsture Latvijā" (latviešu un angļu valodā);
- Pastaiga āra ekspozīcijā ar sarunu par ritekļiem;
- Ekskursija No semafora līdz dispečercentralizācijai;
- Ekskursija uz bijušo Jelgavas lokomotīvu depo;
- Nodarbība Ceļojums pagātnē (klātienē un attālināti);
- Nodarbība Stacijas dzīve;
- Nodarbība Saliec lokomotīvi;
- Nodarbība Lokosalīme;
- Drošības stunda (klātienē un attālināti);
- Orientēšanās ar gidu;
- Sietspiedes darbnīca.

Muzejs 2021

2436

apmeklētāji

5

izstādes
(7211
apmeklētāji)

143

ekskursijas un
nodarbības
(2436
apmeklētāji)

Veidojot un uzturot profesionālāko dzelzceļa vēstures liecību krātuvi Baltijā un nodrošinot tās pieejamību pēc iespējas lielākam cilvēku skaitam, 2021.gadā tika veikta krājuma transformācija, turpinot tā pētniecību, digitalizāciju un pieejamības nodrošināšanu, ekspedīcijās tika fiksēti dzelzceļa objekti zudušajās dzelzceļa līnijās. Notika arī Dzelzceļa formastērpu kolekcijas restaurācija un glabāšanas apstākļu uzlabošana, gleznu kolekcijas glabāšanas apstākļu uzlabošana un ritekļu kolekcijas apkope un uzturēšana.

Īstenojot pētniecisko darbību, Muzejs 2021.gadā ar Valsts Kultūrkapitāla finansiālu atbalstu turpināja darbu pie projekta "Kā dzelzceļnieki dzīvojuši, strādājuši un mīlējuši Jelgavā", kas ir sociāli antropoloģisks pētījums, kurā ar dzīvu sarunu, rakstu avotu un krājumu dokumentu palīdzību iegūts padziļināts priekšstats par Jelgavas dzelzceļnieku dzīvi un plašākām dzelzceļa norisēm dažādos vēstures laika nogriežņos. Pētījums sniedz vēl nebijušu ieskatu dzelzceļa vēstures norisēs un cilvēku stāstos un tas kalpos kā stūrakmens tālākajai Jelgavas ekspozīcijas attīstībai.

Notiek darbs arī pie Baltijā lielākā dzelzceļa maketa izveides, mērogā 1:87.

2021.gadā turpinājās arī projekta www.dzelzcelaobjekti.lv attīstība – apkopotu tūristiem apskatāmie dzelzceļa objekti Latvijā un nozīmīgākie objekti Baltijā. Turpinājās arī Muzeja krājuma digitalizācija un pieejamības nodrošināšana caur digitālo katalogu <https://www.railwaymuseum.lv/lv/collection-online>

Citi ietekmes aspekti

Piegādātāju sociālās ietekmes novērtējums

Sadarbībā ar trešajām pusēm tiek piemēroti "Latvijas dzelzceļš" koncerna Sadarbības partneru biznesa ētikas pamatprincipi, kas ir saistoši ikvienam sadarbības partnerim, un apņemšanās ievērot pamatprincipus tiek apstiprināta ar parakstu. Šie pamatprincipi attiecas uz darba vides, nodokļu un komercdarbības atļauju, godīgas komercprakses un labas pārvaldības aspektiem. Izmantojot informācijas sistēmas, LDz darbinieki var operatīvi pārbaudīt, vai potenciālais sadarbības partneris nav iekļauts Latvijas vai starptautiskajos sankciju sarakstos. Kopš 2019.gada uzņēmumā darbojas Informācijas sistēma "Sankcijas" un no šīs sistēmas saņemtie paziņojumi par pārbaudāmā sadarbības partnera iespējamo atrašanos sankciju sarakstos tiek izvērtēti katru dienu.

Politiskā atbildība

VAS "Latvijas dzelzceļš" ir valsts kapitālsabiedrība un tā savā darbībā ievēro valsts, kā arī ES līmeņa normatīvos aktus, kas ir saistīti ar publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldīšanu, tostarp ar kravu un pasažieru pārvadājumiem. Atsevišķs normatīvais regulējums tiek ievērots kravu un pasažieru satiksmē ar NVS valstīm. No 2021.gada spēkā stājušās Transporta attīstības pamatnostādnes 2021. – 2027. gadam. Savukārt kopš 2018.gada rudens "Latvijas dzelzceļam" ir saistošs arī Ministru kabineta apstiprinātais Indikatīvais dzelzceļa infrastruktūras attīstības plāns pieciem gadiem.

Uzņēmuma pārvaldība īsteno trīs līmeņos:

1. Akcionārs (Satiksmes ministrija)
2. Padome
3. Valde

VAS "Latvijas dzelzceļš" padome kā uzņēmuma darbības pārraugoša institūcija darbojas kopš 2016.gada, un kopš 2019.gada tā darbojas piecu cilvēku sastāvā, kur trīs ir neatkarīgie padomes locekļi. Savukārt akcionārs uzņēmuma darbībā ir iesaistīts tikai likumā noteiktajos jautājumos. Uzņēmuma operatīvo vadību īsteno VAS "Latvijas dzelzceļš" valde. Uzņēmuma Dāvinājumu (ziedojumu) politika aizliedz uzņēmumam atbalstīt politiskās partijas, organizācijas un to apvienības.

Atbildība pret klientu

VAS "Latvijas dzelzceļš" kravu pārvadājumu jomā ir četri klienti, savukārt pasažieru pārvadājumu jomā tādi ir trīs – AS "Pasažieru vilciens", SIA "LDZ CARGO" un Lietuvas dzelzceļa uzņēmums AO "LTG Links", kas līdz 2020.gada marta vidum nodrošināja pārvadājumus maršrutā Viļņa-Daugavpils.

Plašākā izpratnē par uzņēmuma klientiem ir uzskatāmi iedzīvotāji, kas ikdienā izmanto dzelzceļa infrastruktūru gan kā pasažieri, gan arī kā dzelzceļa staciju un pieturvietu apmeklētāji. Eiropas Parlamenta un Padomes regula (EK) Nr. 1371/2007 (2007.gada 23.oktobris) par dzelzceļa pasažieru tiesībām un pienākumiem nosaka pienākumu LDz rūpēties gan par sabiedrisko kārtību un drošību stacijās, gan sniegt uzziņu pakalpojumus par pasažieru pārvadājumiem, kā arī saskaņā ar Komisijas Regulu (ES) Nr. 1300/2014 (2014.gada 18. novembris) par savstarpējas izmantojamības tehniskajām specifikācijām attiecībā uz Savienības dzelzceļa sistēmas pieejamību personām ar īpašām vajadzībām un personām ar ierobežotām pārvietošanās spējām, ir jānodrošina mobilā pacēlāja pieteikumu pieņemšana un apstrāde pasažieriem ar īpašām vajadzībām.

Lai nodrošinātu infrastruktūras pieejamību cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, ilggadējs LDz sadarbības partneris un konsultants ir Invalīdu un viņu draugu apvienība "Apeirons". Organizācijas ieteikumi tiek uzklausi un iespēju robežās īstenoti gan modernizējot pasažieru platformas, gan arī ieviešot finansiāli mazāk apjomīgus risinājumus, lai personas ratiņkrēsls varētu izmantot dzelzceļa infrastruktūru. Rīgas Centrālajā stacijā vides pieejamība ir nodrošināta arī cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem, pie biļešu kasēm izveidojot indukcijas cilpas.

VAS "Latvijas dzelzceļš" sadarbībā ar pasažieru pārvadātāju cilvēkiem ar īpašām vajadzībām nodrošina iecelšanas un izcelšanas vilcienā pakalpojumu, un klientam šis pakalpojums ir jāpiesaka vismaz 48 stundas pirms vilciena atiešanas. Vides pieejamība būtiski tiks uzlabota projekta "Dzelzceļa pasažieru infrastruktūras modernizācija" īstenošanas rezultātā.

Vilcienu kustības precizitāte zināmā mērā ir atkarīga arī no sliežu ceļu kvalitātes un kopējās infrastruktūras darbības. Pasažierus iekšzemē pārvadā AS "Pasažieru vilciens", kam ir pienākums ar "Latvijas dzelzceļu" saskaņot vilcienu maršrutus un kustības grafikus. Saskaņā ar Vidējo darbības precizitātes līmeni, pasažieru vilcienu kursēšanas precizitāte 2021.gada divpadsmit mēnešos ir bijusi nemainīgi augsta un 98,4%–99% reisu ir izpildīti saskaņā ar vilcienu kustības grafiku.

Lai arī negadījumos uz dzelzceļa bojā gājušo skaits Latvijā ir ievērojami mazāks nekā ceļu satiksmes negadījumos, VAS "Latvijas dzelzceļš" kā publiskās dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja mērķis ir līdz minimumam samazināt sadursmēs ar vilcienu traumēto un bojā gājušo cilvēku skaitu. Līdzās infrastruktūras drošības uzlabojumiem, viena no risku samazināšanas metodēm ir sabiedrības informēšana un izglītošana par atbildīgu uzvedību dzelzceļa infrastruktūras tuvumā un drošu sliežu šķērsošanu. Šī aktivitāte tiek īstenota divos veidos: ar ikgadējām sociālajām kampaņām medijos un sociālajos tīklos, kurās iedzīvotājiem tiek atgādināts par drošu uzvedību dzelzceļa tuvumā, gan arī ar drošības stundām bērniem skolās un pirmsskolas mācību iestādēs.

Tā kā gan jauniešu, gan arī pieaugušu cilvēku uzvedības maiņu spēj rosināt iepazīšanās ar citu cilvēku pieredzi un viņu rīcības radītajām sekām, 2021.gadā LDz izstrādāja piecas jaunas dokumentālas īsfilmas, kurās attēloti gan patiesi stāsti ar cilvēkiem, kuri ir cietuši negadījumos uz un pie sliežu ceļiem, gan arī intervijas ar speciālistiem. Dokumentālās īsfilmas 2021. gada pavasarī tika publicētas sociālajos tīklos un medijos, kā arī tika prezentētas skolēniem digitālo nodarbību ciklā "Kas jāzina un kā jārikojas dzelzceļa tuvumā". Tikmēr, iestājoties gada tumšajam laikam, lai iespējami plašākai sabiedrības daļai atgādinātu par drošību dzelzceļa tuvumā un sekām gadījumos, ja drošības nosacījumi netiek ievēroti, LDz 2021. gada oktobrī un novembrī īstenoja sabiedrības informēšanas kampaņu "Neesi pārbrauktuve. Nopauzē pie dzelzceļa!".

Tuvojoties vasaras brīvlaikam, uzņēmums īstenoja digitālo nodarbību ciklu "Kas jāzina un kā jārikojas dzelzceļa tuvumā", kas 2021.gada maijā un jūnijā notika Latvijas skolās un pirmsskolas izglītības iestādēs. Tā ietvaros gandrīz 7 000 bērnu un jauniešu no 112 izglītības iestādēm visā Latvijā apguva zināšanas par to, kā droši uzvesties dzelzceļa un sliežu tuvumā.

2021.gada nogalē VAS "Latvijas dzelzceļš" kopā ar nozares ekspertiem turpināja pievērst sabiedrības uzmanību arī mentālās veselības tēmai. Kā liecina LDz pētījums, lielai daļai iedzīvotāju trūkst izpratnes par pašnāvību risku un tā pazīmēm. Lai veicinātu sabiedrības izpratni par šo tematu, LDz organizēja tiešsaistes diskusijas ar speciālistiem no krīžu un konsultāciju centra "Skalbes" un biedrības "Ogle", kā arī veidoja un publicēja video ar patiesiem pieredzes stāstiem par pašnāvības mēģinājumiem.

Klientu veselība un drošība

Drošība dzelzceļa tuvumā nemainīgi ir starp VAS "Latvijas dzelzceļš" prioritātēm. Lai arī pēdējo gadu laikā ir novērojama tendence sadursmēs ar vilcienu traumēto un bojāgājušo cilvēku skaitam samazināties, tomēr svarīga ir ikviena dzīvība, tādēļ "Latvijas dzelzceļš" turpina veikt infrastruktūras uzlabojumus – uzstādot žogus, uzlabojot pārejas un pārbrauktuves.

Satiksmes drošības uzlabošanai, lai brīdinātu gājējus par vilciena tuvošanos, 2021.gadā ir uzsākts darbs, lai ar skaņas un gaismas signalizāciju tiktu aprīkotas divas gājēju pārejas – pie pieturas punkta "Babīte" dzelzceļa posmā Zasulauks – Priedaine un Jūrmalā, Turaidas ielā. Pēdējo gadu laikā šādas gājējiem drošas pārejas ir izveidotas Jūrmalā, Rīgā, Siguldā un Ogrē.

Diemžēl iedzīvotāji nereti dzelzceļu mēdz šķērsot vietās, kur tas nav atļauts, tai skaitā nepārredzamos sliežu ceļu posmos. Lai samazinātu šādas riskantas rīcības iespēju, piemērotākais risinājums ir sliežu ceļu nožogošana. Lai veicinātu satiksmes drošību, jau tuvāko gadu laikā Rīgā un Rīgas apkaimē tiks izbūvēti drošības žogi vairāk nekā 20 km garumā – vietās, kur sliežu ceļu tuvumā dzīvo un ikdienā pārvietojas liels iedzīvotāju skaits. Lai mazinātu drošības riskus, līdz 2023.gada beigām plānots īstenot projektu "Nožogojumu un gājēju pāreju ierīkošana dzelzceļa infrastruktūras objektos".

Tāpat tiek veikti darbi, lai modernizētu dzelzceļa pārbrauktuves, aprīkojot tās ar automātiskām barjerām un ierīkojot videonovērošanas sistēmas.

2021.gadā ar videonovērošanas sistēmām tika aprīkotas 18 dzelzceļa pārbrauktuves:

- Pārbrauktuve Nr.219, st. Āraiši
- Pārbrauktuve Nr.226, posms Jāņamuiža – Lodest. Daugavpils (Smiltenes iela);
- Pārbrauktuve Nr.211, st. Sigulda (Blaumaņa iela)
- Pārbrauktuve Nr.210, st. Sigulda (Rīgas iela)
- Pārbrauktuve Nr.328, st. Daugavpils (Jelgavas iela)
- Pārbrauktuve Nr.329, st. Daugavpils (Dunduru iela)
- Pārbrauktuve Nr.326, st. Daugavpils-pasažieru
- Pārbrauktuve Nr.366, st. Daugavpils-pasažieru
- Pārbrauktuve Nr.346, st. Aglona
- Pārbrauktuve Nr.556, posms Krustpils – Trepe (Zilānu iela)
- Pārbrauktuve Nr.635, posms Sabile-Kandava
- Pārbrauktuve Nr.648, st. Tukums-I (Jelgavas iela)
- Pārbrauktuve Nr.822, st. Vecumnieki
- Pārbrauktuve Nr.924, posms Rīga pasažieru – Zemitāni (Matīsa iela)
- Pārbrauktuve Nr.916, st. Sloka (Ventspils šoseja)
- Pārbrauktuve Nr.913, st. Dubulti (Slokas iela)
- Pārbrauktuve Nr.902, posms Torņakalns – Olaine
- Pārbrauktuve Nr.907, posms Olaine – Cena

Ar automātiskajām barjerām aprīkotas divas dzelzceļa pārbrauktuves:

- Pārbrauktuve Nr.220, st. Cēsis (Jāņa Poruka iela)
- Pārbrauktuve Nr.221, st. Cēsis (Valmieras iela)

2021.gadā ierīkota viena un atjaunotas divas dzelzceļa gājēju pārejas:

- Ierīkota jauna pāreja posmā Rīga-Olaine
- Atjaunota pāreja st. Zasulauks, Kalnciema iela
- Atjaunota pāreja un izveidota rampa vides pieejamībai pieturas punktā Atgāzene

2021.gadā ir uzsākts un turpinās darbs, lai ar automātiskajām barjerām un videonovērošanas sistēmām tiktu aprīkotas dzelzceļa pārbrauktuves Nr.731 posmā Kalvene-Ilmāja un Nr.809 stacijā Līvberze.

2021.gada nogalē darbu uzsāka dzelzceļa pārbrauktuļu centrs, no kura attālināti tiek uzraudzītas apsargājamās dzelzceļa pārbrauktuves ar intensīvu satiksmi visā Latvijas teritorijā. Šis ir pirmais šāda veida pārbrauktuļu centrs Baltijā un tajā ir iespējams vienlaikus apkalpot līdz 24 pārbrauktuvē.

Nelaiemes gadījumi uz dzelzceļa

2021.gadā uz publiskās dzelzceļa infrastruktūras tika reģistrēti 11 cilvēku traumēšanas gadījumi (2020.gadā – 9 gadījumi), kuros tika traumēti 5, bet bojā gājuši 6 cilvēki (2020.gadā attiecīgi 6 un 3 cilvēki). Atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2016.gada 11.maija Direktīvas (ES) 2016/798 par dzelzceļa drošību un 02.06.2020 MK noteikumu Nr.334 "Dzelzceļa satiksmes negadījumu klasifikācijas, izmeklēšanas un uzskaites kārtība", negadījumu statistikā netiek iekļauti gadījumi, kad cilvēki apzināti izraisa sadursmi ar vilcienu (pašnāvība vai tās mēģinājums). 2021.gadā negadījumi, kas klasificēti kā pašnāvība vai tās mēģinājumi, ir fiksēti 5 reizes.

2021.gadā dzelzceļa staciju teritorijās 7 negadījumos 4 cilvēki gājuši bojā un 3 guvuši smagas traumas, bet ceļu posmos 4 negadījumos 2 cilvēki gājuši bojā un 2 guvuši smagas traumas. Starp cietušajiem bija 8 vīrieši un 3 sievietes. Negadījumu izmeklēšanas procesos, 6 incidentos konstatētas alkohola lietošanas pazīmes.

Veicot notikušo nelaimes gadījumu analīzi, secināts, ka joprojām visbiežāk iedzīvotāji sadursmēs ar vilcienu cieš, jo sliežu ceļu zonā netiek ievērotas piesardzības prasības – cilvēki nav bijuši pietiekami uzmanīgi, šķērsojot dzelzceļu, nav pārliecinājušies, vai netuvojas vilciens. Diemžēl bojā iet un traumas gūst arī cilvēki, kuri apzināti rīkojas pārgalvīgi, piemēram, pieķeroties pie kustībā esoša ritošā sastāva.

Nelaiemes gadījumos cietušo sadalījums pēc vecuma

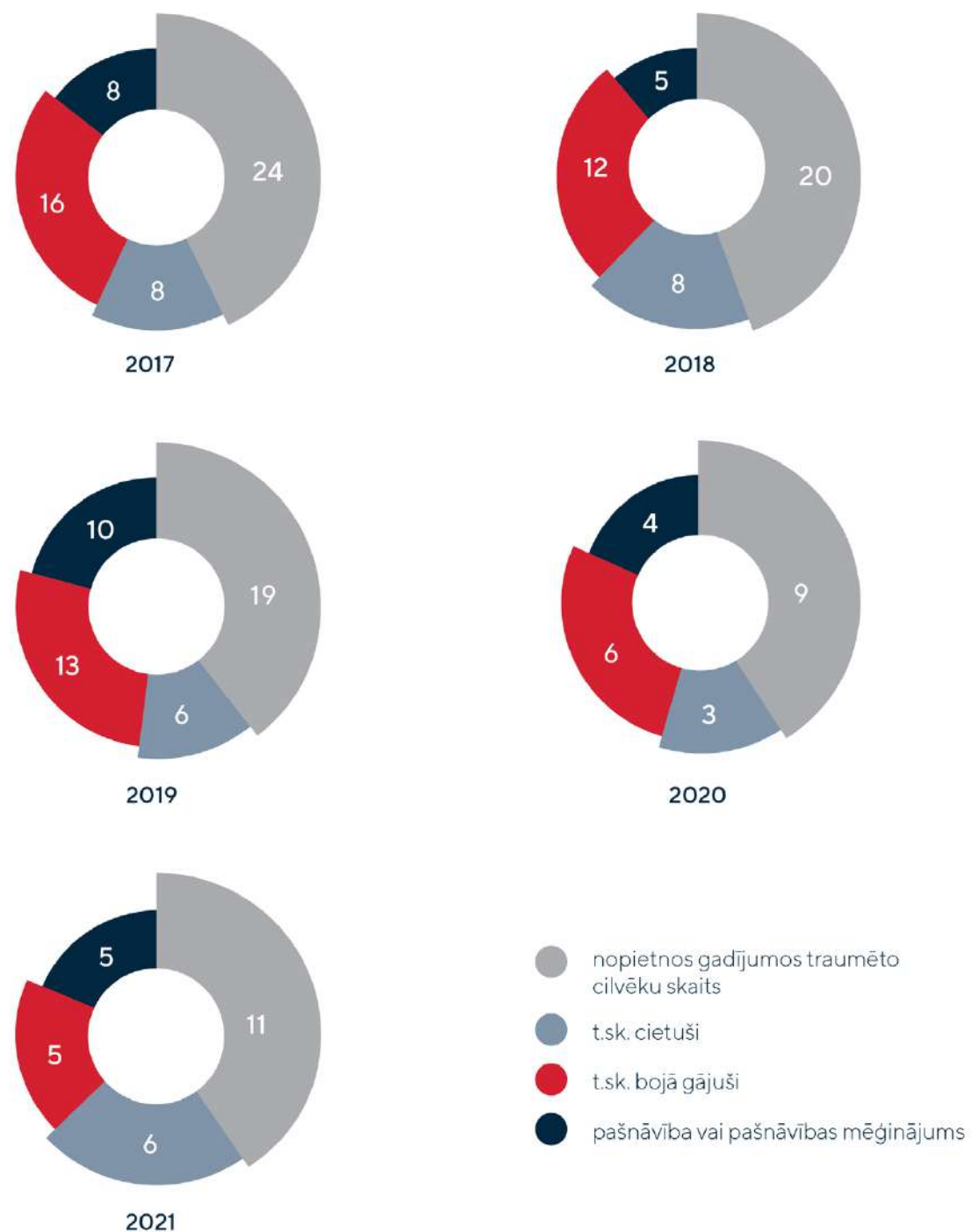
Vecuma grupa	Nelaiemes gadījumu skaits
Līdz 15 gadiem	0
15 - 17 gadi	1
18 - 24 gadi	0
25 - 34 gadi	1
35 - 44 gadi	3
45 - 54	2
55 - 64 gadi	2
Virs 62 gadiem	2

Notikušo negadījumu cēloņi:

- Atrašanās sliežu ceļu zonā, neievērojot piesardzības prasības – 9 negadījumos 5 gājuši bojā un 4 traumēti;
- Pieķeršanās pie kustībā esošā kravas vilciena – 1 negadījumā 1 traumēts;
- Dzelzceļa gājēju pārejas šķērsošana, nepārliecinoties par personīgo drošību – 1 negadījumā 1 bojā gājušais;
- Pašnāvība – 5 negadījumi, 5 cilvēki gājuši bojā.

Ievērojami retāk, bet sadursmēs ar dzelzceļa ritošo sastāvu ir iesaistīts arī autotransports. 2021.gadā kopumā reģistrēti četri gadījumi, kad uz dzelzceļa pārbrauktuvē notika ritošā sastāva un transportlīdzekļu sadursmes. Šajos negadījumos cilvēki necieta, taču visi negadījumi notika autovadītājiem pārkāpjot Ceļu satiksmes noteikumu prasības.

Nelaiemes gadījumos cietušo dinamika

Kritiskā infrastruktūra un drošība

Dzelzceļa infrastruktūra Latvijā ir nozīmīga valsts drošībai ar ievērojamu kritiskās infrastruktūras īpatsvaru, un tas nozīmē, ka VAS "Latvijas dzelzceļš" kā dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājam ir pienākums uzturēt augsta līmeņa drošību visos infrastruktūras objektos. Rūpējoties par kritiskās infrastruktūras objektiem, uzņēmums ievēro Nacionālās drošības likuma, Ministru kabineta 06.07.2021. noteikumu Nr.508 "Kritiskās infrastruktūras, tajā skaitā Eiropas kritiskās infrastruktūras, apzināšanas, drošības pasākumu un darbības nepārtrauktības plānošanas un īstenošanas kārtība" un Ministru kabineta 2007.gada 18.decembra noteikumu Nr.923 "Noteikumi par obligāti apsargājamiem valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras objektiem un to apsargāšanas kārtību" prasības. Uzraudzību par ieviesto drošības pasākumu atbilstību prasībām par kritiskās infrastruktūras aizsardzību veic Valsts drošības dienests.

VAS "Latvijas dzelzceļš" Drošības direkcijas leksējās drošības daļa ir atbildīgā struktūra par valsts noslēpuma glabāšanu uzņēmumā, un tas tiek darīts saskaņā ar Ministru kabineta 2004.gada 6.janvāra noteikumiem Nr. 21 "Valsts noslēpuma, Ziemeļatlantijas līguma organizācijas, Eiropas Savienības un ārvalstu institūciju klasificētās informācijas aizsardzības noteikumi" un Ministru kabineta 2018.gada 10.jūlija noteikumiem Nr. 417 "Industriālās drošības sertifikātu noteikumi". Savukārt uzraudzību par uzņēmumā ieviesto valsts noslēpuma aizsardzības pasākumu atbilstību prasībām veic Valsts drošības dienests un Satversmes aizsardzības birojs.

Pamatojoties uz VAS "Latvijas dzelzceļš" apstiprinātajā stratēģijā noteiktajiem prioritāriem darbības virzieniem un ar mērķi noteikt vienotus un efektīvus drošības pasākumu ieviešanas priekšnosacījumus Koncernā, 2021.gada tika izstrādāta un apstiprināta Drošības politika.

VAS "Latvijas dzelzceļš" lekšējās drošības daļa ir atbildīga arī par drošības pasākumiem dzelzceļa infrastruktūras objektos, tostarp fiziskās un tehniskās apsardzes, ugunstrauksmes/ugunsdzēsības sistēmas, videonovērošanas un balss apziņošanas sistēmas, ierobežotas piekļuves sistēmas un objektu nožogojumu un caurlaižu kontroles punktu darbības nodrošināšanu.

VAS "Latvijas dzelzceļš" ik gadu iegulda finanšu līdzekļus dažādu tehnisko risinājumu uzlabošanā un modernizēšanā, lai pastāvīgi uzlabotu dzelzceļa infrastruktūras drošību pret trešo personu nodarīto kaitējumu.

Pārskata gadā "LDz objektu aizsardzība" programmas realizācijai tika investēti 160 651 eiro, kas tika izlietoti jaunu videonovērošanu sistēmu uzstādīšanā, apsardzes tehnisko sistēmu ierīkošanā, u.c. objektu tehniskā nodrošinājuma modernizācijas pasākumos. 2021.gadā videonovērošanas sistēma tika izvietota vienā objektā – Daugavpils stacijā, bet 29 objektos tika uzstādītas ugunsgrēka atklāšanas un trauksmes signalizācijas sistēmas. Apsardzes signalizācijas sistēmas ierīkotas 24 objektos, savukārt piekļuves sistēmas – 5 objektos.

Lai samazinātu regulāros izdevumus par apsardzi, 2022.gadā plānots VAS "Latvijas dzelzceļš" objektos fizisko apsardzi turpināt aizvietot ar attālinātu video monitoringu. 2022.gada laikā ir paredzēts aprīkot ar jaunām un modernizēt esošās drošības videonovērošanas, apsardzes signalizācijas un ugunsgrēka atklāšanas un trauksmes signalizācijas sistēmas kopumā 48 objektos.

Starp LDz pienākumiem ir arī rūpēties par dzelzceļa infrastruktūras drošību, nepieļaujot tās bojāšanu, novērst piekļūšanu neatļautām vietām un kravām, vai sabiedriskās kārtības traucēšanu.

2021.gadā par dažādiem pārkāpumiem dzelzceļa infrastruktūrā tika aizturētas 219 personas. No tām:

- 6 par vandālismu (tika bojāts VAS "Latvijas dzelzceļš" īpašums);
- 5 par atrašanos uz dzelzceļa sliedēm, kas varēja traucēt vilcienu kustību;
- 8 par dzelzceļa infrastruktūras un nesaskaņotu objektu fotografēšanu;
- 4 par nepakļaušanos un uzbrukumu apsardzes darbiniekiem;
- 2 par braukšanu uz vilciena vagoniem;
- 1 par zādzības mēģinājumu;
- 2 par zādzību;
- 3 par cigarešu un degvielas kontrabandu;
- 10 par nesankcionētu iekļūšanu uzņēmuma objektos un teritorijās;
- 178 par sīku huligānismu.

Pakalpojumi pasažieriem ar īpašām vajadzībām

Nemotvērā demogrāfiskās un dzīvesstila tendences mūsdienu pasaulē, Eiropā un arī Latvijā – arvien pieaugošu sabiedrības vidējo vecumu, cilvēku ar īpašām vajadzībām un vecāka gadagājuma cilvēku pārvietošanās vēlmes un vajadzības u.c. faktorus, vides pieejamībai dzelzceļa infrastruktūras attīstībā tiek pievērsta arvien lielāka uzmanība.

Balstoties uz ES tiesisko ietvaru, VAS "Latvijas dzelzceļš" pienākums ir nodrošināt cilvēku ratiņkrēslu nokļūšanu gan uz platformām, gan iecelšanu vilcienā un izcelšanu no tā. Vēsturiski dzelzceļa infrastruktūra nav veidota tā, lai tā būtu piemērota personām ar kustību ierobežojumiem, tomēr LDz pēdējo gadu laikā dažādu apjomīgu modernizācijas projektu ietvaros, gan arī ar mazākiem projektiem ir nodrošinājusi, lai vairākas stacijas un pieturas punkti būtu pieejami cilvēkiem ar kustību traucējumiem.

Ar ES fondu līdzekļus atbalstu ir modernizētas 16 stacijas un pieturas punkti Jūrmalas un Jelgavas dzelzceļa līnijās, un VAS "Latvijas dzelzceļš", modernizējot šīs pieturvietas, konsultējās ar Invalīdu un viņu draugu apvienību "Apeirons", kas sniedza savus ieteikumus par ērtāku infrastruktūras pieejamību cilvēkiem ar ierobežotām pārvietošanās spējām. Šobrīd ir paredzēts aprīkot "Latvijas dzelzceļš" sadarbībā ar Invalīdu un viņu draugu biedrību "Apeirons" ir izstrādājis vides pieejamības vadlīnijas dzelzceļa pasažieru infrastruktūrai, un turpmāk, izstrādājot un realizējot jaunus dzelzceļa pasažieru infrastruktūras objektus, kā arī pakāpeniski modernizējot un pārveidojot jau esošos objektus, LDz balstīsies uz šajās vadlīnijās ietvertajiem vides pieejamības pamatprincipiem cilvēkiem ar ierobežotu mobilitāti, t.sk. cilvēkiem ar dažādu veidu invaliditāti.

Līdz 2023.gada beigām VAS "Latvijas dzelzceļš" modernizēs vēl 48 stacijas, izbūvējot paaugstinātās pasažieru platformas un ar tām saistīto infrastruktūru dzelzceļa iecirkņos Rīga – Krustpils, Rīga – Skulte, Rīga – Tukums un Rīga – Jelgava, nodrošinot pieejamību ikvienai sabiedrības grupai, tostarp personām ar kustību ierobežojumiem.

LDZ-4

Rīgas Centrālajā stacijā elektronisko tablo paziņojumi ir pielāgoti cilvēkiem ar redzes traucējumiem, bet viena iekšzemes pasažieru pārvadājumu biļešu kase aprīkota ar indukcijas cilpu to cilvēku ērtībai, kuri izmanto dzirdes aparātus, bet pasažieriem ratiņkrēslu nokļūšanai uz perona un vilcienā tiek nodrošināta palīdzība, tostarp – mobilā pacēlāja pakalpojums. Kopš 2019.gada Rīgas Centrālajā stacijā atrodas "Satikšanās vieta", kur, iepriekš piesakoties, pieteicējam tiek nodrošināta palīdzība nokļūšanai uz peronu un vilcienā. "Satikšanās vieta" ir aprīkota ar diviem krēsliem un audio konsoli, kura ir pieslēgta dzelzceļa bezmaksas uzzīņu tālrunim 80021181.

Šobrīd "Rail Baltica" projekta ietvaros Centrālā dzelzceļa stacija Rīgā piedzīvo ievērojamas pārmaiņas un nākotnē vides pieejamība šajā objektā tiks nodrošināta atbilstoši visām mūsdienu prasībām, tomēr kamēr stacijas pārbūve nav pabeigta, LDz nodrošina risinājumu, lai cilvēki ratiņkrēslu varētu nokļūt uz platformām ar pacēlāju, liftu, kā arī mobilo pacēlāju personu iecelšanai vilcienā. Mobilā pacēlāja pakalpojums šobrīd ir pieejams deviņās stacijās: Rīgā, Krustpilī, Rēzeknē, Daugavpilī, Jelgavā, Saulkrastos, Siguldā, Dubultos un Vaivaros. Šis pakalpojums ir piesakāms LDz uzzīņu dienestā, un saskaņā ar ES likumdošanu tas ir jādara ne mazāk kā 36 stundas pirms plānotā brauciena. Šāds laika periods ir nepieciešams, lai nodrošinātu pacēlēja atrašanos konkrētajā vietā, atbilstoši apmācīta personāla klātbūtni, kā arī, lai AS "Pasažieru vilciens" var nodrošināt atbilstoši aprīkota vilciena nosūtīšanu konkrētajā reisā. 2021.gadā tika saņemti 148 pieteikumi, no kuriem izpildīti tika 116, jo 32 gadījumos cilvēks atteica pakalpojumu.

Sadarbībā ar VAS "Latvijas dzelzceļš" meitas sabiedrību SIA "LDZ apsardze" ir rasta iespēja uz perona nokļūt arī personām ar bērnu ratiņiem. Vienlaikus virknē staciju ir nodrošināta platformu pieejamība personām ar pārvietošanās ierobežojumiem – tie ir aprīkoti ar pandusiem. 2021.gadā vides pieejamības uzlabošanai pieturas punktā "Atgāzene" tika izbūvēts panduss. Šobrīd tie pieejami šādās stacijās un pieturas punktos: Krustpils, Daugavpils, Pārogre, Dendrārijs, Muldakmens, Aizkraukle, Koknese, Alotene, Pļaviņas, Ozolsala, Rēzekne II, Olaine, Cukurfabrika, Jelgava, Zemitāni, Čiekurkalns, Inčukalns, Sigulda, Cēsis, Zolitūde, Imanta, Babīte, Lielupe, Bulduri, Dzintari, Majori, Dubulti, Pumpuri, Melluži, Asari, Vaivari, Sloka, Ziemeļblāzma, Saulkrasti, Atgāzene.

Klientu apmierinātība

Lai dzelzceļa infrastruktūras attīstība notiktu to lietotājiem vēlamajā virzienā, VAS "Latvijas dzelzceļš" kā infrastruktūras uzturētājs regulāri noskaidro iedzīvotāju viedokli par infrastruktūras kvalitāti. Šis mērījums tiek veikts, ik gadu veicot sabiedriskās domas aptauju.

2021.gada decembrī veiktā pētījuma rezultāti liecina, ka lielākā daļa iedzīvotāju ir kopumā apmierināti gan ar staciju ēku un pieturu, gan peronu izskatu un tīrību. Pēdējo gadu laikā nav būtiski mainījies iedzīvotāju vērtējums par dzelzceļa pasažieru infrastruktūru Latvijā – 2021.gadā 73% aptaujāto ir atzinuši, ka viņus kopumā apmierina dzelzceļu stacijas ēku un pieturas punktu izskats, to tīrība un tehniskais stāvoklis (2020.gadā ar šo aspektu bija apmierināti 78% aptaujāto). Tikpat daudz respondentu ir norādījuši, ka ir apmierināti arī ar pasažieru platformu jeb peronu izskatu, tīrību un tehnisko stāvokli (2020.gadā – 78%). Tikmēr nedaudz mazāk – 64% – par apmierinošu uzskata arī peronu apgaismojumu, sēdvietas un pārējo aprīkojumu (2020.gadā – 66%).

Joprojām lielākais vairums jeb 58% aptaujāto atzīst, ka viņus apmierina drošība stacijās un to teritorijā, par savu un savu mantu drošību nav jāuztraucas (2020. gadā ar šo aspektu apmierināti bija 59%). Zemāka aptaujāto apmierinātība ir ar iepirkšanās, ēdināšanas un citu pakalpojumu pieejamību stacijās. Ar šo aspektu apmierināti ir nedaudz mazāk nekā puse jeb 49% respondentu (2020.gadā – 50%).

Pakalpojumu attīstība

Lai arī lielāko daļu no VAS "Latvijas dzelzceļš" ieņēmumiem veido maksa par infrastruktūras izmantošanu, tomēr ārējiem klientiem tiek piedāvāti arī vairāk nekā 50 citi pakalpojumi, piemēram, jaudas pārdošana pārvadātājiem, vagonu apstrāde, vagonu uzskaitē, muitas operācijas, elektroenerģijas tirdzniecība, nekustamā īpašuma noma un citi.

Ļoti būtisks pakalpojums uzņēmuma ikdienas darbību nodrošināšanai ir informāciju tehnoloģiju pakalpojumi, kas ir VAS "Latvijas dzelzceļš" Informācijas tehnoloģiju un telekomunikāciju direkcijas pārziņā. Nolūkā garantēt augsta līmeņa IT pakalpojumus, ir noslēgtas vienošanās par pakalpojumu sniegšanas līmeni (SLA – service level agreement) un IT&T pakalpojumiem noteikti kvalitātes rādītāji – incidentu izpildes savlaicīgumam jābūt 90% gadījumu viena kalendārā mēneša laikā un jābūt nodrošinātai informācijas sistēmu pieejamībai.

2021.gadā vidējais pakalpojumu incidentu pieteikumu izpildes savlaicīgums sastādīja 92% un kopumā gada laikā tika fiksēti 10 795 incidentu. Informācijas tehnoloģiju un telekomunikāciju direkcija 2021.gadā uzturēja 73 informācijas sistēmas, un 44 no tām tika nodrošināta 100% pieejamība. Vidējā informācijas sistēmu pieejamība 2021.gadā bija 99,94%.

Lai noteiktu, kāda ir bijusi sniegtā pakalpojuma kvalitāte, pēc pieteikuma slēgšanas klients tiek lūgts atbildēt uz jautājumiem par pakalpojuma sniegšanas savlaicīgumu, piemēroto problēmas risinājumu un darbinieka atsaucību, iesaisti. Saskaņā ar anketēšanas rezultātiem 97,33% bija apmierināti ar saņemtā pakalpojuma kvalitāti (2020.gadā – 96,98% bijuši apmierināti ar pakalpojuma/problēmas risinājuma kvalitāti), 98,73% atbildēja, ka darbinieks bija laipns un atsaucīgs, (2020. gadā – 98,35%) bet 97,65% aptaujāto atzina, ka iesaistītais darbinieks bija izzinājis klienta vajadzības un informējis par tālākajām darbībām.

2021.gadā tika izstrādāts jauns web-bāzēts risinājums INFOPAK informatīvo pakalpojumu sniegšanai, lai aizstātu novecojušo VCOS risinājumu, tāpat tika uzsākts projekts par pārbrauktuvju videonovērošanas datu apstrādes pakalpojuma izveidi. Veikti arī pakalpojumu uzlabojumi, izstrādājot un ieviešot nepieciešamās izmaiņas virknē Informācijas sistēmu un apakšsistēmās.

Turpinot ieviest dažādus efektivizācijas pasākumus uzņēmumā, VAS "Latvijas dzelzceļš" Informācijas tehnoloģiju un telekomunikāciju direkcija Koncerna uzņēmumos ieviesa darba uzdevumu uzskaites sistēmas "Desktime", ļaujot fiksēt dažādiem darba uzdevumiem veltīto laiku un identificējot optimizācijas iespējas. Veikta arī vērienīga drukas iekārtu optimizācija dažādās uzņēmuma struktūrvienībās, īpaši izvērtējot jaunu drukas iekārtu pieprasījumus. Pārskatīts lielzmēra drukas iekārtu parks, sagatavoti ieteikumi un veikta 3 iekārtu nomaiņa. Kopumā gada laikā drukas iekārtu skaits ir samazināts par 215 iekārtām un 31.12.2021. uzņēmumā bija 1657 drukas iekārtas.

2021.gadā tika apstiprināta "Latvijas dzelzceļš" koncerna IT drošības politika, VAS "Latvijas dzelzceļš" risku reģistrs un citi normatīvie dokumenti, kuri nosaka procesus stratēģisko risku mazināšanai.

Datu aizsardzība

Saskaņā ar nacionālo un Eiropas Savienības līmeņa normatīvo aktu prasībām, kā arī ievērojot iekšējos dokumentus, "Latvijas dzelzceļš" koncerns savas komercdarbības ietvaros veic personas datu apstrādi.

Koncernā ir izstrādāti iekšējie normatīvie akti, kas nosaka personas datu apstrādes mērķus un jomas, pamatprincipus, darbinieku tiesības, pienākumus un atbildību, datu apstrādes organizāciju, datu speciālistu tiesības un pienākumus. Ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes 2016.gada 27.aprīļa regulas (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (turpmāk – Vispārīgā datu aizsardzības regula) prasības, izstrādātas vai mainītas esošās iekšējās procedūras datu aizsardzības jomā, tostarp darbinieku datu apstrādes un aizsardzības pienākumi ir noteikti iekšējos tiesību aktos.

Kopš 2019.gada aprīļa visā koncernā spēkā ir fizisko personu privātuma politika. Tās pamatmērķis ir izskaidrot datu subjektiem (klientiem, kandidātiem, apmeklētājiem, sadarbības partneriem u.c. datu subjektiem), kādi fizisko personu dati nonāk Koncerna uzņēmumos, kādēļ tie nonāk koncernā, uz kāda tiesiska pamata šie dati tiek apstrādāti, kādi drošības nosacījumi tiek ievēroti datu aizsardzībai u.c. Ar privātuma politiku var iepazīties katra "Latvijas dzelzceļš" koncernā ietilpstošā uzņēmuma mājas lapā.

Nolūkā pilnveidot personas datu aizsardzību, 2021.gadā tika pieņemta jauna Koncerna fizisko personu datu aizsardzības politika. Par datu aizsardzību VAS "Latvijas dzelzceļš" atbild sertificēts datu aizsardzības speciālists, bet lai paātrinātu informācijas apmaiņu par personas datu aizsardzību, visā Koncernā ir ieviests vienots sadarbības modelis, kas nodrošina vienlaicīgu informācijas saņemšanu no datu subjektiem.

2021.gadā 31. decembrī bija reģistrētas 37 fizisko personu datu apstrādes, tai skaitā, arī informācijas sistēmās, kuras apstrādā fizisko personu datus, ieskaitot arī darbinieku datus. 2021.gada laikā ir sniegtas atbildes uz diviem datu subjektu pieprasījumiem par savu personas datu apstrādi.

Pārskata gadā ir veikts VAS "Latvijas dzelzceļš" Iekšējās audita daļas audits un sastādīts ziņojums "Par "Latvijas dzelzceļš" koncerna fizisko personu privātuma politikas īstenošanas un uzraudzības sistēmu". Audita laikā pārkāpumi netika konstatēti. Tāpat 2021.gada laikā tika veikti 3 datu aizsardzības speciālista iniciēti auditi dažādās "Latvijas dzelzceļš" koncerna struktūrās un struktūrvienībās. Par rezultātiem sagatavoti ziņojumi un veiktas nepieciešamās korektīvās darbības. Būtiski pārkāpumi netika konstatēti.

Informācijas pieejamība

Korporatīvās pārvaldības princips par uzņēmuma darbības caurskatāmību nosaka pienākumu regulāri un laikus informēt uzņēmuma akcionārus un citas ieinteresētās personas par uzņēmuma saimniecisko darbību, finanšu rezultātiem, pārvaldību un citu aktuālo informāciju. Ievērojot šo principu, VAS "Latvijas dzelzceļš" visu aktuālo informāciju publisko savā mājaslapā www.ldz.lv. Paralēli ir izveidota atsevišķa mājaslapa, kurā reizi gadā tiek ievietots ilgtspējas pārskats par iepriekšējo gadu: <http://parskati.ldz.lv>.

Izpildot Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 58. pantu, un uz tā pamata Pārresoru koordinācijas centra izstrādātajās Informācijas publiskošanas vadlīnijās valsts kapitālsabiedrībām un kapitāla daļu turētājiem noteikto, VAS "Latvijas dzelzceļš" publicē neauditētus starpperiodu (ceturkšņu) pārskatus un gada pārskatu, informāciju par uzņēmuma padomes un valdes locekļiem, organizatorisko struktūru, piešķirtajiem dāvinājumiem (ziedojumiem), veiktajiem iepirkumiem, darbību vides aizsardzības, pretkorupcijas, cilvēkresursu vadības u.c. jomās.

Informācija, kas saistīta ar drošību dzelzceļa tuvumā, kā arī statistika par nelaimes gadījumiem un informatīvie materiāli skolām ir pieejami speciāli izveidotā mājaslapā www.dzirdiredzidzivo.lv.

Kopš 2019.gada darbojas tīmekļa vietne www.steamup.lv, kas kalpo kā palīgs skolēniem, viņu vecākiem un pedagogiem eksakto priekšmetu apgūvē.

Operatīvai saziņai ar iedzīvotājiem, kā arī informācijas izplatīšanai ir izveidoti uzņēmuma profili sociālo tīklu platformās Facebook, Twitter, LinkedIn, Instagram un Draugiem.lv.

REVIDENTA APLIECINĀJUMS

Neatkarīga revidenta apliecinājuma ziņojums

Valsts akciju sabiedrības “Latvijas dzelzceļš” Vadībai:

Ievads

Valsts akciju sabiedrības “Latvijas dzelzceļš” (turpmāk – “Sabiedrība”) Vadība mūs ir piesaistījusi sniegt ierobežotas pārlicības apliecinājuma uzdevumu par Atlasīto informāciju, kas aprakstīta zemāk un ietverta Sabiedrības 2021. gada Ilgtspējas pārskatā no 5. līdz 232. lappusei (turpmāk – “2021. gada Ilgtspējas pārskats”). 2021. gada Ilgtspējas pārskatā ir sniegta ar Sabiedrību saistīta informācija.

Atlasīta informācija

Mēs izvērtējam kvalitatīvo un kvantitatīvo informāciju, kas ir atklāta 2021. gada Ilgtspējas pārskatā un uz kuru ir atsauce vai tā ir iekļauta Globālās ziņošanas iniciatīvas (GRI) Satura Indeksā (turpmāk – “Atlasītā informācija”). Atlasītā informācija ir sagatavota saskaņā ar GRI Ilgtspējas ziņošanas standartu pamatlīmeņa (Core) prasībām (turpmāk – “GRI standarti”), ko izdevusi GRI.

Mūsu ierobežotās pārlicības procedūru apjoms bija ierobežots ar Atlasīto informāciju par 2021. gadu. Mēs neesam veikuši nekādas procedūras attiecībā uz iepriekšējiem periodiem vai citām 2021. gada Ilgtspējas pārskatā iekļautajām pozīcijām, un tāpēc par to neizsakām nekādus secinājumus.

Ziņošanas kritēriji

Mēs izvērtējam Atlasīto informāciju, izmantojot atbilstošus kritērijus, tostarp ziņošanas principus un prasības GRI standartos (turpmāk – “Ziņošanas kritēriji”). Mēs uzskatām, ka ziņošanas kritēriji ir atbilstoši mūsu ierobežotās pārlicības sniegšanas uzdevuma mērķim.

Sabiedrības Vadības atbildība

Sabiedrības Vadība ir atbildīga par:

- iekšējās kontroles izstrādi, ieviešanu un uzturēšanu, kas attiecas uz Atlasītās informācijas sagatavošanu un kurā nav būtisku neatbilstību krāpšanas vai kļūdu dēļ;
- iekšējās metodoloģijas un vadlīniju izveidi Atlasītās informācijas sagatavošanai un ziņošanai saskaņā ar Ziņošanas kritērijiem;
- Atlasītās informācijas sagatavošanu, izvērtēšanu un ziņošanu saskaņā ar Ziņošanas kritērijiem; un
- Atlasītās informācijas precizitāti, pilnīgumu un noformējumu.

Mūsu atbildība

Mēs esam atbildīgi par:

- uzdevuma plānošanu un izpildi, lai iegūtu ierobežotu pārlicēību par to, ka Atlasītajā informācijā nav būtisku neatbilstību krāpšanas vai kļūdu dēļ;
- neatkarīga secinājuma veikšanu, pamatojoties uz mūsu veiktajām procedūrām un iegūtajiem pierādījumiem; un
- mūsu secinājuma paziņošanu Sabiedrības Vadībai.

Šis ziņojums, iekļaujot secinājumu, ir sagatavots tikai un vienīgi Sabiedrības vadībai, lai palīdzētu tai izpildīt ziņošanas pienākumu par Sabiedrības ilgtspējas darbībām un aktivitātēm. Mēs atļaujam šo ziņojumu iekļaut 2021. gada Ilgtspējas pārskatā, kas tiks publicēts Sabiedrības mājaslapā¹, lai palīdzētu Vadībai pildīt savus pārvaldības pienākumus, iegūstot neatkarīgu ierobežotas pārlicēības ziņojumu saistībā ar Atlasīto informāciju. Tiesību aktu pieļaujamajās robežās mēs neuzņemamies un nepiekrītam uzņemties atbildību par mūsu darbu vai šo ziņojumu pret jebkurām trešajām personām, izņemot Sabiedrības vadību un Sabiedrību, izņemot gadījumus, kad attiecīgie noteikumi ir skaidri saskaņoti rakstiski un ir saņemta mūsu iepriekšēja rakstiska piekrišana.

Piemērotie profesionālie standarti un pārlicēības līmenis

Mēs veicām ierobežotas pārlicēības pārbaudi saskaņā ar Starptautisko apliecinājuma uzdevumu standartu Nr.3000 (Pārskatīts), "Apliecinājuma uzdevumi, kas nav vēsturiskās finanšu informācijas revīzija vai pārbaude", kurus ir izdevusi Starptautiskā audita un apliecinājuma uzdevumu standartu padome. Ierobežotas pārlicēības uzdevuma ietvaros veikto procedūru apjoms ir būtiski mazāks kā procedūras, kas tiktu veiktas pietiekamas pārlicēības uzdevuma ietvaros, attiecībā gan uz risku novērtēšanu, ietverot izpratnes par iekšējo kontroli iegūšanu, gan procedūrām, kas veiktas attiecībā uz identificētajiem riskiem. Procedūras, kas tiek veiktas ierobežotas pārlicēības uzdevumā, atšķiras pēc būtības un laika, un to apjoms ir mazāks nekā pietiekamas pārlicēības uzdevumā. Līdz ar to pārlicēības līmenis, kas iegūts ierobežotas pārlicēības uzdevumā, ir ievērojami zemāks nekā pārlicēība, kas būtu iegūta, ja būtu veikts pietiekamas pārlicēības uzdevums.

Mūsu neatkarība un kvalitātes kontrole

Mēs esam ievērojuši neatkarības un citas ar ētiku saistītās prasības, kas iekļautas Starptautiskās Grāmatvežu ētikas standartu padomes izdotajā Starptautiskajā Profesionālu Grāmatvežu ētikas kodeksā (ieskaitot starptautiskos neatkarības standartus). Šīs prasības balstās uz pamatprincipiem, kas saistīti ar godprātību, objektivitāti, profesionālo kompetenci un pienācīgu rūpību, kā arī konfidencialitāti un profesionālu rīcību. Mēs esam ievērojuši citus uz mums attiecināmos ētikas pienākumus, kā to nosaka Starptautiskais Profesionālu Grāmatvežu ētikas kodekss.

Savā darbībā mēs piemērojam 1. Starptautisko kvalitātes kontroles standartu un attiecīgi uzturam visaptverošu kvalitātes kontroles sistēmu, iekļaujot tajā dokumentētas politikas un procedūras, kas nodrošina ētikas prasību, profesionālo standartu, kā arī atbilstošu juridisko prasību ievērošanu.

¹ Par Sabiedrības mājaslapas uzturēšanu un integritāti atbild tās Vadība, mūsu veiktais darbs neietver šo jautājumu izskatīšanu, un līdz ar to mēs neuzņemamies nekādu atbildību par izmaiņām, kas varētu būt notikušas ziņotajā Atlasītajā informācijā vai Ziņošanas kritērijos, kad tie tiek ievietoti Sabiedrības mājas lapā.

Veikto procedūru apkopojums

Mūsu veiktās procedūras iekļāva 2021. gada Ilgtspējas pārskatā sniegtās informācijas pārbaudi izlases veidā. Mēs arī izvērtējām būtiskas aplēses un spriedumus, kurus Vadība izdarīja, sagatavojot 2021. gada Ilgtspējas pārskatu atbilstoši GRI vadlīnijām

Mēs veicām šādas procedūras:

- Intervējām Vadības, tajā skaitā augstākās Vadības pārstāvjus lai izvērtētu GRI vadlīniju piemērošanu un lai iegūtu izpratni par iekšējo kontroļu vidi saistībā ar ilgtspējas informācijas sagatavošanu;
- Izvērtējām 2021. gada Ilgtspējas pārskatā iekļautās informācijas iegūšanas, apkopošanas un uzrādīšanas procesus;
- Salīdzinājām datus no Atlasītās informācijas ar iekšējo dokumentāciju, lai apstiprinātu Vadības, tajā skaitā augstākās Vadības apgalvojumus, kurus ieguvām veicot intervijas;
- Salīdzinājām 2021. gada Ilgtspējas pārskatā ietverto finanšu informāciju ar Sabiedrības 2021. gada finanšu pārskatiem; un
- Izvērtējām 2021. gada Ilgtspējas pārskata vispārējo formātu un saturu, ņemot vērā uzrādītās informācijas atbilstību piemērojamajiem kritērijiem.

Ziņošanas un mērījumu metodoloģijas

Saskaņā ar GRI standartiem ir virkne dažādu, bet pieņemamu mērījumu un ziņošanas metožu. Šīs metodes var radīt būtiski atšķirīgus ziņošanas rezultātus, kas var ietekmēt salīdzināmību ar citām organizācijām. Tāpēc Atlasītā informācija ir jālasa ņemot vērā Vadības izmantoto metodoloģiju, kā aprakstīts 2021. gada Ilgtspējas ziņojumā un par kuru ir pilnībā atbildīga Sabiedrība.

Mūsu secinājums

Pamatojoties uz mūsu pārbaudi, mūsu uzmanības lokā nav nonākuši tādi apstākļi vai fakti, kas mums liktu uzskatīt, ka 2021. gada Ilgtspējas pārskats nav sagatavots, visos būtiskajos aspektos, atbilstoši Ziņošanas kritērijiem.

PricewaterhouseCoopers SIA
Zvērinātu revidentu komercsabiedrība
Licence Nr. 5

Ilandra Lejiņa
Atbildīgā zvērinātā revidente
Sertifikāts Nr. 168

Rīga, Latvija
2022. gada 28. septembrī

GADA PĀRSKATS

09

VAS "Latvijas dzelzceļš" gada pārskats

Pārskats par saimniecisko darbību 2021.gadā pieejams VAS
"Latvijas dzelzceļš" [mājaslapā](#).